

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים

International Financial Reporting Standard 9

Financial Instruments

גרסה זו כוללת תיקונים הנובעים מתקנים שפורסמו עד 31 במאי 2025 ושמועד תחילתם אינו מאוחר מיום 1 בינואר 2026.

תיקונים שמועד תחילתם לאחר 1 בינואר 2026

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 והמסמכים הנלווים אליו תוקנו על ידי:

- תקן דיווח כספי בינלאומי 18 *הצגה וגילוי בדוחות כספיים* (פורסם באפריל 2024) (מועד תחילה 1 בינואר 2027).

מועד התחילה של התיקונים האלה הוא לאחר 1 בינואר 2026, ולכן הם לא שולבו במהדורה זו, אלא נכללו בנפרד בכרך ג במסגרת תקנים ותיקונים נוספים.

תוכן העניינים

החל מסעיף

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים

פרקים

1.1	1	מטרת התקן
2.1	2	תחולה
2.4		חוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים
3.1.1	3	הכרה וגריעה
3.1.1	3.1	הכרה לראשונה
3.1.2		רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים
3.2.1	3.2	גריעה של נכסים פיננסיים
3.2.10		העברות כשירות לגריעה
3.2.15		העברות שאינן כשירות לגריעה
3.2.16		מעורבות נמשכת בנכסים מועברים
3.2.22		כל העברות
3.3.1	3.3	גריעה של התחייבויות פיננסיות
4.1.1	4	סיווג
4.1.1	4.1	סיווג של נכסים פיננסיים
4.1.5		אפשרות ליעד נכס פיננסי לשווי הוגן דרך רווח או הפסד
4.2.1	4.2	סיווג של התחייבויות פיננסיות
4.2.2		אפשרות ליעד התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד
4.3.1	4.3	נגזרים משובצים
4.3.2		חוזים מעורבים עם חוזים מארחים שהם נכס פיננסי
4.3.3		חוזים מעורבים אחרים
4.4.1	4.4	סיווג מחדש
5.1.1	5	מדידה
5.1.1	5.1	מדידה לראשונה
5.2.1	5.2	מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים
5.3.1	5.3	מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות
5.4.1	5.4	מדידת עלות מופחתת
5.4.1		נכסים פיננסיים
5.4.5		שינויים בבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן

תוכן העניינים (המשך)

החל מסעיף

5.5.1	5.5 ירידת ערך
5.5.1	הכרה בהפסדי אשראי חזויים
5.5.15	גישה מקלה לחייבים מסחריים, לנכסים בגין חוזה ולחייבים בגין חכירה
5.5.17	מדידה של הפסדי אשראי חזויים
5.6.1	5.6 סיווג מחדש של נכסים פיננסיים
5.7.1	5.7 רווחים והפסדים
5.7.5	השקעות במכשירים הוניים
5.7.7	התחייבויות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד
5.7.10	נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר
6.1.1	6 חשבונאות גידור
6.1.1	6.1 מטרה ותחולה של חשבונאות גידור
6.2.1	6.2 מכשירים מגדרים
6.2.1	מכשירים כשירים
6.2.4	ייעוד מכשירים מגדרים
6.3.1	6.3 פריטים מגודרים
6.3.1	פריטים כשירים
6.3.7	ייעוד פריטים מגודרים
6.4.1	6.4 קריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור
6.5.1	6.5 הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים
6.5.8	גידורי שווי הוגן
6.5.11	גידורי תזרים מזומנים
6.5.13	גידורים של השקעה נטו בפעילות חוץ
6.5.15	טיפול חשבונאי בערך הזמן של אופציות
6.5.16	טיפול חשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזי אקדמה ובמרווחי מטבע חוץ בסיסיים של מכשירים פיננסיים
6.6.1	6.6 גידורים של קבוצה של פריטים
6.6.1	כשירות (eligibility) של קבוצה של פריטים כפריט המגודר
6.6.2	ייעוד רכיב של סכום נומינלי
6.6.4	הצגה
6.6.6	פוזיציות נטו בסכום אפס
6.7.1	6.7 אפשרות לייעד חשיפת אשראי כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
6.7.1	כשירות של חשיפות אשראי לייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

תוכן העניינים (המשך)

החל מסעיף

6.7.2	טיפול חשבונאי בחשיפות אשראי שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד
6.8	חריגים זמניים מיישום דרישות ספציפיות של חשבונאות גידור
6.8.1	
6.8.4	דרישת "צפוי ברמה גבוהה" לגידורי תזרים מזומנים סיווג מחדש של הסכום המצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים
6.8.5	
6.8.6	בחינת הקשר הכלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגודר
6.8.7	ייעוד רכיב של פריט כפריט מגודר
6.8.9	סיום היישום
6.9	חריגים זמניים נוספים הנובעים מרפורמת שיעורי ריבית עוגן
6.9.7	הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים
6.9.9	קבוצות של פריטים
6.9.11	ייעוד רכיבי סיכון
6.10	חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע
7	מועד תחילה והוראות מעבר
7.1	מועד תחילה
7.2	הוראות מעבר
7.2.3	הוראות מעבר לסיווג ולמדידה (פרקים 4 ו-5)
7.2.21	הוראות מעבר לחשבונאות גידור (פרק 6)
	ישויות שיישמו מוקדם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) או את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013)
7.2.27	
7.2.29	הוראות מעבר למאפייני פירעון מוקדם עם פיצוי שלילי
7.2.35	הוראות מעבר לשיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים
	הוראות מעבר לתקן דיווח כספי בינלאומי 17 כפי שתוקן ביוני 2020
7.2.36	
7.2.43	הוראות מעבר לרפורמת שיעורי ריבית עוגן – שלב 2
7.2.47	הוראות מעבר לתיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים
	הוראות מעבר לשיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים – כרך 11
7.2.50	
7.2.51	הוראות מעבר לחוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע

תוכן העניינים (המשך)

החל מסעיף

7.3 ביטול של פרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 9, של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) ושל תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013)

7.3.1

נספחים:

א מונחים מוגדרים

ב הנחיות יישום

ג תיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים*†

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 שפורסם בנובמבר 2009*

אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של הדרישות שנוספו לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 באוקטובר 2010*
אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים שפורסם ביולי 2014*
אישור על ידי הוועדה הבינלאומית של תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9:

מועד תחילה מנדטורי של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 וגילויים במעבר (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) ולתקן דיווח כספי בינלאומי 7) שפורסם בדצמבר 2011*

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים (חשבונאות גידור ותיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9, לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 ולתקן חשבונאות בינלאומי 39) שפורסם בנובמבר 2013*

מאפייני פירעון מוקדם עם פיצוי שלילי (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9) שפורסם באוקטובר 2017*

רפורמת שיעורי ריבית עוגן שפורסם בספטמבר 2019*

רפורמת שיעורי ריבית עוגן – שלב 2 שפורסם באוגוסט 2020*
דוגמאות להמחשה*

הנחיות ביצוע של תקן דיווח כספי בינלאומי 9*

נספח:

תיקונים להנחיות לתקני דיווח כספי בינלאומיים אחרים*
בסיס למסקנות*

* לא תורגם לעברית

† התיקונים לתקנים שנכללו בנספח זה בעת פרסום התקן שולבו בתקנים הרלוונטיים.

תוכן העניינים (המשך)

דעות מנוגדות*

נספחים לבסיס למסקנות:

א דעות מנוגדות קודמות*

**ב תיקונים לבסיס למסקנות של תקני דיווח כספי בינלאומיים
אחרים***

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים

תקן דיווח כספי בינלאומי 9 מכשירים פיננסיים (IFRS 9) מפורט בסעיפים 1.1–7.3.2 ובנספחים א–ג. כל הסעיפים בתקן מחייבים באותה מידה. סעיפים המובאים בכתב מודגש מצהירים את העקרונות העיקריים. מונחים המוגדרים בנספח א מופיעים בכתב נטוי בפעם הראשונה שהם מופיעים בתקן הדיווח הכספי הבינלאומי. הגדרות של מונחים אחרים מובאות במילון המונחים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים. יש לקרוא את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בהקשר למטרת התקן ולבסיס למסקנות, להקדמה לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים ולמסגרת המושגית לדיווח כספי. תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות מספק בסיס לבחירה וליישום של מדיניות חשבונאית בהיעדר הנחיות מפורשות.

פרק 1 מטרת התקן

1.1 מטרת תקן זה היא לקבוע עקרונות לדיווח כספי על נכסים פיננסיים ועל התחייבויות פיננסיות אשר יציגו למשתמשים בדוחות כספיים מידע רלוונטי ושימושי לצורך הערכת הסכומים, העיתוי ואי-הוודאות של תזרימי מזומנים עתידיים של ישות.

פרק 2 תחולה

2.1 תקן זה ייושם על ידי כל הישויות לכל הסוגים של מכשירים פיננסיים, למעט:

(א) אותן זכויות בחברות בנות, בחברות כלולות ובעסקאות משותפות, אשר מטופלות בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 דוחות כספיים מאוחדים, לתקן חשבונאות בינלאומי 27 דוחות כספיים נפרדים או לתקן חשבונאות בינלאומי 28 השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות. אולם, במקרים אחדים, תקן דיווח כספי בינלאומי 10, תקן חשבונאות בינלאומי 27 או תקן חשבונאות בינלאומי 28 דורשים מישות או מתירים לה לטפל בזכויות בחברה בת, בחברה כלולה או בעסקה משותפת בהתאם לכל הדרישות או לחלק מהדרישות של תקן זה. ישויות יישמו תקן זה גם לנגזרים על זכויות בחברה בת, בחברה כלולה או בעסקה משותפת, אלא אם כן הנגזר מקיים את ההגדרה של מכשיר הוני של הישות בתקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה.

(ב) זכויות ומחויבויות הנובעות מחכירות, שעליהן חל תקן דיווח כספי בינלאומי 16 חכירות. אולם:

- (i) ההוראות לגבי גריעה וההוראות לגבי ירידת ערך בתקן זה חלות על חייבים בגין חכירה מימונית (כלומר, השקעות נטו בחכירות מימוניות) וחייבים בגין חכירה תפעולית שהוכרו על ידי מחכיר;
- (ii) ההוראות לגבי גריעה בסעיפים 3.3.1 ו-3.3.3 לתקן זה חלות על התחייבויות חכירה שהוכרו על ידי חוכר; וכן
- (iii) ההוראות לגבי נגזרים משובצים בתקן זה חלות על נגזרים המשובצים בחכירות.
- (ג) זכויות ומחויבויות של מעסיקים הנובעות מתוכניות הטבת עובד, שעליהן חל תקן חשבונאות בינלאומי 19 הטבות עובד.
- (ד) מכשירים פיננסיים, שהונפקו על ידי הישות, אשר מקיימים את ההגדרה של מכשיר הוני בתקן חשבונאות בינלאומי 32 (כולל אופציות וכתבי אופציה) או שנדרש לסווגם כמכשיר הוני בהתאם לסעיפים 16א ו-16ב או סעיפים 16ג ו-16ד לתקן חשבונאות בינלאומי 32. אולם, המחזיק במכשירים הוניים כאלה יישם לגביהם תקן זה, אלא אם כן אלה מקיימים את תנאי ההחרגה ב-(א).
- (ה) זכויות ומחויבויות הנובעות מחוזה ביטוח, כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 17 חוזי ביטוח, או חוזה השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17. אולם, תקן זה חל על:
- (i) נגזרים המשובצים בחוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17, אם הנגזרים אינם בעצמם חוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17.
- (ii) רכיבי השקעה המופרדים מחוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17, אם תקן דיווח כספי בינלאומי 17 דורש הפרדה כזו, אלא אם כן רכיב ההשקעה המופרד הוא חוזה השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17.
- (iii) זכויות ומחויבויות של מנפיק הנובעות מחוזי ביטוח אשר מקיימים את ההגדרה של חוזה ערבות פיננסית. אולם, אם מנפיק חוזי ערבות פיננסית הצהיר במפורש קודם לכן כי הוא מתייחס לחוזים כאלה כחוזי ביטוח והשתמש בטיפול החשבונאי המתאים לחוזי ביטוח, המנפיק רשאי לבחור ליישם תקן זה או תקן דיווח כספי בינלאומי 17 לחוזי ערבות פיננסית כאלה (ראה סעיפים 2.5ב–2.6ב). המנפיק רשאי לבצע בחירה זו לכל חוזה בנפרד, אך הבחירה לגבי כל חוזה אינה ניתנת לשינוי.

(iv) זכויות ומחויבויות של ישות שהן מכשירים פיננסיים הנובעים מחוזי כרטיסי אשראי או חוזים דומים אשר מספקים אשראי או הסדרי תשלום, אשר ישות מנפיקה, אשר מקיימים את ההגדרה של חוזה ביטוח אך אינם נכללים בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17 בהתאם לסעיף 7(ח) לתקן דיווח כספי בינלאומי 17. אולם, אם ורק אם, הכיסוי הביטוחי הוא תנאי חוזי של מכשיר פיננסי כזה, הישות תפריד רכיב זה ותיישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 לגביו (ראה סעיף 7(ח) לתקן דיווח כספי בינלאומי 17).

(v) זכויות ומחויבויות של ישות שהן מכשירים פיננסיים הנובעים מחוזי ביטוח שישות מנפיקה, אשר מגבילים את הפיצוי עבור אירועים מבוטחים לסכום שאחרת היה נדרש כדי לסלק את המחויבות לבעל הפוליסה שנוצרה מהחוזה, אם הישות בוחרת בהתאם לסעיף 8 לתקן דיווח כספי בינלאומי 17 ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 במקום את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 לחוזים כאלה.

(ו) חוזה אקדמה כלשהו בין רוכש לבין בעל מניות מוכר לרכישה או למכירה של נרכש שתוצאתה צירוף עסקים שהוא בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 3 צידופי עסקים במועד רכישה עתידי. התקופה של חוזה האקדמה לא תעלה על תקופת זמן סבירה, הדרושה באופן רגיל, להשיג את האישורים הדרושים ולהשלים את העסקה.

(ז) מחויבויות למתן הלוואות, למעט מחויבויות למתן הלוואות המתוארות בסעיף 2.3. אולם, מנפיק של מחויבויות למתן הלוואות יישם את הוראות ירידת הערך בתקן זה לגבי מחויבויות למתן הלוואות, אשר פרט לכך אינן בתחולת תקן זה. כמו כן, ההוראות לגבי גריעה בתקן זה חלות על כל המחויבויות למתן הלוואות.

(ח) מכשירים פיננסיים, חוזים ומחויבויות בעסקאות תשלום מבוסס מניות שתקן דיווח כספי בינלאומי 2 תשלום מבוסס מניות חל עליהם, פרט לחוזים שבתחולת סעיפים 2.4–2.7 לתקן זה, שתקן זה חל עליהם.

(ט) זכויות לתשלומים שנועדו לשפות את הישות בגין יציאה שהיא נדרשת לעמוד בה כדי לסלק התחייבות שהיא מכירה כהפרשה, או שהוכרה בתקופה מוקדמת יותר כהפרשה, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 37.

(י) זכויות ומחויבויות שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות שהן מכשירים פיננסיים, למעט

אלה שתקן דיווח כספי בינלאומי 15 קובע כי הם יטופלו בהתאם לתקן זה.

2.2 הוראות ירידת הערך בתקן זה ייושמו לאותן זכויות שתקן דיווח כספי בינלאומי 15 קובע כי הן יטופלו בהתאם לתקן זה לצורכי הכרה ברווחים או בהפסדים מירידת ערך.

2.3 המחויבויות למתן הלוואות הבאות הן בתחולת התקן:

(א) מחויבויות למתן הלוואות אשר הישות מייעדת כהתחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ראה סעיף 4.2.2). ישות, שיש לה נהוג עבר (past practice) של מכירת הנכסים, הנובעים ממחויבויותיה למתן הלוואות, בסמוך לאחר יצירת ההלוואות, תיישם תקן זה לכל המחויבויות שלה למתן הלוואות שבאותו סוג.

(ב) מחויבויות למתן הלוואות שניתן לסלק נטו במזומן או באמצעות מסירה או הנפקה של מכשיר פיננסי אחר. מחויבויות למתן הלוואות אלה הן נגזרים. לא יראו במחויבות למתן הלוואה כמסולקת נטו רק מאחר שההלוואה נפרעת בתשלומים (לדוגמה, הלוואת משכנתה לבנייה שנפרעת בתשלומים במקביל להתקדמות הבנייה).

(ג) מחויבויות למתן הלוואה בשיעור ריבית הנמוך משיעור ריבית השוק (ראה סעיף 4.2.1 סעיף קטן (ד)).

2.א3 סעיפים 6.10.1–6.10.2 וסעיפים 2.7–2.8 חלים רק על חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע. חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע הם חוזים החושפים ישות להשתנות בכמות הבסיס של חשמל, מאחר שמקור ייצור החשמל תלוי בתנאי טבע שאינם ניתנים לשליטה (לדוגמה, מזג האוויר). חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע כוללים הן חוזים לרכוש או למכור חשמל תלוי-טבע והן מכשירים פיננסיים המתייחסים לחשמל כזה.

2.ב3 ישות לא תיישם את סעיפים 6.10.1–6.10.2 ואת סעיפים 2.7–2.8 בדרך של היקש לחוזים אחרים, לפריטים אחרים או לעסקאות אחרות.

חוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים

2.4 תקן זה ייושם לגבי חוזים לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, אשר ניתנים לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, כאילו היו החוזים מכשירים פיננסיים, למעט חוזים אשר ההתקשרות בהם הייתה לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות והם ממשיכים להיות מוחזקים לצרכים אלה.

אולם, תקן זה ייושם לאותם חוזים אשר ישות ייעדה כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 2.5.

2.5 חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, אשר ניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, כאילו היה החוזה מכשיר פיננסי, ניתן לייעוד כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, ללא אפשרות לשנות ייעוד זה, אפילו אם ההתקשרות בחוזה הייתה לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות. ייעוד זה ניתן לביצוע רק בעת ההתקשרות בחוזה ורק אם הייעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות בהכרה (לעיתים מכונה "אי-הקבלה חשבונאית") שהיה נובע אילולא כן מאי-הכרה בחוזה זה מאחר שהוא אינו נכלל בתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.4).

2.6 ישנן דרכים שונות שבהן חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי יכול להיות מסולק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים. דרכים אלה כוללות:

(א) כאשר תנאי החוזה מתירים לכל אחד מהצדדים לסלק אותו נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים;

(ב) כאשר היכולת לסלק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים אינה באה לידי ביטוי מפורש בתנאי החוזה, אך לישות נוהג או דפוס פעילות (practice) לסילוק חוזים דומים נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (על ידי התקשרות בחוזים מקוזים עם הצד שכנגד או על ידי מכירת החוזה לפני מימושו או פקיעתו);

(ג) כאשר לגבי חוזים דומים, לישות נוהג או דפוס פעילות של קבלת נכס הבסיס ומכירתו זמן קצר לאחר קבלתו, במטרה להפיק רווח מתנודות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר (dealer's margin) בטווח הקצר; וכן

(ד) כאשר הפריט הלא פיננסי נשוא החוזה ניתן בנקל להמרה למזומן.

חוזה ש-(ב) או (ג) חלים עליו אינו נקשר לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות, ובהתאם לכך הוא בתחולת תקן זה. חוזים אחרים (הכוללים חוזים כמתואר בסעיף 2.3א), אשר סעיף 2.4 חל עליהם, נבחנים כדי לקבוע אם ההתקשרות בהם הייתה לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות ואם הם ממשיכים להיות מוחזקים לצרכים אלה, ובהתאם לכך אם הם בתחולת תקן זה.

- 2.7 אופציה שנכתבה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי, אשר ניתנת לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים, בהתאם לסעיף 2.6 סעיף קטן (א) או 2.6 סעיף קטן (ד) היא בתחולת תקן זה. ההתקשרות בחוזה כאמור אינה יכולה להיות לצורך קבלה או מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות.
- 2.8 ישות תיישם גם את סעיפים 2.7–2.8 כדי לבחון אם ההתקשרות בחוזה המתייחסים לחשמל תלוי-טבע (כמתואר בסעיף 2.3א) היא לצורך קבלה של חשמל בהתאם לדרישות השימוש החזוי של הישות ואם הם ממשיכים להיות מוחזקים לצורך זה.

פרק 3 הכרה וגריעה

3.1 הכרה לראשונה

- 3.1.1 ישות תכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית בדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, הישות הופכת צד להוראות החוזיות של המכשיר (ראה סעיפים 3.1.1 ו-3.1.2). כאשר ישות מכירה לראשונה בנכס פיננסי, היא תסווג אותו בהתאם לסעיפים 4.1.5–4.1.1 ותמדוד אותו בהתאם לסעיפים 5.1.1–5.1.3. כאשר ישות מכירה לראשונה בהתחייבות פיננסית, היא תסווג אותה בהתאם לסעיפים 4.2.1 ו-4.2.2 ותמדוד אותה בהתאם לסעיף 5.1.1.

רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים

- 3.1.2 רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים תוכר או תגרע, לפי העניין, תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה (ראה סעיפים 3.1.3–3.1.6).

3.2 גריעה של נכסים פיננסיים

- 3.2.1 בדוחות כספיים מאוחדים, סעיפים 3.2.2–3.2.9 וסעיפים 3.1.1, 3.1.2 ו-3.1.17ב מיושמים ברמת המאוחד. כלומר, ישות מאחדת תחילה את כל חברות הבנות שלה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 10 דוחות כספיים מאוחדים ולאחר מכן מיישמת סעיפים אלה לקבוצה הנובעת מהאיחוד.
- 3.2.2 לפני ביצוע הערכה, אם ובאיזו מידה, גריעה היא ראויה, בהתאם לסעיפים 3.2.3–3.2.9, ישות קובעת אם סעיפים אלה צריכים להיות מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) או לנכס פיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה), כלהלן.

(א) סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים) אם, ורק אם, החלק שנשקלת גריעה שלו, מקיים את אחד משלושת התנאים הבאים.

(i) החלק מהווה רק תזרימי מזומנים שזוהו באופן ספציפי הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת ברצועת שיעור ריבית, לפיה הצד שכנגד משיג את הזכות לתזרימי המזומנים בגין הריבית, אך לא לתזרימי המזומנים בגין הקרן ממכשיר חוב, סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים לתזרימי המזומנים בגין הריבית.

(ii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי (fully proportionate (pro rata) share) מכל תזרימי המזומנים הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל-90 אחוז מכל תזרימי המזומנים ממכשיר חוב, סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים ל-90 אחוז מתזרימי המזומנים אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים, בתנאי שלישות המעבירה יוותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים.

(iii) החלק מהווה את מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי הנובעים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים). לדוגמה, כאשר ישות מתקשרת בהסדר, לפיו הצד שכנגד משיג את הזכויות ל-90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית מנכס פיננסי, סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים ל-90 אחוז מתזרימי המזומנים בגין ריבית אלה. אם קיים יותר מצד שכנגד אחד, אין דרישה שלכל צד שכנגד יהיה חלק יחסי בתזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי, בתנאי שלישות המעבירה יוותר מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים שזוהו באופן ספציפי.

(ב) בכל המקרים האחרים, סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים לנכס הפיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואם). לדוגמה, כאשר ישות מעבירה (i) את הזכויות ל-90 האחוז הראשונים או האחרונים מגביית המזומנים מנכס פיננסי (או מקבוצה של נכסים פיננסיים), או (ii) את הזכויות ל-90 אחוז מתזרימי המזומנים מקבוצה של חייבים, אך נותנת ערבות לפיצוי הרוכש בגין הפסדי אשראי כלשהם עד 8 אחוזים מסכום הקרן של החייבים, סעיפים 3.2.9–3.2.3 מיושמים

לנכס הפיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה).

המונח "נכס פיננסי" בסעיפים 3.2.3–3.2.12 מתייחס לחלק מנכס פיננסי (או לחלק מקבוצה של נכסים פיננסיים דומים), כמתואר ב- (א) לעיל או, לחלופין, לנכס פיננסי במלואו (או לקבוצה של נכסים פיננסיים דומים במלואה).

3.2.3 ישות תגרע נכס פיננסי כאשר ורק כאשר:

(א) פקעו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) הישות מעבירה את הנכס הפיננסי, כמפורט בסעיפים 3.2.4 ו-3.2.5, והעברה כשירה לגריעה בהתאם לסעיף 3.2.6.

(ראה סעיף 3.1.2 בהתייחס למכירות בדרך רגילה של נכסים פיננסיים).

3.2.4 ישות מעבירה נכס פיננסי אם, ורק אם, היא:

(א) מעבירה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, או

(ב) מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר, בהסדר שמקיים את התנאים של סעיף 3.2.5.

3.2.5 כאשר ישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מנכס פיננסי ("הנכס המקורי"), אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה לישות אחת או יותר ("המקבלים הסופיים"), הישות מטפלת בעסקה כהעברה של נכס פיננסי, אם ורק אם, כל שלושת התנאים הבאים מתקיימים.

(א) לישות אין מחויבות לשלם סכומים למקבלים הסופיים, אלא אם כן הישות גובה סכומים מקבלים מהנכס המקורי. מתן מקדמות לזמן קצר, על ידי הישות, עם זכות להשבה מלאה של הסכום שניתן כהלואה בתוספת ריבית צבורה על פי שיעורי השוק, אינה פוגעת בתנאי זה.

(ב) נאסר על הישות, בהתאם לתנאי חוזה ההעברה, למכור או לשעבד את הנכס המקורי, מלבד כבטוחה למקבלים הסופיים עבור המחויבות לשלם להם תזרימי מזומנים.

(ג) לישות קיימת מחויבות להעביר תזרימי מזומנים כלשהם שהיא גובה בשם המקבלים הסופיים ללא עיכוב מהותי. נוסף על כך,

הישות אינה רשאית להשקיע מחדש תזרימי מזומנים כאלה, פרט להשקעות במזומנים או בשווי מזומנים (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 7 *דוח על תזרימי המזומנים*) במהלך תקופת הסילוק הקצרה שבין מועד הגבייה לבין מועד ההעברה הנדרש למקבלים הסופיים, והריבית הנצברת על השקעות כאלה מועברת למקבלים הסופיים.

3.2.6 כאשר ישות מעבירה נכס פיננסי (ראה סעיף 3.2.4), היא תעריך את המידה שבה נותרו בידיה הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי. במקרה זה:

(א) אם הישות מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנתרו בידיה בהעברה.

(ב) אם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, הישות תמשיך להכיר בנכס הפיננסי.

(ג) אם הישות לא מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי, אך גם לא נותרו בידיה באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות, הישות תקבע אם נותרה בידיה שליטה בנכס הפיננסי. במקרה זה:

(i) אם השליטה בנכס הפיננסי לא נותרה בידי הישות, היא תגרע את הנכס הפיננסי ותכיר בנפרד, כנכסים או כהתחייבויות, זכויות ומחויבויות כלשהן שנוצרו או שנתרו בידיה בהעברה.

(ii) אם השליטה בנכס הפיננסי נותרה בידי הישות, היא תמשיך להכיר בנכס הפיננסי, בהתאם למידת מעורבותה הנמשכת בנכס הפיננסי (ראה סעיף 3.2.16).

3.2.7 ההעברה של סיכונים והטבות (ראה סעיף 3.2.6) מוערכת באמצעות השוואת החשיפה של הישות, לפני ואחרי ההעברה, להשתנות של הסכומים והעיתוי של תזרימי המזומנים נטו מהנכס המועבר. בידי ישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס הפיננסי אם החשיפה שלה להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו מהנכס הפיננסי אינה משתנה באופן משמעותי כתוצאה מההעברה (לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף להסכם לרכוש את הנכס בחזרה במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה). ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי אם חשיפתה להשתנות זו אינה משמעותית עוד ביחס להשתנות הכוללת בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו המיוחסים לנכס הפיננסי

(לדוגמה, מאחר שהישות מכרה נכס פיננסי כפוף רק לאופציה לרכוש את הנכס בחזרה בשווי הוגן במועד הרכישה בחזרה או העבירה את מלוא השיעור היחסי מכל תזרימי המזומנים מנכס פיננסי גדול יותר בהסדר, כגון השתתפות משנה בהלוואה (loan sub-participation), אשר מקיים את התנאים בסעיף 3.2.5).

3.2.8 לעיתים קרובות, יהיה זה ברור אם ישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על נכס פיננסי, או שבאופן מהותי הם נותרו בידיה, ולא יהיה צורך לבצע חישובים כלשהם. במקרים אחרים, יהיה צורך לחשב ולהשוות את החשיפה של הישות להשתנות בערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים נטו לפני ואחרי ההעברה. החישוב וההשוואה מבוצעים תוך שימוש בשיעור ריבית שוק נוכחי מתאים כשיעור ההיוון. כל השתנות שהיא אפשרית באופן סביר בתזרימי המזומנים נטו מובאת בחשבון, כאשר ניתן משקל רב יותר לתוצאות שסביר יותר שיתרחשו.

3.2.9 קביעה אם השליטה בנכס המועבר נותרה בידי הישות (ראה סעיף 3.2.6 סעיף קטן (ג)) תלויה ביכולת של המקבל למכור את הנכס. השליטה לא נותרה בידי הישות אם המקבל יכולת מעשית למכור את הנכס במלואו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד-צדדי וללא צורך בהטלת הגבלות נוספות על העברה. בכל יתר המקרים, השליטה נותרה בידי הישות.

העברות כשירות לגריעה

3.2.10 אם ישות מעבירה נכס פיננסי בהעברה שכשירה לגריעת הנכס במלואו, אך נותרת בידיה הזכות לשרת את הנכס הפיננסי תמורת עמלה, הישות תכיר בנכס שירות או התחייבות שירות בגין חוזה שירות זה. אם העמלה שתתקבל אינה חזויה לפצות את הישות במידה מספקת על ביצוע השירות, הישות תכיר בהתחייבות שירות בגין מחויבות השירות בשווייה ההוגן. אם העמלה שתתקבל חזויה לפצות את הישות מעבר לפיצוי מספק על השירות, הישות תכיר בנכס שירות בגין זכות השירות בסכום שייקבע על בסיס הקצאה של הערך בספרים של הנכס הפיננסי הגדול יותר, בהתאם לסעיף 3.2.13.

3.2.11 אם, כתוצאה מהעברה, נכס פיננסי נגרע במלואו, אך בעקבות ההעברה הישות משיגה נכס פיננסי חדש או נוטלת התחייבות פיננסית חדשה, או התחייבות שירות, הישות תכיר בנכס הפיננסי החדש, בהתחייבות הפיננסית החדשה או בהתחייבות השירות בשווי הוגן.

3.2.12 בגריעה של נכס פיננסי במלואו, ההפרש שבין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) לבין

(ב) התמורה שהתקבלה (כולל כל נכס חדש שהושג בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוצר ברווח או הפסד.

3.2.13 אם הנכס המועבר הוא חלק מנכס פיננסי גדול יותר (לדוגמה, כאשר הישות מעבירה תזרימי מזומנים בגין ריבית אשר מהווים חלק ממכשיר חוב (ראה סעיף 3.2.2 סעיף קטן (א)) והחלק המועבר כשיר לגריעה במלואו, הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי הגדול יותר יוקצה בין החלק, שממשיך להיות מוכר, לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. לצורך זה, נכס שירות שנותר בידי הישות יטופל כחלק שממשיך להיות מוכר. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שנגרע לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שנגרע (כולל כל נכס חדש שהושג בניכוי כל התחייבות חדשה שניטלה)

יוצר ברווח או הפסד.

3.2.14 כאשר ישות מקצה את הערך בספרים הקודם של נכס פיננסי גדול יותר בין החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, השווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר צריך להימדד. כאשר לישות יש ניסיון מהעבר של מכירת חלקים דומים לחלק שממשיך להיות מוכר או שקיימות עסקאות שוק אחרות לחלקים אלה, מחירים עדכניים של עסקאות בפועל מספקים את האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן שלו. כאשר אין מחירים מצוטטים או עסקאות שוק עדכניות לתמוך בשווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר, האומדן הטוב ביותר של השווי ההוגן הוא ההפרש בין השווי ההוגן של הנכס הפיננסי הגדול יותר במלואו לבין התמורה שהתקבלה מהמקבל עבור החלק שנגרע.

העברות שאינן כשירות לגריעה

3.2.15 אם העברה לא גרמה לגריעה, מאחר שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות תמשיך להכיר בנכס המועבר במלואו ותכיר בהתחייבות פיננסית בגין התמורה שהתקבלה. בתקופות עוקבות, הישות תכיר בכל הכנסה בגין הנכס המועבר ובכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הפיננסית.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

3.2.16 אם ישות לא העבירה, אך גם לא הותירה בידיה, באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, והשליטה

בנכס המועבר נותרה בידיה, הישות ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה. מידת המעורבות הנמשכת של הישות בנכס המועבר היא מידת החשיפה של הישות המעבירה לשינויים בערכו של הנכס המועבר. לדוגמה:

(א) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של ערבות לנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא הנמוך מבין (i) סכום הנכס ו-(ii) הסכום המרבי מתוך התמורה שהתקבלה שהישות עשויה להידרש להחזיר ("סכום הערבות").

(ב) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה שנכתבה או של אופציה שנרכשה (או של שתיהן) על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות היא סכום הנכס המועבר שייטכן שהישות תרכוש בחזרה. אולם, במקרה של אופציית מכר שנכתבה על נכס, הנמדד בשווי הוגן, מידת המעורבות הנמשכת של הישות מוגבלת לנמוך מבין השווי ההוגן של הנכס המועבר לבין מחיר המימוש של האופציה (ראה סעיף 3.2.13).

(ג) כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא בדרך של אופציה המסולקת במזומן או הוראה דומה על הנכס המועבר, מידת המעורבות הנמשכת של הישות נמדדת באותו אופן שבו נמדדת מידת המעורבות הנמשכת באופציות שאינן ניתנות לסילוק במזומן, כמפורט ב-(ב) לעיל.

3.2.17 כאשר ישות ממשיכה להכיר בנכס בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה בו, הישות גם מכירה בהתחייבות הקשורה אליו. למרות דרישות המדידה האחרות בתקן זה, הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה נמדדים על פי בסיס, המשקף את הזכויות והמחויבויות שנתרו בידי הישות. ההתחייבות הקשורה נמדדת בדרך כזו שהערך בספרים נטו של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה הוא:

(א) העלות המופחתת של הזכויות והמחויבויות שנתרו בידי הישות, אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, או

(ב) השווי ההוגן של הזכויות והמחויבויות שנתרו בידי הישות, כאשר הם נמדדים על בסיס נפרד (stand-alone), אם הנכס המועבר נמדד בשווי הוגן.

3.2.18 הישות תמשיך להכיר בהכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה ותכיר בכל הוצאה שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה אליו.

3.2.19 לצורכי המדידה העוקבת, שינויים שהוכרו בשווי ההוגן של הנכס המועבר וההתחייבות הקשורה אליו מטופלים באופן עקבי אחד לשני בהתאם לסעיף 5.7.1 והם לא יקוזזו.

3.2.20 אם המעורבות הנמשכת של ישות היא רק לגבי חלק מנכס פיננסי (לדוגמה, כאשר בידי הישות נותרת אופציה לרכוש בחזרה חלק מהנכס המועבר או שבידי הישות נותרת זכות שייר (residual interest) וכתוצאה מכך הישות אינה מחזיקה באופן מהותי בכל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והשליטה נותרת בידי הישות), הישות מקצה את הערך בספרים הקודם של הנכס הפיננסי בין החלק שהישות ממשיכה להכיר עקב מעורבות נמשכת והחלק שהישות אינה מכירה עוד, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד ההעברה. לצורך זה, חלות הדרישות בסעיף 3.2.14. ההפרש בין:

(א) הערך בספרים (שנמדד במועד הגריעה) שהוקצה לחלק שאינו מוכר עוד, לבין

(ב) התמורה שהתקבלה עבור החלק שאינו מוכר עוד

יוכר ברווח או הפסד.

3.2.21 אם הנכס המועבר נמדד בעלות מופחתת, החלופה בתקן זה ליעד התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד אינה חלה על ההתחייבות הקשורה אליו.

כל ההעברות

3.2.22 אם נכס מועבר ממשיך להיות מוכר, הנכס וההתחייבות הקשורה אליו לא יקוזזו. באופן דומה, הישות לא תקיזז הכנסה כלשהי הנובעת מהנכס המועבר מול הוצאה כלשהי שהתהוותה בגין ההתחייבות הקשורה (ראה סעיף 42 לתקן חשבונאות בינלאומי 32).

3.2.23 אם מעביר מספק ביטחונות שאינם מזומנים (כמו מכשירי חוב או מכשירים הוניים) למקבל, הטיפול החשבונאי שישוים לגבי הביטחונות על ידי המעביר והמקבל תלוי בשאלה אם למקבל יש זכות למכור או לשעבד מחדש את הביטחונות ובשאלה אם המעביר לא עמד במחויבויותיו. המעביר והמקבל יטפלו בביטחונות כדלקמן:

(א) אם למקבל יש זכות, מכוח חוזה או נוהג, למכור או לשעבד מחדש את הביטחונות, המעביר יסווג מחדש נכס זה בדוח על המצב הכספי שלו (לדוגמה, כנכס מושאל, כמכשירים הוניים משועבדים או כחייב בגין הסכם לרכישה חזרה) בנפרד מנכסים אחרים.

- (ב) אם המקבל מוכר ביטחונות ששועבדו לו, הוא יכיר בתמורה מהמכירה ובהתחייבות, הנמדדת בשווי הוגן, בגין מחויבותו להחזיר את הביטחונות.
- (ג) אם המעביר אינו עומד במחויבויותיו בהתאם לתנאי החוזה, ואינו זכאי עוד לשחרור הביטחונות, הוא יגרע את הביטחונות, והמקבל יכיר בביטחונות כנכס שלו הנמדד לראשונה בשווי הוגן או, יגרע את מחויבותו להחזיר את הביטחונות, אם הוא כבר מכר אותם.
- (ד) למעט האמור ב-(ג), המעביר ימשיך להציג בספרים את הביטחונות כנכס שלו, והמקבל לא יכיר בביטחונות כנכס.

3.3 גריעה של התחייבויות פיננסיות

- 3.3.1 ישות תסיר התחייבות פיננסית (או חלק מהתחייבות פיננסית) מהדוח על המצב הכספי שלה כאשר, ורק כאשר, היא מסולקת (extinguished) – כלומר, כאשר המחויבות המוגדרת בחוזה נפרעת או מבטלת או פוקעת.
- 3.3.2 החלפה של מכשירי חוב, בעלי תנאים שונים באופן מהותי, בין לווה לבין מלווה קיימים תטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה. בדומה, תיקון משמעותי של התנאים של התחייבות פיננסית קיימת או של חלק ממנה (בין אם הוא ניתן לייחוס לקשיים כספיים של הלווה ובין אם לא) יטופל כסילוק ההתחייבות הפיננסית המקורית והכרה בהתחייבות פיננסית חדשה.
- 3.3.3 ההפרש בין הערך בספרים של התחייבות פיננסית (או של חלק מהתחייבות פיננסית), שסולקה או שהועברה (שסולק או שהועבר) לצד אחר, לבין התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, יוכר ברווח או הפסד.
- 3.3.4 אם ישות רוכשת בחזרה חלק מהתחייבות פיננסית, הישות תקצה את הערך בספרים הקודם של ההתחייבות הפיננסית בין החלק שממשיכים להכיר בו לבין החלק שנגרע, בהתבסס על השווי ההוגן היחסי של חלקים אלה במועד הרכישה חזרה. ההפרש בין (א) הערך בספרים שהוקצה לחלק שנגרע לבין (ב) התמורה ששולמה, כולל נכסים כלשהם שאינם מזומנים שהועברו או התחייבויות כלשהן שניטלו, בגין החלק שנגרע, יוכר ברווח או הפסד.
- 3.3.5 ישויות אחדות מפעילות, באופן פנימי או באופן חיצוני, קרן השקעה המספקת למשקיעים הטבות הנקבעות על ידי יחידות בקרן ומכירות בהתחייבויות פיננסיות עבור הסכומים שישולמו למשקיעים אלה. באופן דומה, ישויות אחדות מנפיקות קבוצות של חוזי ביטוח עם

מאפייני השתתפות ישירה וישויות אלה מחזיקות בפריטי הבסיס. קרנות אחדות כאלה או פריטי בסיס אחדים כאלה כוללים את ההתחייבות הפיננסית של הישות (לדוגמה, איגרת חוב קונצרנית שהונפקה). למרות הדרישות האחרות בתקן זה לגבי הגריעה של התחייבויות פיננסיות, ישות רשאית לבחור שלא לגרוע את ההתחייבות הפיננסית שלה אשר נכללת בקרן כזו או בפריט בסיס כזה כאשר ורק כאשר הישות רוכשת חזרה את התחייבותה הפיננסית למטרות כאלה. במקום זאת, הישות רשאית לבחור להמשיך לטפל במכשיר זה כהתחייבות פיננסית ולטפל במכשיר שנרכש חזרה כאילו המכשיר היה נכס פיננסי ולמדוד אותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לתקן זה. בחירה זו אינה ניתנת לשינוי והיא מבוצעת לגבי כל מכשיר בנפרד. לצורכי בחירה זו, חוזי ביטוח כוללים חוזי השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת. (ראה תקן דיווח כספי בינלאומי 17 למונחים ששימשו בסעיף זה ואשר מוגדרים באותו תקן).

פרק 4 סיווג

4.1 סיווג של נכסים פיננסיים

4.1.1 למעט המקרים שבהם חל סעיף 4.1.5, ישות תסווג נכסים פיננסיים בהתאם למדידה העוקבת שלהם בעלות מופחתת, בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר או בשווי הוגן דרך רווח או הפסד על בסיס:

(א) המודל העסקי של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן

(ב) המאפיינים של תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי.

4.1.2 נכס פיננסי יימדד בעלות מופחתת אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן

(ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

סעיפים ב1.4.1–4.1.26 מספקים הנחיות כיצד ליישם תנאים אלה.

4.1.A2 נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

(א) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא הן לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן למכור נכסים פיננסיים וכן

(ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

סעיפים ב1.1.4–ב1.1.26 מספקים הנחיות כיצד ליישם תנאים אלה.

4.1.3 לצורכי יישום סעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2 א סעיף קטן (ב):

(א) קרן היא השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד ההכרה לראשונה. סעיף ב1.1.7 מספק הנחיות נוספות לגבי המשמעות של קרן.

(ב) ריבית מורכבת מתמורה עבור ערך הזמן של הכסף, עבור סיכון האשראי המיוחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופת זמן מסוימת ועבור סיכונים ועלויות בסיסיים אחרים של הלוואה, כמו גם מרווח רווח. סעיפים ב1.1.7 א ו-ב1.1.9 א–ב1.1.9 א מספקים הנחיות נוספות לגבי המשמעות של ריבית, כולל המשמעות של ערך הזמן של הכסף.

4.1.4 נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אלא אם כן הוא נמדד בעלות מופחתת בהתאם לסעיף 4.1.2 או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2 א. אולם, במועד ההכרה לראשונה, ישות רשאית לבצע בחירה, שאינה ניתנת לשינוי, להציג ברווח כולל אחר שינויים עוקבים בשווי ההוגן של השקעות מסוימות במכשירים הוניים, אשר אילולא כן היו נמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (ראה סעיפים 5.7.5–5.7.6).

אפשרות לייעד נכס פיננסי לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

4.1.5 למרות סעיפים 4.1.1–4.1.4, במועד ההכרה לראשונה ישות רשאית לייעד, ללא אפשרות לשנות ייעוד זה, נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד שכזה מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה "אי-הקבלה חשבונאית") שהיה נובע אילולא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים (ראה סעיפים 4.1.29 א–ב1.1.32 א).

4.2 סיווג של התחייבויות פיננסיות

4.2.1 ישות תסווג את כל התחייבויות הפיננסיות כנמדדות במדידה עוקבת לפי עלות מופחתת, פרט ל:

(א) התחייבויות פיננסיות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. התחייבויות כאלה, כולל נגזרים שהם התחייבויות, ימדדו במדידה עוקבת בשווי הוגן.

(ב) התחייבויות פיננסיות שנוצרות כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר גישת המעורבות הנמשכת חלה. סעיפים 3.2.15 ו-3.2.17 חלים על המדידה של התחייבויות פיננסיות כאלה.

(ג) חוזי ערבות פיננסית. לאחר הכרה לראשונה, מנפיק של חוזה כזה ימדוד אותו במדידה עוקבת (אלא אם כן סעיף 4.2.1 סעיף קטן (א) או סעיף קטן (ב) חל) לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום של ההפרשה להפסד שנקבע בהתאם לתת-פרק 5.5, לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 5.1.1) בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לעקרונות של תקן דיווח כספי בינלאומי 15.

(ד) מחויבויות למתן הלוואה בשיעור ריבית הנמוך משיעור ריבית השוק. המדידה העוקבת על ידי מנפיק של מחויבות כזו (אלא אם כן סעיף 4.2.1 סעיף קטן (א) חל) תהיה לפי הגבוה מבין:

(i) הסכום של ההפרשה להפסד שנקבע בהתאם לתת-פרק 5.5, לבין

(ii) הסכום שהוכר לראשונה (ראה סעיף 5.1.1) בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לעקרונות של תקן דיווח כספי בינלאומי 15.

(ה) תמורה מותנית שהוכרה על ידי רוכש בצירוף עסקים שתקן דיווח כספי בינלאומי 3 חל עליה. המדידה העוקבת של תמורה מותנית כזו תהיה בשווי הוגן כאשר השינויים יוכרו ברווח או הפסד.

אפשרות ליעד התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

4.2.2 ישות רשאית, במועד ההכרה לראשונה, ליעד, ללא אפשרות לשנות ייעוד זה, התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד שכזה מותר לפי סעיף 4.3.5 או כאשר התוצאה של ייעוד כזה תהיה מידע רלוונטי יותר, מאחר ש:

(א) הייעוד מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה "אי-הקבלה חשבונאית") שהיה נובע אילולא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים (ראה סעיפים 4.1.29–4.1.32); או

(ב) קבוצה של התחייבויות פיננסיות או נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן, בהתאם לאסטרטגיה מתועדת של ניהול סיכונים או השקעה, ומידע לגבי הקבוצה מסופק באופן פנימי לפי אותו הבסיס לאנשי מפתח בהנהלה של הישות (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור), לדוגמה דירקטוריון ומנהל העסקים הראשי של הישות (ראה סעיפים 4.1.33–4.1.36).

4.3 נגזרים משובצים

4.3.1 נגזר משובץ הוא רכיב של חוזה מעורב הכולל גם חוזה מארח לא נגזר – כשהתוצאה היא שחלק מתזרימי המזומנים של המכשיר המשולב משתנים באופן דומה לתזרימי מזומנים של נגזר נפרד. נגזר משובץ גורם לחלק מתזרימי המזומנים או כולם, שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה, להשתנות בהתאם לשיעור ריבית מוגדר, למחיר של מכשיר פיננסי מוגדר, למחיר סחורת יסוד (commodity) מוגדר, לשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, למדד מחירים או שיעורים מוגדר, לדירוג אשראי מוגדר או למדד אשראי מוגדר, או למשתנה מוגדר אחר בתנאי שבמקרה של משתנה לא פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה. נגזר שמצורף למכשיר פיננסי אך ניתן להעברה בהתאם לחוזה באופן בלתי תלוי ממכשיר זה, או נגזר שיש לו צד שכנגד שונה, אינם נגזרים משובצים, אלא מכשירים פיננסיים נפרדים.

חוזים מעורבים עם חוזים מארחים שהם נכס פיננסי

4.3.2 אם חוזה מעורב מכיל חוזה מארח שהוא נכס בתחולת תקן זה, ישות תיישם את הדרישות בסעיפים 4.1.1–4.1.5 לחוזה המעורב בכללותו.

חוזים מעורבים אחרים

4.3.3 אם חוזה מעורב מכיל חוזה מארח שאינו נכס שבתחולת תקן זה, נגזר משובץ יופרד מהחוזה המארח ויטופל כנגזר בהתאם לתקן זה, אם ורק אם:

- (א) המאפיינים והסיכונים הכלכליים של הנגזר המשובץ אינם קשורים באופן הדוק (closely related) למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח (ראה סעיפים ב4.3.5 ו-ב4.3.8);
- (ב) מכשיר נפרד עם אותם תנאים כמו הנגזר המשובץ היה מקיים את ההגדרה של נגזר; וכן
- (ג) המכשיר המעורב אינו נמדד בשווי הוגן, כאשר שינויים בשווי הוגן מוכרים ברווח או הפסד (כלומר, נגזר שמשוּבץ בהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אינו מופרד).
- 4.3.4 אם נגזר משובץ מופרד, החוזה המארח יטופל בהתאם לתקנים המתאימים. תקן זה אינו קובע אם נגזר משובץ יוצג בנפרד בדוח על המצב הכספי.
- 4.3.5 למרות סעיפים 4.3.3 ו-4.3.4, אם חוזה כולל נגזר משובץ אחד או יותר, והחוזה המארח אינו נכס שבתחולת תקן זה, ישות רשאית לייעד את החוזה המעורב בכללותו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אלא אם כן:
- (א) הנגזר המשובץ אינו משנה (הנגזרים המשובצים אינם משנים) באופן משמעותי את תזרימי המזומנים שאילולא כן היו נדרשים לפי החוזה; או
- (ב) ברור לאחר ניתוח קצר או ללא ניתוח כלל, כאשר מכשיר מעורב דומה נבחן לראשונה, שהפרדה של הנגזר המשובץ (הנגזרים המשובצים) אסורה, כמו אופציית פירעון מוקדם המשובצת בהלוואה שמאפשרת למחזיק לפרוע מוקדם של ההלוואה תמורת סכום השווה בקירוב לעלותה המופחתת.
- 4.3.6 אם ישות נדרשת על ידי תקן זה להפריד נגזר משובץ מהחוזה המארח שלו, אך אינה מסוגלת למדוד את הנגזר המשובץ בנפרד, בין אם במועד הרכישה ובין אם בסוף תקופת הדיווח הכספי העוקבת, היא תייעד את החוזה המעורב בכללותו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
- 4.3.7 אם ישות אינה מסוגלת למדוד באופן מהימן את השווי ההוגן של נגזר משובץ על בסיס התנאים שלו, השווי ההוגן של הנגזר המשובץ הוא ההפרש בין השווי ההוגן של המכשיר המעורב לבין השווי ההוגן של החוזה המארח. אם הישות אינה מסוגלת למדוד את השווי ההוגן של הנגזר המשובץ באמצעות שיטה זו, סעיף 4.3.6 מיושם והמכשיר המעורב מיועד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.4 סיווג מחדש

- 4.4.1 כאשר, ורק כאשר, ישות משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים, היא תסווג מחדש את כל הנכסים הפיננסיים המושפעים

בהתאם לסעיפים 4.1.1–4.1.4. ראה סעיפים 5.6.1–5.6.7, 4.4.1–4.4.3 ו-5.6.1ב–5.6.2ב להנחיות נוספות לגבי סיווג מחדש של נכסים פיננסיים.

- 4.4.2 ישות לא תסווג מחדש התחייבות פיננסית כלשהי.
- 4.4.3 השינויים הבאים בנסיבות אינם סיווגים מחדש לצורכי סעיפים 4.4.1 ו-4.4.2:
- (א) פריט שהיה קודם לכן מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו אינו כשיר עוד ככזה;
- (ב) פריט שהופך להיות מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי בגידור תזרים מזומנים או בגידור השקעה נטו; וכן
- (ג) שינויים במדידה בהתאם לתת-פרק 6.7.

פרק 5 מדידה

5.1 מדידה לראשונה

- 5.1.1 למעט חייבים מסחריים שבתחילת סעיף 5.1.3, במועד ההכרה לראשונה, ישות תמדוד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית בשוויים ההוגן בתוספת או בניכוי, במקרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית שאינם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, עלויות עסקה הניתנות לייחוס במישרין לרכישה או להנפקה של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית.
- 5.1.א1 אולם, אם השווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית במועד ההכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה, ישות תיישם את סעיף 5.1.א2.
- 5.1.2 כאשר ישות משתמשת בחשבונאות מועד סליקת העסקה עבור נכס שנמדד לאחר מכן בעלות מופחתת, הנכס מוכר לראשונה בשווי ההוגן במועד קשירת העסקה (ראה סעיפים ב3.1.3–ב3.1.6).
- 5.1.3 למרות הדרישה בסעיף 5.1.1, במועד ההכרה לראשונה, ישות תמדוד חייבים מסחריים בסכום שנקבע ביישום תקן דיווח כספי בינלאומי 15 אם החייבים המסחריים אינם כוללים רכיב מימון משמעותי בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 (או כאשר הישות מיישמת את ההקלה המעשית בהתאם לסעיף 63 לתקן דיווח כספי בינלאומי 15).

5.2 מדידה עוקבת של נכסים פיננסיים

5.2.1 לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד נכס פיננסי בהתאם לסעיפים 4.1.1–4.1.5 ב:

(א) עלות מופחתת;

(ב) שווי הוגן דרך רווח כולל אחר; או

(ג) שווי הוגן דרך רווח או הפסד.

5.2.2 ישות תיישם את דרישות ירידת הערך בתת-פרק 5.5 לנכסים פיננסיים שנמדדים בעלות מופחתת בהתאם לסעיף 4.1.2 ולנכסים פיננסיים שנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2.

5.2.3 ישות תיישם את דרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 6.5.8–6.5.14 (וכן, אם מתאים, בסעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק) לנכס פיננסי שיועד כפריט מגודר¹.

5.3 מדידה עוקבת של התחייבויות פיננסיות

5.3.1 לאחר הכרה לראשונה, ישות תמדוד התחייבות פיננסית, בהתאם לסעיפים 4.2.1–4.2.2.

5.3.2 ישות תיישם את דרישות חשבונאות הגידור בסעיפים 6.5.8–6.5.14 (וכן, אם מתאים, בסעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק) להתחייבות פיננסית שיועדה כפריט מגודר.

¹ בהתאם לסעיף 7.2.21, ישות רשאית לבחור כמדיניותה החשבונאית להמשיך ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן חשבונאות בינלאומי 39, במקום את הדרישות בפרק 6 לתקן זה. אם ישות בחרה במדיניות זו, ההפניות בתקן זה לדרישות חשבונאות גידור מסוימות בפרק 6 אינן רלוונטיות. במקום זאת, הישות מיישמת את דרישות חשבונאות הגידור הרלוונטיות בתקן חשבונאות בינלאומי 39.

5.4 מדידת עלות מופחתת

נכסים פיננסיים

שיטת ריבית אפקטיבית

5.4.1 הכנסות ריבית יחושבו תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית (ראה נספח א וסעיפים 5.4.1–5.4.7). החישוב יבוצע על ידי יישום שיעור הריבית האפקטיבי לערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי למעט עבור:

(א) נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו. עבור נכסים פיננסיים אלה, החל ממועד ההכרה לראשונה, הישות תיישם את שיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי לעלות המופחתת של הנכס הפיננסי.

(ב) נכסים פיננסיים שאינם נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו אך לאחר מכן הפכו לנכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי. עבור נכסים פיננסיים אלה, הישות תיישם את שיעור הריבית האפקטיבי לעלות המופחתת של הנכס הפיננסי בתקופת דיווח עוקבות.

5.4.2 ישות אשר מחשבת הכנסות ריבית בתקופת דיווח על ידי יישום שיטת הריבית האפקטיבית לעלות המופחתת של נכס פיננסי בהתאם לסעיף 5.4.1 סעיף קטן (ב), תחשב את הכנסות הריבית בתקופות דיווח עוקבות על ידי יישום שיעור הריבית האפקטיבי לערך בספרים ברוטו אם סיכון האשראי של המכשיר הפיננסי משתפר כך שהנכס הפיננסי אינו פגום עוד עקב סיכון אשראי וניתן לייחס את השיפור באופן אובייקטיבי להתרחשות אירוע לאחר שיושמו הדרישות בסעיף 5.4.1 סעיף קטן (ב) (כגון שיפור בדירוג האשראי של הלווה).

תיקון של תזרימי מזומנים חוזיים

5.4.3 כאשר תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי נקבעים מחדש במשא ומתן או מתוקנים בדרך אחרת, והמשא ומתן מחדש או התיקון לא הביאו לגריעתו של הנכס הפיננסי בהתאם לתקן זה, ישות תחשב מחדש את הערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי ותכיר בזוהר או הפסד מתיקון ברווח או הפסד. הערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי יחושב מחדש כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים החוזיים שנקבעו מחדש במשא ומתן או שתוקנו אשר מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס הפיננסי (או בשיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי עבור נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו) או, אם מתאים, בשיעור הריבית האפקטיבי המתוקן המחושב בהתאם לסעיף 6.5.10. עלויות או עמלות כלשהן

שהתהוו מתאימות (adjust) את הערך בספרים של הנכס הפיננסי המתוקן ומופחתות על פני יתרת התקופה של הנכס הפיננסי המתוקן.

מחיקה

5.4.4 ישות תקטין במישרין את הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי כאשר לישות אין ציפיות סבירות להשבה של נכס פיננסי במלואו או בחלקו. מחיקה מהווה אירוע גריעה (ראה סעיף 3.2.16 סעיף קטן (יח)).

שינויים בבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן

5.4.5 ישות תיישם את סעיפים 5.4.6–5.4.9 לנכס פיננסי או להתחייבות פיננסית, אם ורק אם הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של אותו נכס פיננסי או של אותה התחייבות פיננסית משתנה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן. לצורך זה, המונח "רפורמת שיעורי ריבית עוגן" מתייחס לרפורמה של שיעורי ריבית עוגן בשוק כולו כמתואר בסעיף 6.8.2.

5.4.6 הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית עשוי להשתנות:

(א) על ידי תיקון התנאים החוזיים שנקבעו בעת ההכרה לראשונה של המכשיר הפיננסי (לדוגמה, התנאים החוזיים מתוקנים כדי להחליף את שיעור ריבית העוגן המתייחס בשיעור עוגן חלופי);

(ב) באופן שלא הייתה התחשבות בו או שלא השתקף בתנאים החוזיים בעת ההכרה לראשונה של המכשיר הפיננסי, ללא תיקון התנאים החוזיים (לדוגמה, השיטה לחישוב שיעור ריבית עוגן משתנה ללא תיקון התנאים החוזיים); וכך/או

(ג) בעקבות ההפעלה של תנאי חוזי קיים (לדוגמה, כאשר מופעל סעיף fallback)).

5.4.7 כהקלה מעשית, ישות תיישם את סעיף 5.4.5 כדי לטפל בשינוי בבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית אשר נדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן. הקלה מעשית זו חלה רק על שינויים כאלה ורק במידה שבה השינוי נדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן (ראה גם סעיף 5.4.9). לצורך זה, שינוי בבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים נדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, אם ורק אם שני התנאים הבאים מתקיימים:

(א) השינוי נחוץ כתוצאה ישירה של רפורמת שיעורי ריבית עוגן; וכך

(ב) הבסיס החדש לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים הוא שווה-ערך מבחינה כלכלית לבסיס הקודם (כלומר, לבסיס שקדם מיידית לשינוי).

5.4.8 דוגמאות לשינויים אשר יוצרים בסיס חדש לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים שהוא שווה-ערך מבחינה כלכלית לבסיס הקודם (כלומר, לבסיס שקדם מיידית לשינוי) הן:

(א) ההחלפה של שיעור ריבית עוגן קיים המשמש לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית בשיעור עוגן חלופי – או היישום של רפורמה כזו של שיעור ריבית עוגן על ידי שינוי השיטה המשמשת לחישוב שיעור ריבית העוגן – עם ההוספה של מרווח קבוע הנחוץ לפצות על הפרש הבסיס שבין שיעור ריבית העוגן הקיים לבין שיעור ריבית העוגן החלופי;

(ב) שינויים של תקופת הקביעה מחדש (reset), מועדי הקביעה מחדש או מספר הימים בין מועדי תשלום קופון כדי ליישם את הרפורמה של שיעור ריבית עוגן; וכן

(ג) ההוספה של סעיף fallback לתנאים החוזיים של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית כדי לאפשר יישום של שינוי כלשהו כמתואר ב-(א) או (ב) לעיל.

5.4.9 אם מבוצעים שינויים לנכס פיננסי או להתחייבות פיננסית נוסף על השינויים לבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, ישות תיישם תחילה את ההקלה המעשית בסעיף 5.4.7 לשינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן. לאחר מכן, הישות תיישם את הדרישות המתאימות בתקן זה לשינויים נוספים כלשהם שההקלה המעשית אינה חלה עליהם. אם התוצאה של השינוי הנוסף אינה הגריעה של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית, הישות תיישם את סעיף 5.4.3 או את סעיף 5.4.6, כפי שמתאים, כדי לטפל בשינוי נוסף זה. אם התוצאה של השינוי הנוסף היא הגריעה של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית, הישות תיישם את דרישות הגריעה.

5.5 ירידת ערך

הכרה בהפסדי אשראי חזויים

גישה כללית

5.5.1 ישות תכיר בהפרשה להפסד בגין הפסדי אשראי חזויים על נכס פיננסי שנמדד בהתאם לסעיפים 4.1.2 או 4.1.2א, חייבים בגין חכירה, נכס בגין חוזה או מחויבות למתן הלוואה וחוזה ערבות פיננסית

שדרישות ירידת הערך מיושמות לגביהם בהתאם לסעיפים 2.1 סעיף קטן (ז), 4.2.1 סעיף קטן (ג) או 4.2.1 סעיף קטן (ד).

5.5.2 ישות תיישם את דרישות ירידת הערך עבור ההכרה והמדידה של הפרשה להפסד בגין נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2. אולם, ההפרשה להפסד תוכר ברווח כולל אחר ולא תקטין את הערך בספרים של הנכס הפיננסי בדוח על המצב הכספי.

5.5.3 בכפוף לסעיפים 5.5.13–5.5.16, בכל מועד דיווח, ישות תמדוד את ההפרשה להפסד בגין מכשיר פיננסי בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר אם סיכון האשראי על מכשיר פיננסי זה עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.4 המטרה של דרישות ירידת הערך היא להכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר עבור כל המכשירים הפיננסיים שבהם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה – בין אם הבחינה בוצעה על בסיס אינדיווידואלי או על בסיס קבוצתי – תוך הבאה בחשבון של כל מידע סביר וניתן לביסוס, כולל מידע צופה פני עתיד.

5.5.5 בכפוף לסעיפים 5.5.13–5.5.16, אם, במועד הדיווח, סיכון האשראי של מכשיר פיננסי לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה, ישות תמדוד את ההפרשה להפסד בגין מכשיר פיננסי זה בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש.

5.5.6 עבור מחויבות למתן הלוואות וחוזי ערבות פיננסית, המועד שבו הישות הופכת להיות צד למחויבות שאינה ניתנת לביטול ייחשב כמועד ההכרה לראשונה לצורכי יישום דרישות ירידת הערך.

5.5.7 אם בתקופת הדיווח הקודמת ישות מדדה את ההפרשה להפסד בגין מכשיר פיננסי בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר, אך קובעת במועד הדיווח הנוכחי שסעיף 5.5.3 אינו מתקיים עוד, הישות תמדוד את ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש במועד הדיווח הנוכחי.

5.5.8 ישות תכיר ברווח או הפסד, בסכום הפסדי האשראי החזויים (או ביטולם) שנדרשים כדי להתאים את ההפרשה להפסד במועד הדיווח לסכום שנדרש להיות מוכר בהתאם לתקן זה, כדווח או הפסד מירידת ערך.

קביעת עלייה משמעותית בסיכון אשראי

5.5.9 בכל מועד דיווח, ישות תבחן אם סיכון האשראי של מכשיר פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה. בעת ביצוע הבחינה, ישות תשתמש בשינוי בסיכון להתרחשות כשל אשראי על פני אורך החיים

החזוי של המכשיר הפיננסי במקום השינוי בסכום של הפסדי האשראי החזויים. כדי לבחון זאת, ישות תשווה את הסיכון להתרחשות כשל אשראי במכשיר הפיננסי במועד הדיווח עם הסיכון להתרחשות כשל אשראי במכשיר הפיננסי במועד ההכרה לראשונה ותביא בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס, הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, שמעיד על עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.10 ישות רשאית להניח שסיכון האשראי של מכשיר פיננסי לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר הפיננסי הוא בעל סיכון אשראי נמוך (ראה סעיפים ב-5.5.22–5.5.24).

5.5.11 אם מידע צופה פני עתיד סביר וניתן לביסוס ניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, ישות אינה יכולה להסתמך אך ורק על מידע לגבי תשלומים *בפיגור* בעת קביעה אם סיכון אשראי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה. אולם, כאשר מידע שהוא צופה פני עתיד יותר מאשר מצב פיגורים (על בסיס אינדיווידואלי או על בסיס קבוצתי) אינו ניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, ישות רשאית להשתמש במידע לגבי תשלומים בפיגור כדי לקבוע אם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה. ללא קשר לאופן שבו ישות בוחנת עלייה משמעותית בסיכון אשראי, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שסיכון האשראי של נכס פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה כאשר תשלומים חוזיים נמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום. ישות יכולה להפריך הנחה זו אם לישות יש מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, שמוכיח כי סיכון האשראי לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אף על פי שהתשלומים החוזיים נמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום. כאשר ישות קובעת כי הייתה עלייה משמעותית בסיכון האשראי לפני שהתשלומים החוזיים נמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום, ההנחה הניתנת להפרכה אינה חלה.

נכסים פיננסיים מתוקנים

5.5.12 אם תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי נקבעו מחדש במשא ומתן או שהם תוקנו והנכס הפיננסי לא נגרע, ישות תבחן אם הייתה עלייה משמעותית בסיכון האשראי של המכשיר הפיננסי בהתאם לסעיף 5.5.3 על ידי השוואה בין:

(א) הסיכון להתרחשות כשל אשראי במועד הדיווח (בהתבסס על התנאים החוזיים המתוקנים); וכן

(ב) הסיכון להתרחשות כשל אשראי בעת ההכרה לראשונה (בהתבסס על התנאים החוזיים המקוריים, ללא התיקון).

נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו

5.5.13 למרות סעיפים 5.5.3 ו-5.5.5, במועד הדיווח, ישות תכיר רק בשינויים המצטברים בהפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר ממועד ההכרה לראשונה במסגרת הפרשה להפסד בגין נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו.

5.5.14 בכל מועד דיווח, ישות תכיר ברווח או הפסד את סכום השינוי בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי מכשיר כרווח או הפסד מירידת ערך. ישות תכיר בשינויים חיוביים בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר כרווח מירידת ערך, גם אם הפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר הם פחות מהסכום של הפסדי האשראי החזויים שנכללו בתזרימי המזומנים שנאמדו במועד ההכרה לראשונה.

גישה מקלה לחייבים מסחריים, לנכסים בגין חוזה ולחייבים בגין חכירה

5.5.15 למרות סעיפים 5.5.3 ו-5.5.5, ישות תמדוד תמיד את ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי מכשיר עבור:

(א) חייבים מסחריים או נכסים בגין חוזה שנובעים מעסקאות שהם בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 15, ואשר:

(i) אינם כוללים רכיב מימון משמעותי בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 (או כאשר הישות מיישמת את ההקלה המעשית בהתאם לסעיף 63 לתקן דיווח כספי בינלאומי 15); או

(ii) כוללים רכיב מימון משמעותי בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15, אם הישות בוחרת כמדיניותה החשבונאית למדוד את ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי מכשיר. מדיניות חשבונאית זו תיושם לכל חייבים מסחריים או נכסים בגין חוזה כאלה אך ניתן ליישמה באופן נפרד לחייבים מסחריים ולנכסים בגין חוזה.

(ב) חייבים בגין חכירה שנובעים מעסקאות שהם בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 16, אם הישות בוחרת כמדיניותה החשבונאית למדוד את ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי מכשיר. מדיניות חשבונאית זו תיושם לכל החייבים בגין חכירה אך ניתן ליישמה באופן נפרד לחייבים בגין חכירה מימונית ולחייבים בגין חכירה תפעולית.

5.5.16 ישות רשאית לבחור את מדיניותה החשבונאית לחייבים מסחריים, לחייבים בגין חכירה ולנכסים בגין חוזה באופן בלתי תלוי זו בזו.

מדידה של הפסדי אשראי חזויים

5.5.17 ישות תמדוד הפסדי אשראי חזויים של מכשיר פיננסי בדרך שתשקף:

(א) סכום לא מוטה ומשוקלל הסתברות שנקבע על ידי הערכת טווח של תוצאות אפשריות;

(ב) ערך הזמן של הכסף; וכן

(ג) מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים במועד הדיווח על אירועים מהעבר, תנאים נוכחיים ותחזיות של תנאים כלכליים עתידיים.

5.5.18 בעת מדידת הפסדי אשראי חזויים, ישות אינה צריכה בהכרח לזהות כל תרחיש אפשרי. אולם, היא תביא בחשבון את הסיכון או ההסתברות שהפסד אשראי יתרחש על ידי שיקוף האפשרות שהפסד אשראי יתרחש והאפשרות שהפסד אשראי לא יתרחש, גם אם האפשרות של התרחשות הפסד אשראי היא נמוכה מאוד.

5.5.19 התקופה המרבית שיש להביא בחשבון בעת מדידת הפסדי אשראי חזויים היא התקופה החוזית המרבית (כולל אופציות להארכה) במהלכה הישות חשופה לסיכון אשראי ולא תקופה ארוכה יותר, גם אם תקופה ארוכה זו עקבית עם נוהג עסקי.

5.5.20 אולם, מכשירים פיננסיים אחדים כוללים הן רכיב הלוואה והן רכיב מחויבות שטרם נוצלה והיכולת החוזית של הישות לדרוש פירעון ולבטל את המחויבות שטרם נוצלה אינו מגביל את החשיפה של הישות להפסדי אשראי לתקופת ההודעה המוקדמת החוזית. עבור מכשירים פיננסיים כאלה, ורק עבור מכשירים פיננסיים אלה, הישות תמדוד הפסדי אשראי חזויים במהלך התקופה שבה הישות חשופה לסיכון אשראי והפסדי אשראי חזויים לא יצומצמו על ידי פעולות של ניהול סיכונים אשראי, גם אם תקופה זו חורגת מעבר לתקופה החוזית המרבית.

5.6 סיווג מחדש של נכסים פיננסיים

5.6.1 אם ישות מסווגת מחדש נכסים פיננסיים בהתאם לסעיף 4.4.1, היא תיישם את הסיווג מחדש מכאן ולהבא החל ממועד הסיווג מחדש. הישות לא תציג מחדש סכומים שהוכרו קודם לכן של רווחים, של הפסדים (כולל רווחים או הפסדים מירידת ערך) או של ריביות כלשהם. סעיפים 5.6.2–5.6.7 מפרטים את הדרישות לסיווגים מחדש.

- 5.6.2 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של עלות מופחתת ולקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח או הפסד, שוויו ההוגן נמדד במועד הסיווג מחדש. רווח או הפסד כלשהם שנובעים מההפרש בין העלות המופחתת הקודמת של הנכס הפיננסי לבין השווי ההוגן מוכרים ברווח או הפסד.
- 5.6.3 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח או הפסד ולקטגוריית המדידה של עלות מופחתת, שוויו ההוגן במועד הסיווג מחדש יהיה הערך בספרים ברוטו החדש שלו. (ראה סעיף 5.6.2ב להנחיות לקביעת שיעור ריבית אפקטיבי והפרשה להפסד במועד הסיווג מחדש.)
- 5.6.4 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של עלות מופחתת ולקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח כולל אחר, שוויו ההוגן נמדד במועד הסיווג מחדש. רווח או הפסד כלשהם שנובעים מההפרש בין העלות המופחתת הקודמת של הנכס הפיננסי לבין השווי ההוגן מוכרים ברווח כולל אחר. שיעור הריבית האפקטיבי והמדידה של הפסדי האשראי החזויים אינם מתואמים כתוצאה מהסיווג מחדש. (ראה סעיף 5.6.1ב.)
- 5.6.5 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח כולל אחר ולקטגוריית המדידה של עלות מופחתת, הנכס הפיננסי מסווג מחדש לפי שוויו ההוגן במועד הסיווג מחדש. אולם, הרווח או הפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר מועבר מההון ומותאם כנגד השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד הסיווג מחדש. כתוצאה מכך, הנכס הפיננסי נמדד במועד הסיווג מחדש כאילו הוא נמדד בעלות מופחתת מאז ומתמיד. תיאום זה משפיע על רווח כולל אחר אך אינו משפיע על רווח או הפסד ולכן אינו תיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1 הצגת דוחות כספיים). שיעור הריבית האפקטיבי והמדידה של הפסדי האשראי החזויים אינם מתואמים כתוצאה מהסיווג מחדש. (ראה סעיף 5.6.1ב.)
- 5.6.6 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח או הפסד ולקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח כולל אחר, הנכס הפיננסי ממשיך להימדד בשווי הוגן. (ראה סעיף 5.6.2ב להנחיות לקביעת שיעור ריבית אפקטיבי והפרשה להפסד במועד הסיווג מחדש.)
- 5.6.7 אם ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח כולל אחר ולקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח או הפסד, הנכס הפיננסי ממשיך להימדד בשווי הוגן. הרווח או הפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר מסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1) במועד הסיווג מחדש.

5.7 רווחים והפסדים

5.7.1 רווח או הפסד בגין נכס פיננסי או התחייבות פיננסית שנמדדים בשווי הוגן יוכרו ברווח או הפסד, אלא אם כן:

(א) הם חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 6.5.8–6.5.14 וכן, אם מתאים, סעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק);

(ב) הוא השקעה במכשיר הוני והישות בחרה להציג רווחים או הפסדים בגין השקעה זו ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5;

(ג) זו התחייבות פיננסית שיועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד והישות נדרשת להציג את ההשפעות של שינויים בסיכון האשדאי של ההתחייבות ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7 או

(ד) זה נכס פיננסי שנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2 והישות נדרשת להכיר בשינויים אחדים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.10.

5.7.א1 דיבידנדים מוכרים ברווח או הפסד רק כאשר:

(א) הזכות של הישות לקבל תשלום של הדיבידנד התגבשה;

(ב) צפוי שההטבות הכלכליות המיוחסות לדיבידנד יזרמו אל הישות; וכן

(ג) סכום הדיבידנד ניתן למדידה באופן מהימן.

5.7.2 רווח או הפסד בגין נכס פיננסי שנמדד בעלות מופחתת ואינו חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 6.5.8–6.5.14 וכן, אם מתאים, סעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק) יוכרו ברווח או הפסד כאשר הנכס הפיננסי נגרע, כאשר הוא מסווג מחדש בהתאם לסעיף 5.6.2, דרך תהליך ההפחתה או כדי להכיר ברווחים או בהפסדים מירידת ערך. ישות תיישם את סעיפים 5.6.2 ו-5.6.4 אם היא מסווגת מחדש נכסים פיננסיים מקטגוריית המדידה של עלות מופחתת. רווח או הפסד בגין התחייבות פיננסית שנמדדת בעלות מופחתת ואינה חלק מיחסי גידור (ראה סעיפים 6.5.8–6.5.14 וכן, אם מתאים, סעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק) יוכרו ברווח או הפסד כאשר ההתחייבות הפיננסית נגרעת ודרך תהליך ההפחתה. (ראה סעיף 5.7.2ב להנחיות בנושא רווחים או הפסדים מהפרשי שער.)

5.7.3 רווח או הפסד בגין נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות שהם פריטים מגודרים ביחסי גידור יוכרו בהתאם לסעיפים 6.5.8–6.5.14 וכן, אם מתאים, סעיפים 89–94 לתקן חשבונאות בינלאומי 39 עבור חשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק.

5.7.4 אם ישות מכירה בנכסים פיננסיים תוך שימוש בחשבונאות מועד סליקת העסקה (settlement date) (ראה סעיפים 3.1.2, 3.1.3 ו-3.1.6), שינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה (trade date) לבין מועד הסליקה אינו מוכר עבור נכסים שנמדדים בעלות מופחתת. אולם, לגבי נכסים שנמדדים בשווי הוגן, השינוי בשווי ההוגן יוכר ברווח או הפסד או ברווח כולל אחר, כפי שמתאים בהתאם לסעיף 5.7.1. מועד קשירת העסקה ייחשב כמועד ההכרה לראשונה לצורכי יישום של דרישות ירידת הערך.

השקעות במכשירים הוניים

5.7.5 במועד ההכרה לראשונה, ישות רשאית לבצע בחירה שאינה ניתנת לשינוי, להציג ברווח כולל אחר שינויים עוקבים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני שבתחולת תקן זה שהיא אינה מוחזקת למסחר ושהיא גם אינה תמורה מותנית שהוכרה על ידי רוכש בצירוף עסקים שתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צידופי עסקים חל עליה. (ראה סעיף 5.7.3 להנחיות בנושא רווחים או הפסדים מהפרשי שער).

5.7.6 אם ישות מבצעת את הבחירה בסעיף 5.7.5, היא תכיר בדיבידנדים מאותה השקעה ברווח או הפסד בהתאם לסעיף 5.7.1א.

התחייבויות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

5.7.7 ישות תציג רווח או הפסד בגין התחייבות פיננסית שיועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.2.2 או סעיף 4.3.5 כדלהלן:

(א) הסכום של שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית אשר ניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות יוצג ברווח כולל אחר (ראה סעיפים 5.7.13–5.7.20ב), וכן

(ב) יתר הסכום של שינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות יוצג ברווח או הפסד

אלא אם כן הטיפול בהשפעות השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות המתואר ב-(א) ייצור או יגדיל אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד (במקרה כזה חל סעיף 5.7.8). סעיפים 5.7.5–5.7.7 וסעיפים 5.7.10–5.7.12ב מספקים הנחיות לקביעה אם תיווצר או תגדל אי-הקבלה חשבונאית.

5.7.8 אם הדרישות בסעיף 5.7.7 יוצרות או מגדילות אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד, ישות תציג את כל הרווחים או ההפסדים מאותה התחייבות (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון אשראי של התחייבות זו) ברווח או הפסד.

5.7.9 למרות הדרישות בסעיפים 5.7.7 ו-5.7.8, ישות תציג ברווח או הפסד את כל הרווחים או ההפסדים על מחויבויות למתן הלוואות וחוזי ערבות פיננסית שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

נכסים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר

5.7.10 רווח או הפסד בגין נכס פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2 יוכר ברווח כולל אחר, למעט רווחים או הפסדים מירידת ערך (ראה תת-פרק 5.5) ורווחים או הפסדים מהפרשי שער (ראה סעיפים 5.7.2ב–5.7.2א), עד שהנכס הפיננסי נגרע או מסווג מחדש. כאשר הנכס הפיננסי נגרע, הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר מסווג מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1). אם הנכס הפיננסי מסווג מחדש מקטגוריית המדידה של שווי הוגן דרך רווח כולל אחר, הישות תטפל ברווח או בהפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיפים 5.6.5 ו-5.6.7. ריבית המחושבת תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית מוכרת ברווח או הפסד.

5.7.11 כמתואר בסעיף 5.7.10, אם נכס פיננסי נמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2, הסכומים שמוכרים ברווח או הפסד זהים לסכומים שהיו מוכרים ברווח או הפסד אם הנכס הפיננסי היה נמדד בעלות מופחתת.

פרק 6 חשבונאות גידור

6.1 מטרה ותחולה של חשבונאות גידור

6.1.1 המטרה של חשבונאות גידור היא לייצג בדוחות הכספיים את ההשפעה של פעילויות ניהול הסיכונים של ישות אשר משתמשת במכשירים פיננסיים כדי לנהל חשיפות הנובעות מסיכונים מסוימים, אשר יכולים להשפיע על רווח או הפסד (או על רווח כולל אחר, במקרה של השקעות במכשירים הוניים שלגביהם בחרה הישות להציג את השינויים בשוויים ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5). מטרת גישה זו היא להמחיש את ההקשר של מכשירים מגדרים שחשבונאות גידור מיושמת לגביהם כדי לאפשר להבין את מטרתם ואת ההשפעה שלהם.

6.1.2 ישות רשאית לבחור לייעד יחסי גידור בין מכשיר מגדר לבין פריט מגודר בהתאם לסעיפים 6.3.1–6.2.7 וסעיפים 6.2.1–6.3.25. לגבי

יחסי גידור שמקיימים את הקריטריונים לכשירות, ישות תטפל ברווח או הפסד על המכשיר המגדר ועל הפריט המגודר בהתאם לסעיפים 6.5.14–6.5.1 וסעיפים 6.5.11–6.5.28. כאשר הפריט המגודר הוא קבוצה של פריטים, ישות תציית לדרישות הנוספות בסעיפים 6.6.1–6.6.6 ובסעיפים 6.6.11–6.6.16.

6.1.3 עבור גידור שווי הוגן של חשיפה לשיעור ריבית של תיק של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות (ורק עבור גידור כזה), ישות רשאית ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן חשבונאות בינלאומי 39 במקום הדרישות בתקן זה. במקרה כזה, הישות חייבת ליישם גם את הדרישות הספציפיות לחשבונאות גידור שווי הוגן של גידור סיכון שיעור ריבית של תיק ולייעד כפריט המגודר חלק שהוא סכום של מטבע (ראה סעיפים 81א, 89א וסעיפים 114א–132א לנספח הנחיות היישום בתקן חשבונאות בינלאומי 39).

6.2 מכשירים מגדרים

מכשירים כשירים

6.2.1 ניתן לייעד נגזר שנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כמכשיר מגדר, למעט אופציות אחדות שנכתבו (ראה סעיף 6.2.4).

6.2.2 ניתן לייעד נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד כמכשיר מגדר, אלא אם כן זו התחייבות פיננסית שיועדה לשווי הוגן דרך רווח או הפסד שהסכום של השינוי בשווייה ההוגן אשר ניתן לייחס לשינויים בסיכון האשראי של התחייבות זו מוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7. עבור גידור של סיכון מטבע חוץ, ניתן לייעד כמכשיר מגדר את רכיב סיכון מטבע החוץ של נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת בתנאי שהוא אינו השקעה במכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5.

6.2.3 לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כמכשירים מגדרים רק חוזים עם צד שהוא חיצוני לישות המדווחת (כלומר, חיצוני לקבוצה או לישות האינדיבידואלית שמדווחים עליהן).

ייעוד מכשירים מגדרים

6.2.4 מכשיר כשיר חייב להיות מיועד במלואו כמכשיר מגדר. החריגים היחידים שמותרים הם:

(א) הפרדת הערך הפנימי וערך הזמן של חוזה אופציה וייעוד כמכשיר מגדר רק את השינוי בערך הפנימי של האופציה ולא את

השינוי בערך הזמן שלה (ראה סעיפים 6.5.15 וסעיפים 6.5.29–6.5.33);

(ב) הפרדת אלמנט המחיר העתידי (forward element) ואלמנט המחיר המיידי (spot element) של חוזה אקדמה וייעוד כמכשיר מגדר רק את השינוי בשווי של אלמנט המחיר המיידי של חוזה האקדמה ולא את אלמנט המחיר העתידי; באופן דומה, ניתן להפריד את מרווח מטבע החוץ הבסיסי (foreign currency basis spread) ולהוציא אותו מהייעוד של המכשיר הפיננסי כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.5.16 וסעיפים 6.5.34–6.5.39); וכן

(ג) ניתן לייעד חלק יחסי מהמכשיר המגדר במלואו, כגון 50 אחוז מהסכום הנומינלי, כמכשיר מגדר ביחסי גידור. אולם, לא ניתן לייעד מכשיר מגדר לגבי חלק מהשינוי בשווי ההוגן שנובע רק בגין חלק מתקופת הזמן שבמהלכה המכשיר המגדר עדיין קיים.

6.2.5 ישות רשאית לראות בשילוב, ולייעד במשותף כמכשיר המגדר, כל שילוב של הבאים (כולל אותן נסיבות שבהן הסיכון או הסיכונים הנובעים ממכשירים מגדרים אחדים מקוזזים את הסיכון או הסיכונים הנובעים ממכשירים מגדרים אחרים):

(א) נגזרים או חלק יחסי מהם; וכן

(ב) לא נגזרים או חלק יחסי מהם.

6.2.6 אולם, מכשיר נגזר שמשלב אופציה שנכתבה ואופציה שנרכשה (לדוגמה, רצועה על שיעורי ריבית) אינו כשיר כמכשיר מגדר, אם הוא למעשה אופציה שנכתבה נטו במועד הייעוד (אלא אם כן היא כשירה בהתאם לסעיף 6.2.4). בדומה, ניתן לייעד יחד שני מכשירים או יותר (או חלקים יחסיים שלהם) כמכשיר המגדר רק אם במשולב הם לא מהווים למעשה אופציה שנכתבה נטו במועד הייעוד (אלא אם כן היא כשירה בהתאם לסעיף 6.2.4).

6.3 פריטים מגודרים

פריטים כשירים

6.3.1 פריט מגודר יכול להיות נכס או התחייבות שהוכרו, התקשרות איתנה שלא הוכרה, עסקה חזויה או השקעה נטו בפעילות חוץ. הפריט המגודר יכול להיות:

(א) פריט יחיד; או

(ב) קבוצת פריטים (בכפוף לסעיפים 6.6.1–6.6.6 וסעיפים 6.6.16–6.6.1).

פריט מגודר יכול גם להיות רכיב של פריט כזה או קבוצה של פריטים כאלה (ראה סעיפים 6.3.7 וסעיפים ב6.3.25–6.3.7).

6.3.2 הפריט המגודר חייב להיות ניתן למדידה באופן מהימן.

6.3.3 אם פריט מגודר הוא עסקה חזויה (או רכיב שלה), עסקה זו חייבת להיות צפויה ברמה גבוהה.

6.3.4 ניתן לייעד כפריט מגודר חשיפה מצרפית שהיא שילוב של חשיפה שיכולה הייתה להיות כשירה כפריט מגודר בהתאם לסעיף 6.3.1 ונגזר (ראה סעיפים 6.3.33–6.3.43). זה כולל עסקה חזויה של חשיפה מצרפית (כלומר, עסקאות עתידיות לא מחייבות אך חזויות להתרחש (anticipated) אשר ייצרו חשיפה ונגזר) אם החשיפה המצרפית הזו צפויה ברמה גבוהה וכן, מרגע שהעסקה התרחשה ולכן אינה בגדר עסקה חזויה עוד, החשיפה כשירה כפריט מגודר.

6.3.5 לצורכי חשבונאות גידור, ניתן לייעד כפריטים מגודרים רק נכסים, התחייבויות, התקשרויות איתנות או עסקאות חזויות שצפויות ברמה גבוהה שמעורב בהם צד חיצוני לישות המדווחת. ניתן ליישם את חשבונאות הגידור לגבי עסקאות בין ישויות באותה קבוצה, רק בדוחות הכספיים האינדיווידואליים או הנפרדים של אותן ישויות ולא בדוחות הכספיים המאוחדים של הקבוצה, למעט הדוחות הכספיים המאוחדים של ישות השקעה, כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 10, כאשר עסקאות בין ישות השקעה לבין החברות הבנות שלה הנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לא יבוטלו בדוחות הכספיים המאוחדים.

6.3.6 אולם, כחריג לסעיף 6.3.5, סיכון מטבע החוץ של פריט כספי תוך-קבוצתי (לדוגמה, יתרת זכות או יתרת חוב בין שתי חברות בנות) עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים אם הוא גורם לחשיפה לרווחים או הפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ, שאינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ. בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, רווחים והפסדים בגין שערי חליפין של מטבע חוץ בהתייחס לפריט כספי תוך-קבוצתי, אינם מבוטלים במלואם במסגרת האיחוד כאשר הפריט הכספי נוצר בעסקה בין שתי ישויות בתוך הקבוצה, בעלות מטבעות פעילות שונים. נוסף על כך, סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה בתוך הקבוצה, עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בדוחות הכספיים המאוחדים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

ייעוד פריטים מגודרים

6.3.7 ישות רשאית לייעד פריט במלואו או רכיב (component) ממנו כפריט המגודר ביחסי גידור. פריט שלם מורכב מכל השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של הפריט. רכיב מורכב מפחות מכל השינויי בשווי ההוגן או מכל השתנות תזרימי המזומנים של פריט. במקרה כזה, ישות רשאית לייעד רק את הסוגים הבאים של רכיבים (כולל שילובים שלהם) כפריטים מגודרים:

(א) רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט הניתנים לייחוס לסיכון ספציפי או לסיכונים ספציפיים (רכיב סיכון), בתנאי שבהתבסס על בחינה בהקשר של מבנה השוק המסוים, רכיב הסיכון ניתן לזיהוי בנפרד והוא ניתן למדידה באופן מהימן (ראה סעיפים 6.3.8–6.3.15). רכיבי סיכון כוללים ייעוד רק של השינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט מגודר מעל או מתחת למחיר מוגדר או משתנה אחר (סיכון חד-צידית).

(ב) אחד או יותר, תזרימי מזומנים חוזיים נבחרים.

(ג) רכיבים של סכום נומינלי, כלומר חלק מוגדר מתוך הסכום של פריט (ראה סעיפים 6.3.16–6.3.20).

6.4 קריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור

6.4.1 יחסי גידור כשירים לחשבונאות גידור רק אם כל הקריטריונים הבאים מתקיימים:

(א) יחסי הגידור מורכבים רק ממכשירים מגדרים כשירים ומפריטים מגודרים כשירים.

(ב) במועד יצירת יחסי הגידור קיים ייעוד ותיעוד פורמלי של יחסי הגידור ושל מטרת ניהול הסיכונים והאסטרטגיה של הישות לביצוע הגידור. תיעוד זה יכול להיות המכשיר המגדר, הפריט המגודר, מהות הסיכון המגודר והאופן שבו הישות תבחן אם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור (כולל הניתוח שלה של המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור וכיצד היא קובעת את יחס הגידור).

(ג) יחסי הגידור מקיימים את כל דרישות אפקטיביות הגידור הבאות:

(i) קיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים 6.4.4ב–6.4.6ב);

(ii) ההשפעה של סיכון אשראי אינה דומיננטית יותר משינויי השווי הנובעים מהקשר הכלכלי הזה (ראה סעיפים ב6.4.7–ב6.4.8); וכן

(iii) יחס הגידור של יחסי הגידור הוא זהה ליחס הנובע מהכמות של הפריט המגודר שהישות מגדרת בפועל והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בה בפועל כדי לגדר את הכמות האמורה של הפריט המגודר. אולם, ייעוד זה לא ישקף חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור (ראה סעיפים ב6.4.9–ב6.4.11).

6.5 הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים

6.5.1 ישות תיישם חשבונאות גידור ליחסי גידור שמקיימים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1 (אשר כוללים את ההחלטה של הישות לייעד את יחסי הגידור).

6.5.2 קיימים שלושה סוגים של יחסי גידור:

(א) גידור שווי הוגן: גידור החשיפה לשינויים בשווי הוגן של נכס או של התחייבות שהוכרו או של התקשרות איתנה שלא הוכרה או של רכיב של פריט כלשהו כזה, אשר ניתנים לייחוס לסיכון מסוים ואשר יכולים להשפיע על רווח או הפסד.

(ב) גידור תזרים מזומנים: גידור החשיפה להשתנות של תזרימי מזומנים אשר ניתנת לייחוס לסיכון מסוים המיוחס לנכס או התחייבות שהוכרו, בכללותם או לרכיב שלהם (כמו חלק או כל תשלומי ריבית עתידיים בגין חוב בריבית משתנה) או לעסקה חזויה שצפויה ברמה גבוהה ושיכולה להשפיע על רווח או הפסד.

(ג) גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 21.

6.5.3 אם הפריט המגודר הוא מכשיר הוני שישות בחרה להציג את השינויים בשווי הוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5, החשיפה המגודרת בסעיף 6.5.2 קטן (א) מתייחס אליה חייבת להיות כזו שיכולה להשפיע על רווח כולל אחר. במקרה כזה, ורק במקרה כזה, חוסר אפקטיביות הגידור המוכר מוצג ברווח כולל אחר.

6.5.4 גידור של סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה יכול להיות מטופל כגידור שווי הוגן או כגידור תזרים מזומנים.

6.5.5 אם יחסי גידור מפסיקים לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור המתייחסת ליחס הגידור (ראה סעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג)(iii)), אך מטרת ניהול הסיכונים עבור יחסי הגידור שיועדו נותרת ללא שינוי, ישות תתאים את יחס הגידור של יחסי הגידור כך שהם יקיימו שוב את הקריטריונים לכשירות (נקרא בתקן זה "איזון מחדש" – ראה סעיפים ב6.5.7–ב6.5.21).

6.5.6 ישות תפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא רק כאשר יחסי הגידור (או חלק מיחסי הגידור) מפסיקים (מפסיק) לקיים את הקריטריונים לכשירות (לאחר הבאה בחשבון של איזון מחדש כלשהו של יחסי הגידור, אם מתאים). זה כולל מקרים שבהם המכשיר המגדר פוקע או נמכר, מבוטל או ממומש. לצורך זה, החלפה או גלגול (rollover) של מכשיר מגדר למכשיר מגדר אחר אינם פגיעה או ביטול, אם החלפה או גלגול כאלה מהווים חלק מאסטרטגיית הגידור המתועדת של הישות ועקביים עם אסטרטגיה זו. נוסף על כך, לצורך זה אין פגיעה או ביטול של המכשיר המגדר אם:

(א) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקות יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם כדי שייפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים. לצורך זה, צד שכנגד שפועל כמסלקה הוא צד שכנגד מרכזי (לעיתים נקרא "מסלקה" או "סוכנות סליקה") או ישות או ישויות, לדוגמה, חבר סולק של מסלקה או לקוח של חבר סולק של מסלקה, אשר פועלים כצד שכנגד כדי לבצע סליקה על ידי צד שכנגד מרכזי. אולם, כאשר הצדדים למכשיר המגדר מחליפים את הצדדים שכנגד המקוריים שלהם עם צדדים שכנגד שונים הדרישה בסעיף קטן זה תתקיים רק אם כל אחד מצדדים אלה מבצע סליקה עם אותו צד שכנגד מרכזי.

(ב) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הדרושים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד. שינויים אלה, מוגבלים לאלה אשר עקביים עם התנאים אשר ניתן היה לצפות שיהיו אם המכשיר המגדר היה נסלק במקור עם הצד שכנגד שפועל כמסלקה. שינויים אלה כוללים שינויים בדרישות של ביטחונות, בזכויות לקזז יתרות חייבים וזכאים ובחייבים שמוטלים.

הפסקת חשבונאות הגידור יכולה להשפיע על יחסי הגידור במלואם או רק על חלק מהם (במקרה כזה חשבונאות גידור נמשכת על שארית יחסי הגידור).

6.5.7 ישות תיישם את :

(א) סעיף 6.5.10 כאשר היא מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידור שווי הוגן שבו הפריט המגודר הוא מכשיר פיננסי הנמדד בעלות מופחתת (או רכיב שלו) ; וכך

(ב) סעיף 6.5.12 כאשר היא מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידורי תזרים מזומנים.

גידורי שווי הוגן

6.5.8 כל עוד גידור שווי הוגן מקיים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, יחסי הגידור יטופלו כלהלן:

(א) הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגדר יוכרו ברווח או הפסד (או ברווח כולל אחר, אם המכשיר המגדר מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5).

(ב) הרווח או ההפסד מהגידור בגין הפריט המגודר יתאמו את הערך בספרים של הפריט המגודר (אם מתאים) ויוכרו ברווח או הפסד. אם הפריט המגודר הוא נכס פיננסי (או רכיב של נכס פיננסי) שנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2, הרווח או ההפסד מהגידור בגין הפריט המגודר יוכרו ברווח או הפסד. אולם, אם הפריט המגודר הוא מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5, סכומים אלה יישארו ברווח כולל אחר. כאשר פריט מגודר הוא התקשרות איתנה שלא הוכרה (או רכיב של התקשרות כזו), השינוי המצטבר בשווי ההוגן של הפריט המגודר לאחר ייעודו מוכר כנכס או כהתחייבות ורווח או הפסד מקביל יוכר ברווח או הפסד.

6.5.9 כאשר פריט מגודר בגידור שווי הוגן הוא התקשרות איתנה (או רכיב של התקשרות כזו) לרכוש נכס או ליטול התחייבות, הערך בספרים הראשוני של הנכס או ההתחייבות הנוצרים כתוצאה מכך שהישות מקיימת את ההתקשרות האיתנה מותאם כדי לכלול את השינוי המצטבר בשווי ההוגן של הפריט המגודר שהוכר בדוח על המצב הכספי.

6.5.10 תיאום כלשהו הנובע מסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב) יופחת לרווח או הפסד אם הפריט המגודר הוא מכשיר פיננסי (או רכיב של מכשיר פיננסי) שנמדד בעלות מופחתת. הפחתה עשויה להתחיל מרגע שקיים תיאום והיא תתחיל לא יאוחר מהמועד שבו הפריט המגודר מפסיק להיות מותאם בגין רווחים והפסדים מגידור. ההפחתה מתבססת על שיעור ריבית אפקטיבי שמחושב מחדש במועד שבו ההפחתה מתחילה. במקרה של נכס פיננסי (או רכיב של נכס פיננסי) שהוא פריט מגודר ושנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2, הפחתה

מיושמת באותו אופן אך לסכום שמייצג את הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר קודם לכן בהתאם לסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב) במקום על ידי תיאום הערך בספרים.

גידורי תזרים מזומנים

6.5.11 כל עוד גידור תזרים מזומנים מקיים את הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, יחסי הגידור יטופלו כלהלן:

(א) הרכיב הנפרד של ההון, המיוחס לפריט המגודר (קרן גידור תזרים המזומנים), יותאם לסכום הנמוך מבין הבאים (בסכומים מוחלטים):

(i) הרווח או ההפסד המצטברים בגין המכשיר המגודר ממועד יצירת הגידור; לבין

(ii) השינוי המצטבר בשווי הוגן (ערך נוכחי) של הפריט המגודר (כלומר הערך הנוכחי של השינוי המצטבר בתזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים) ממועד יצירת הגידור.

(ב) החלק של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר, שנקבע כגידור אפקטיבי (כלומר, החלק שמקוזז על ידי השינוי בקרן גידור תזרים המזומנים המחושב בהתאם ל-(א)), יוכר ברווח כולל אחר;

(ג) החלק הנוותר של הרווח או ההפסד בגין המכשיר המגודר (או רווח או הפסד כלשהו הדרוש כדי לאזן את השינוי בקרן גידור תזרים המזומנים המחושבת בהתאם ל-(א)) הוא חוסר אפקטיביות הגידור אשר יוכר ברווח או הפסד.

(ד) הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם ל-(א) יטופל כלהלן:

(i) אם התוצאה של עסקה חזויה מגודרת היא הכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או שעסקה חזויה מגודרת לנכס לא פיננסי או להתחייבות לא פיננסית הופכת להתקשרות איתנה שבגינה מיושמת חשבונאות גידור שווי הוגן, הישות תסיר סכום זה מקרן גידור תזרים המזומנים ותכלול אותו ישירות בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות. העברה זו אינה תיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1) ולפיכך אין לה השפעה על רווח כולל אחר.

(ii) עבור גידורי תזרים מזומנים מלבד אלה המכוסים על ידי (i), סכום זה יסווג מחדש מקרן גידור תזרים המזומנים

לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1) באותה תקופה או באותן תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים משפיעים על רווח או הפסד (לדוגמה, בתקופות שהכנסת ריבית או הוצאת ריבית מוכרות או כאשר מכירה חזויה מתרחשת).

(iii) אולם, אם סכום זה הוא הפסד והישות צופה שכל ההפסד או חלקו לא יושב בתקופה עתידית, אחת או יותר, היא תסווג מחדש באופן מיידי את הסכום שהיא אינה צופה להשיב לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1).

6.5.12 כאשר ישות מפסיקה חשבונאות גידור עבור גידור תזרים מזומנים (ראה סעיפים 6.5.6 ו-6.5.7 סעיף קטן (ב)), היא תטפל בסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם לסעיף 6.5.11 סעיף קטן (א) כלהלן:

(א) אם תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים עדיין חזויים להתרחש, סכום זה יישאר בקרן גידור תזרים המזומנים עד שתזרימי המזומנים העתידיים יתרחשו או עד שסעיף 6.5.11 סעיף קטן (ד)(iii) יחול. כאשר תזרימי המזומנים העתידיים מתרחשים, יחול סעיף 6.5.11 סעיף קטן (ד).

(ב) אם תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים אינם חזויים עוד להתרחש, סכום זה יסווג מחדש באופן מיידי מקרן גידור תזרים המזומנים לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1). תזרים מזומנים עתידי מגודר שהתרחשותו אינה צפויה עוד ברמה גבוהה (highly probable) עשוי עדיין להיות חזוי להתרחש.

גידורים של השקעה נטו בפעילות חוץ

6.5.13 גידורים של השקעה נטו בפעילות חוץ, כולל גידור של פריט כספי, אשר מטופל כחלק מההשקעה נטו (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 21), יטופלו בדומה לגידורי תזרים מזומנים:

(א) החלק של הרווח או הפסד בגין המכשיר המגדר, שנקבע כגידור אפקטיבי יוכר ברווח כולל אחר (ראה סעיף 6.5.11); וכן

(ב) החלק הלא אפקטיבי יוכר ברווח או הפסד.

6.5.14 הרווח או הפסד המצטברים בגין המכשיר המגדר, המתייחסים לחלק האפקטיבי של הגידור שהצטברו בקרן תרגום מטבע חוץ, יסווגו מחדש מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן

חשבונאות בינלאומי 1) בהתאם לסעיפים 48–49 לתקן חשבונאות בינלאומי 21 בעת מימוש או מימוש חלקי של פעילות החוץ.

טיפול חשבונאי בערך הזמן של אופציות

6.5.15 כאשר ישות מפרידה את הערך הפנימי ואת ערך הזמן של חוזה אופציה ומייעדת כמכשיר המגדר רק את השינוי בערך הפנימי של האופציה (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (א)), היא תטפל בערך הזמן של האופציה כלהלן (ראה סעיפים 6.5.29–6.5.33):

(א) ישות תבדיל את ערך הזמן של האופציות לפי סוג הפריט המגודר שהאופציה מגדרת (ראה סעיף 6.5.29):

(i) פריט מגודר המתייחס לעסקה; או

(ii) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן.

(ב) השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן של אופציה שמגדרת פריט מגודר המתייחס לעסקה יוכר ברווח כולל אחר במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר וייצבר ברכיב נפרד של הון. השינוי המצטבר בשווי ההוגן הנובע מערך הזמן של האופציה שהצטבר ברכיב נפרד של הון ("ה"סכום") יטופל כלהלן:

(i) אם התוצאה של הפריט המגודר היא הכרה בנכס לא פיננסי או בהתחייבות לא פיננסית, או התקשרות איתנה לנכס לא פיננסי או להתחייבות לא פיננסית שבגינה מיושמת חשבונאות גידור, הישות תסיר את הסכום מהרכיב הנפרד של ההון ותכלול אותו ישירות בעלות הראשונית או בערך בספרים אחר של הנכס או ההתחייבות. העברה זו אינה תיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1) ולפיכך אין לה השפעה על רווח כולל אחר.

(ii) עבור יחסי גידור מלבד אלה המכוסים על ידי (i), הסכום יסווג מחדש מהרכיב הנפרד של ההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1) באותה תקופה או באותן תקופות שבמהלכן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים המגודרים משפיעים על רווח או הפסד (לדוגמה, כאשר מכירה חזויה מתרחשת).

(iii) אולם, אם אין זה חזוי שסכום זה, כולו או חלקו, יושב בתקופה עתידית, אחת או יותר, הסכום שאינו חזוי שיושב יסווג מחדש באופן מיידי לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1).

(ג) השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן של אופציה שמגדרת פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן יוכר ברווח כולל אחר במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר וייצבר ברכיב נפרד של הון. ערך הזמן במועד הייעוד של האופציה כמכשיר מגדר, במידה שבה הוא מתייחס לפריט המגודר, יופחת על בסיס שיטתי והגיוני על פני התקופה שבה תיאום גידור (hedge adjustment) בגין הערך הפנימי של האופציה יכול להשפיע על רווח או הפסד (או על רווח כולל אחר, אם הפריט המגודר הוא מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי ההוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5). לפיכך, בכל תקופת דיווח, סכום ההפחתה יסווג מחדש מהרכיב הנפרד של ההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1). אולם, אם חשבונאות גידור מופסקת עבור יחסי הגידור אשר כוללים את השינוי בערך הפנימי של האופציה כמכשיר המגדר, הסכום נטו (כלומר, כולל ההפחתה שנצברה) אשר הצטבר ברכיב הנפרד של ההון יסווג מחדש באופן מיידי לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1).

טיפול חשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה ובמרווחי מטבע חוץ בסיסיים של מכשירים פיננסיים

6.5.16 כאשר ישות מפרידה את אלמנט המחיר העתידי ואת אלמנט המחיר המיידי של חוזה אקדמה ומייעדת כמכשיר המגדר רק את השינוי בשווי של אלמנט המחיר המיידי של חוזה האקדמה, או כאשר ישות מפרידה את מרווח מטבע החוץ הבסיסי (foreign currency basis spread) ממכשיר פיננסי ומוציאה אותו מהייעוד של מכשיר פיננסי זה כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (ב)), הישות רשאית ליישם את סעיף 6.5.15 לאלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה או למרווח מטבע חוץ הבסיסי באותו אופן שבו הוא מיושם לערך הזמן של אופציה. במקרה כזה, הישות תיישם את הנחיות היישום בסעיפים 6.5.34–6.5.39.

6.6 גידורים של קבוצה של פריטים

כשירות (eligibility) של קבוצה של פריטים כפריט המגודר

6.6.1 קבוצה של פריטים (כולל קבוצה של פריטים המהווה פוזיציה נטו; ראה סעיפים 6.6.11–6.6.8) היא פריט מגודר כשיר רק אם:

(א) היא מורכבת מפריטים (כולל רכיבים של פריטים) שהם בפני עצמם פריטים מגודרים כשירים;

- (ב) הפריטים בקבוצה מנוהלים יחד על בסיס קבוצתי לצורכי ניהול סיכונים; וכן
- (ג) במקרה של גידור תזרים מזומנים של קבוצה של פריטים שהשתנויות של תזרימי המזומנים שלהם אינן חזויות להיות יחסיות בקירוב להשתנות הכוללת בתזרימי המזומנים של הקבוצה כך שנוצרות פוזיציות סיכון מקוזות:
- (i) זהו גידור של סיכון מטבע חוץ; וכן
- (ii) הייעוד של הפוזיציה נטו הזו מגדיר את תקופת הדיווח שבה חזויות להשפיע על רווח או הפסד העסקאות החזויות, ומגדיר גם את מהות והיקף העסקאות (ראה סעיפים ב-6.6.7–ב-6.6.8).

ייעוד רכיב של סכום נומינלי

- 6.6.2 רכיב שהוא חלק יחסי של קבוצה כשירה של פריטים הוא פריט מגודר כשיר בתנאי שהייעוד הוא עקבי עם מטרת ניהול הסיכונים של הישות.
- 6.6.3 רכיב שכבה של קבוצה כוללת של פריטים (לדוגמה, שכבה תחתונה) הוא כשיר לחשבונאות גידור רק אם:
- (א) הוא ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן;
- (ב) מטרת ניהול הסיכונים היא לגדר רכיב שכבה;
- (ג) הפריטים בקבוצה הכוללת שממנה מזוהה השכבה חשופים לאותו סיכון מגודר (כך שהמדידה של השכבה המגודרת אינה מושפעת באופן משמעותי מהפריטים המסוימים מתוך הקבוצה הכוללת שנבחרו להוות חלק מהשכבה המגודרת);
- (ד) עבור גידור של פריטים קיימים (לדוגמה, התקשרות איתנה שלא הוכרה או נכס שהוכר) ישות יכולה לזהות ולעקוב אחר הקבוצה הכוללת של פריטים שממנה השכבה המגודרת הוגדרה (כך שהישות יכולה לציית לדרישות של טיפול חשבונאי ביחסי גידור כשירים); וכן
- (ה) פריטים כלשהם בקבוצה אשר כוללים אופציות פירעון מוקדם מקיימים את הדרישות לרכיבים של סכום נומינלי (ראה סעיף ב-6.3.20).

הצגה

6.6.4 עבור גידור של קבוצה של פריטים עם פוזיציות סיכון מקוזות (כלומר, בגידור של פוזיציה נטו) שהסיכון המגודר שלה משפיע על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר, רווחים או הפסדים מגידור בדוח זה יוצגו בשורה נפרדת מאלה שהושפעו מהפריטים המגודרים. לפיכך, בדוח זה הסכום בסעיף שמתייחס לפריט המגודר עצמו (לדוגמה, הכנסות או עלות המכירות) לא יושפע.

6.6.5 עבור נכסים והתחייבויות שמגודרים יחד כקבוצה בגידור שווי הוגן, הרווח או ההפסד בגין הנכסים וההתחייבויות האינדיווידואליים יוכרו בדוח על המצב הכספי כתיאום לערך בספרים של הפריטים האינדיווידואליים המתאימים המרכיבים את הקבוצה בהתאם לסעיף 6.5.8 סעיף קטן (ב).

פוזיציות נטו בסכום אפס

6.6.6 כאשר הפריט המגודר הוא קבוצה שהיא פוזיציה נטו בסכום אפס (כלומר, הפריטים המגודרים בעצמם מקוזים באופן מלא את הסיכון המנוהל על בסיס קבוצתי), לישות מותר ליעד אותה ביחסי גידור שאינם כוללים מכשיר מגדר, בתנאי:

(א) שהגידור הוא חלק מאסטרטגיית גידור סיכון נטו מתגלגל, לפיה הישות מגדרת באופן שיגרתית פוזיציות חדשות מאותו סוג ככל שמתקדם הזמן (לדוגמה, כאשר עסקאות נכנסות לאופק הזמן שאותן הישות מגדרת);

(ב) שהפוזיציה נטו המגודרת משתנה בגודלה לאורך אסטרטגיית גידור הסיכון נטו המתגלגל והישות משתמשת במכשירים מגדרים כשירים כדי להגן על הסיכון נטו (כלומר, כאשר הפוזיציה נטו אינה בסכום אפס);

(ג) שחשבונאות גידור מיושמת באופן רגיל לפוזיציות נטו כאלה כאשר הפוזיציה נטו אינה בסכום אפס והיא מגודרת עם מכשירים מגדרים כשירים; וכן

(ד) שאי יישום חשבונאות גידור לפוזיציה נטו שהיא בסכום אפס היה גורם לתוצאות חשבונאיות לא עקביות, מאחר שהחשבונאות לא הייתה מכירה בפוזיציות הסיכון המקוזות, אשר אחרת היו מוכרות בגידור של פוזיציה נטו.

6.7 אפשרות לייעד חשיפת אשראי כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד

כשירות של חשיפות אשראי לייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

6.7.1 אם ישות משתמשת בנגזר אשראי אשר נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לנהל את סיכון האשראי של מכשיר פיננסי, כולו או חלקו (חשיפת אשראי), הישות רשאית לייעד מכשיר פיננסי זה במידה שבה הוא מנוהל באופן זה (כלומר כולו או חלק יחסי שלו) כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם:

(א) השם של חשיפת האשראי (לדוגמה, הלווה או המחזיק בהתחייבות למתן הלוואה) תואם את הישות המתייחסת של נגזר האשראי ("תאימות שם"); וכן

(ב) הבכירות של המכשיר הפיננסי תואמת את זו של המכשירים שניתן להעבירם בהתאם לנגזר האשראי.

ישות רשאית לבצע ייעוד כזה ללא קשר אם המכשיר הפיננסי שמנוהל בגין סיכון אשראי הוא בתחולת תקן זה (לדוגמה, ישות רשאית לייעד מחויבויות למתן הלוואות שהן מחוץ לתחולת תקן זה). הישות רשאית לייעד מכשיר פיננסי זה במועד ההכרה לראשונה או לאחריו או כאשר הוא עדיין אינו מוכר. הישות תתעד את הייעוד במקביל.

טיפול חשבונאי בחשיפות אשראי שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

6.7.2 אם מכשיר פיננסי מיועד בהתאם לסעיף 6.7.1 כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד לאחר ההכרה לראשונה בו, או כאשר הוא לא הוכר קודם לכן, ההפרש במועד הייעוד בין הערך בספרים, אם קיים, לבין השווי ההוגן יוכר מיידית ברווח או הפסד. לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.2, הרווח או ההפסד המצטבר שהוכר קודם לכן ברווח כולל אחר יסווג מחדש מיידית מההון לרווח או הפסד כתיאום בגין סיווג מחדש (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 1).

6.7.3 ישות תפסיק למדוד את המכשיר הפיננסי שגרם לסיכון אשראי, או חלק יחסי ממכשיר פיננסי זה, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם:

(א) הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.7.1 אינם מתקיימים עוד, לדוגמה:

- (i) נגזר האשראי או המכשיר הפיננסי המתייחס אשר גורם לסיכון האשראי פוקעים או נמכרים, מבוטלים או מסולקים; או
- (ii) סיכון האשראי של המכשיר הפיננסי אינו מנוהל עוד תוך שימוש בנגזרי אשראי. לדוגמה, זה יכול להתרחש מאחר שחל שיפור באיכות האשראי של הלווה או המחזיק בהתחייבות למתן הלוואה או בשל שינויים בדרישות ההון המוטלות על ישות; וכן
- (ב) המכשיר הפיננסי אשר גורם לסיכון אשראי אינו נדרש מסיבה אחרת להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (כלומר, המודל העסקי של הישות לא השתנה בינתיים כך שנדרש סיווג מחדש בהתאם לסעיף 4.4.1).

6.7.4 כאשר ישות מפסיקה למדוד מכשיר פיננסי אשר גורם לסיכון אשראי, או חלק יחסי ממכשיר פיננסי כזה, בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי במועד ההפסקה הופך לערך בספרים החדש שלו. לאחר מכן, אותה מדידה אשר שימשה לפני ייעוד המכשיר הפיננסי לשווי הוגן דרך רווח או הפסד תיושם (כולל הפחתה הנובעת מהערך בספרים החדש). לדוגמה, נכס פיננסי אשר סווג במקור כמדד בעלות מופחתת יחזור למדידה כזו ושיעור הריבית האפקטיבי שלו יחושב מחדש בהתבסס על הערך בספרים ברוטו החדש שלו במועד שבו הופסקה המדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

6.8 חריגים זמניים מיישום דרישות ספציפיות של חשבונאות גידור

- 6.8.1 ישות תיישם את סעיפים 6.8.4–6.8.12 ואת סעיפים 7.1.8 ו-7.2.26 סעיף קטן (ד) לכל יחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן. סעיפים אלה חלים רק על יחסי גידור כאלה. יחסי גידור מושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן רק אם הרפורמה יוצרת אי-ודאות לגבי:
- (א) שיעור ריבית העוגן (המוגדר חוזית או הלא מוגדר חוזית) שיועד כסיכון מוגדר; וכן/או
- (ב) העיתוי או הסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית העוגן, של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר.
- 6.8.2 לצורך יישום סעיפים 6.8.4–6.8.12, המונח "רפורמת שיעורי ריבית עוגן" מתייחס לרפורמה של שיעורי ריבית עוגן בשוק כולו, כולל ההחלפה של שיעור ריבית עוגן בשיעור עוגן חלופי כמו זה הנובע

מההמלצות המפורטות בדוח של הוועדה ליציבות פיננסית מיולי 2014
"רפורמה של שיעורי ריבית עוגן עיקריים".²

6.8.3 סעיפים 6.8.4–6.8.12 מספקים חריגים רק לדרישות המפורטות בסעיפים אלה. ישות תמשיך ליישם את כל דרישות חשבונאות הגידור האחרות ליחסי גידור המושפעים במישרין מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

דרישת "צפוי ברמה גבוהה" לגידורי תזרים מזומנים

6.8.4 לצורך קביעה אם עסקה חזויה (או רכיב שלה) היא צפויה (הוא צפוי) ברמה גבוהה כנדרש על ידי סעיף 6.3.3, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

סיווג מחדש של הסכום המצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים

6.8.5 לצורך יישום הדרישה בסעיף 6.5.12, כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים העתידיים המוגדרים חזויים להתרחש, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

בחינת הקשר הכלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר

6.8.6 לצורך יישום הדרישות בסעיפים 6.4.1 סעיף קטן (ג) ו-6.4.4ב–6.4.6ב, ישות תניח ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים המוגדרים ו/או הסיכון המגודר (המוגדרים חוזית או הלא מוגדרים חוזית), או ששיעור ריבית העוגן, שעליו מבוססים תזרימי המזומנים של המכשיר המגדר, לא שונה כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן.

ייעוד רכיב של פריט כפריט מגודר

6.8.7 אלא אם כן סעיף 6.8.8 חל, עבור גידור של רכיב עוגן לא מוגדר חוזית של סיכון שיעור ריבית, ישות תיישם את הדרישה בסעיפים 6.3.7 סעיף

² הדוח "Reforming Major Interest Rates Benchmarks" ניתן להשגה ב-
http://www.fsb.org/wp-content/uploads/r_140722.pdf

קטן (א) ו-6.3.8 – שרכיב הסיכון יהיה ניתן לזיהוי בנפרד – רק במועד יצירת יחסי הגידור.

6.8.8 כאשר ישות, באופן עקבי עם תיעוד הגידור שלה, מאתחלת לעיתים תכופות (כלומר מפסיקה ומתחילה מחדש) יחסי גידור מאחר שהן המכשיר המגדר והן הפריט המגודר משתנים לעיתים תכופות (כלומר הישות משתמשת בתהליך דינמי שבו הן הפריטים המגודרים והן המכשירים המגדרים המשמשים לנהל חשיפה זו אינם נותרים ללא שינוי לאורך זמן), הישות תיישם את הדרישה בסעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8 – שרכיב הסיכון ניתן לזיהוי בנפרד – רק כאשר היא מייעדת לראשונה פריט מגודר ביחסי גידור אלה. פריט מגודר שנבחן במועד הייעוד לראשונה שלו ביחסי הגידור, בין אם מועד זה חל במועד יצירת הגידור ובין אם לאחר מכן, אינו נבחן מחדש בעת ייעוד מחדש כלשהו לאחר מכן באותם יחסי גידור.

סיום היישום

6.8.9 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.4 לפריט מגודר במועד המוקדם יותר מבין:

(א) כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר יחסי הגידור, שהפריט המגודר היה חלק מהם, מופסקים.

6.8.10 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.5 במועד המוקדם יותר מבין:

(א) כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים העתידיים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; לבין

(ב) כאשר כל הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים בהקשר ליחסי הגידור האלה שהופסקו סווג מחדש לרווח או הפסד.

6.8.11 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.6:

(א) לפריט מגודר, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לסיכון המגודר או לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של הפריט המגודר; וכן

(ב) למכשיר מגדר, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לעיתוי ולסכום של תזרימי המזומנים המבוססים על שיעור ריבית עוגן של המכשיר המגדר.

אם יחסי הגידור, שהמכשיר המגדר והפריט המגודר הם חלק מהם, מופסקים במועד מוקדם יותר מאשר המועד המפורט בסעיף 6.8.11 סעיף קטן (א) או המועד המפורט בסעיף 6.8.11 סעיף קטן (ב), הישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיף 6.8.6 ליחסי גידור אלה במועד הפסקת הגידור.

6.8.12 בעת ייעוד קבוצה של פריטים כפריט המגודר או שילוב של מכשירים פיננסיים כמכשיר המגדר, ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיפים 6.8.4-6.8.6 לפריט אינדיווידואלי או למכשיר פיננסי אינדיווידואלי בהתאם לסעיפים 6.8.9, 6.8.10 או 6.8.11, כפי שרלוונטי, כאשר אי-הוודאות הנובעת מרפורמת שיעורי ריבית עוגן אינה קיימת עוד בהקשר לסיכון המגודר ו/או בהקשר לעיתוי או לסכום של תזרימי המזומנים, המבוססים על שיעור ריבית עוגן, של פריט זה או של מכשיר פיננסי זה.

6.8.13 ישות תפסיק מכאן ולהבא את יישום סעיפים 6.8.7 ו-6.8.8 במוקדם יותר מבין:

(א) כאשר שינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן מבוצעים לרכיב הסיכון הלא מוגדר חוזית ביישום סעיף 6.9.1; לבין

(ב) כאשר יחסי הגידור, שבהם רכיב הסיכון הלא מוגדר חוזית מיועד, מופסקים.

6.9 חריגים זמניים נוספים הנובעים מרפורמת שיעורי ריבית עוגן

6.9.1 כאשר וככל שהדרישות בסעיפים 6.8.4-6.8.8 מפסיקות לחול על יחסי גידור (ראה סעיפים 6.8.9-6.8.13), ישות תתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי גידור אלה כפי שתועדו קודם לכן כדי לשקף את השינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, כלומר השינויים עקביים עם הדרישות בסעיפים 5.4.6-5.4.8. בהקשר זה, ייעוד הגידור יתוקן רק כדי לבצע את אחד או יותר מהשינויים הבאים:

(א) ייעוד שיעור עוגן חלופי (מוגדר חוזית או לא מוגדר חוזית) כסיכון המגודר;

(ב) תיקון התיאור של הפריט המגודר, כולל התיאור של החלק המיועד של תזרימי המזומנים המגודרים או של השווי ההוגן המגודר; או

- (ג) תיקון התיאור של המכשיר המגדר.
- 6.9.2 ישות תיישם גם את הדרישה בסעיף 6.9.1 סעיף קטן (ג) אם שלושת התנאים האלה מתקיימים:
- (א) הישות מבצעת שינוי הנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן תוך שימוש בגישה אחרת מאשר שינוי הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר המגדר (כמתואר בסעיף 5.4.6);
- (ב) המכשיר המגדר המקורי אינו נגרע; וכן
- (ג) הגישה שנבחרה היא שוות-ערך מבחינה כלכלית לשינוי הבסיס לקביעת תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר המגדר המקורי (כמתואר בסעיפים 5.4.7 ו-5.4.8).
- 6.9.3 הדרישות בסעיפים 6.8.4–6.8.8 עשויות להפסיק לחול במועדים שונים. לפיכך, ביישום סעיף 6.9.1, ישות עשויה להידרש לתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי הגידור שלה במועדים שונים, או עשויה להידרש לתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי גידור יותר מפעם אחת. כאשר, ורק כאשר, שינוי כזה מבוצע לייעוד הגידור, ישות תיישם את סעיפים 6.9.7–6.9.12, כפי שמתאים. ישות תיישם גם את סעיף 6.5.8 (לגידור שווי הוגן) או את סעיף 6.5.11 (לגידור תזרים מזומנים) כדי לטפל בשינויים כלשהם בשווי ההוגן של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר.
- 6.9.4 ישות תתקן יחסי גידור כנדרש בסעיף 6.9.1 עד סוף תקופת הדיווח שבמהלכה מבוצע שינוי הנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן לסיכון המגודר, לפריט המגודר או למכשיר המגדר. למען הסר ספק, תיקון כזה לייעוד הפורמלי של יחסי הגידור אינו מהווה הפסקה של יחסי הגידור ואינו מהווה ייעוד של יחסי גידור חדשים.
- 6.9.5 אם שינויים מבוצעים נוסף על השינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן לנכס הפיננסי או להתחייבות הפיננסית המיועדים ביחסי גידור (כמתואר בסעיפים 5.4.6–5.4.8) או לייעוד של יחסי הגידור (כנדרש על ידי סעיף 6.9.1), ישות תיישם תחילה את הדרישות המתאימות בתקן זה כדי לקבוע אם התוצאה של שינויים נוספים אלה היא הפסקה של חשבונאות גידור. אם התוצאה של שינויים נוספים אלה אינה הפסקה של חשבונאות גידור, ישות תתקן את הייעוד הפורמלי של יחסי הגידור כמפורט בסעיף 6.9.1.
- 6.9.6 סעיפים 6.9.7–6.9.13 מספקים חריגים רק לדרישות המפורטות בסעיפים אלה. ישות תיישם את כל דרישות חשבונאות הגידור האחרות בתקן זה, כולל הקריטריונים לכשירות בסעיף 6.4.1, ליחסי גידור שהושפעו במישרין על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן.

הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים

גידורי תזרים מזומנים

- 6.9.7 לצורך יישום סעיף 6.5.11, בנקודה שבה ישות מתקנת את התיאור של פריט מגודר כנדרש בסעיף 6.9.1 סעיף קטן (ב), הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים ייחשב כמבוסס על שיעור העוגן החלופי שלפיו נקבעים תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים.
- 6.9.8 עבור יחסי גידור שהופסקו, כאשר שיעור ריבית העוגן שעליו התבססו תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים משתנה כנדרש על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן, לצורך יישום סעיף 6.5.12 כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים העתידיים חזויים להתרחש, הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים עבור אותם יחסי גידור ייחשב כמבוסס על שיעור העוגן החלופי שעליו יתבססו תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים.

קבוצות של פריטים

- 6.9.9 כאשר ישות מיישמת את סעיף 6.9.1 לקבוצות של פריטים המיועדים כפריטים מגודרים בגידור שווי הוגן או בגידור תזרים מזומנים, הישות תקצה את הפריטים המגודרים לתתי-קבוצות המבוססות על שיעור העוגן המגודר ותייעד את שיעור העוגן כסיכון המגודר לכל תת-קבוצה. לדוגמה, ביחסי גידור שבהם קבוצה של פריטים מגודרת כנגד שינויים בשיעור ריבית עוגן שכפוף לרפורמת שיעורי ריבית עוגן, תזרימי המזומנים המגודרים או השווי ההוגן המגודר של פריטים אחדים בקבוצה עשויים להשתנות כך שיתייחסו לשיעור עוגן חלופי לפני שמשתנים פריטים אחרים בקבוצה. בדוגמה זו, ביישום סעיף 6.9.1, הישות תייעד את שיעור העוגן החלופי כסיכון המגודר עבור אותה תת-קבוצה רלוונטית של פריטים מגודרים. הישות תמשיך לייעד את שיעור ריבית העוגן הקיים כסיכון המגודר עבור תתי-הקבוצות האחרות של פריטים מגודרים עד שתזרימי המזומנים המגודרים או השווי ההוגן המגודר של פריטים אלה ישתנו כך שיתייחסו לשיעור העוגן החלופי או שהפריטים פוקעים ומוחלפים בפריטים מגודרים אשר מתייחסים לשיעור העוגן החלופי.
- 6.9.10 ישות תבחן בנפרד אם כל תת-קבוצה מקיימת את הדרישות בסעיף 6.6.1 להוות פריט מגודר כשיר. אם תת-קבוצה כלשהי אינה מקיימת את הדרישות בסעיף 6.6.1, הישות תפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא ליחסי הגידור במלואם. הישות גם תיישם את הדרישות בסעיפים 6.5.8 ו-6.5.11 כדי לטפל בחוסר אפקטיביות המתייחס ליחסי הגידור במלואם.

ייעוד רכיבי סיכון

- 6.9.11 שיעור עוגן חלופי המיועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית אשר אינו ניתן לזיהוי בנפרד (ראה סעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8) במועד שבו הוא מיועד ייחשב כמקיים את הדרישה באותו מועד, אם ורק אם הישות צופה באופן סביר ששיעור העוגן החלופי יהיה ניתן לזיהוי בנפרד בתוך 24 חודש. תקופת 24 החודשים חלה על כל שיעור עוגן חלופי בנפרד ומתחילה מהמועד שבו הישות יעדה את שיעור העוגן החלופי כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית בפעם הראשונה (כלומר תקופת 24 החודשים חלה על בסיס כל שיעור בנפרד).
- 6.9.12 אם לאחר מכן ישות צופה באופן סביר ששיעור העוגן החלופי לא יהיה ניתן לזיהוי בנפרד בתוך 24 חודש מהמועד שבו הישות ייעדה את שיעור העוגן החלופי כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית בפעם הראשונה, הישות תפסיק ליישם את הדרישה בסעיף 6.9.11 לשיעור העוגן החלופי הזה ותפסיק חשבונאות גידור מכאן ולהבא מהמועד של בחינה מחדש זו לכל יחסי הגידור שבהם שיעור העוגן החלופי יועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית.
- 6.9.13 נוסף על אותם יחסי הגידור המפורטים בסעיף 6.9.1, ישות תיישם את הדרישות בסעיפים 6.9.11 ו-6.9.12 ליחסי גידור חדשים שבהם שיעור עוגן חלופי מיועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית (ראה סעיפים 6.3.7 סעיף קטן (א) ו-6.3.8) כאשר כתוצאה מרפורמת שיעורי ריבית עוגן, רכיב סיכון זה אינו ניתן לזיהוי בנפרד במועד שבו הוא מיועד.

6.10 חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע

- 6.10.1 חוזים אחדים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע מיועדים כמכשירים מגדרים בגידורים של עסקאות חשמל חזויות. נוסף על הדרישות בסעיף 6.3.7, עבור יחסי גידור כאלה ישות רשאית לייעד כפריט המגודר כמות נומינלית משתנה של עסקאות חשמל חזויות אשר תואמת את הכמות המשתנה של חשמל תלוי-טבע החזויה להימסר על ידי מתקן הייצור, בהתאם להתייחסות במכשיר המגדר. דרישות חשבונאות הגידור האחרות של פרק זה ממשיכות לחול על יחסי גידור כאלה.
- 6.10.2 אם תזרימי המזומנים של החוזה המתייחס לחשמל תלוי-טבע המיועד כמכשיר המגדר מותנים בהתרחשות של עסקה חזויה המיועדת כפריט המגודר בהתאם לסעיף 6.10.1, עסקה חזויה זו נחשבת צפויה ברמה גבוהה כנדרש על ידי סעיף 6.3.3.

פרק 7 מועד תחילה והוראות מעבר

7.1 מועד תחילה

- 7.1.1 ישות תיישם תקן זה לתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות בוחרת ליישם תקן זה מוקדם, הישות חייבת לתת גילוי לעובדה זו וליישם את כל הדרישות בתקן זה באותו מועד (אך ראה גם סעיפים 7.1.2, 7.2.21 ו-7.3.2). הישות תיישם גם, באותו מועד, את התיקונים בנספח ג.
- 7.1.2 למרות הדרישות בסעיף 7.1.1, לתקופות דיווח שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2018, ישות רשאית לבחור ליישם מוקדם רק את הדרישות להצגה של רווחים והפסדים בגין התחייבויות פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בסעיפים 5.7.1 סעיף קטן (ג), 5.7.7-5.7.9, 7.2.14 ו-7.2.20 מבלי ליישם את הדרישות האחרות בתקן זה. אם ישות בוחרת ליישם רק את סעיפים אלה, היא תיתן גילוי לעובדה זו ולספק על בסיס מתמשך את הגילויים המתייחסים המפורטים בסעיפים 10-11 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 *מכשירים פיננסיים: גילויים* (כפי שתוקן על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010)). (ראה גם סעיפים 7.2.2 ו-7.2.15).
- 7.1.3 *שיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים מחזור 2012-2010* שפורסם בדצמבר 2013 תיקן את סעיף 4.2.1 ו-5.7.5 כתוצאה מהתיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3. ישות תיישם תיקון זה מכאן ולהבא לצירופי עסקים שהתיקון לתקן דיווח כספי בינלאומי 3 חל עליהם.
- 7.1.4 תקן דיווח כספי בינלאומי 15, שפורסם במאי 2014, תיקן את סעיפים 3.1.1, 4.2.1, 5.1.1, 5.2.1, 5.7.6, 3.2.13, 5.7.1, 5 ו-42ג וביטל את סעיף 16 ואת הכותרת המתייחסת אליו. סעיפים 5.1.3 ו-5.1א, 5.7.6 והגדרה לנספח א, נוספו. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 15.
- 7.1.5 תקן דיווח כספי בינלאומי 16, שפורסם בינואר 2016, תיקן את סעיפים 2.1, 5.5.15, 4.3.8, 5.5.34 ו-5.5.46. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 16.
- 7.1.6 תקן דיווח כספי בינלאומי 17, שפורסם במאי 2017, תיקן את סעיפים 2.1, 2.1ב, 2.4ב, 2.5ב ו-4.1.30 והוסיף את סעיף 3.3.5. *תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 17*, שפורסם ביוני 2020, תיקן פעם נוספת את סעיף 2.1 והוסיף את סעיפים 7.2.36-7.2.42. ישות תיישם תיקונים אלה כאשר היא מיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 17.
- 7.1.7 *מאפייני פירעון מוקדם עם פיצוי שלילי* (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9), שפורסם באוקטובר 2017, הוסיף את סעיפים

7.2.29–7.2.34 ו-4.1.12א ותיקן את סעיפים ב4.1.111 סעיף קטן (ב) ו-4.1.122 סעיף קטן (ב). ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2019 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.

7.1.8 *רפורמת שיעורי ריבית עונג* אשר תיקן את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, את תקן חשבונאות בינלאומי 39 ואת תקן דיווח כספי בינלאומי 7, שפורסם בספטמבר 2019, הוסיף את תת-פרק 6.8 ותיקן את סעיף 7.2.26. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2020 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.

7.1.9 *שיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים מחזור 2018–2020*, שפורסם במאי 2020, הוסיף את סעיפים 7.2.35 ו-6.3.3א ותיקן את סעיף 3.3.6ב. ישות תיישם תיקון זה לתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2022 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקון זה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.

7.1.10 *רפורמת שיעורי ריבית עונג – שלב 2*, אשר תיקן את תקן דיווח כספי בינלאומי 9, את תקן חשבונאות בינלאומי 39, את תקן דיווח כספי בינלאומי 7, את תקן דיווח כספי בינלאומי 4 ואת תקן דיווח כספי בינלאומי 16, שפורסם באוגוסט 2020, הוסיף את סעיפים 5.4.5–5.4.9, 6.8.13, תת-פרק 6.9 ואת סעיפים 7.2.43–7.2.46. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2021 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.

7.1.11 *סעיף זה מתייחס לתיקונים שעדיין אינם בתוקף, ולכן אינו נכלל במהדורה זו.*[§]

7.1.12 *תיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים*, אשר תיקן את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 ואת תקן דיווח כספי בינלאומי 7, שפורסם במאי 2024, הוסיף את סעיפים 7.2.47–7.2.49, ב3.1.2א, ב3.3.8–3.3.10, ב4.1.8א, ב4.1.10א, ב4.1.16א ו-ב4.1.20א. הוא גם תיקן את סעיפים ב4.1.10, ב4.1.13, ב4.1.14, ב4.1.16, ב4.1.17, ב4.1.20, ב4.1.21 ו-ב4.1.23. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026 או לאחריה. יישום מוקדם יותר מותר.

[§] סעיף זה נוסף על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 18 *הצגה וגילוי בדוחות כספיים* (מועד תחילה 1 בינואר 2027).

- 7.1.13 אם ישות בוחרת ליישם תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא:
- (א) תיישם את כל התיקונים באותו מועד ותיתן גילוי לעובדה זו; או
- (ב) תיישם רק את התיקונים להנחיות היישום לתת-פרק 4.1 לתקן זה (סיווג של נכסים פיננסיים) לתקופה מוקדמת זו ותיתן גילוי לעובדה זו.
- 7.1.14 שיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים – כרך 11, שפורסם ביולי 2024, תיקן את סעיף 2.1 סעיף קטן (ב)(ii), את סעיף 5.1.3 ואת נספח א. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופת דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.
- 7.1.15 חוזים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע, שפורסם בדצמבר 2024, הוסיף את סעיפים 2.3א–2.3ב, 2.8, 6.10.1–6.10.2, 7.2.51–7.2.53 ו-7.2ב–7.2בא ותיקן את סעיף 2.6. ישות תיישם תיקונים אלה לתקופות דיווח שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2026 או לאחריו. יישום מוקדם יותר מותר. אם ישות מיישמת תיקונים אלה לתקופה מוקדמת יותר, היא תיתן גילוי לעובדה זו.

7.2 הוראות מעבר

- 7.2.1 ישות תיישם תקן זה למפרע, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.4–7.2.26 ו-7.2.28. תקן זה לא יחול על פריטים שכבר נגרעו במועד היישום לראשונה.
- 7.2.2 לצורכי הוראות המעבר בסעיפים 7.2.1, 7.2.3–7.2.28 ו-7.3.2, מועד היישום לראשונה הוא המועד שבו הישות מיישמת לראשונה את דרישות תקן זה והוא חייב להיות תחילת תקופת דיווח לאחר הפרסום של תקן זה. בהתאם לגישה שנבחרה על ידי הישות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9, המעבר יכול להיות כרוך במועד יישום לראשונה אחד או מספר מועדי יישום לראשונה לדרישות שונות.

הוראות מעבר לסיווג ולמדידה (פרקים 4 ו-5)

- 7.2.3 במועד היישום לראשונה, ישות תבחן אם נכס פיננסי מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (א) או 4.1.2א סעיף קטן (א) על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד זה. הסיווג הנובע מכך ייושם למפרע ללא קשר למודל העסקי של הישות בתקופת דיווח קודמת.
- 7.2.4 אם, במועד היישום לראשונה, זה לא מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8) לישות לבחון מרכיב מתוקן של ערך הזמן של הכסף

בהתאם לסעיפים ב9.1.4–4.1.19 על בסיס העובדות והנסיבות שהיו קיימות במועד ההכרה לראשונה של הנכס הפיננסי, ישות תבחן את המאפיינים של תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי זה על בסיס העובדות והנסיבות שהיו קיימות במועד ההכרה לראשונה של הנכס הפיננסי מבלי להביא בחשבון את הדרישות המתייחסות לתיקון המרכיב של ערך הזמן של הכסף בסעיפים ב9.1.4–4.1.19. (ראה גם סעיף 42 לתקן דיווח כספי בינלאומי 7).

7.2.5 אם, במועד היישום לראשונה, זה לא מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8) לישות לבחון אם השווי ההוגן של מאפיין פירעון מוקדם היה לא משמעותי בהתאם לסעיף ב4.1.12 4.1.12 סעיף קטן (ג) על בסיס העובדות והנסיבות שהיו קיימות במועד ההכרה לראשונה של הנכס הפיננסי, ישות תבחן את המאפיינים של תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי זה על בסיס העובדות והנסיבות שהיו קיימות במועד ההכרה לראשונה של הנכס הפיננסי מבלי להביא בחשבון את החריג לגבי מאפיין פירעון מוקדם בסעיף ב4.1.12 4.1.12. (ראה גם סעיף 42 ליתקן דיווח כספי בינלאומי 7).

7.2.6 אם ישות מודדת חוזה מעורב בשווי הוגן בהתאם לסעיפים ב4.1.12 4.1.12 או 4.1.5, אך השווי ההוגן של החוזה המעורב לא נמדד בתקופות דיווח להשוואה, השווי ההוגן של החוזה המעורב בתקופות הדיווח להשוואה יהיה סכום השווי ההוגן של הרכיבים (כלומר החוזה המארח הלא נגזר והנגזר המשובץ) בסוף כל תקופת דיווח להשוואה אם הישות מציגה מחדש תקופות קודמות (ראה סעיף 15.7.2).

7.2.7 אם ישות יישמה את סעיף 7.2.6, במועד היישום לראשונה הישות תכיר בהפרש כלשהו בין השווי ההוגן של החוזה המעורב בכללותו במועד היישום לראשונה לבין סכום השווי ההוגן של הרכיבים של החוזה המעורב במועד היישום לראשונה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה.

7.2.8 במועד היישום לראשונה, ישות רשאית לייעד:

(א) נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.1.5; או

(ב) השקעה במכשיר הוני לשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5.

ייעוד כזה יבוצע על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג כזה ייושם למפרע.

7.2.9 במועד היישום לראשונה, ישות :

(א) תבטל את הייעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם אותו נכס פיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיף 4.1.5.

(ב) רשאית לבטל את הייעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם אותו נכס פיננסי מקיים את התנאי בסעיף 4.1.5.

ביטול כזה יבוצע על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג כזה ייושם למפרע.

7.2.10 במועד היישום לראשונה, ישות :

(א) רשאית לייעד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א).

(ב) תבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד כזה בוצע במועד ההכרה לראשונה בהתאם לתנאי הנמצא כעת בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) וייעוד כזה אינו מקיים תנאי זה במועד היישום לראשונה.

(ג) רשאית לבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד כזה בוצע במועד ההכרה לראשונה בהתאם לתנאי שנמצא כעת בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) וייעוד כזה מקיים תנאי זה במועד היישום לראשונה.

ייעוד כזה וביטול של ייעוד כזה יבוצעו על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה. סיווג זה ייושם למפרע.

7.2.11 אם זה לא מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8) לישות ליישם למפרע את שיטת הריבית האפקטיבית, הישות תטפל :

(א) בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית בסוף כל אחת מתקופות ההשוואה המוצגות כערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי זה או העלות המופחתת של התחייבות פיננסית זו אם הישות מציגה מחדש תקופות קודמות; וכן

(ב) בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי או של ההתחייבות הפיננסית במועד היישום לראשונה כערך בספרים ברוטו החדש של נכס פיננסי זה או העלות המופחתת החדשה של התחייבות פיננסית זו במועד היישום לראשונה של תקן זה.

7.2.12 אם קודם לכן ישות יישמה את בסיס העלות (בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39) בטיפול בהשקעה במכשיר הוני שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1) (או נכס נגזר הצמוד למכשיר הוני כזה ואשר יש לסלקו על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה), היא תמדוד מכשיר זה בשווי הוגן במועד היישום לראשונה. הפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין השווי ההוגן יוכר ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) לתקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה.

7.2.13 אם ישות יישמה קודם לכן את בסיס העלות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, לטיפול בנגזר שהוא התחייבות הצמודה למכשיר הוני ואשר יש לסלקו על ידי מסירה של מכשיר הוני כזה שאין לו מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור מכשיר זהה (כלומר נתון רמה 1), היא תמדוד נגזר התחייבות זה בשווי הוגן במועד היישום לראשונה. הפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין השווי ההוגן יוכר ביתרת הפתיחה של העודפים לתקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה.

7.2.14 במועד היישום לראשונה, ישות תקבע אם הטיפול בסעיף 5.7.7 ייצור או יגדיל אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה. תקן זה ייושם למפרע בהתאם לקביעה זו.

7.2.14א במועד היישום לראשונה, ישות רשאית לבצע את הייעוד בסעיף 2.5 עבור חוזים שכבר קיימים באותו מועד, אך רק אם הישות מבצעת ייעוד של כל החוזים הדומים. השינוי בנכסים נטו הנובע מייעודים כאלה יוכר ביתרת העודפים במועד היישום לראשונה.

7.2.15 למרות הדרישה בסעיף 7.2.1, ישות שמאמצת את דרישות הסיווג והמדידה של תקן זה (הכוללות את הדרישות המתייחסות למדידת עלות מופחתת עבור נכסים פיננסיים ולירידת ערך בתתי-פרק 5.4 ו-5.5). תספק את הגילויים המפורטים בסעיפים 42ב–42טו לתקן דיווח כספי בינלאומי 7, אך אינה צריכה להציג מחדש תקופות קודמות. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות אם ורק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור" (hindsight). אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, הישות תכיר בהפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים בתחילת תקופת הדיווח השנתית הכוללת את מועד היישום לראשונה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח השנתית הכוללת את מועד היישום לראשונה. אולם, אם ישות מציגה מחדש תקופות קודמות, הדוחות הכספיים שהוצגו מחדש חייבים לשקף את כל הדרישות של תקן זה. אם התוצאה של הגישה שנבחרה על ידי ישות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 היא יותר ממועד אחד של יישום לראשונה לדרישות שונות, סעיף זה חל בכל מועד של יישום לראשונה (ראה סעיף 7.2.2). זה יהיה המקרה, לדוגמה, אם ישות בוחרת ליישם מוקדם רק את הדרישות להצגת רווחים והפסדים בגין התחייבויות

7.1.2 פיננסיות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 7.1.2 לפני יישום הדרישות האחרות בתקן זה.

7.2.16 אם ישות מכינה דיווחים כספיים ביניים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 *דיווח כספי לתקופות ביניים* הישות אינה צריכה ליישם את הדרישות בתקן זה לתקופות ביניים הקודמות למועד היישום לראשונה אם זה לא מעשי (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 8).

ירידת ערך (תת-פרק 5.5)

7.2.17 ישות תיישם את דרישות ירידת הערך בתת-פרק 5.5 למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8 בכפוף לסעיפים 7.2.15 ו-7.2.18–7.2.20.

7.2.18 במועד היישום לראשונה, ישות תשתמש במידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים כדי לקבוע את סיכון האשראי במועד שבו מכשיר פיננסי הוכר לראשונה (או לגבי מחויבויות למתן הלוואות וחוזי ערבות פיננסית במועד שבו הישות הפכה לצד למחויבות שאינה ניתנת לביטול בהתאם לסעיף 5.5.6) ותשווה סיכון אשראי זה לסיכון האשראי במועד היישום לראשונה של תקן זה.

7.2.19 בעת קביעה אם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה, ישות רשאית ליישם:

(א) את הדרישות בסעיפים 5.5.10 ו-5.5.22ב–5.5.24ב; וכן

(ב) את ההנחה הניתנת להפרכה בסעיף 5.5.11 לגבי תשלומים חוזיים הנמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום, אם ישות תיישם את דרישות ירידת הערך על ידי זיהוי עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה עבור מכשירים פיננסיים אלה על בסיס מידע לגבי תשלומים בפיגור.

7.2.20 אם, במועד היישום לראשונה, נדרשים עלות או מאמץ מופרזים כדי לקבוע אם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה, ישות תכיר בהפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר בכל מועד דיווח עד שמכשיר פיננסי זה נגרע (אלא אם כן מכשיר פיננסי זה הוא בעל סיכון אשראי נמוך במועד הדיווח, ובמקרה כזה סעיף 7.2.19 סעיף קטן (א) מיושם).

הוראות מעבר לחשבונאות גידור (פרק 6)

7.2.21 כאשר ישות מיישמת לראשונה תקן זה, היא רשאית לבחור כמדיניותה החשבונאית להמשיך ליישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן חשבונאות בינלאומי 39, במקום הדרישות של פרק 6 לתקן זה. ישות תיישם מדיניות זו לכל יחסי הגידור שלה. ישות שבחרת במדיניות זו תיישם גם את פרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 16 *גידורים של*

- השקעה נטו בפעילות חוץ ללא התיקונים שמתאימים פרשנות זו לדרישות של פרק 6 לתקן זה.
- 7.2.22 למעט כאמור בסעיף 7.2.26, ישות תיישם את דרישות חשבונאות הגידור בתקן זה מכאן ולהבא.
- 7.2.23 כדי ליישם חשבונאות גידור ממועד היישום לראשונה של דרישות חשבונאות הגידור של תקן זה, כל הקריטריונים לכשירות חייבים להתקיים במועד זה.
- 7.2.24 יחסי גידור שהיו כשירים לחשבונאות גידור בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39 ואשר כשירים גם לחשבונאות גידור בהתאם לקריטריונים של תקן זה (ראה סעיף 6.4.1), לאחר הבאה בחשבון של איזון מחדש כלשהו של יחסי הגידור בעת המעבר (ראה סעיף 7.2.25 סעיף קטן (ב)), ייחשבו כיחסי גידור ממשיכים.
- 7.2.25 ביישום לראשונה של דרישות חשבונאות הגידור של תקן זה, ישות:
- (א) רשאית להתחיל ליישם דרישות אלה מאותה נקודה בזמן שבה היא הפסיקה ליישם את דרישות חשבונאות הגידור של תקן חשבונאות בינלאומי 39; וכן
- (ב) תחשיב את יחס הגידור בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39 כנקודת פתיחה לאיזון מחדש של יחס הגידור של יחסי גידור ממשיכים, אם מתאים. רווח או הפסד כלשהו מאיזון מחדש כזה יוכר ברווח או הפסד.
- 7.2.26 כחריג ליישום מכאן ולהבא של דרישות חשבונאות הגידור של תקן זה, ישות:
- (א) תיישם את הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות בהתאם לסעיף 6.5.15 למפרע אם, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, רק השינוי בערך הפנימי של האופציה יועד כמכשיר מגדר ביחסי גידור. יישום למפרע זה חל רק על אותם יחסי גידור שהיו קיימים בתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר או שיועדו לאחר מכן.
- (ב) רשאית ליישם את הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזי אקדמה בהתאם לסעיף 6.5.16 למפרע אם, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 39, רק השינוי באלמנט המחיר המידי של חוזה האקדמה יועד כמכשיר מגדר ביחסי הגידור. יישום למפרע זה חל רק על אותם יחסי גידור שהיו קיימים בתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר או שיועדו לאחר מכן. נוסף על כך, אם ישות בוחרת ליישום למפרע של טיפול חשבונאי זה, הוא ייושם לכל יחסי הגידור שכשירים לבחירה זו (כלומר בעת המעבר בחירה זו אינה זמינה על בסיס כל יחסי

גידור (בנפרד). ניתן ליישם למפרע את הטיפול החשבונאי במרווחי מטבע חוץ בסיסיים (ראה סעיף 6.5.16) עבור יחסי הגידור שהיו קיימים בתחילת תקופת ההשוואה המוקדמת ביותר או שיועדו לאחר מכן.

(ג) תיישם למפרע את הדרישה בסעיף 6.5.6 שלא חלה פקיעה או חיסול של המכשיר המגדר אם:

(i) כתוצאה מחוקים או מתקנות, קיימים או חדשים, הצדדים למכשיר המגדר מסכימים שאחד או יותר מהצדדים שכנגד שפועלים כמסלקה יחליפו את הצד שכנגד המקורי שלהם כדי שיהפכו לצד שכנגד החדש לכל אחד מהצדדים; וכן

(ii) שינויים אחרים, אם קיימים, למכשיר המגדר מוגבלים לשינויים הדרושים כדי לבצע החלפה כזו של הצד שכנגד.

(ד) תיישם את הדרישות בתת-פרק 6.8 למפרע. יישום למפרע זה חל רק על אותם יחסי גידור שהיו קיימים בתחילת תקופת הדיווח שבה הישות מיישמת לראשונה דרישות אלה או שיועדו לאחר מכן, ועל הסכום שהצטבר בקרן גידור תזרים המזומנים שהיה קיים בתחילת תקופת הדיווח שבה הישות מיישמת לראשונה דרישות אלה.

ישויות שיישמו מוקדם את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) או את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013)

7.2.27 ישויות תיישם את דרישות הוראות המעבר בסעיפים 7.2.1–7.2.26 במועד הרלוונטי של יישום לראשונה. ישויות תיישם כל אחת מהוראות המעבר בסעיפים 7.2.3–7.2.14 א.7.2 ו-7.2.17–7.2.26 פעם אחת בלבד (כלומר, אם ישויות בוחרת גישה של יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 9 אשר כרוכה במספר מועדים של יישום לראשונה, היא אינה יכולה ליישם הוראה כלשהי מהוראות אלה פעם נוספת, אם הן יושמו כבר במועד מוקדם יותר) (ראה סעיפים 7.2.2 ו-7.3.2).

7.2.28 ישויות שמיישמת את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) או את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013) ולאחר מכן מיישמת את תקן זה:

(א) תבטל את הייעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה נעשה קודם לכן בהתאם לתנאי בסעיף 4.1.5 אך תנאי זה אינו מתקיים עוד כתוצאה מהיישום של תקן זה;

(ב) רשאית לייעד נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה לא קיים קודם לכן את התנאי בסעיף 4.1.5 אך תנאי זה מתקיים כעת כתוצאה מהיישום של תקן זה ;

(ג) תבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה נעשה קודם לכן בהתאם לתנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) אך תנאי זה אינו מתקיים עוד כתוצאה מהיישום של תקן זה ;

(ד) רשאית לייעד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה לא קיים קודם לכן את התנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) אך תנאי זה מתקיים כעת כתוצאה מהיישום של תקן זה.

ייעוד כזה וביטול של ייעוד כזה יבוצעו על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה של תקן זה. סיווג זה ייושם למפרע.

הוראות מעבר למאפייני פירעון מוקדם עם פיצוי שלילי

7.2.29 ישות תיישם את מאפייני פירעון מוקדם עם פיצוי שלילי (תיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9) למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.30–7.2.34.

7.2.30 ישות המיישמת לראשונה תיקונים אלה באותו מועד שבו היא מיישמת לראשונה תקן זה, תיישם את סעיפים 7.2.1–7.2.28 במקום את סעיפים 7.2.31–7.2.34.

7.2.31 ישות המיישמת לראשונה תיקונים אלה לאחר שהיא מיישמת לראשונה תקן זה, תיישם את סעיפים 7.2.32–7.2.34. הישות תיישם גם את דרישות המעבר האחרות בתקן זה הדרושות ליישום תיקונים אלה. לצורך זה, אזכורים למועד היישום לראשונה ייקראו כמתייחסים לתחילת תקופת הדיווח שבה ישות מיישמת לראשונה תיקונים אלה (מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה).

7.2.32 בהתייחס לייעוד של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, ישות :

(א) תבטל את הייעוד הקודם שלה של נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה נעשה קודם לכן בהתאם לתנאי בסעיף 4.1.5, אך תנאי זה אינו מתקיים עוד כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה ;

- (ב) רשאית לייעד נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה לא היה מקיים קודם לכן את התנאי בסעיף 4.1.5, אך תנאי זה מתקיים כעת כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה;
- (ג) תבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה נעשה קודם לכן בהתאם לתנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א), אך תנאי זה אינו מתקיים עוד כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה; וכן
- (ד) רשאית לייעד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה לא היה מקיים קודם לכן את התנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א), אך תנאי זה מתקיים כעת כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה.

ייעוד כזה וביטול של ייעוד כזה יבוצעו על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה של תיקונים אלה. סיווג זה ייושם למפרע.

7.2.33 ישות אינה נדרשת להציג מחדש תקופות קודמות כדי לשקף את היישום של תיקונים אלה. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות אם ורק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור" והדוחות הכספיים המוצגים מחדש משקפים את כל הדרישות בתקן זה. אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, הישות תכיר בהפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים בתחילת תקופת הדיווח השנתית הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח השנתית הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה.

7.2.34 בתקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה, הישות תיתן גילוי למידע הבא נכון למועד זה של היישום לראשונה עבור כל סוג של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שהושפעו מתיקונים אלה:

- (א) קטגוריית המדידה הקודמת והערך בספרים שנקבע מיד לפני יישום תיקונים אלה;
- (ב) קטגוריית המדידה החדשה והערך בספרים שנקבע לאחר יישום תיקונים אלה;
- (ג) הערך בספרים של נכסים פיננסיים כלשהם ושל התחייבויות פיננסיות כלשהן בדוח על המצב הכספי שיועדו קודם לכן כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אך אינם מיועדים כך עוד; וכן

(ד) הסיבות לייעוד כלשהו או לביטול של ייעוד כלשהו של נכסים פיננסיים או של התחייבויות פיננסיות כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

הוראות מעבר לשיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים

7.2.35 ישות תיישם את שיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים מחזור 2018–2020 להתחייבויות פיננסיות אשר מתוקנות או מוחלפות בתחילת תקופת הדיווח השנתית שבה הישות מיישמת לראשונה את התיקון, או לאחריה.

הוראות מעבר לתקן דיווח כספי בינלאומי 17 כפי שתוקן ביוני 2020

7.2.36 ישות תיישם את התיקונים לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 שבוצעו על ידי תקן דיווח כספי בינלאומי 17 כפי שתוקן ביוני 2020 למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.37–7.2.42.

7.2.37 ישות המיישמת לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 כפי שתוקן ביוני 2020 באותו מועד שבו היא מיישמת לראשונה תקן זה, תיישם את סעיפים 7.2.1–7.2.28 במקום את סעיפים 7.2.38–7.2.42.

7.2.38 ישות המיישמת לראשונה את תקן דיווח כספי בינלאומי 17 כפי שתוקן ביוני 2020 לאחר שהיא מיישמת לראשונה תקן זה, תיישם את סעיפים 7.2.39–7.2.42. הישות תיישם גם את דרישות המעבר האחרות בתקן זה הדרושות ליישום תיקונים אלה. לצורך זה, אזכורים למועד היישום לראשונה ייקראו כמתייחסים לתחילת תקופת הדיווח שבה ישות מיישמת לראשונה תיקונים אלה (מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה).

7.2.39 בהתייחס לייעוד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, ישות:

(א) תבטל את הייעוד הקודם שלה של התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה בוצע קודם לכן בהתאם לתנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) אך תנאי זה אינו מתקיים עוד כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה; וכן

(ב) רשאית לייעד התחייבות פיננסית כנמדדת בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם ייעוד זה לא היה מקיים קודם לכן את התנאי בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (א) אך מקיים תנאי זה כעת כתוצאה מהיישום של תיקונים אלה.

ייעוד כזה וביטול של ייעוד כזה יבוצעו על בסיס העובדות והנסיבות הקיימות במועד היישום לראשונה של תיקונים אלה. סיווג זה ייושם למפרע.

7.2.40 ישות אינה נדרשת להציג מחדש תקופות קודמות כדי לשקף את היישום של תיקונים אלה. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות רק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור". אם ישות מציגה מחדש תקופות קודמות, הדוחות הכספיים שהוצגו מחדש חייבים לשקף את כל הדרישות בתקן זה למכשירים הפיננסיים המושפעים. אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, הישות תכיר הפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים בתחילת תקופת הדיווח השנתית אשר כוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) של תקופת הדיווח השנתית הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה.

7.2.41 בתקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה, ישות אינה נדרשת להציג את המידע הכמותי הנדרש על ידי סעיף 28(ו) לתקן חשבונאות בינלאומי 8.

7.2.42 בתקופת הדיווח הכוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה, הישות תיתן גילוי למידע הבא נכון למועד זה של היישום לראשונה עבור כל סוג של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות שהושפעו מתיקונים אלה:

(א) הסיווג הקודם, כולל קטגוריית המדידה הקודמת, אם מתאים, והערך בספרים שנקבע מיד לפני יישום תיקונים אלה;

(ב) קטגוריית המדידה החדשה והערך בספרים שנקבע לאחר יישום תיקונים אלה;

(ג) הערך בספרים של התחייבויות פיננסיות כלשהן בדוח על המצב הכספי שיועדו קודם לכן כנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אך אינן מיועדות כך עוד; וכן

(ד) הסיבות לייעוד כלשהו או לביטול של ייעוד כלשהו של התחייבויות פיננסיות כנמדדות בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

הוראות מעבר לפרומת שיעורי ריבית עוגן – שלב 2

7.2.43 ישות תיישם את פרומת שיעורי ריבית עוגן – שלב 2 למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.44–7.2.46.

7.2.44 ישות תייעד יחסי גידור חדשים (לדוגמה, כמתואר בסעיף 6.9.13) רק מכאן ולהבא (כלומר נאסר על ישות לייעד יחסי חשבונאות גידור

חדשים בתקופות קודמות). אולם, ישות תחזיר (reinstate) יחסי גידור שהופסקו, אם ורק אם התנאים הבאים מתקיימים:

(א) הישות הפסיקה את אותם יחסי גידור רק כתוצאה משינויים הנדרשים על ידי רפורמת שיעורי ריבית עוגן והישות לא הייתה נדרשת להפסיק את אותם יחסי גידור אם תיקונים אלה היו מיושמים באותו זמן; וכן

(ב) בתחילת תקופת הדיווח שבה ישות מיישמת לראשונה תיקונים אלה (מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה), אותם יחסי גידור שהופסקו מקיימים את הקריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור (לאחר הבאה בחשבון של תיקונים אלה).

7.2.45 אם, ביישום סעיף 7.2.44, ישות מחזירה יחסי גידור שהופסקו, הישות תקרא אזכורים בסעיפים 6.9.11 ו-6.9.12 למועד שבו שיעור העוגן החלופי מיועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית בפעם הראשונה כמתייחסים למועד היישום לראשונה של תיקונים אלה (כלומר, תקופת 24 החודשים עבור שיעור העוגן החלופי הזה שיועד כרכיב סיכון לא מוגדר חוזית מתחילה ממועד היישום לראשונה של תיקונים אלה).

7.2.46 ישות אינה נדרשת להציג מחדש תקופות קודמות כדי לשקף את היישום של תיקונים אלה. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות אם ורק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור". אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, הישות תכיר בהפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים בתחילת תקופת הדיווח השנתית אשר כוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) לתקופת הדיווח השנתית אשר כוללת את מועד היישום לראשונה של תיקונים אלה.

הוראות מעבר לתיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים

7.2.47 ישות תיישם את תיקונים לסיווג ולמדידה של מכשירים פיננסיים למפרע, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8, למעט כמפורט בסעיפים 7.2.48–7.2.49. לצורכי הדרישות בסעיפים אלה, מועד היישום לראשונה הוא תחילת תקופת הדיווח השנתית שבה הישות מיישמת לראשונה את התיקונים.

7.2.48 ישות אינה נדרשת להציג מחדש תקופות קודמות כדי לשקף את היישום של תיקונים אלה. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות אם ורק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור". אם ישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, היא תכיר בהשפעה של היישום לראשונה של תיקונים אלה כתיאום ליתרת הפתיחה של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות ובהשפעה המצטברת, אם קיימת,

כתיאום ליתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) במועד היישום לראשונה.

7.2.49 במועד היישום לראשונה של התיקונים להנחיות היישום לתת-פרק 4.1 לתקן זה (סיווג של נכסים פיננסיים), ישות תיתן גילוי למידע הבא לגבי כל סוג של נכסים פיננסיים אשר קטגוריית המדידה שלו שונתה כתוצאה מיישום התיקונים:

(א) קטגוריית המדידה והערך בספרים שנקבעו מיד לפני שישמו התיקונים; וכן

(ב) קטגוריית המדידה והערך בספרים שנקבעו מיד לאחר שישמו התיקונים.

הוראות מעבר לשיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים – כרך 11

7.2.50 ישות תיישם את התיקון לסעיף 2.1 סעיף קטן (ב)(ii) שבוצע על ידי שיפורים שנתיים לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים החשבונאיים – כרך 11 להתחייבויות חכירה המסולקות (extinguished) בתחילת תקופת הדיווח השנתית שבה הישות מיישמת לראשונה תיקון זה או לאחריה.

הוראות מעבר לחוזים המתייחסים לחשמל תלוי- טבע

7.2.51 ישות תיישם את סעיפים 2.א3–2.ב3, 2.8 ו-2.7ב–2.8א למפרע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 8, תוך שימוש בעובדות ובנסיבות במועד היישום לראשונה (המועד שבו ישות מיישמת לראשונה את התיקונים). מועד היישום לראשונה יהיה תחילת תקופת דיווח, שעשויה להיות תקופת דיווח אחרת מתקופת דיווח שנתי. ישות אינה נדרשת להציג מחדש תקופות קודמות כדי לשקף את היישום של תיקונים אלה. הישות רשאית להציג מחדש תקופות קודמות אם ורק אם הדבר אפשרי ללא שימוש ב"ראייה לאחור". אם הישות אינה מציגה מחדש תקופות קודמות, היא תכיר בהפרש כלשהו בין הערך בספרים הקודם לבין הערך בספרים במועד היישום לראשונה של תיקונים אלה ביתרת הפתיחה של העודפים (או של רכיב אחר של הון, כפי שמתאים) בתחילת אותה תקופת דיווח.

7.2.52 אם חוזה המתייחס לחשמל תלוי-טבע (כמתואר בסעיף 2.א3) יהיה מחוץ לתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 9 כתוצאה מיישום הדרישות בסעיפים 2.7ב–2.8א, ישות רשאית, במועד היישום לראשונה, לייעד חוזה זה כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 2.5, ללא אפשרות לשנות בחירה זו.

7.2.53 ישות תיישם את סעיפים 6.10.1–6.10.2 מכאן ולהבא ליחסי גידור חדשים שיועדו במועד היישום לראשונה או לאחריה. ישות רשאית, במועד היישום לראשונה, להפסיק יחסי גידור שבהם חוזה המתייחס לחשמל תלוי-טבע (כמתואר בסעיף 2.א3) יועד כמכשיר המגדר, אם אותו מכשיר מגדר מיועד ביחסי גידור חדשים בהתאם לסעיפים 6.10.1–6.10.2.

7.3 ביטול של פרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 9, של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) ושל תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013)

7.3.1 תקן זה מחליף את פרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 9 *בחינה מחדש של נגזרים משובצים*. הדרישות שנוספו לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 באוקטובר 2010 כללו את הדרישות שפורטו קודם לכן בסעיפים 5 ו-7 לפרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 9. תיקון שנובע מכך לתקן דיווח כספי בינלאומי 1 *אימוץ לראשונה של תקני הדיווח הכספי הבינלאומיים* כלל את הדרישות שפורטו קודם לכן בסעיף 8 לפרשנות דיווח כספי בינלאומית מספר 9.

7.3.2 תקן זה מחליף את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2009), את תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2010) ואת תקן דיווח כספי בינלאומי 9 (2013). אולם, לתקופות דיווח שנתיות המתחילות לפני 1 בינואר 2018, ישות רשאית לבחור ליישם גרסאות מוקדמות אלה של תקן דיווח כספי בינלאומי 9 במקום ליישם תקן זה אם, ורק אם, המועד הרלוונטי של הישות ליישום לראשונה הוא לפני 1 בפברואר 2015.

נספח א מונחים מוגדרים

נספח זה הוא חלק בלתי נפרד מהתקן.

<p>החלק מהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר אשר מייצג את הפסדי האשראי החזויים הנובעים מאירועי כשל אשראי במכשיר פיננסי שהם אפשריים בתוך 12 חודש לאחר מועד הדיווח.</p>	<p>הפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש 12-month expected credit losses</p>
<p>הסכום שבו נמדדים הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית בעת הכרה לראשונה בניכוי תשלומי קרן, בתוספת או בניכוי ההפחתה המצטברת, תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית, של הפרש כלשהו בין הסכום הראשוני לבין סכום הפירעון, וכן, עבור נכסים פיננסיים, מותאם בגין הפרשה להפסד כלשהי.</p>	<p>עלות מופחתת של נכס פיננסי או התחייבות פיננסית amortised cost of a financial asset or financial liability</p>
<p>אותן זכויות שתקן דיווח כספי בינלאומי 15 הכנסות מחוזים עם לקוחות קובע שהן מטופלות בהתאם לתקן זה לצורכי הכרה ומדידה של הפסדים ורווחים מירידת ערך.</p>	<p>נכסים בגין חוזה contract assets</p>

נכס פיננסי הוא פגום עקב סיכון אשראי כאשר התרחש אחד, או יותר, מהאירועים שיש להם השפעה מזיקה על תזרימי המזומנים העתידיים שנאמדו של נכס פיננסי זה. ראייה שנכס פיננסי הוא פגום עקב סיכון אשראי כוללת נתונים ניתנים לצפייה לגבי האירועים הבאים:

נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי
credit-impaired financial asset

- (א) קושי פיננסי משמעותי של המנפיק או הלווה;
- (ב) הפרה של חוזה, כגון אירוע כשל אשראי או אירוע **פיגור** בתשלומים;
- (ג) המלווה (המלווים) של הלווה, מסיבות כלכליות או חוזיות המתייחסות לקושי פיננסי של הלווה, העניק (העניקו) ללווה ויתור (ויתורים) שהמלווה (המלווים) לא היה שוקל (שוקלים) אילולא כן;
- (ד) הסבירות שהלווה ייכנס לפשיטת רגל או לשינוי מבני פיננסי אחר הופכת לצפויה;
- (ה) היעלמות שוק פעיל לנכס פיננסי זה עקב קשיים פיננסיים; או
- (ו) הרכישה או היצירה של נכס פיננסי בניכיון עמוק אשר משקף **הפסדי אשראי** שהתהוו.

ייתכן, שאין זה אפשרי לזהות אירוע יחיד ומבודד – במקום זאת, ההשפעה המשולבת של מספר אירועים עשויה הייתה לגרום לכך שנכסים פיננסיים הפכו פגומים עקב סיכון אשראי.

הפסד אשראי
credit loss

ההפרש בין כל תזרימי המזומנים החוזיים שהישות זכאית להם (are due to an entity) בהתאם לחוזה לבין כל תזרימי המזומנים שהישות צופה לקבל (כלומר כל הפסדי מזומנים (cash shortfalls)), מהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי (או בשיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי עבור נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו). ישות תאמוד את תזרימי המזומנים תוך הבאה בחשבון של כל התנאים החוזיים של המכשיר הפיננסי (לדוגמה, אופציית פירעון מוקדם, אופציית הארכה, אופציית רכש ואופציות דומות) במהלך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי. תזרימי המזומנים שיובאו בחשבון יכללו תזרימי מזומנים מהמכירה של ביטחונות מוחזקים או אמצעים אחרים לחיזוק אשראי שהם אינטגרליים לתנאים החוזיים. קיימת חזקה שאורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי ניתן לאמידה באופן מהימן. אולם, במקרים הנדירים שבהם אין זה אפשרי לאמוד באופן מהימן את אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי, הישות תשתמש ביתרת התקופה החוזית של המכשיר הפיננסי.

השיעור שמהוון במדויק את תשלומי המזומנים העתידיים שנאמדו או את תקבולי המזומנים העתידיים שנאמדו במהלך אורך החיים החזוי של הנכס הפיננסי לעלות המופחתת של נכס פיננסי שהוא נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי, שנרכש או שנוצר. בעת חישוב שיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי, ישות תאמוד את תזרימי המזומנים החוזיים תוך הבאה בחשבון של כל התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי (לדוגמה, אופציית פירעון מוקדם, אופציית הארכה, אופציית רכש ואופציות דומות) ושל הפסדי אשראי חזויים. החישוב כולל את כל העמלות והנקודות (fees and points), ששולמו או שהתקבלו בין הצדדים לחוזה, שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי (ראה סעיפים 5.4.1–5.4.3), עלויות עסקה ואת כל הפרמיות או הניכיונות האחרים. קיימת חזקה לפיה תזרימי המזומנים ואורך החיים החזוי של קבוצת מכשירים פיננסיים דומים ניתנים לאמידה באופן מהימן. אולם, במקרים הנדירים שבהם אין זה אפשרי לאמוד באופן מהימן את תזרימי המזומנים או את יתרת אורך החיים של מכשיר פיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים), הישות תשתמש בתזרימי המזומנים החוזיים במהלך התקופה החוזית המלאה של המכשיר הפיננסי (או של קבוצת המכשירים הפיננסיים).

שיעור ריבית
אפקטיבי מותאם
לסיכון אשראי
credit-adjusted
effective interest
rate

ההסרה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית, שהוכרו קודם לכן, מהדוח על המצב הכספי של ישות.

גריעה
derecognition

מכשיר פיננסי או חוזה אחר, שבתחולת תקן זה, בעל כל שלושת המאפיינים הבאים:

נגזר
derivative

(א) שוויו משתנה בתגובה לשינוי בשיעור ריבית מוגדר, במחיר מכשיר פיננסי מוגדר, במחיר סחורת יסוד מוגדר, בשער חליפין של מטבע חוץ מוגדר, במדד מחירים או שיעורים מוגדר, בדירוג אשראי או במדד אשראי מוגדר, או במשתנה מוגדר אחר, בתנאי שבמקרה של משתנה לא-פיננסי, המשתנה אינו ספציפי לצד לחוזה (לעיתים מכונה ה"בסיס" (underlying)).

(ב) אינו דורש השקעה ראשונית נטו או דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק.

(ג) הוא מסולק במועד עתידי.

חלוקות של רווחים למחזיקים במכשירים הוניים באופן יחסי להחזקותיהם בסוג מסוים של הון.

דיבידנדים
dividends

שיטה המשמשת לחישוב העלות המופחתת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית ולהקצאה ולהכרה בהכנסת הריבית או בהוצאת הריבית ברווח או הפסד על פני התקופה הרלוונטית.

שיטת ריבית אפקטיבית
effective interest method

השיעור שמהוון במדויק את תשלומי המזומנים העתידיים שנאמדו או את תקבולי המזומנים העתידיים שנאמדו במהלך אורך החיים החזוי של הנכס הפיננסי או ההתחייבות הפיננסית לערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי או לעלות המופחתת של התחייבות פיננסית. בעת חישוב שיעור הריבית האפקטיבי, ישות תאמוד את תזרימי המזומנים החזויים תוך הבאה בחשבון של כל התנאים החזויים של המכשיר הפיננסי (לדוגמה, אופציית פירעון מוקדם, אופציית הארכה, אופציות רכש ואופציות דומות), אך לא תביא בחשבון הפסדי אשראי חזויים. החישוב כולל את כל העמלות והנקודות (fees and points), ששולמו או שהתקבלו בין הצדדים לחוזה, שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי (ראה סעיפים 5.4.1–5.4.3), עלויות עסקה, ואת כל הפרמיות או הניכיונות האחרים. קיימת חזקה לפיה תזרימי המזומנים ואורך החיים החזוי של קבוצת מכשירים פיננסיים דומים ניתנים לאמידה באופן מהימן. אולם, במקרים הנדירים שבהם אין זה אפשרי לאמוד באופן מהימן את תזרימי המזומנים או את אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי (או של קבוצת מכשירים פיננסיים), הישות תשתמש בתזרימי המזומנים החזויים במהלך התקופה החוזית המלאה של המכשיר הפיננסי (או של קבוצת המכשירים הפיננסיים).

שיעור ריבית אפקטיבי
effective interest rate

הממוצע המשוקלל של הפסדי אשראי כשהסיכונים להתרחשות כשל אשראי משמשים כמשקלים.

הפסדי אשראי חזויים
expected credit losses

חוזה הדורש מהמנפיק תשלומים מוגדרים כדי לשפות את המחזיק בגין הפסד שהתהווה לו מאחר שלווה מוגדר נכשל לשלם במועד בהתאם לתנאים המקוריים או לתנאים המתוקנים (modified) של מכשיר חוב.

חוזה ערבות פיננסית
financial guarantee contract

התחייבות פיננסית המקיימת אחד מהתנאים הבאים.	התחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד
(א) היא מקיימת את ההגדרה של מוחזקת למסחר .	financial liability at fair value through profit or loss
(ב) בעת ההכרה לראשונה היא מיועדת על ידי הישות לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 4.2.2 או 4.3.5.	
(ג) היא מיועדת במועד ההכרה לראשונה או לאחר מכן לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בהתאם לסעיף 6.7.1.	
הסכם מחייב להחלפת כמות מוגדרת של משאבים לפי מחיר מוגדר במועד עתידי מוגדר או במועדים עתידיים מוגדרים.	התקשרות איתנה firm commitment
עסקה עתידית לא מחייבת, אך חזויה להתרחש.	עסקה חזויה forecast transaction
העלות המופחתת של נכס פיננסי, לפני תיאומה בגין הפרשה להפסד כלשהי.	ערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי gross carrying amount of a financial asset
היחסים בין כמות המכשיר המגודר לבין כמות הפריט המגודר במונחים של המשקל היחסי שלהם.	יחס גידור hedge ratio
נכס פיננסי או התחייבות פיננסית אשר :	מוחזק למסחר held for trading
(א) נרכשו או התהוו בעיקר במטרה למכור או לרכוש חזרה בטווח קצר ;	
(ב) במועד ההכרה לראשונה הם חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים, המנוהלים יחד ואשר קיימת לגביהם ראיה לדפוס פעילות עדכני להפקת רווחים בטווח הקצר ; או	
(ג) נגזר (פרט לנגזר שהוא חוזה ערבות פיננסית או מכשיר מגדר מיועד ואפקטיבי).	

רווחים או הפסדים אשר מוכרים ברווח או הפסד בהתאם לסעיף 5.5.8 ואשר נובעים מיישום דרישות ירידת ערך בתת-פרק 5.5.

רווח או הפסד מירידת ערך
impairment gain or loss

הפסדי האשראי החזויים הנובעים מכל אירועי כשל האשראי האפשריים במהלך אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי.

הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר

lifetime expected credit losses
הפרשה להפסד loss allowance

ההפרשה להפסדי אשראי חזויים בגין נכסים פיננסיים הנמדדים בהתאם לסעיף 4.1.2, חייבים בגין חכירה ונכסים בגין חוזה, סכום ירידת ערך מצטבר בגין נכסים פיננסיים הנמדדים בהתאם לסעיף 4.1.א2. וההפרשה בגין הפסדי אשראי חזויים בגין מחויבויות למתן הלוואה וחוזי ערבות פיננסית.

הסכום הנובע מתיאום הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי כדי לשקף את תזרימי המזומנים החזויים שנקבעו מחדש במשא ומתן או שתוקנו. הישות מחשבת מחדש את הערך בספרים ברוטו של נכס פיננסי כערך הנוכחי של תשלומי המזומנים העתידיים שנאמדו או של תקבולי המזומנים העתידיים שנאמדו במהלך אורך החיים החזוי של הנכס הפיננסי שבוצע לגביו משא ומתן מחדש או שתוקן, אשר מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס הפיננסי (או בשיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי המקורי עבור נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו) או, כאשר מתאים, בשיעור הריבית האפקטיבי המעודכן המחושב בהתאם לסעיף 6.5.10. בעת אמידת תזרימי המזומנים החזויים של נכס פיננסי, ישות תביא בחשבון את כל התנאים החזויים של הנכס הפיננסי (לדוגמה, אופציית פירעון מוקדם, אופציות רכש ואופציות דומות), אך לא תביא בחשבון הפסדי אשראי חזויים, אלא אם כן הנכס הפיננסי הוא נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי, שנרכש או שנוצר, ובמקרה כזה ישות תביא בחשבון גם את הפסדי האשראי החזויים הראשוניים אשר הובאו בחשבון בעת חישוב שיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי המקורי.

רווח או הפסד מתיקון
modification gain or loss

נכס פיננסי הוא בפיגור כאשר צד שכנגד לא עמד בתשלום במועד החוזי.

בפיגור
past due

נכס פיננסי שנרכש או שנוצר (נכסים פיננסיים שנרכשו או שנוצרו) שהוא פגום עקב סיכון אשראי במועד ההכרה לראשונה.	נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי, שנרכש או שנוצר purchased or originated credit-impaired financial asset
היום הראשון של תקופת הדיווח הראשונה שלאחר השינוי במודל העסקי שתוצאתו היא שישות מסווגת מחדש נכסים פיננסיים.	מועד סיווג מחדש reclassification date
רכישה או מכירה של נכס פיננסי בהתאם לחוזה, שתנאיו דורשים מסירת הנכס תוך פרק הזמן, שבדרך כלל נקבע בתקנה או במוסכמה בשוק הרלוונטי.	רכישה או מכירה בדרך רגילה regular way purchase or sale
עלויות תוספתיות הניתנות לייחוס במישרין לרכישה, להנפקה או למימוש של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית (ראה סעיף 5.4.8). עלות תוספתית היא עלות שלא הייתה מתהווה אם הישות לא הייתה רוכשת, מנפיקה או מממשת את המכשיר הפיננסי.	עלויות עסקה transaction costs

המונחים הבאים מוגדרים בסעיף 11 לתקן חשבונאות בינלאומי 32, בנספח א לתקן דיווח כספי בינלאומי 7 או בנספח א לתקן דיווח כספי בינלאומי 13, ומשמשים בתקן זה במשמעות המפורטת בתקן חשבונאות בינלאומי 32, בתקן דיווח כספי בינלאומי 7 או בתקן דיווח כספי בינלאומי 13:

(א) סיכון אשראי³;
(ב) מכשיר הוני;
(ג) שווי הוגן;
(ד) נכס פיננסי;
(ה) מכשיר פיננסי; וכן
(ו) התחייבות פיננסית.

³ מונח זה (כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 7) משמש בדרישות להצגת ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי על התחייבויות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד (סעיף 5.7.7).

נספח ב הנחיות יישום

נספח זה הוא חלק בלתי נפרד מהתקן.

תחולה (פרק 2)

- 2.1ב חוזים אחדים דורשים תשלום המבוסס על משתני אקלים, משתנים גאולוגיים או משתנים פיזיים אחרים. (אלה המבוססים על משתני אקלים מכונים לעיתים "נגזרי מזג אוויר"). אם חוזים אלה אינם בתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17 *חוזי ביטוח*, הם בתחולת תקן זה.
- 2.2ב תקן זה אינו משנה את הדרישות המתייחסות לתוכניות הטבות עובד אשר מצטיינות לתקן חשבונאות בינלאומי 26 *הטיפול החשבונאי והדיווח על ידי תוכניות להטבות פרישה* ולהסכמי תמלוגים המבוססים על היקף מכירות או הכנסות משירותים, אשר מטופלים בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 *הכנסות מחוזים עם לקוחות*.
- 2.3ב לעיתים, ישות מבצעת השקעה במכשירים הונניים שהונפקו על ידי ישות אחרת, אשר היא רואה בה "השקעה אסטרטגית" מתוך כוונה למסד או לשמר יחסים תפעוליים ארוכי טווח עם הישות שבה נעשתה ההשקעה. הישות המשקיעה או הישות השותפה בעסקה המשותפת משתמשת בתקן חשבונאות בינלאומי 28 *השקעות בחברות כלולות בעסקאות משותפות* כדי לקבוע אם הטיפול החשבונאי לפי שיטת השווי המאזני ייושם להשקעה כזו.
- 2.4ב תקן זה חל על נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות של מבטחים, פרט לזכויות ומחויבויות אשר הוחרגו על ידי סעיף 2.1 סעיף קטן (ה), מאחר שהן נובעות מחוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17.
- 2.5ב לחוזי ערבות פיננסית עשויות להיות צורות משפטיות שונות, כמו ערבות, סוגים אחדים של מכתבי אשראי, חוזה כשל אשראי או חוזה ביטוח. הטיפול החשבונאי בהם אינו תלוי בצורתם המשפטית. להלן מובאות דוגמאות לטיפול החשבונאי המתאים (ראה סעיף 2.1 סעיף קטן (ה)):
- (א) אף על פי שחוזה ערבות פיננסית מקיים את ההגדרה של חוזה ביטוח בתקן דיווח כספי בינלאומי 17 (ראה סעיף 7(ה)) לתקן דיווח כספי בינלאומי 17), אם הסיכון המועבר הוא משמעותי המנפיק מיישם תקן זה. אף על פי כן, אם המנפיק הצהיר במפורש קודם לכן כי הוא מתייחס לחוזים כאלה כחוזי ביטוח והשתמש בטיפול החשבונאי המתאים לחוזי ביטוח, המנפיק רשאי לבחור ליישם תקן זה או תקן דיווח כספי בינלאומי 17

לחוזי ערבות פיננסית כאלה. אם מיושם תקן זה, סעיף 5.1.1 דורש כי המנפיק יכיר לראשונה בחוזה ערבות פיננסית בשווי הוגן. אם חוזה הערבות הפיננסית הונפק לצד לא קשור בעסקה שאינה מושפעת מיחסים מיוחדים בין הצדדים, סביר ששווייה ההוגן במועד ההתקשרות בעסקה יהיה שווה לפרמיה שהתקבלה, אלא אם כן יש ראייה סותרת. לאחר מכן, אלא אם כן חוזה הערבות הפיננסית יועד במועד ההתקשרות לשווי הוגן דרך רווח או הפסד או אם חלים סעיפים 3.2.15–3.2.23 ו-3.2.12–3.2.17 (כאשר העברת נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה או כאשר חלה גישת המעורבות הנמשכת), המנפיק מודד אותה לפי הגבוה מבין:

- (i) הסכום שנקבע בהתאם לתת-פרק 5.5; לבין
- (ii) הסכום שהוכר לראשונה בניכוי, כאשר מתאים, הסכום המצטבר של הכנסה שהוכרה בהתאם לעקרונות של תקן דיווח כספי בינלאומי 15 (ראה סעיף 4.2.1 סעיף קטן (ג)).
- (ב) ערבויות אשראי אחדות אינן דורשות, כתנאי מקדמי לתשלום, שהמחזיק יהיה חשוף ושיתהווה לו הפסד כתוצאה מכשל של החייב לשלם במועד בגין הנכס המובטח. דוגמה לערבות כזו היא ערבות שדורשת תשלומים בתגובה לשינויים בדירוג אשראי מוגדר או בממדד אשראי מוגדר. ערבויות כאלה אינן חוזי ערבות פיננסית, כמוגדר בתקן זה, ואינן חוזי ביטוח, כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 17. ערבויות כאלה הן נגזרים והמנפיק מיישם תקן זה לגביהן.
- (ג) אם חוזה ערבות פיננסית הונפק בהקשר למכירת סחורות, המנפיק מיישם את תקן דיווח כספי בינלאומי 15 לצורך קביעת עיתוי ההכרה בהכנסות מהערבות וממכירת הסחורות.

2.6ב מצגים המעידים על כך שמנפיק מתייחס לחוזים כחוזי ביטוח ניתן למצוא, בדרך כלל, בהתקשרויות של המנפיק עם לקוחות ועם גופי פיקוח, בחוזים, במסמכים עסקיים ובדוחות כספיים. יתר על כן, לעיתים קרובות, חוזי ביטוח כפופים לדרישות טיפול חשבונאי שנבדלות מהדרישות לגבי סוגים אחרים של עסקאות, כמו חוזים המונפקים על ידי בנקים או חברות מסחריות. במקרים כאלה, דוחות כספיים של מנפיק כוללים, בדרך כלל, הצהרה לפיה המנפיק השתמש בדרישות אלה לטיפול החשבונאי.

חוזים לרכישת חשמל תלוי-טבע

2.7ב חוזים אחדים המתייחסים לחשמל תלוי-טבע (כמתואר בסעיף 2.3א) דורשים מישות לרכוש ולקבל מסירה של החשמל כאשר הוא מיוצר. מאפיינים חוזיים אלה חושפים את הישות לסיכון שהיא תידרש לרכוש חשמל במהלך מרווח זמן של מסירה שבו הישות אינה יכולה להשתמש

בחשמל. ייתכן שלישות גם לא תהיה יכולת מעשית להימנע ממכירת חשמל שלא נעשה בו שימוש מאחר שהתכנון והתפעול של שוק החשמל שבו מתבצעת עסקת החשמל בהתאם לחוזה דורשים שכמויות כלשהן של חשמל שלא נעשה בו שימוש יימכרו בתוך פרק זמן מוגדר. כאשר ישות מיישמת את הדרישות בסעיף 2.4, מכירות כאלה אינן בהכרח לא עקביות עם חוזה המוחזק בהתאם לדרישות השימוש החוזי של הישות. ישות מתקשרת בחוזה כזה בהתאם לדרישות השימוש החוזי שלה וממשיכה להחזיק בו לצורך זה אם הישות הייתה, וצופה להמשיך להיות, רוכש נטו של חשמל לתקופה החוזה. ישות היא רוכש נטו של חשמל אם היא רוכשת מספיק חשמל כדי לפצות על המכירות של חשמל כלשהו שלא נעשה בו שימוש באותו שוק שבו היא מכרה את החשמל.

2.8ב בקביעה אם ישות היא רוכשת נטו של חשמל, הישות תביא בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס (שניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים) לגבי עסקאות החשמל שלה בעבר, בהווה והחזויות בעתיד לאורך תקופת זמן סבירה. הישות מזהה "תקופת זמן סבירה" על ידי הבאה בחשבון של ההשתנות בכמות של חשמל הצפויה להיות מיוצרת לאור המחזור העונתי של תנאי הטבע ושל ההשתנות בביקוש של הישות לחשמל לאור המחזור התפעולי שלה. בקביעה אם הישות הייתה רוכש נטו, "תקופת זמן סבירה" לא תעלה על 12 חודש.

הכרה וגריעה (פרק 3)

הכרה לראשונה (תת-פרק 3.1)

3.1.1ב כתוצאה מהכלל בסעיף 3.1.1, ישות מכירה בכל הזכויות והמחויבויות החזויות שלה הנובעות מנגזרים בדוח על המצב הכספי כנכסים והתחייבויות, בהתאמה, למעט נגזרים אשר מונעים מהעברה של נכסים פיננסיים להיות מטופלת כמכירה (ראה סעיף 3.2.14). אם העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו (ראה סעיף 3.2.15).

3.1.2ב להלן דוגמאות ליישום הכלל בסעיף 3.1.1:

(א) חייבים וזכאים שאינם מותנים מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר הישות הופכת לצד לחוזה וכתוצאה מכך יש לה זכות משפטית לקבל מזומן או מחויבות משפטית לשלם מזומן.

(ב) נכסים שיירכשו והתחייבויות שיתהוו כתוצאה מהתקשרות איתנה לרכוש או למכור סחורות או שירותים אינם מוכרים ככלל לפחות עד שאחד הצדדים ביצע את חלקו בהתאם להסכם. לדוגמה, ישות שמקבלת הזמנה איתנה אינה מכירה ככלל בנכס (והישות שמבצעת את ההזמנה אינה מכירה בהתחייבות) בעת ההתקשרות, אלא, במקום זאת, דוחה את ההכרה עד

שהסחורות או השירותים שהוזמנו נשלחו, נמסרו או סופקו. אם התקשרות איתנה לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים היא בתחולת תקן זה בהתאם לסעיפים 2.4–2.7, השווי ההוגן נטו שלה מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות (ראה סעיף 4.1.30 סעיף קטן (ג)). נוסף על כך, אם התקשרות איתנה שטרם הוכרה קודם לכן מיועדת כפריט מגודר בגידור שווי הוגן, שינוי כלשהו בשווי ההוגן נטו, הניתן לייחוס לסיכון המגודר, מוכר כנכס או כהתחייבות לאחר יצירת הגידור (ראה סעיפים 6.5.8 סעיף קטן (ב) ו-6.5.9).

- (ג) חוזה אקדמה שהוא בתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.1) מוכר כנכס או כהתחייבות במועד ההתקשרות, ולא במועד שבו מבוצע הסילוק. כאשר ישות הופכת צד לחוזה האקדמה, השווי ההוגן של הזכות והשווי ההוגן של המחויבות הם זהים לעיתים קרובות, כך שהשווי ההוגן נטו של חוזה האקדמה הוא אפס. אם השווי ההוגן נטו של הזכות ושל המחויבות אינו אפס, החוזה מוכר כנכס או כהתחייבות.
- (ד) חוזי אופציות שהם בתחולת תקן זה (ראה סעיף 2.1) מוכרים כנכסים או כהתחייבויות כאשר המחזיק או הכותב הופכים צד לחוזה.
- (ה) עסקאות עתידיות מתוכננות, ללא קשר לסבירותן, אינן נכסים או התחייבויות מאחר שהישות לא הפכה צד לחוזה.

מועד הכרה לראשונה או גריעה

3.1.2 אלא אם כן סעיף 3.1.2 חל, ישות תכיר בנכס פיננסי או בהתחייבות פיננסית במועד שבו הישות הופכת צד להוראות החוזיות של המכשיר (ראה סעיף 3.1.1). נכס פיננסי נגרע במועד שבו הזכויות החוזיות לתזרימי המזומנים פוקעות או במועד שבו הנכס מועבר (ראה סעיף 3.2.3). אלא אם כן ישות בוחרת ליישם את סעיף 3.3.8, התחייבות פיננסית נגרעת במועד הסליקה (settlement date), שהוא המועד שבו ההתחייבות מסולקת (extinguished) מאחר שהמחויבות המוגדרת בחוזה נפרעת או מבוטלת או פוקעת (ראה סעיף 3.3.1) או במועד שבו ההתחייבות כשירה בדרך אחרת לגריעה (ראה סעיף 3.3.2).

רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים

3.1.3 רכישה או מכירה בדרך רגילה של נכסים פיננסיים מוכרות תוך שימוש בחשבונאות מועד קשירת העסקה או בחשבונאות מועד סליקת העסקה כמתואר בסעיפים 3.1.5 ו-3.1.6. ישות תיישם את אותה שיטה בעקביות לכל הרכישות והמכירות של נכסים פיננסיים המסווגים באותו אופן בהתאם לתקן זה. לצורך זה, נכסים הנמדדים באופן מחייב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד מהווים סיווג נפרד מנכסים שיועדו

כנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. נוסף על כך, השקעות במכשירים הוניים המטופלות תוך שימוש בחלופה בסעיף 5.7.5 מהוות סיווג נפרד.

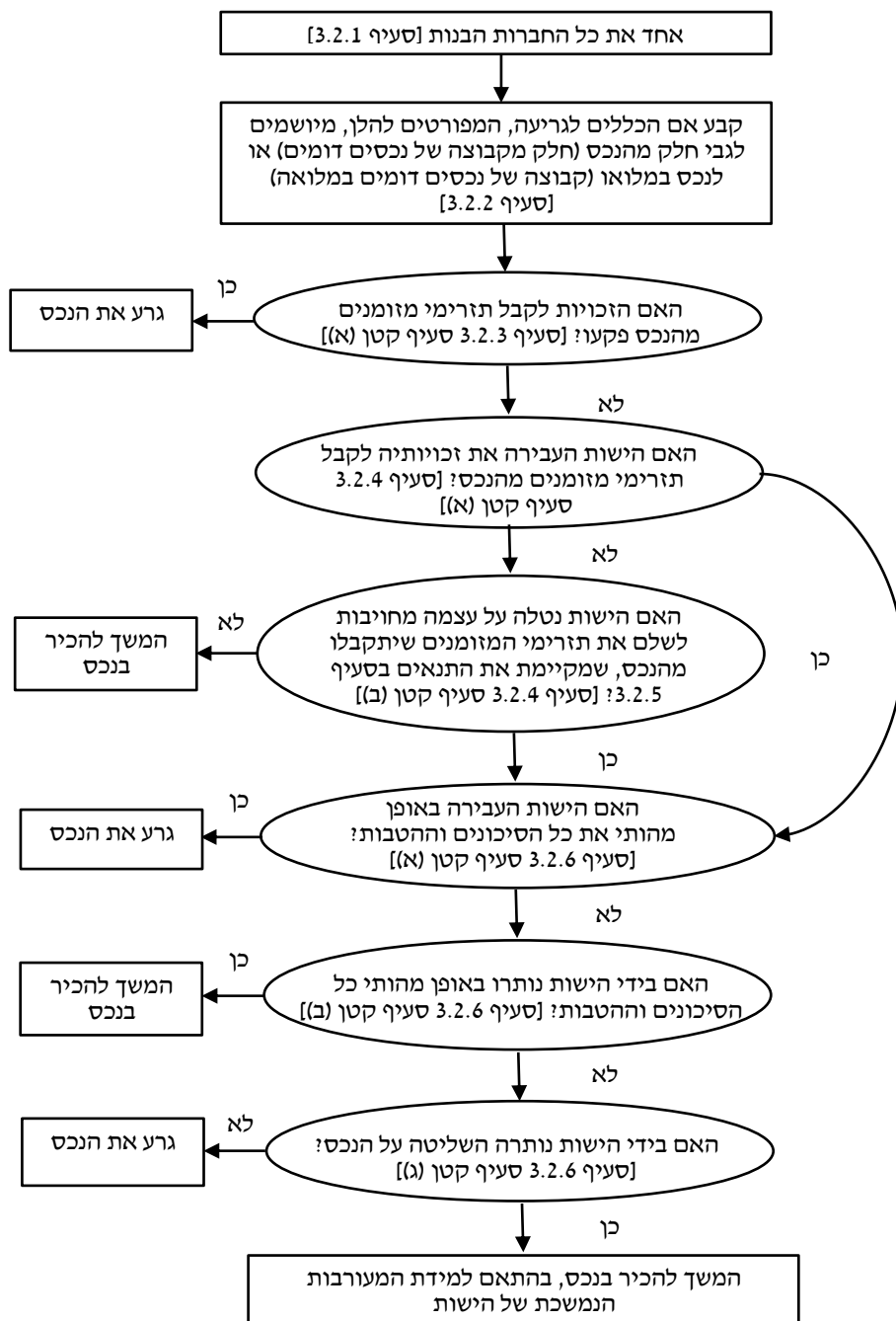
3.1.4ב חוזה שדורש או מאפשר סילוק נטו של השינוי בשווי החוזה אינו חוזה בדרך רגילה. במקום זאת, חוזה כזה מטופל כנגזר בתקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד סליקת העסקה.

3.1.5ב מועד קשירת העסקה הוא המועד שבו הישות הופכת מחויבת בעצמה לרכוש או למכור נכס. חשבונאות מועד קשירת העסקה מתייחסת אל (א) ההכרה בנכס שיתקבל ובהתחייבות לשלם בגינו במועד קשירת העסקה, וכן (ב) גריעה של הנכס שנמכר, הכרה ברווח או בהפסד כלשהו מהמימוש והכרה בחייב בגין התשלום מהרוכש במועד קשירת העסקה. בדרך כלל, צבירת ריבית על הנכס ועל ההתחייבות המקבילה אינה מתחילה עד למועד הסליקה שבו עוברת זכות הקניין.

3.1.6ב מועד הסליקה הוא המועד שבו נכס נמסר לישות או על ידי ישות. חשבונאות מועד סליקת העסקה מתייחסת אל (א) ההכרה בנכס במועד שבו הישות מקבלת אותו, וכן (ב) הגריעה של נכס וההכרה ברווח או הפסד כלשהו מהמימוש במועד שבו הנכס נמסר על ידי הישות. כאשר מיישמים חשבונאות מועד סליקת העסקה, ישות מטפלת בשינוי כלשהו בשווי ההוגן של הנכס שיתקבל במהלך התקופה בין מועד קשירת העסקה לבין מועד הסליקה, באותו אופן שהיא מטפלת בנכס שנרכש. במילים אחרות, השינוי בשווי אינו מוכר לגבי נכסים הנמדדים לפי עלות מופחתת; הוא מוכר ברווח או הפסד לגבי נכסים המסווגים כנכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד; והוא מוכר ברווח כולל אחר לגבי נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2 ולגבי השקעות במכשירים הוניים המטופלות בהתאם לסעיף 5.7.5.

גריעה של נכסים פיננסיים (תת-פרק 3.2)

3.2.1ב תרשים הזרימה המובא להלן ממחיש את אופן ביצוע ההערכה אם ובאיזו מידה נכס פיננסי נגרע.

הסדרים לפיהם הישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מנכס פיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר (סעיף 3.2.4 סעיף קטן (ב))

3.2.2ב המצב המתואר בסעיף 3.2.4 סעיף קטן (ב) (כאשר ישות מותירה בידיה את הזכויות החוזיות לקבל את תזרימי המזומנים מהנכס הפיננסי, אך נוטלת על עצמה מחויבות חוזית לשלם תזרימי מזומנים אלה, לגוף אחד או יותר) מתרחש, לדוגמה, אם הישות היא נאמנות, ומנפיקה למשקיעים זכויות מוטב (beneficial interests) בנכסי הבסיס הפיננסיים שבבעלותה ומספקת שירות לנכסים פיננסיים אלה. במקרה כזה, הנכסים הפיננסיים כשירים לגריעה, אם התנאים בסעיפים 3.2.5 ו-3.2.6 מתקיימים.

3.2.3ב ביישום סעיף 3.2.5, הישות יכולה להיות, לדוגמה, היוצרת (originator) של הנכס הפיננסי או שהיא יכולה להיות קבוצה, הכוללת חברה בת אשר רכשה את הנכס הפיננסי ומעבירה תזרימי מזומנים למשקיעים, שהם צדדים שלישיים לא קשורים.

הערכה לגבי העברת הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות (סעיף 3.2.6)

3.2.4ב דוגמאות למקרים בהם הישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מבעלות:

- (א) מכירת נכס פיננסי, שאינה מותנית;
- (ב) מכירת נכס פיננסי עם אופציה לרכישה חזרה של הנכס הפיננסי לפי שוויו ההוגן במועד הרכישה חזרה; וכך
- (ג) מכירת נכס פיננסי עם אופציית רכש או מכר שנמצאת עמוק מחוץ לכסף (משמע, אופציה שנמצאת כה רחוק מחוץ לכסף שמאוד לא סביר שהיא תהיה בתוך הכסף לפני פקיעתה).

3.2.5ב דוגמאות למקרים בהם בידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות הן:

- (א) עסקת מכירה ורכישה חזרה כאשר מחיר הרכישה חזרה הוא קבוע או שהוא מחיר המכירה בתוספת תשואה של מלווה;
- (ב) הסכם השאלת ניירות ערך;
- (ג) מכירה של נכס פיננסי יחד עם חוזה החלפה לתשואה כוללת (total return swap), אשר מעביר את החשיפה לסיכון שוק בחזרה לישות;

(ד) מכירה של נכס פיננסי יחד עם אופציית רכש או אופציית מכר, הנמצאת עמוק בתוך הכסף (משמע, אופציה שנמצאת כל-כך בתוך הכסף שמאוד לא סביר שהאופציה תהיה מחוץ לכסף לפני פקיעתה); וכן

(ה) מכירה של חייבים לזמן קצר שבה הישות ערבה לפצות את המקבל בגין הפסדי אשראי שסביר שיתרחשו.

3.2.6ב אם ישות קובעת שכתוצאה מהעברה, היא העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הישות אינה מכירה עוד בנכס המועבר בתקופה עתידית, אלא אם כן היא רוכשת את הנכס המועבר בעסקה חדשה.

הערכה של העברת השליטה

3.2.7ב השליטה בנכס המועבר לא נותרה בידי הישות, אם למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. השליטה בנכס המועבר נותרה בידי הישות, אם למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר. למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם הנכס נסחר בשוק פעיל, מאחר שהמקבל יכול לרכוש חזרה את הנכס המועבר בשוק, אם הוא נדרש להחזיר את הנכס לישות. לדוגמה, למקבל יכולה להיות היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם קיימת אופציה על הנכס המועבר, שמתירה לישות לרכוש אותו חזרה, אך המקבל יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק במקרה שהאופציה ממומשת. למקבל אין היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, אם בידי הישות נותרה אופציה כזו והמקבל אינו יכול להשיג בנקל את הנכס המועבר בשוק, במקרה שהישות מממשת את האופציה שלה.

3.2.8ב למקבל ישנה היכולת המעשית למכור את הנכס המועבר, רק אם המקבל יכול למכור את הנכס המועבר במלואו לצד שלישי לא קשור וביכולתו לממש יכולת זו באופן חד-צדדי, מבלי להטיל הגבלות נוספות על ההעברה. השאלה הקריטית היא מה יכול המקבל לעשות באופן מעשי, לא מהן הזכויות החוזיות של המקבל ביחס למה שהוא יכול לעשות עם הנכס המועבר או מהם האיסורים הקיימים בחוזה. בפרט:

(א) לזכות חוזית לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מעשית מועטה, אם לא קיים שוק לנכס המועבר; וכן

(ב) ליכולת לממש את הנכס המועבר, יש השפעה מעשית מועטה אם לא ניתן לממש יכולת זו בחופשיות. מסיבה זו:

(i) יכולת המקבל לממש את הנכס המועבר חייבת להיות בלתי תלויה בפעולות של אחרים (משמע, זו חייבת להיות יכולת חד-צדדית); וכן

(ii) למקבל חייבת להיות היכולת לממש את הנכס המועבר, ללא צורך לצרף תנאים מגבילים או מגבלות כלשהן להעברה (לדוגמה, תנאים לאופן שבו יינתן שירות לנכס הלוואה או אופציה המעניקה למקבל את הזכות לרכוש חזרה את הנכס).

3.2.9ב העובדה, כשלעצמה, שזה לא סביר שהמקבל ימכור את הנכס המועבר, אין משמעה, שהשליטה בנכס המועבר נותרה בידי המעביר. אולם, אם אופציית מכר או ערבות מטילה מגבלות על המקבל שאינן מאפשרות את מכירת הנכס המועבר, השליטה בנכס המועבר נותרה בידי המעביר. לדוגמה, אם אופציית מכר או ערבות הן בעלות ערך מספיק, הן מונעות מהמקבל למכור את הנכס המועבר, מאחר שבאופן מעשי המקבל לא ימכור את הנכס המועבר לצד שלישי, מבלי לצרף להעברה אופציה דומה או תנאים מגבילים אחרים. במקום זאת, המקבל יחזיק בנכס המועבר כדי להשיג את התשלומים בהתאם לערבות או לאופציית המכר. בנסיבות אלה, השליטה בנכס המועבר נותרה בידי המעביר.

העברות הכשירות לגריעה

3.2.10ב ישות עשויה להותיר בידיה את הזכות לחלק מתשלומי הריבית בגין נכסים מועברים כפיצוי עבור שירות לנכסים אלה. החלק מתשלומי הריבית, שהישות הייתה מוותרת עליו במקרה של הפסקה או העברה של חוזה השירות, מוקצה לנכס השירות או להתחייבות השירות. החלק מתשלומי הריבית, שהישות לא הייתה מוותרת עליו, מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לדוגמה, אם הישות לא הייתה מוותרת על שום ריבית במקרה של הפסקת או העברת חוזה השירות, מרווח הריבית בכללותו מהווה רצועת ריבית בלבד לקבל. לצורכי יישום סעיף 3.2.13, השווי ההוגן של נכס השירות ושל רצועת ריבית בלבד לקבל משמש להקצאת הערך בספרים של החייב בין חלק הנכס שנגרע לבין החלק שממשיכים להכיר בו. אם לא הוגדרה שום עמלת שירות או אם העמלה שתקבל אינה חזויה לפצות את הישות במידה מספקת בגין מתן השירות, ההתחייבות בגין מחויבות השירות מוכרת בשווי הוגן.

3.2.11ב בעת מדידת השווי ההוגן של החלק שממשיך להיות מוכר והחלק שנגרע, לצורכי יישום סעיף 3.2.13, ישות מיישמת את דרישות המדידה לפי שווי הוגן בתקן דיווח כספי בינלאומי 13 *מדידת שווי הוגן* נוסף על סעיף 3.2.14.

העברות שאינן כשירות לגריעה

3.2.12ב האמור להלן הוא יישום של הכלל שנקבע בסעיף 3.2.15. אם ערבות שניתנה על ידי הישות לפיצוי בגין הפסדים מכשל אשראי בגין הנכס המועבר מונעת גריעה של הנכס המועבר, מאחר שבידי הישות נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס

המועבר, הנכס המועבר ממשיך להיות מוכר במלואו והתמורה שהתקבלה מוכרת כהתחייבות.

מעורבות נמשכת בנכסים מועברים

3.2.13 בלהלן דוגמאות לאופן שבו ישות מודדת נכס מועבר ואת ההתחייבות הקשורה אליו בהתאם לסעיף 3.2.16.

כל הנכסים

(א) אם ערבות שניתנה על ידי ישות לשלם עבור הפסדים הנובעים מכשל אשראי של נכס מועבר, מונעת מהנכס המועבר להיגרע בהתאם למידת המעורבות הנמשכת, הנכס המועבר נמדד במועד ההעברה לפי הנמוך מבין (i) הערך בספרים של הנכס לבין (ii) הסכום המרבי של התמורה שהתקבלה בהעברה שהישות עשויה להידרש להחזיר ("סכום הערבות"). ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת לראשונה בגובה סכום הערבות בתוספת השווי ההוגן של הערבות (שהיא בדרך כלל, התמורה שהתקבלה עבור הערבות). לאחר מכן, השווי ההוגן שהוכר לראשונה של הערבות מוכר ברווח או הפסד כאשר (או ככל ש) המחויבות מקוימת (בהתאם לעקרונות של תקן דיווח כספי בינלאומי 15) והערך בספרים של הנכס מופחת על ידי הפרשה להפסד כלשהי.

נכסים הנמדדים בעלות מופחתת

(ב) אם מחויבות בגין אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות או זכות בגין אופציית רכש המוחזקת על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס המועבר בעלות מופחתת, ההתחייבות הקשורה לנכס נמדדת בעלותה (כלומר, התמורה שהתקבלה), אשר מתואמת בגין ההפחתה של הפרש כלשהו בין עלות זו לבין הערך בספרים ברוטו של הנכס המועבר במועד פקיעת האופציה. לדוגמה, הנח כי הערך בספרים ברוטו של הנכס במועד ההעברה הוא 98 ש"ח והתמורה שהתקבלה היא 95 ש"ח. הערך בספרים ברוטו של הנכס במועד מימוש האופציה יהיה 100 ש"ח. הערך בספרים שהוכר לראשונה של ההתחייבות הקשורה הוא 95 ש"ח וההפרש בין 95 ש"ח לבין 100 ש"ח מוכר ברווח או הפסד תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית. אם האופציה ממומשת, הפרש כלשהו בין הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה לבין מחיר המימוש מוכר ברווח או הפסד.

נכסים הנמדדים בשווי הוגן

(ג) אם זכות בגין אופציית רכש שנותרה בידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, הנכס ממשיך להימדד בשווי הוגן. ההתחייבות הקשורה

נמדדת (i) במחיר מימוש האופציה בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בשווי ההוגן של הנכס המועבר בניכוי ערך הזמן של האופציה, אם האופציה היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של הזכות בגין אופציית הרכש. לדוגמה, אם השווי ההוגן של נכס הבסיס הוא 80 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 95 ש"ח וערך הזמן של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 75 ש"ח (5 ש"ח – 80 ש"ח) והערך בספרים של הנכס המועבר הוא 80 ש"ח (כלומר שוויו ההוגן).

(ד) אם אופציית מכר שנכתבה על ידי ישות מונעת את גריעת הנכס המועבר, והישות מודדת את הנכס המועבר בשווי הוגן, ההתחייבות הקשורה נמדדת במחיר מימוש האופציה בתוספת ערך הזמן של האופציה. מדידת הנכס בשווי הוגן מוגבלת לנמוך מבין השווי ההוגן ומחיר מימוש האופציה, מאחר שלישות אין זכות לעלויות בשווי ההוגן של הנכס המועבר מעבר למחיר המימוש של האופציה. מדידה זו מבטיחה שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של המחויבות בגין אופציית המכר. לדוגמה, אם השווי ההוגן של נכס הבסיס הוא 120 ש"ח, מחיר המימוש של האופציה הוא 100 ש"ח וערך הזמן של האופציה הוא 5 ש"ח, הערך בספרים של ההתחייבות הקשורה הוא 105 ש"ח (5 ש"ח + 100 ש"ח) והערך בספרים של הנכס הוא 100 ש"ח (במקרה זה מחיר מימוש האופציה).

(ה) אם רצועה (collar), בצורה של אופציית רכש שנרכשה ואופציית מכר שנכתבה, מונעת את גריעת הנכס המועבר והישות מודדת את הנכס בשווי הוגן, הישות ממשיכה למדוד את הנכס בשווי הוגן. ההתחייבות הקשורה נמדדת (i) בסך של מחיר המימוש של אופציית הרכש ושל השווי ההוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא בתוך הכסף או בכסף, או (ii) בסך של השווי ההוגן של הנכס והשווי ההוגן של אופציית המכר בניכוי ערך הזמן של אופציית הרכש, אם אופציית הרכש היא מחוץ לכסף. התיאום למדידה של ההתחייבות הקשורה מבטיח שהערך בספרים נטו של הנכס וההתחייבות הקשורה הוא השווי ההוגן של האופציה המוחזקת ושל האופציה שנכתבה על ידי הישות. לדוגמה, הנח שישות מעבירה נכס פיננסי, אשר נמדד בשווי הוגן, ובו זמנית רוכשת אופציית רכש שמחיר מימושה הוא 120 ש"ח וכותבת אופציית מכר שמחיר מימושה הוא 80 ש"ח. כמו כן, הנח שהשווי ההוגן של הנכס הוא 100 ש"ח במועד ההעברה. ערך הזמן של אופציית המכר ושל אופציית הרכש הוא 1 ש"ח ו-5 ש"ח, בהתאמה. במקרה זה, הישות מכירה בנכס בסך 100 ש"ח (השווי ההוגן של הנכס) ובהתחייבות בסך 96 ש"ח (5 ש"ח – 1 ש"ח + 100 ש"ח).

התוצאה היא נכס נטו בסך 4 ש"ח, המהווה את השווי ההוגן של האופציה המוחזקת והאופציה שנכתבה על ידי הישות.

כל ההעברות

3.2.14ב במידה שבה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, הזכויות החוזיות או המחויבויות החוזיות של המעביר הקשורות להעברה, אינן מטופלות בנפרד כנגזרים, אם ההכרה הן בנגזר והן בנכס המועבר או בהתחייבות הנובעת מההעברה תביא להכרה באותם זכויות או מחויבויות פעמיים. לדוגמה, אופציית רכש, שנותרת בידי המעביר עשויה למנוע מהעברה של נכס פיננסי להיות מטופלת כמכירה. במקרה זה, אופציית הרכש אינה מוכרת בנפרד כנכס נגזר.

3.2.15ב במידה שבה העברה של נכס פיננסי אינה כשירה לגריעה, המקבל אינו מכיר בנכס המועבר כנכס שלו. המקבל גורע את המזומן או את התמורה האחרת ששולמה ומכיר במעביר כחייב. אם למעביר יש הן זכות והן מחויבות לרכוש חזרה שליטה בנכס המועבר במלואו בסכום קבוע (כמו הסכם לרכישה חזרה), המקבל רשאי למדוד את החייב בעלות מופחתת אם מתקיימים הקריטריונים בסעיף 4.1.2.

דוגמאות

3.2.16ב הדוגמאות הבאות ממחישות את יישום כללי הגריעה בתקן זה.

(א) **הסכמים לרכישה חזרה והשאלת ניירות ערך.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את הנכס במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם הנכס הושאל בהסכם לפיו הנכס יוחזר למעביר, הנכס לא נגרע, מאחר שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם למקבל הזכות למכור או לשעבד את הנכס, המעביר מסווג מחדש את הנכס בדוח על המצב הכספי שלו, לדוגמה, כנכס שהושאל או כחייב בגין רכישה חזרה.

(ב) **הסכמים לרכישה חזרה והשאלת ניירות ערך – נכסים שהם באופן מהותי אותם נכסים.** אם נכס פיננסי נמכר בכפוף להסכם לרכוש חזרה את אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, במחיר קבוע או במחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או אם נכס פיננסי הושאל או ניתן בהלוואה בהסכם, לפיו יוחזר למעביר אותו נכס או נכס שהוא באופן מהותי נכס כזה, הנכס לא נגרע, מאחר שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ג) **הסכמים לרכישה חזרה והשאלת ניירות ערך – זכות החלפה.** אם הסכם לרכישה חזרה במחיר רכישה חזרה קבוע או במחיר השווה למחיר מכירה בתוספת תשואת מלווה, או עסקת השאלת

ניירות ערך דומה, מקנים למקבל זכות להחלפת נכסים שהם דומים וששוויים ההוגן שווה לזה של הנכס המועבר במועד הרכישה חזרה, הנכס שנמכר או הושאל בעסקת הרכישה חזרה או בעסקת השאלת ניירות ערך, אינו נגרע, מאחר שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ד) **זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה לפי שווי הוגן.** אם ישות מוכרת נכס פיננסי ונותרה בידיה רק זכות סירוב ראשונה לרכישה חזרה של הנכס המועבר לפי שווי הוגן, אם המקבל מוכר את הנכס לאחר מכן, הישות גורעת את הנכס, מאחר שהישות העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ה) **"wash sale transaction"**. רכישה חזרה של נכס פיננסי זמן קצר לאחר מכירתו, מכונה לעיתים wash sale. רכישה חזרה כזו אינה מונעת גריעה, בתנאי שהעסקה המקורית קיימה את דרישות הגריעה. אולם, אם ישות מתקשרת בהסכם למכור נכס פיננסי ובו זמנית מתקשרת בהסכם לרכוש חזרה את אותו נכס במחיר קבוע או במחיר המכירה בתוספת תשואת מלווה, הנכס אינו נגרע.

(ו) **אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות עמוק בתוך הכסף.** אם המעביר יכול לרכוש חזרה נכס פיננסי שהועבר באמצעות אופציית רכש ואופציית הרכש נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, מאחר שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. דומה, אם המקבל יכול למכור חזרה את הנכס הפיננסי באמצעות אופציית מכר, ואופציית המכר נמצאת עמוק בתוך הכסף, ההעברה אינה כשירה לגריעה, מאחר שבידי המעביר נותרו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ז) **אופציות מכר ואופציות רכש הנמצאות רחוק מחוץ לכסף.** נכס פיננסי, אשר מועבר בכפוף רק לאופציית מכר הנמצאת רחוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המקבל, או בכפוף לאופציית רכש הנמצאת רחוק מחוץ לכסף, אשר מוחזקת על ידי המעביר, נגרע. זאת מאחר שהמעביר העביר באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(ח) **נכסים הניתנים לרכישה בנקל, הכפופים לאופציית רכש שאינה נמצאת עמוק בתוך הכסף ואינה נמצאת רחוק מחוץ לכסף.** אם ישות מחזיקה באופציית רכש לנכס שניתן לרכישה בנקל בשוק והאופציה היא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא רחוק מחוץ לכסף, הנכס נגרע. זאת מאחר שהישות (i) אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות וכן (ii) השליטה לא נותרה בידיה. אולם, אם לא ניתן לרכוש את הנכס בנקל בשוק, נמנעת גריעת הנכס עד לגובה

הסכום הכפוף לאופציית הרכש, מאחר שהשליטה בנכס נותרה בידי הישות.

(ט) נכס שלא ניתן לרכישה בנקל, הכפוף לאופציית מכר שנכתבה על ידי הישות, שהיא לא עמוק בתוך הכסף וגם לא רחוק מחוץ לכסף. אם ישות מעבירה נכס פיננסי שלא ניתן לרכישה בנקל בשוק, וכותבת אופציית מכר שאינה רחוק מחוץ לכסף, הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי וגם אינה מעבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, עקב אופציית המכר שנכתבה. השליטה בנכס נותרה בידי הישות אם אופציית המכר היא בעלת ערך מספיק כדי למנוע מהמקבל את מכירת הנכס. במקרה זה, הנכס ממשיך להיות מוכר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת של המעביר (ראה סעיף ב.3.2). הישות מעבירה שליטה בנכס אם אופציית המכר אינה בעלת ערך מספיק כדי למנוע מהמקבל את מכירת הנכס, במקרה זה, הנכס נגרע.

(י) נכסים הכפופים לאופציית מכר או לאופציית רכש או הסכם אקדמה לרכישה חזרה לפי שווי הוגן. התוצאה של העברת נכס פיננסי, הכפופה רק לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חזרה, לפיהם מחיר המימוש או המחיר לרכישה חזרה שווה לשווי הוגן של הנכס הפיננסי במועד הרכישה חזרה, מסתכמת בגריעה, מאחר שהועברו באופן מהותי כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות.

(יא) אופציית רכש או אופציית מכר לסילוק במזומן. ישות מעריכה העברה של נכס פיננסי, הכפופה לאופציית מכר או לאופציית רכש או להסכם אקדמה לרכישה חזרה, המסולקות נטו במזומן, כדי לקבוע אם הישות הותירה בידיה או העבירה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות. אם הישות אינה מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, על הישות לקבוע אם השליטה בנכס המועבר נותרה בידיה. העובדה שאופציית הרכש או אופציית המכר או הסכם אקדמה לרכישה חזרה מסולקים נטו במזומן, אינה מעידה באופן אוטומטי שהישות העבירה שליטה (ראה סעיפים ב.3.2 ו-ז), (ח) ו-ט) לעיל).

(יב) הוראה להסרת נכסים (removal of accounts provision). הוראה להסרת נכסים היא אופציה לרכישה חזרה (אופציית רכש) שאינה מותנית, אשר נותנת לישות זכות לדרוש בחזרה נכסים שהועברו, בכפוף להגבלות אחדות. בתנאי שהתוצאה של אופציה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות, אופציה כזו מונעת גריעה רק של הסכום הכפוף לרכישה חזרה (בהנחה שהמקבל לא יכול למכור את הנכסים). לדוגמה, אם הערך בספרים והתקבולים מהעברת נכסי הלוואות הם 100,000

ש"ח והישות יכולה לרכוש חזרה הלוואה אינדיווידואלית כלשהי, אך הסכום המצרפי של ההלוואות שניתן לרכוש חזרה לא יעלה על 10,000 ש"ח, 90,000 ש"ח מההלוואות יהיו כשירים לגריעה.

(יג) **אופציות רכש מנקות (clean-up calls)**. ישות, שעשויה להיות מעביר, אשר נותנת שירותים לנכסים מועברים עשויה להחזיק באופציית רכש מנקה לרכישה של יתרת הנכסים המועברים, כאשר סכום הנכסים שטרם נפרעו (outstanding) יורד לרמה מוגדרת, שבה עלויות מתן השירות לאותם נכסים הופכות למעמסה ביחס להטבות ממתן השירות. בתנאי שהתוצאה של אופציית רכש מנקה כזו היא שהישות אינה מותירה בידיה ואינה מעבירה באופן מהותי את הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והמקבל לא יכול למכור את הנכסים, אופציה כזו מונעת גריעה רק של סכום הנכסים הכפוף לאופציית הרכש.

(יד) **זכויות נחותות שנתרו בידי ישות וערבויות אשראי (subordinated retained interest and credit guarantees)**. ישות עשויה לספק למקבל אמצעי לחיזוק אשראי (enhancement credit) באמצעות הפיכת חלק או כל הזכויות שלה שנתרו בידיה בנכס המועבר לנחותות. לחלופין, הישות עשויה לספק למקבל אמצעי לחיזוק אשראי בדרך של ערבות אשראי, שעשויה להיות לא מוגבלת או מוגבלת לסכום מוגדר. אם הישות מותירה בידיה באופן מהותי את כל הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות על הנכס המועבר, הנכס ממשיך להיות מוכר במלואו. אם בידי הישות נותר חלק, אך לא באופן מהותי כל, הסיכונים וההטבות הנובעים מהבעלות והשליטה נותרה בידי הישות, הדבר מונע גריעה עד לגובה הסכום של מזומנים או נכסים אחרים שהישות עשויה להידרש לשלם.

(טו) **חוזי החלפה לתשואה כוללת (total return swaps)**. ישות עשויה למכור נכס פיננסי למקבל ולהתקשר בחוזה החלפה לתשואה כוללת עם המקבל, לפיו כל תזרימי המזומנים מתשלומי הריבית של נכס הבסיס מועברים לישות בתמורה לתשלום קבוע או תשלום המבוסס על ריבית משתנה והישות נושאת בכל העלויות או הירידות בשווי ההוגן של נכס הבסיס. במקרה כזה, גריעה של כל הנכס אסורה.

(טז) **חוזי החלפת שיעור ריבית (interest rate swaps)**. ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה ולהתקשר בחוזה החלפת שיעור ריבית עם המקבל, כדי לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני השווה לערך הקרן של הנכס הפיננסי המועבר. חוזה החלפת שיעור ריבית אינו מונע את הגריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים הנובעים מהסכום החלפת שיעורי הריבית אינם מותנים בתשלומים שיבוצעו בגין הנכס המועבר.

(יז) חוזי החלפת שיעור ריבית עם סכום רעיוני פוחת (*amortising interest rate swaps*). ישות עשויה להעביר למקבל נכס פיננסי בריבית קבועה, המשולמת לאורך זמן, ולהתקשר בחוזה החלפת שיעור ריבית עם סכום רעיוני פוחת עם המקבל לקבל שיעור ריבית קבועה ולשלם שיעור ריבית משתנה, בהתבסס על סכום רעיוני. אם הסכום הרעיוני של חוזה ההחלפה פוחת כך שהוא שווה בכל נקודת זמן לסכום הקרן של הנכס הפיננסי המועבר שטרם נפרעה (*outstanding*), התוצאה של חוזה ההחלפה, בדרך כלל, היא שבידי הישות נותר סיכון פירעון מוקדם משמעותי. במקרה זה הישות ממשיכה להכיר בכל הנכס המועבר או ממשיכה להכיר בנכס המועבר בהתאם למידת המעורבות הנמשכת שלה. בניגוד לכך, אם הפחתת הסכום הרעיוני של חוזה ההחלפה אינה קשורה לסכום הקרן שטרם נפרעה (*outstanding*) של הנכס המועבר, התוצאה של חוזה ההחלפה תהיה שבידי הישות לא נותר סיכון פירעון מוקדם בגין הנכס. לפיכך, חוזה כזה לא ימנע גריעה של הנכס המועבר, בתנאי שהתשלומים של חוזה ההחלפה אינם מותנים בתשלומי הריבית המבוצעים על הנכס המועבר, והתוצאה של חוזה ההחלפה היא שבידי הישות לא נותרו סיכונים והטבות משמעותיים אחרים הנובעים מבעלות על הנכס המועבר.

(יח) מחיקה. לישות אין ציפיות סבירות להשבת תזרימי המזומנים החוזיים מנכס פיננסי במלואו או מחלק ממנו.

3.2.17 ב סעיף זה ממחיש את יישום גישת המעורבות הנמשכת כאשר המעורבות הנמשכת של הישות היא לגבי חלק מנכס פיננסי.

הנח שישות מחזיקה תיק של הלוואות, הניתנות לפירעון מוקדם, ששיעור הריבית הנקובה שלו ושיעור הריבית האפקטיבית שלו הם 10 אחוזים וסכום הקרן שלו והעלות המופחתת שלו הם 10,000 ש"ח. הישות התקשרה בעסקה לפיה, בתמורה לתשלום בסך 9,115 ש"ח, המקבל משיג את הזכות ל-9,000 ש"ח של גבייה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 9.5 אחוזים. בידי הישות נותרו זכויות ל-1,000 ש"ח של גבייה כלשהי של הקרן בתוספת ריבית בשיעור של 10 אחוזים ובתוספת מרווח עודף של 0.5 אחוז על יתרת הקרן בסך 9,000 ש"ח. גביות של פירעונות מוקדמים מוקצות בין הישות לבין המקבל ביחס של 9:1, אך כשל אשראי כלשהו מנוכה מחלק הישות בסך 1,000 ש"ח ועד למיצוי סכום זה. השווי ההוגן של ההלוואות במועד העסקה הוא 10,100 ש"ח והשווי ההוגן של המרווח העודף של 0.5 האחוז הוא 40 ש"ח.

המשך ...

...המשך

הישות קובעת שהיא העבירה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (לדוגמה, סיכון פירעון מוקדם משמעותי), אך גם נותרו בידיה חלק מהסיכונים וההטבות המשמעותיים הנובעים מהבעלות (עקב הזכות הנחותה שנותרה בידיה), וקובעת גם שהשליטה נותרה בידיה. לפיכך, הישות מיישמת את גישת המעורבות הנמשכת.

כדי ליישם תקן זה, הישות מנתחת את העסקה כדלקמן: (א) בידי הישות נותר מלוא השיעור היחסי מהזכות שנותרה בסך 1,000 ש"ח, וכן (ב) הפיכת החלק היחסי שנותר לנחות כדי לספק למקבל אמצעי לחיזוק אשראי עבור הפסדי אשראי.

הישות מחשבת ש-9,090 ש"ח ($10,100 \times 90\%$) מהתמורה שהתקבלה בסך 9,115 ש"ח מייצגת את התמורה עבור מלוא השיעור היחסי של 90 אחוז. יתרת התמורה שהתקבלה (25 ש"ח) מייצגת את התמורה שהתקבלה עבור הפיכת החלק שנותר לנחות כדי לספק למקבל אמצעי לחיזוק אשראי עבור הפסדי אשראי. נוסף על כך, המרווח העודף של 0.5 אחוז מייצג את התמורה שהתקבלה עבור האמצעי לחיזוק אשראי. בהתאם לכך, התמורה הכוללת שהתקבלה עבור האמצעי לחיזוק אשראי היא 65 ש"ח (40 ש"ח + 25 ש"ח).

הישות מחשבת את הרווח או הפסד ממכירת 90 אחוז מתזרימי המזומנים. בהנחה שהשווי ההוגן הנפרד של 90 האחוז שהועברו ושל 10 האחוזים שנותרו בידי הישות אינם ניתנים להשגה במועד ההעברה, הישות מקצה את הערך בספרים של הנכס בהתאם לסעיף 3.2.14 לתקן דיווח כספי בינלאומי 9 כדלקמן:

הקצאת ערך בספרים	אחוז	שווי הוגן	
9,000	90%	9,090	חלק שהועבר
1,000	10%	1,010	חלק שנותר
10,000		10,100	סה"כ

הישות מחשבת את הרווח או הפסד בגין המכירה של 90 אחוז מתזרימי המזומנים על ידי ניכוי הערך בספרים, שהוקצה לחלק שהועבר, מהתמורה שהתקבלה, כלומר 90 ש"ח (9,000 ש"ח – 9,090 ש"ח). הערך בספרים של החלק שנותר בידי הישות הוא 1,000 ש"ח.

...המשך

...המשך

נוסף על כך, הישות מכירה במעורבות הנמשכת, הנובעת מהפיכת הזכות שנותרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי. בהתאם לכך, הישות מכירה בנכס בסך 1,000 ש"ח (הסכום המרבי של תזרימי מזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה) ובהתחייבות קשורה אליו בסך 1,065 ש"ח (הסכום המרבי של תזרימי המזומנים שהישות לא תקבל בהתאם לזכות הנחותה, כלומר 1,000 ש"ח בתוספת השווי ההוגן של הזכות הנחותה בסך 65 ש"ח).

הישות משתמשת בכל המידע האמור לעיל כדי לטפל בעסקה כדלקמן:

זכות	חובה	
9,000	—	הנכס המקורי
—	1,000	נכס שהוכר בגין הזכות הנחותה או בגין זכות השייר
—	40	נכס בגין התמורה שהתקבלה בצורה של המרווח העודף
90	—	רווח או הפסד (רווח בגין העברה)
1,065	—	התחייבות
—	9,115	מזומן שהתקבל
10,155	10,155	סה"כ

מיד לאחר העסקה, הערך בספרים של הנכס הוא 2,040 ש"ח המורכב מ-1,000 ש"ח, המייצגים את העלות שהוקצתה לחלק שנותר בידי הישות, וכן 1,040 ש"ח, המייצגים את המעורבות הנמשכת הנוספת של הישות כתוצאה מהפיכת הזכות שנותרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדי אשראי (הכוללים את המרווח העודף בסך 40 ש"ח).

...המשך

...המשך

בתקופות עוקבות, הישות מכירה בתמורה שהתקבלה עבור האמצעי לחיזוק אשראי (65 ש"ח) על בסיס יחסי לזמן, צוברת ריבית על הנכס שהוכר תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית ומכירה בהפסדים מירידת ערך כלשהם בגין הנכסים שהוכרו. כדוגמה למקרה האחרון, הנח שבשנה העוקבת קיים הפסד מירידת ערך של הלוואות הבסיס בסך 300 ש"ח. הישות מקטינה את הנכס שהוכר בסך 600 ש"ח (300 ש"ח מתייחסים לחלק שנוותר בידי הישות ו-300 ש"ח מתייחסים למעורבות הנמשכת הנוספת שנובעת מהפיכת הזכות שנתרה בידיה לנחותה בהתייחס להפסדים מירידת ערך), ומקטינה את ההתחייבות שהוכרה בסך 300 ש"ח. התוצאה נטו היא זקיפה לרווח או הפסד של הפסד של הפסדים מירידת ערך בסך 300 ש"ח.

גריעה של התחייבויות פיננסיות (תת-פרק 3.3)

- 3.3.1ב התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) מסולקת (מסולקת) כאשר החייב:
- (א) פורע את ההתחייבות (או חלק ממנה) על ידי תשלום לנושה, בדרך כלל במזומן, בנכסים פיננסיים אחרים, בסחורות או בשירותים; או
 - (ב) משוחרר משפטית מאחריות ראשונית להתחייבות (או לחלק ממנה) בין אם בהליך משפטי ובין אם על ידי הנושה. (אם החייב נתן ערבות, תנאי זה עדיין עשוי להתקיים).
- 3.3.2ב אם מנפיק של מכשיר חוב רוכש חזרה מכשיר זה, החוב מסולק גם אם המנפיק הוא עושה שוק במכשיר זה או שבכוונתו למכור אותו מחדש בזמן הקרוב.
- 3.3.3ב תשלום לצד שלישי, כולל נאמנות (לעיתים מכונה "ביטול במהות"), אינו, כשלעצמו, משחרר את החייב ממחויבותו הראשונית לנושה, בהיעדר שחרור משפטי.
- 3.3.4ב אם חייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומודיע לנושה שלו שהצד השלישי נטל על עצמו את מחויבות החוב שלו, החייב אינו גורע את מחויבות החוב אלא אם כן התנאי בסעיף 3.3.1ב סעיף קטן (ב) מתקיים. אם החייב משלם לצד שלישי כדי שייטול על עצמו מחויבות ומקבל שחרור משפטי מהנושה שלו, החייב סילק את החוב. אולם, אם החייב מסכים לשלם תשלומים בגין החוב לצד השלישי או ישירות לנושה המקורי שלו, החייב מכיר במחויבות חוב חדשה כלפי הצד השלישי.

ב3.3.5 אף על פי שהתוצאה של שחרור משפטי, בין אם בדרך משפטית ובין אם על ידי הנושה, היא גריעה של התחייבות, הישות עשויה להכיר בהתחייבות חדשה אם הקריטריונים לגריעה בסעיפים 3.2.1–3.2.23 אינם מתקיימים לגבי הנכסים הפיננסיים המועברים. אם קריטריונים אלה אינם מתקיימים, הנכסים המועברים אינם נגרעים, והישות מכירה בהתחייבות חדשה המתייחסת לנכסים המועברים.

ב3.3.6 לצורך סעיף 3.3.2, התנאים הם שונים באופן מהותי אם הערך הנוכחי המהווך של תזרימי המזומנים לפי התנאים החדשים, כולל עמלות כלשהן ששולמו בניכוי עמלות כלשהן שהתקבלו כשהוא מהווך בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי, שונה לפחות ב-10 אחוז מהערך הנוכחי המהווך של תזרימי המזומנים הנותרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית. בקביעת עמלות ששולמו בניכוי עמלות שהתקבלו, לווה כולל רק עמלות ששולמו או התקבלו בין הלווה לבין המלווה, כולל עמלות ששולמו או התקבלו על ידי הלווה או המלווה לטובת האחר.

ב3.3.6א אם החלפת מכשירי חוב או תיקון תנאים מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מוכרות כחלק מהרווח או ההפסד בגין הסילוק. אם ההחלפה או התיקון אינם מטופלים כסילוק, עלויות או עמלות כלשהן שהתהוו מתאימות את הערך בספרים של ההתחייבות ומופחתות במשך התקופה שנותרה של ההתחייבות המתוקנת.

ב3.3.7 במקרים אחדים, נושה משחרר חייב ממחויבותו בהווה לתשלומים, אך החייב נוטל על עצמו ערבות שהיא מחויבות לשלם אם הצד שהאחריות הראשונית הועברה אליו אינו עומד במחויבויותיו. במקרה זה החייב:

(א) מכיר בהתחייבות פיננסית חדשה בהתבסס על השווי ההוגן של מחויבותו בגין הערבות; וכן

(ב) מכיר ברווח או הפסד בהתבסס על ההפרש בין (i) תמורה כלשהי ששולמה לבין (ii) הערך בספרים של ההתחייבות הפיננסית המקורית פחות השווי ההוגן של ההתחייבות הפיננסית החדשה.

ב3.3.8 למרות הדרישה בסעיף ב3.1.2א לגרוע התחייבות פיננסית במועד הסליקה, כאשר מסלקים התחייבות פיננסית (או חלק ממנה) במזומן באמצעות מערכת תשלומים אלקטרונית, ישות רשאית להחשיב את ההתחייבות הפיננסית (או חלק ממנה) כנפרעת (כנפרע) לפני מועד הסליקה, אם ורק אם הישות החלה בהוראת תשלום שגרמה לכך:

(א) שלישות אין יכולת מעשית למשוך (withdraw), לעצור או לבטל את הוראת התשלום; וכן

(ב) שלישות אין יכולת מעשית לגשת למזומן שימשם לסילוק כתוצאה מהוראת התשלום; וכן

(ג) שסיכון הסליקה המיוחס למערכת התשלומים האלקטרונית הוא לא משמעותי.

3.3.9ב לצורכי יישום סעיף 3.3.8ב סעיף קטן (ג), סיכון הסליקה המיוחס למערכת תשלומים אלקטרונית הוא לא משמעותי אם המאפיינים שלה הם כאלה שהשלמת הוראת התשלום תהיה לאחר תהליך מנהלי סטנדרטי (standard administrative process) והזמן בין התקיימות הקריטריונים בסעיף 3.3.8ב סעיפים קטנים (א) ו-(ב) לבין העברת המזומן לצד שכנגד הוא קצר. אולם, סיכון הסליקה אינו לא משמעותי אם השלמת הוראת התשלום כפופה ליכולת של הישות להעביר מזומן במועד הסליקה.

3.3.10ב ישות אשר בוחרת ליישם את סעיף 3.3.8ב לסילוק של התחייבות פיננסית (או של חלק מהתחייבות פיננסית) באמצעות מערכת תשלומים אלקטרונית תיישם סעיף זה לכל הסילוקים המבוצעים באמצעות אותה מערכת תשלומים אלקטרונית.

סיווג (פרק 4)

סיווג של נכסים פיננסיים (תת-פרק 4.1)

המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים

4.1.1ב סעיף 4.1.1 סעיף קטן (א) דורש מישות לסווג נכסים פיננסיים על בסיס המודל העסקי של הישות לניהול נכסים פיננסיים, אלא אם כן סעיף 4.1.5 חל. ישות בוחרת אם נכסיה הפיננסיים מקיימים את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף קטן (א) או את התנאי בסעיף 4.1.2א סעיף קטן (א) על בסיס המודל העסקי כפי שנקבע על ידי אנשי המפתח בהנהלה של הישות (כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 24 גילויים בהקשר לצד קשור).

4.1.2ב מודל עסקי של ישות נקבע ברמה המשקפת את האופן שבו קבוצות של נכסים פיננסיים מנוהלות יחד כדי להשיג מטרה עסקית מסוימת. המודל העסקי של הישות אינו תלוי בכוונות ההנהלה לגבי מכשיר אינדיווידואלי. בהתאם לכך, תנאי זה אינו מהווה גישה לסיווג על בסיס כל מכשיר בנפרד וצריך להיקבע ברמה גבוהה יותר של קיבוץ נכסים. אולם, לישות בודדת עשוי להיות יותר ממודל עסקי אחד לניהול המכשירים הפיננסיים שלה. לפיכך, סיווג לא צריך להיקבע ברמת הישות המדווחת. לדוגמה, ישות עשויה להחזיק תיק של השקעות שהיא מנהלת כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים ותיק אחר של השקעות שהיא מנהלת במטרה לסחור כדי לממש שינויים בשווי הוגן. באופן דומה, בנסיבות אחדות, ייתכן שיהיה זה הולם להפריד תיק של נכסים פיננסיים לתיקי משנה כדי לשקף את הרמה שבה הישות מנהלת נכסים פיננסיים אלה. לדוגמה, זה עשוי להיות המקרה אם ישות יוצרת

או רוכשת תיק של הלוואות משכנתה ומנהלת חלק מההלוואות במטרה לגבות תזרימי מזומנים חוזיים ומנהלת את ההלוואות האחרות במטרה למכור אותן.

4.1.א.2ב מודל עסקי של ישות מתייחס לאופן שבו ישות מנהלת את נכסיה הפיננסיים כדי להפיק תזרימי מזומנים. כלומר, המודל העסקי של הישות קובע אם תזרימי מזומנים ינבעו מגביית תזרימי מזומנים חוזיים, ממכירת נכסים פיננסיים או משתיהן. כתוצאה מכך, בחינה זו אינה מבוצעת על בסיס תרחישים שהישות אינה צופה באופן סביר שיתרחשו, כמו תרחישים המכונים "התרחיש הגרוע ביותר" או "תרחיש מצוקה" (stress case). לדוגמה, אם ישות צופה שהיא תמכור תיק מסוים של נכסים פיננסיים רק בתרחיש של מצוקה, תרחיש זה אינו משפיע על בחינת הישות של המודל העסקי עבור נכסים אלה אם הישות צופה באופן סביר שתרחיש כזה לא יתרחש. אם תזרימי מזומנים ממומשים בדרך שונה מהציפיות של הישות במועד שבו הישות בחנה את המודל העסקי (לדוגמה, אם הישות מוכרת יותר או פחות נכסים פיננסיים מאשר היא צפתה בעת סיווג הנכסים), עובדה זו אינה יוצרת טעות מתקופות קודמות בדוחות הכספיים של הישות (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 8 מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאית וטעינות) ואינה משנה את הסיווג של יתרת הנכסים הפיננסיים המוחזקים במסגרת מודל עסקי זה (כלומר, נכסים אלה שהישות הכירה בתקופות קודמות ועדיין מחזיקה בהם) כל עוד הישות הביאה בחשבון את כל המידע הרלוונטי שהיה ניתן להשגה במועד שבו היא ביצעה את הבחינה של המודל העסקי. אולם, כאשר ישות בוחנת את המודל העסקי עבור נכסים פיננסיים חדשים שנוצרו או נכסים פיננסיים חדשים שנרכשו, היא חייבת להביא בחשבון מידע לגבי האופן שבו תזרימי מזומנים מומשו בעבר, יחד עם כל מידע רלוונטי אחר.

4.1.ב.2ב מודל עסקי של ישות לניהול נכסים פיננסיים הוא עניין של עובדה ולא רק טענה. בדרך כלל ניתן לצפות בו באמצעות הפעילויות שהישות מבצעת כדי להשיג את המטרה של המודל העסקי. ישות תידרש להפעיל שיקול דעת כאשר היא בוחנת את המודל העסקי שלה לניהול נכסים פיננסיים ובחינה זו אינה נקבעת על ידי גורם אחד או פעילות אחת. במקום זאת, הישות חייבת להביא בחשבון את כל הראיות הרלוונטיות אשר ניתנות להשגה במועד הבחינה. ראיות רלוונטיות כאלה כוללות את הראיות הבאות, אך אינן מוגבלות אליהן:

- (א) האופן שבו מוערכים ומדווחים לאנשי מפתח בהנהלה של הישות הביצועים של המודל העסקי ושל הנכסים הפיננסיים המוחזקים במודל עסקי זה;
- (ב) הסיכונים המשפיעים על הביצועים של המודל העסקי (ושל הנכסים הפיננסיים המוחזקים במסגרת מודל עסקי זה) ובפרט האופן שבו סיכונים אלה מנוהלים; וכן

(ג) האופן שבו המנהלים של העסק מתוגמלים (לדוגמה, אם התגמול מבוסס על השווי ההוגן של הנכסים המנוהלים או על תזרימי המזומנים החוזיים שנגבו).

מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים

4.1.2ב נכסים פיננסיים המוחזקים במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק בנכסים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים מנוהלים כדי לממש תזרימי מזומנים על ידי גביית תשלומים חוזיים לאורך חיי המכשיר. כלומר, הישות מנהלת את הנכסים המוחזקים בתיק כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים מסוימים אלה (במקום לנהל את התשואה הכוללת על התיק הן על ידי החזקת נכסים והן על ידי מכירתם). לצורך הקביעה אם תזרימי מזומנים עומדים להיות ממומשים על ידי גביית תזרימי המזומנים החוזיים של הנכסים הפיננסיים, יש צורך להביא בחשבון את התדירות, הערך והעיתוי של מכירות בתקופות קודמות, הסיבות למכירות אלה והציפיות לגבי פעילות מכירות עתידיות. אולם, מכירות בפני עצמן אינן קובעות את המודל העסקי ולפיכך לא ניתן להביא אותן בחשבון במבודד (in isolation). במקום זאת, מידע לגבי מכירות מהעבר וציפיות לגבי מכירות עתידיות מספק ראייה המתייחסת לאופן שבו המטרה המוצהרת של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים מושגת ובאופן ספציפי האופן שבו תזרימי מזומנים ממומשים. ישות חייבת להביא בחשבון מידע לגבי מכירות מהעבר בהקשר של הסיבות למכירות אלה והתנאים שהיו קיימים באותו זמן בהשוואה לתנאים הנוכחיים.

4.1.3ב אף על פי שהמטרה של מודל עסקי של ישות עשויה להיות החזקה של נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים, הישות אינה צריכה להחזיק בכל המכשירים האלה עד לפירעון. לכן, מודל עסקי של ישות יכול להיות להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים גם כאשר מתרחשות מכירות של נכסים פיננסיים או כאשר מכירות כאלה חזויות להתרחש בעתיד.

4.1.3בא המודל העסקי עשוי להיות להחזיק את הנכסים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים גם אם הישות מוכרת נכסים פיננסיים כאשר קיימת עלייה בסיכון האשראי של הנכסים. כדי לקבוע אם הייתה עלייה בסיכון האשראי של הנכסים, הישות מביאה בחשבון מידע סביר וניתן לבסוס, כולל מידע צופה פני עתיד. ללא קשר לתדירותן ולערכן, מכירות כתוצאה מעלייה בסיכון אשראי של הנכסים אינן מצביעות על חוסר עקביות עם מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים מאחר שאיכות האשראי של נכסים פיננסיים היא רלוונטית ליכולת הישות לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. פעילויות ניהול סיכון אשראי שמטרתן צמצום הפסדי אשראי פוטנציאליים כתוצאה מהתדרדרות אשראי הן אינטגרליות למודל עסקי כזה. מכירת נכס פיננסי מאחר שהוא אינו מקיים עוד את קריטריוני האשראי המפורטים במדיניות ההשקעה המתועדת של

הישות היא דוגמה למכירה שהתרחשה כתוצאה מעלייה בסיכון אשראי. אולם, בהיעדר מדיניות כזו, ישות יכולה להוכיח בדרכים אחרות שהמכירה התרחשה כתוצאה מעלייה בסיכון אשראי.

4.1.3ב מכירות המתרחשות מסיבות אחרות, כמו מכירות המבוצעות כדי לנהל ריכוז סיכון אשראי (ללא עלייה בסיכון האשראי של הנכסים), עשויות אף הן להיות עקביות עם מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. בפרט, מכירות כאלה עשויות להיות עקביות עם מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים אם מכירות אלה אינן תדירות (גם אם הן משמעותיות בערכן) או שהן אינן משמעותיות בערכן הן כל מכירה בפני עצמה והן ביחד (גם אם הן תדירות). אם יותר ממספר לא תדיר של מכירות כאלה מבוצעות מתוך תיק ומכירות כאלה הן יותר מלא משמעותיות בערכן (בין אם כל מכירה בפני עצמה או כל המכירות ביחד), הישות צריכה לבחון אם ובאיזה אופן מכירות כאלה הן עקביות עם המטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. העובדה שצד שלישי כופה את הדרישה למכור את הנכסים הפיננסיים או שפעילות זו היא בהתאם לשיקול הדעת של הישות, אינה רלוונטית לבחינה זו. גידול בתדירות או בערך של המכירות בתקופה מסוימת אינו בהכרח לא עקבי עם המטרה להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים, אם ישות יכולה להסביר את הסיבות למכירות אלה ולהוכיח מדוע מכירות אלה אינן משקפות שינוי במודל העסקי של הישות. נוסף על כך, מכירות עשויות להיות עקביות עם המטרה להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים אם המכירות מתבצעות קרוב למועד הפירעון של הנכסים הפיננסיים והתקבולים מהמכירות הם קירוב של הגבייה של יתרת תזרימי המזומנים החוזיים.

4.1.4ב להלן דוגמאות מתי המטרה של מודל עסקי של ישות עשויה להיות להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. רשימה זו של דוגמאות אינה ממצה. יתר על כן, הדוגמאות אינן מיועדות לדון בכל הגורמים אשר עשויים להיות רלוונטיים לבחינה של המודל העסקי של הישות וגם לא לקבוע את החשיבות היחסית של הגורמים.

דוגמה	ניתוח
<p>דוגמה 1</p> <p>ישות מחזיקה השקעות כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים שלהם. ניתן לחזות את צורכי המימון של הישות ומועדי הפירעון של הנכסים הפיננסיים שלה תואמים לצורכי המימון הנאמדים של הישות.</p> <p>הישות מבצעת פעילויות ניהול סיכון אשראי במטרה לצמצם הפסדי אשראי. בעבר, המכירות התרחשו באופן טיפוסי כאשר סיכון האשראי של הנכסים הפיננסיים עלה כך שהנכסים אינם מקיימים עוד את קריטריוני האשראי המפורטים במדיניות ההשקעה המתועדת של הישות. נוסף על כך, מכירות לא תדירות התרחשו כתוצאה מצורכי מימון שלא נחזו.</p> <p>דיווחים לאנשי מפתח בהנהלה מתמקדים באיכות האשראי של הנכסים הפיננסיים ובתשואה החוזית. הישות גם מנטרת (monitors) מידע נוסף ובין היתר גם את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים.</p>	<p>אף על פי שהישות מביאה בחשבון, בין היתר, את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים מנקודת מבט של נזילות (כלומר סכום המזומן שימומש אם הישות צריכה למכור נכסים), מטרת הישות היא להחזיק את הנכסים הפיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. מכירות לא יסתרו מטרה זו אם הן בתגובה לעלייה בסיכון האשראי של הנכסים, לדוגמה אם הנכסים אינם מקיימים עוד את קריטריוני האשראי המפורטים במדיניות ההשקעה המתועדת של הישות. מכירות לא תדירות הנובעות מצורכי מימון שלא נחזו (לדוגמה בתרחיש של מצוקה) גם הן לא יסתרו מטרה זו, גם אם מכירות אלה משמעותיות בערכן.</p>

המשך...

המשך ...

ניתוח	דוגמה
<p>המטרה של המודל העסקי של הישות היא להחזיק בנכסים הפיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p> <p>אותו ניתוח יחול גם אם הישות אינה צופה לקבל את כל תזרימי המזומנים החוזיים (לדוגמה, חלק מהנכסים הפיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי במועד ההכרה לראשונה).</p> <p>יתרה מכך, העובדה שהישות מתקשרת בנגזרים כדי לשנות את תזרימי המזומנים של התיק אינה משנה כשלעצמה את המודל העסקי של הישות.</p>	<p>דוגמה 2</p> <p>מודל עסקי של ישות הוא לרכוש תיקים של נכסים פיננסיים, כגון הלוואות. תיקים אלה עשויים לכלול או לא לכלול נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי.</p> <p>אם תשלום על ההלוואות אינו מבוצע במועדו, הישות מנסה לממש את תזרימי המזומנים החוזיים באמצעים שונים – לדוגמה, על ידי יצירת קשר עם החייב באמצעות דואר אלקטרוני, טלפון או שיטות אחרות. המטרה של הישות היא לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים והישות אינה מנהלת הלוואה כלשהי בתיק זה במטרה לממש תזרימי מזומנים על ידי מכירתם.</p> <p>במקרים אחדים, הישות מתקשרת בחוזה החלפת ריבית לשינוי שיעור הריבית בנכסים פיננסיים מסוימים בתיק משיעור ריבית משתנה לשיעור ריבית קבוע.</p>

המשך ...

המשך ...

ניתוח	דוגמה
<p>הקבוצה המאוחדת יצרה את ההלוואות במטרה להחזיק אותן כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p> <p>אולם, לישות היוצרת יש מטרה לממש תזרימי מזומנים מתיק ההלוואות על ידי מכירת ההלוואות לישות האיגוח, כך שלצורכי דוחותיה הכספיים הנפרדים היא לא תחשב כמנהלת תיק זה כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.</p>	<p>דוגמה 3</p> <p>לישות יש מודל עסקי שמטרתו יצירה של הלוואות ללקוחות ולאחר מכן מכירת אותן הלוואות לישות איגוח (securitisation vehicle). ישות האיגוח מנפיקה מכשירים למשקיעים.</p> <p>הישות היוצרת שולטת בישות האיגוח ולכן מאחדת אותה.</p> <p>ישות האיגוח גובה את תזרימי המזומנים החוזיים מההלוואות ומעבירה אותם למשקיעים שלה.</p> <p>נניח לצורכי דוגמה זו שההלוואות ממשיכות להיות מוכרות בדוח על המצב הכספי המאוחד מאחר שההלוואות אינן נגרעות על ידי ישות האיגוח.</p>

המשך ...

ניתוח	דוגמה
<p>המטרה של המודל העסקי של הישות היא להחזיק את הנכסים הפיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.</p> <p>הניתוח לא ישתנה גם אם במהלך תרחיש "מצוקה" קודם ביצעה הישות מכירות שהיו משמעותיות בערכן כדי לקיים את צורכי הנזילות שלה. באופן דומה, פעילות מכירה נשנית שאינה משמעותית בערכה אינה מהווה חוסר עקביות עם החזקת נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.</p> <p>בניגוד לכך, אם ישות מחזיקה נכסים פיננסיים כדי לקיים את צורכי הנזילות היום-יומיים שלה ובקיום מטרה זו מעורבות מכירות תכופות שהן משמעותיות בערכן, המטרה של המודל העסקי של הישות אינה להחזיק את הנכסים הפיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.</p> <p>באופן דומה, אם הישות נדרשת על ידי גוף פיקוח שלה למכור באופן שגרתי נכסים פיננסיים כדי להוכיח שהנכסים הם נזילים והערך של הנכסים שנמכרו הוא משמעותי, המודל העסקי של הישות אינו להחזיק את הנכסים הפיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים. העובדה שצד שלישי כופה את הדרישה למכור את הנכסים הפיננסיים, או שפעילות זו היא לפי שיקול דעת הישות, אינה רלוונטית לניתוח.</p>	<p>דוגמה 4</p> <p>מוסד פיננסי מחזיק נכסים פיננסיים כדי לקיים את צורכי הנזילות בתרחיש של "מצוקה" (לדוגמה, משיכה של פיקדונות בבנק הגורמת לקשיי נזילות (run on the bank's deposits)). הישות אינה חוזה מכירה של נכסים אלה, למעט בתרחישים כאלה.</p> <p>הישות מנטרת את איכות האשראי של הנכסים הפיננסיים, ומטרתה בניהול הנכסים הפיננסיים היא לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. הישות מעריכה את הביצועים של הנכסים על בסיס הכנסות ריבית שהרווחו והפסדי אשראי שמומשו.</p> <p>אולם, הישות מנטרת גם את השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים מנקודת מבט של נזילות כדי להבטיח ששכום המזומנים שימומש אם הישות תצטרך למכור את הנכסים בתרחיש "מצוקה" יספיק כדי לקיים את צורכי הנזילות של הישות. מעת לעת, הישות מבצעת מכירות שאינן משמעותיות בערכן כדי להוכיח נזילות.</p>

**מודל עסקי שמטרתו מושגת הן על ידי גביית תזרימי
מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים**

- 4.1.א4ב ישות עשויה להחזיק נכסים פיננסיים במסגרת מודל עסקי שמטרתו מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. בסוג זה של מודל עסקי, אנשי המפתח בהנהלה של הישות קיבלו החלטה שהן גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת נכסים פיננסיים הן אינטגרליות להשגת המטרה של המודל העסקי. קיימות מטרות מגוונות שעשויות להיות עקביות עם סוג זה של מודל עסקי. לדוגמה, המטרה של המודל העסקי עשויה להיות לנהל את צורכי הנזילות היום-יומיים, לשמור על פרופיל תשואת ריבית מסוים או להתאים את משך הזמן של הנכסים הפיננסיים למשך הזמן של ההתחייבויות שנכסים אלה מממנים. כדי להשיג מטרה כזו, הישות גם תגבה תזרימי מזומנים חוזיים וגם תמכור נכסים פיננסיים.
- 4.1.ב4ב בהשוואה למודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים, במודל עסקי זה באופן טיפוסי מעורבת תדירות גדולה יותר של מכירות וערך גדול יותר של מכירות. זאת מאחר שמכירת נכסים פיננסיים היא אינטגרלית להשגת המטרה של המודל העסקי ולא רק אקראית למודל עסקי זה. אולם, לא קיים סף לתדירות או לערך של המכירות שחייבות להתרחש במודל עסקי זה מאחר שהן גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת נכסים פיננסיים הם אינטגרליים להשגת מטרתו.
- 4.1.ג4ב להלן דוגמאות מתי המטרה של המודל העסקי של הישות מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. רשימה זו של דוגמאות אינה ממצה. יתר על כן, הדוגמאות אינן מיועדות לתאר את כל הגורמים אשר עשויים להיות רלוונטיים לבחינה של המודל העסקי של הישות וגם לא לקבוע את החשיבות היחסית של הגורמים.

דוגמה	ניתוח
<p>דוגמה 5</p> <p>ישות חוזה יציאה הונית בעוד שנים אחדות. הישות משקיעה את עודפי המזומנים שלה בנכסים פיננסיים לזמן קצר ולזמן ארוך כך שהיא תוכל לממן את היציאה כאשר הצורך נוצר. לרבים מהנכסים הפיננסיים יש אורך חיים חוזי שעולה על תקופת ההשקעה החזויה של הישות.</p> <p>הישות תחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים שלהם וכאשר הזדמנות נוצרת הישות תמכור נכסים פיננסיים כדי להשקיע מחדש את המזומנים בנכסים פיננסיים בעלי תשואה גבוהה יותר.</p> <p>המנהלים האחראים על התיק מתוגמלים בהתבסס על התשואה הכוללת שהופקה מהתיק.</p>	<p>המטרה של המודל העסקי מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. הישות תקבל החלטות על בסיס מתמשך אם גביית תזרימי מזומנים חוזיים או מכירת נכסים פיננסיים תמקסם את התשואה על התיק עד שייווצר הצורך למזומנים שהושקעו.</p> <p>בניגוד לכך, הנח כי ישות שחוזה תזרים מזומנים שלילי בעוד חמש שנים כדי לממן יציאה הונית משקיעה עודפי מזומנים בנכסים פיננסיים לזמן קצר. כאשר מגיע מועד הפירעון של ההשקעות, הישות משקיעה מחדש את המזומנים בנכסים פיננסיים לזמן קצר חדשים. הישות שומרת על אסטרטגיה זו עד שהמימון נדרש, ובמועד זה הישות משתמשת בתקבולים מהנכסים הפיננסיים שנפרעו כדי לממן את היציאה ההונית. רק מכירות שאינן משמעותיות בערכן מתרחשות לפני מועד הפירעון (אלא אם כן חלה עלייה בסיכון אשראי). המטרה של מודל עסקי מנוגד זה היא להחזיק נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים.</p>

המשך ...

המשך ...

דוגמה	ניתוח
<p>דוגמה 6</p> <p>מוסד פיננסי מחזיק נכסים פיננסיים כדי לקיים את צורכי הנזילות היום-יומיים שלו. הישות מנסה לצמצם את העלויות של ניהול צורכי נזילות אלה ולפיכך מנהלת באופן פעיל את התשואה על התיק. תשואה זו מורכבת מגביית התשלומים החוזיים כמו גם מרווחים והפסדים ממכירה של נכסים פיננסיים.</p> <p>כתוצאה מכך, הישות מחזיקה נכסים פיננסיים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים ומוכרת נכסים פיננסיים כדי להשקיע מחדש בנכסים פיננסיים המניבים תשואה גבוהה יותר או כדי להתאים אותם טוב יותר למשך הזמן של ההתחייבויות שלה. בעבר, כתוצאה מאסטרטגיה זו הייתה פעילות של מכירות תדירות ומכירות אלה היו משמעותיות בערכן. פעילות זו חזויה להמשיך בעתיד.</p>	<p>מטרת המודל העסקי היא למקסם את התשואה על התיק כדי לקיים את צורכי הנזילות היום-יומיים והישות משיגה מטרה זו הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. במילים אחרות, הן גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת נכסים פיננסיים הן אינטגרליות להשגת המטרה של המודל העסקי.</p>

המשך ...

המשך ...

דוגמה	ניתוח
<p>דוגמה 7</p> <p>מבטח מחזיק נכסים פיננסיים כדי לממן את התחייבויות בגין חוזה ביטוח. המבטח משתמש בתקבולים מתזרימי המזומנים החוזיים על הנכסים הפיננסיים כדי לסלק התחייבויות בגין חוזה ביטוח במועדן. כדי להבטיח שתזרימי המזומנים החוזיים מהנכסים הפיננסיים הם מספיקים כדי לסלק התחייבויות אלה, המבטח מבצע פעילות קניה ומכירה משמעותית על בסיס סדיר כדי לאזן מחדש את תיק הנכסים שלו ולקיים את צורכי תזרים המזומנים, כשהם נוצרים.</p>	<p>המטרה של המודל העסקי היא לממן את ההתחייבויות בגין חוזה ביטוח. כדי להשיג מטרה זו, הישות גובה תזרימי מזומנים חוזיים במועדם ומוכרת נכסים פיננסיים כדי לשמור על הפרופיל הרצוי של תיק הנכסים. לכן, הן גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן מכירת נכסים פיננסיים הן אינטגרליות להשגת המטרה של המודל העסקי.</p>

מודלים עסקיים אחרים

4.1.5ב נכסים פיננסיים נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם הם אינם מוחזקים במודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים או במודל עסקי שמטרתו מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים (אך ראה גם סעיף 5.7.5). מודל עסקי אחד שתוצאתו היא מדידה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד הוא מודל שבו ישות מנהלת את הנכסים הפיננסיים במטרה לממש תזרימי מזומנים באמצעות מכירה של הנכסים. הישות מקבלת החלטות בהתבסס על השווי ההוגן של הנכסים ומנהלת את הנכסים כדי לממש את שווייהם ההוגן. במקרה כזה, התוצאה של מטרת הישות באופן רגיל תהיה קניה ומכירה פעילה. אף על פי שהישות תגבה תזרימי מזומנים חוזיים בזמן שהיא מחזיקה את הנכסים הפיננסיים, המטרה של מודל עסקי כזה אינה מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת נכסים פיננסיים. זאת מאחר שבגביית תזרימי המזומנים החוזיים אינה אינטגרלית להשגת המטרה של המודל העסקי, אלא היא אקראית.

4.1.6ב תיק של נכסים פיננסיים שמנוהל על בסיס שווי הוגן והביצועים שלו מוערכים על פיו (כמתואר בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (ב)) אינו מוחזק כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים ואינו מוחזק הן כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן כדי למכור נכסים פיננסיים. הישות ממוקדת בעיקר במידע על שווי הוגן ומשתמשת במידע זה כדי לבחון את

הביצועים של הנכסים וכדי לקבל החלטות. נוסף על כך, תיק של נכסים פיננסיים שמקיים את ההגדרה של מוחזק למסחר אינו מוחזק כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים ואינו מוחזק הן כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן כדי למכור נכסים פיננסיים. עבור תיקים כאלה, גביית תזרימי המזומנים החוזיים היא רק אקראית להשגת המטרה של המודל העסקי. כתוצאה מכך, תיקים כאלה של נכסים פיננסיים חייבים להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה

4.1.7ב סעיף 4.1.1 סעיף קטן (ב) דורש מישות לסווג נכס פיננסי על בסיס המאפיינים של תזרימי המזומנים החוזיים שלו כנכס הפיננסי המוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק נכסים כדי לגבות תזרימי מזומנים חוזיים או כנכס פיננסי המוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו מושגת הן על ידי גביית תזרימי מזומנים חוזיים והן על ידי מכירת הנכסים הפיננסיים, אלא אם כן סעיף 4.1.5 חל. כדי לעשות זאת, התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2א סעיף קטן (ב) דורש מישות לקבוע אם תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

4.1.7א תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה הם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי. בהסדר הלוואה בסיסי, תמורה עבור ערך הזמן של הכסף (ראה סעיפים 4.1.9א–4.1.9ב) וסיכון אשראי הם באופן טיפוסי המרכיבים המשמעותיים ביותר של ריבית. אולם, בהסדר כזה, ריבית יכולה גם לכלול תמורה עבור סיכוני הלוואה בסיסיים אחרים (לדוגמה, סיכון נזילות) ועלויות (לדוגמה, עלויות מנהליות) הקשורות להחזקת הנכס הפיננסי לתקופה מסוימת של זמן. נוסף על כך, ריבית יכולה לכלול מרווח רווח שהוא עקבי עם הסדר הלוואה בסיסי. בנסיבות כלכליות קיצוניות, ריבית יכולה להיות שלילית אם, לדוגמה, המחזיק בנכס פיננסי משלם באופן מפורש או באופן משתמע עבור הפקדת כספו לתקופה מסוימת של זמן (ועמלה זו עולה על התמורה שהמחזיק מקבל עבור ערך הזמן של הכסף, סיכון אשראי וסיכוני הלוואה בסיסיים אחרים ועלויות). אולם, תנאים חוזיים שיוצרים חשיפה לסיכונים או לתנודתיות בתזרימי המזומנים החוזיים שאינם קשורים להסדר הלוואה בסיסי, כמו חשיפה לשינויים במחירי הון או במחירי סחורת יסוד, תוצאתם אינה תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. נכס פיננסי שנוצר או שנרכש יכול להיות הסדר הלוואה בסיסי ללא קשר אם הוא הלוואה בצורתו המשפטית.

4.1.7ב בהתאם לסעיף 4.1.3 סעיף קטן (א), קרן היא השווי ההוגן של הנכס הפיננסי במועד ההכרה לראשונה. אולם, סכום קרן זה עשוי להשתנות במהלך אורך החיים של הנכס הפיננסי (לדוגמה, אם קיימים החזרים של קרן).

4.1.8ב הישות תבחן אם תזרימי מזומנים חוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה במטבע שבו נקוב הנכס הפיננסי.

4.1.8אב בבחינה אם תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי הם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי, ייתכן שישות תצטרך לשקול את המרכיבים השונים של ריבית בנפרד. הבחינה של ריבית מתמקדת במה ישות מקבלת כפיצוי ולא בכמה פיצוי ישות מקבלת. אף על פי כן, הסכום של פיצוי שישות מקבלת עשוי להצביע על כך שהישות מקבלת פיצוי על משהו מלבד סיכוני הלוואה בסיסיים ועלויות הלוואה בסיסיות. תזרימי מזומנים חוזיים אינם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי אם הם צמודים למשתנה שאינו סיכון הלוואה בסיסי או עלות הלוואה בסיסית (לדוגמה, השווי של מכשירים הונניים או המחיר של סחורת יסוד) או אם הם מייצגים חלק מההכנסות או מהרווח של החיב, גם אם תנאים חוזיים כאלה הם נפוצים בשוק שבו הישות פועלת.

4.1.9ב מינוף הוא מאפיין של תזרים מזומנים חוזי של נכסים פיננסיים אחדים. מינוף מגדיל את ההשתנות של תזרימי המזומנים החוזיים וגורם לכך שאין להם את המאפיינים הכלכליים של ריבית. אופציה שעומדת בפני עצמה, חוזי אקדמה וחוזי החלפה הם דוגמאות לנכסים פיננסיים שכוללים מינוף כזה. לכן חוזים כאלה אינם מקיימים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2 סעיף קטן (ב) ואינם יכולים להימדד לאחר ההכרה לראשונה בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

תמורה עבור ערך הזמן של הכסף

4.1.9אב ערך הזמן של הכסף הוא מרכיב של ריבית שמספק תמורה רק עבור חלוף הזמן. כלומר, מרכיב ערך הזמן של הכסף אינו מספק תמורה עבור סיכונים אחרים או עלויות אחרות הקשורות להחזקת נכס פיננסי. כדי לבחון אם המרכיב מספק תמורה רק עבור חלוף הזמן, ישות מפעילה שיקול דעת ומביאה בחשבון גורמים רלוונטיים כמו המטבע שבו הנכס הפיננסי נקוב והתקופה ששיעור הריבית נקבע לגביה.

4.1.9בא אולם, במקרים אחדים, ניתן לתקן את המרכיב של ערך הזמן של הכסף (כלומר לא מושלם). זה יהיה המקרה, לדוגמה, אם שיעור הריבית של נכס פיננסי נקבע מחדש מעת לעת אך התדירות של קביעה מחדש של הריבית אינה תואמת את המגמה (tenor) של שיעור הריבית (לדוגמה, שיעור הריבית נקבע מחדש כל חודש לשיעור ריבית לתקופה של שנה) או אם שיעור הריבית של נכס פיננסי נקבע מחדש מעת לעת לפי שיעור ריבית ממוצע של שיעורי ריבית מסוימים לזמן ארוך ושל שיעורי ריבית מסוימים לזמן קצר. במקרים כאלה, ישות חייבת לבחון את התיקון כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים החוזיים מייצגים רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. בנסיבות אחדות, ייתכן שהישות תוכל לקבוע זאת על ידי ביצוע בחינה איכותית של המרכיב של ערך הזמן של הכסף בעוד שבנסיבות אחרות ייתכן שהישות תצטרך לבצע בחינה כמותית.

4.1.ג9ב בעת בחינה של מרכיב מתוקן של ערך הזמן של הכסף, המטרה היא לקבוע כמה יכלו תזרימי המזומנים החוזיים (לא מהוונים) להיות שונים מתזרימי המזומנים (לא מהוונים) שהיו נוצרים אם המרכיב של ערך הזמן של הכסף לא היה מתוקן (תזרימי מזומנים העוגן (benchmark cash flows)). לדוגמה, אם הנכס הפיננסי שמבוצעת בחינה לגביו כולל שיעור ריבית משתנה אשר נקבע מחדש בכל חודש לשיעור ריבית לתקופה של שנה, הישות תשווה נכס פיננסי זה למכשיר פיננסי עם תנאים חוזיים זהים וסיכון אשראי זהה מלבד שיעור הריבית המשתנה אשר נקבע מחדש בכל חודש לשיעור ריבית לתקופה של חודש אחד. אם התוצאה של מרכיב מתוקן של ערך הזמן של הכסף עשויה להיות תזרימי מזומנים חוזיים (לא מהוונים) שהם שונים באופן משמעותי מתזרימי מזומנים העוגן (לא מהוונים), הנכס הפיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2א סעיף קטן (ב). כדי לקבוע זאת, הישות חייבת להביא בחשבון את ההשפעה של המרכיב המתוקן של ערך הזמן של הכסף בכל תקופת דיווח ובמצטבר במהלך אורך חיי המכשיר הפיננסי. הסיבה לקביעה של שיעור הריבית באופן זה אינה רלוונטית לניתוח. אם זה ברור, ללא ניתוח או לאחר ניתוח קצר, שתזרימי המזומנים החוזיים (לא מהוונים) על הנכס הפיננסי הנבחן עשויים להיות (אינם עשויים להיות) שונים באופן משמעותי מתזרימי מזומנים העוגן (לא מהוונים), ישות אינה צריכה לבצע בחינה מפורטת.

4.1.ד9ב בעת בחינה של מרכיב מתוקן של ערך הזמן של הכסף, ישות חייבת להביא בחשבון גורמים שעשויים להשפיע על תזרימי מזומנים חוזיים עתידיים. לדוגמה, אם ישות בוחנת איגרת חוב לתקופה של חמש שנים ושיעור הריבית המשתנה נקבע מחדש כל שישה חודשים לשיעור ריבית לתקופה של חמש שנים, הישות אינה יכולה להגיע למסקנה שתזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה מאחר שעקום הריבית בעת הבחינה הוא כזה שההבדל בין שיעור ריבית לחמש שנים לבין שיעור הריבית לשישה חודשים אינו משמעותי. במקום זאת, הישות חייבת להביא גם בחשבון אם הקשר בין שיעור ריבית לחמש שנים לבין שיעור ריבית לשישה חודשים עשוי להשתנות במהלך אורך החיים של המכשיר כך שתזרימי המזומנים החוזיים (לא מהוונים) במהלך אורך החיים של המכשיר עשויים להיות שונים באופן משמעותי מתזרימי מזומנים העוגן (לא מהוונים). אולם, ישות חייבת להביא בחשבון רק תרחישים אפשריים באופן סביר ולא את כל התרחישים האפשריים. אם ישות מגיעה למסקנה שתזרימי המזומנים החוזיים (לא מהוונים) עשויים להיות שונים באופן משמעותי מתזרימי מזומנים העוגן, הנכס הפיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2א סעיף קטן (ב) ולפיכך אינו יכול להימדד בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

4.1.ה9ב בתחומי שיפוט אחדים, הממשלה או רשות מפקחת קובעות את שיעורי הריבית. לדוגמה, פיקוח ממשלתי על שיעורי ריבית עשוי להיות חלק ממדיניות מקרו-כלכלית רחבה או כדי לעודד ישויות להשקיע בסקטור מסוים של הכלכלה. בחלק מהמקרים האלה, המטרה של מרכיב ערך

הזמן של הכסף אינה לספק תמורה רק עבור חלוף הזמן. אולם, למרות סעיפים 4.1.19א-4.1.19ב, שיעור ריבית מפוקח ייחשב קירוב למרכיב ערך הזמן של הכסף לצורך יישום התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2א2 סעיף קטן (ב), אם שיעור ריבית מפוקח זה מספק תמורה שהיא עקבית באופן כללי עם חלוף הזמן ואינו מספק חשיפה לסיכונים או תנודתיות בתזרימי המזומנים החוזיים שאינם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי.

תנאים חוזיים שמשנים את העיתוי או את הסכום של תזרימי מזומנים חוזיים

4.1.10ב אם נכס פיננסי כולל תנאי חוזי אשר יכול לשנות את העיתוי או את הסכום של תזרימי מזומנים חוזיים (לדוגמה, אם הנכס ניתן לפירעון מוקדם לפני מועד הפירעון או שניתן להאריך אותו), הישות חייבת לקבוע אם תזרימי המזומנים החוזיים אשר עשויים להיווצר לאורך חיי המכשיר כתוצאה מתנאי חוזי זה הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. כדי לקבוע זאת, הישות חייבת לבחון את תזרימי המזומנים החוזיים שעשויים להיווצר הן לפני, והן אחרי, השינוי בתזרימי המזומנים החוזיים, ללא קשר להסתברות של התרחשות השינוי בתזרימי המזומנים החוזיים. ייתכן שהישות תצטרך לבחון גם את המהות של אירוע מותנה כלשהו (כלומר, אירוע מפעיל (trigger)) אשר ישנה את העיתוי או הסכום של תזרימי המזומנים החוזיים. בעוד שהמהות של האירוע המותנה בפני עצמה אינה מהווה גורם מכריע בבחינה אם תזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה, היא עשויה להוות סימן. לדוגמה, נשווה מכשיר פיננסי עם שיעור ריבית שנקבע מחדש לשיעור גבוה יותר אם החייב לא עומד במספר מסוים של תשלומים למכשיר פיננסי עם שיעור ריבית שנקבע מחדש לשיעור גבוה יותר אם מדד מניות מוגדר מגיע לרמה מסוימת. סביר יותר שבמקרה הראשון תזרימי המזומנים החוזיים לאורך חיי המכשיר יהיו רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה עקב הקשר בין תשלומים שלא בוצעו במועד לבין עלייה בסיכון האשראי. במקרה הראשון, המהות של האירוע המותנה מתייחסת במישרין לשינויים בסיכונים הלוואה בסיסיים ובעלויות הלוואה בסיסיות ותזרימי המזומנים החוזיים משתנים באותו כיוון כמו שינויים בסיכונים הלוואה בסיסיים ועלויות הלוואה בסיסיות. (ראה גם סעיף 4.1.18ב)

4.1.10א במקרים אחדים, מאפיין מותנה יוצר תזרימי מזומנים חוזיים שהם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי הן לפני השינוי בתזרימי המזומנים החוזיים והן לאחריו, אך המהות של האירוע המותנה עצמו אינה מתייחסת במישרין לשינויים בסיכונים הלוואה בסיסיים ובעלויות הלוואה בסיסיות. לדוגמה, שיעור הריבית על הלוואה מותאם בסכום מוגדר אם החייב משיג הפחתה מוגדרת חוזית בפליטות פחמן. במקרה כזה, כאשר מיישמים את סעיף 4.1.10ב, לנכס הפיננסי יש תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה, אם ורק אם בכל התרחישים האפשריים חוזית, תזרימי

המזומנים החוזיים לא יהיו שונים באופן משמעותי מתזרימי המזומנים החוזיים על מכשיר פיננסי עם תנאים חוזיים זהים, אך ללא מאפיין מותנה כזה. בנסיבות אחדות, ייתכן שהישות תוכל לקבוע זאת על ידי ביצוע בחינה איכותית; אך, בנסיבות אחרות, ייתכן שיהיה זה נחוץ לבצע בחינה כמותית. אם זה ברור, לאחר ניתוח קצר או ללא ניתוח כלל, שתזרימי המזומנים החוזיים אינם שונים באופן משמעותי, ישות אינה צריכה לבצע בחינה מפורטת.

4.1.11ב להלן דוגמאות של תנאים חוזיים שתוצאתם היא תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה:

(א) שיעור ריבית משתנה המורכב מתמורה עבור ערך הזמן של הכסף, סיכון האשראי המתייחס לסכום הקרן שטרם נפרעה במהלך תקופה מסוימת של זמן (ניתן לקבוע את התמורה עבור סיכון האשראי רק במועד ההכרה לראשונה ולפיכך היא עשויה להיות קבועה) וסיכונים הלוואה בסיסיים אחרים ועלויות, כמו גם מרווח רווח;

(ב) תנאי חוזי המתיר למנפיק (כלומר, החייב) לפרוע מוקדם מכשיר חוב או המתיר למחזיק (כלומר, הנושה) למכור חזרה מכשיר חוב למנפיק לפני מועד הפירעון וסכום הפירעון המוקדם מייצג באופן מהותי סכומים שטרם שולמו של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה, אשר עשוי לכלול פיצוי סביר בגין הסיום המוקדם של החוזה; וכן

(ג) תנאי חוזי שמתיר למנפיק או למחזיק להאריך את תקופת החוזה של מכשיר החוב (כלומר אופציית הארכה) ותוצאתם של התנאים של אופציית הארכה היא תזרימי מזומנים חוזיים במהלך תקופת ההארכה שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אשר עשויים לכלול פיצוי סביר נוסף בגין ההארכה של החוזה.

4.1.12ב למרות סעיף 4.1.10, נכס פיננסי שאחרת היה מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2א סעיף קטן (ב), אך אינו מקיים אותו רק כתוצאה מתנאי חוזי שמתיר למנפיק (או דורש ממנו) לפרוע מוקדם מכשיר חוב או מתיר למחזיק (או דורש ממנו) למכור חזרה מכשיר חוב למנפיק לפני מועד הפירעון, כשיר להימדד בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר (בכפוף לעמידה בתנאי בסעיף 4.1.2 סעיף קטן (א) או התנאי בסעיף 4.1.2א סעיף קטן (א) אם:

(א) הישות רוכשת או יוצרת את הנכס הפיננסי בפרמיה או בניכיון ביחס לערך הנקוב החוזי.

(ב) סכום הפירעון המוקדם מייצג באופן מהותי את הערך הנקוב החוזי וריבית חוזית שנצברה (אך טרם שולמה), אשר עשוי לכלול פיצוי סביר בגין הסיום המוקדם של החוזה; וכן

(ג) כאשר הישות מכירה לראשונה בנכס הפיננסי, השווי ההוגן של מאפיין הפירעון המוקדם אינו משמעותי.

ב4.1.12א לצורך יישום סעיפים ב4.1.11 סעיף קטן (ב) ו-ב4.1.12 סעיף קטן (ב), ללא קשר לאירוע או לנסיבות שגרמו לסיום המוקדם של החוזה, צד רשאי לשלם או לקבל פיצוי סביר עבור הסיום המוקדם הזה. לדוגמה, צד רשאי לשלם או לקבל פיצוי סביר כאשר הוא בוחר לסיים את החוזה מוקדם (או גורם בדרך אחרת לסיום המוקדם להתרחש).

ב4.1.13 הדוגמאות הבאות ממחישות תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. רשימת דוגמאות זו אינה ממצה.

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר א</p> <p>מכשיר א הוא איגרת חוב בעלת מועד פירעון קבוע. תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה צמודים למדד אינפלציה של המטבע שבו המכשיר הונפק. ההצמדה לאינפלציה אינה ממונפת והקרן מוגנת.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. הצמדת התשלומים של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה למדד אינפלציה לא ממונף מאפס את ערך הזמן של הכסף לרמה שוטפת. במילים אחרות, שיעור הריבית על המכשיר משקף ריבית "ריאלית". לכן, סכומי הריבית הם תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>אולם, אם תשלומי הריבית צמודים למשתנה אחר כמו ביצועי הלווה (לדוגמה הכנסה נטו של הלווה) או למדד מניות, תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (אלא אם כן התוצאה של הצמדה לביצועי הלווה היא תיאום שרק מפצה את המחזיק עבור סיכון אשראי של המכשיר, כך שתזרימי מזומנים חוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית). זאת מאחר שתזרימי המזומנים החוזיים משקפים תשואה שהיא אינה עקבית עם הסדר הלוואה בסיסי (ראה סעיף ב7א.1.4).</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר ב</p> <p>מכשיר ב הוא מכשיר ריבית משתנה עם מועד פירעון קבוע שמאפשר ללווה לבחור את שיעור ריבית השוק על בסיס מתמשך. לדוגמה, בכל מועד עדכון של ריבית, הלווה יכול לבחור לשלם ליבור שלושה חודשים לתקופה של שלושה חודשים או ליבור לחודש אחד לתקופה של חודש אחד.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כל עוד הריבית ששולמה לאורך חיי המכשיר משקפת תמורה עבור ערך הזמן של הכסף, עבור סיכון האשראי המיוחס למכשיר ועבור סיכונים הלוואה בסיסיים אחרים ועלויות, כמו גם מרווח רווח (ראה סעיף 4.1.7א).</p> <p>העובדה ששיעור ריבית הליבור נקבע מחדש במהלך אורך חיי המכשיר אינה כשלעצמה פוסלת את המכשיר מלהיות כשיר.</p> <p>אולם, אם הלווה יכול לבחור לשלם שיעור ריבית לחודש אשר נקבע מחדש כל שלושה חודשים, שיעור הריבית נקבע מחדש בתדירות שאינה תואמת את המגמה של שיעור הריבית. כתוצאה מכך, המרכיב של ערך הזמן של הכסף מתוקן. באופן דומה, אם למכשיר יש שיעור ריבית חוזי המבוסס על תקופה העולה על יתרת אורך חיי המכשיר (לדוגמה, אם מכשיר שהתקופה לפירעון שלו היא חמש שנים משלם שיעור משתנה שנקבע מחדש בכל תקופה (periodically) אך תמיד משקף תקופה לפירעון של חמש שנים), המרכיב של ערך הזמן של הכסף מתוקן. זאת מאחר שהריבית שיש לשלם בכל תקופה אין לה כלל קשר לתקופת הריבית.</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
	<p>במקרים כאלה, הישות חייבת לבחון באופן איכותי או כמותי את תזרימי המזומנים החוזיים כנגד אלה שעל מכשיר שהוא זהה בכל ההיבטים למעט שהמגמה של שיעור הריבית תואמת את תקופת הריבית כדי לקבוע אם תזרימי המזומנים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. (אך ראה סעיף 4.1.9ה.1 להנחיות לגבי שיעורי ריבית מפוקחים).</p> <p>לדוגמה, בבחינת איגרת חוב לתקופה של חמש שנים המשלמת ריבית משתנה אשר נקבעת מחדש כל שישה חודשים, אך תמיד משקפת תקופה לפירעון של חמש שנים, ישות מביאה בחשבון את תזרימי המזומנים החוזיים על מכשיר אשר שיעור הריבית עליו נקבע מחדש כל שישה חודשים לשיעור ריבית לשישה חודשים, אך מלבד זאת, המכשיר זהה.</p> <p>אותו ניתוח יחול אם הלווה יכול לבחור בין שיעורי ריבית שונים שהמלווה מפרסם (לדוגמה, הלווה יכול לבחור בין שיעור ריבית משתנה שהמלווה מפרסם לחודש אחד לבין שיעור ריבית משתנה שהמלווה מפרסם לשלושה חודשים).</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר ג</p> <p>מכשיר ג הוא איגרת חוב עם מועד פירעון קבוע המשלמת שיעור ריבית שוק משתנה. לשיעור הריבית המשתנה קיימת תקרה.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים של:</p> <p>(א) מכשיר הנושא ריבית קבועה וכן</p> <p>(ב) מכשיר הנושא ריבית משתנה</p> <p>הם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כל עוד הריבית משקפת תמורה עבור ערך הזמן של הכסף, עבור סיכון האשראי המיוחד למכשיר במהלך התקופה של המכשיר ועבור סיכונים הלוואה בסיסיים אחרים ועלויות, כמו גם מרווח רווח. (ראה סעיף 4.1.א7)</p> <p>כתוצאה מכך, למכשיר המהווה שילוב של (א) ו-(ב) (לדוגמה איגרת חוב עם תקרת ריבית) יכולים להיות תזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. תנאי חוזי כזה עשוי להפחית את השתנות תזרימי המזומנים על ידי קביעת מגבלה לשיעור הריבית המשתנה (לדוגמה תקרת שיעור ריבית או רצפת שיעור ריבית) או להגדיל את השתנות תזרימי המזומנים מאחר שריבית קבועה הופכת למשתנה.</p>
<p>מכשיר ד</p> <p>מכשיר ד הוא הלוואה עם זכות חזרה מלאה על ידי ביטחונות אינה כשלעצמה משפיעה על הניתוח אם תזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p>	<p>מכשיר ד הוא הלוואה עם זכות חזרה מלאה (full recourse) והיא מובטחת על ידי ביטחונות.</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר ה</p> <p>מכשיר ה מונפק על ידי בנק מפקח ויש לו מועד פירעון נקוב (stated maturity date). המכשיר משלם שיעור ריבית קבוע וכל תזרימי המזומנים החוזיים אינם נתונים לשיקול דעת.</p> <p>אולם, המנפיק כפוף לחקיקה אשר מתירה לרשות מפקחת לאומית או דורשת ממנה להטיל הפסדים על מחזיקים במכשירים מסוימים, כולל מכשיר ה, בנסיבות מסוימות. לדוגמה, לרשות המפקחת הלאומית יש את הכוח להפחית את הערך הנקוב של מכשיר ה או להמיר אותו למספר קבוע של מניות רגילות של המנפיק אם רשות המפקחת הלאומית קובעת שלמנפיק יש קשיים כלכליים חמורים, שהמנפיק זקוק להון רגולטורי או שהמנפיק מצוי בכשל אשראי.</p>	<p>המחזיק ינתח את התנאים החוזיים של המכשיר הפיננסי כדי לקבוע אם הם יוצרים תזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה ולכן הם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי.</p> <p>ניתוח זה לא יביא בחשבון את התשלומים שנוצרים רק כתוצאה מהכוח של רשות המפקחת הלאומית להטיל הפסדים על המחזיקים במכשיר ה. זאת מאחר שכוח זה, והתשלומים הנובעים ממנו, אינם תנאים חוזיים של המכשיר הפיננסי.</p> <p>בניגוד לכך, תזרימי המזומנים החוזיים לא יהיו רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אם התנאים החוזיים של המכשיר הפיננסי דורשים או מתירים למנפיק או לישות אחרת להטיל הפסדים על המחזיק (לדוגמה, על ידי הפחתת הערך הנקוב או על ידי המרה של המכשיר למספר קבוע של מניות רגילות של המנפיק) כל עוד תנאים חוזיים אלה הם מציאותיים, גם אם ההסתברות היא קלושה שהפסד כזה יוטל.</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר הא</p> <p>מכשיר הא הוא הלוואה הנושאת שיעור ריבית שמתואמת בכל תקופת דיווח במספר נקודות בסיס קבוע אם החייב משיג הפחתה מוגדרת חוזית בפליטות פחמן במהלך תקופת הדיווח הקודמת.</p> <p>התיאומים המצטברים המרביים האפשריים לא ישנו באופן משמעותי את שיעור הריבית על ההלוואה.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים הם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>הישות שוקלת אם תזרימי המזומנים החוזיים שעשויים להיווצר הן לפני השינוי בתזרימי המזומנים החוזיים והן לאחריו הם תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (ראה סעיף 4.1.10).</p> <p>אם האירוע המותנה של השגת יעד פליטות פחמן מתרחש, שיעור הריבית מותאם במספר קבוע של נקודות בסיס, ותזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מכך הם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי. זה רק מאחר שמהות האירוע המותנה עצמו אינו מתייחס במישרין לשינויים בסיכוני הלוואה בסיסיים ובעלויות הלוואה בסיסיות שהישות אינה יכולה להגיע למסקנה – ללא בחינה נוספת – אם תזרימי המזומנים על הנכס הפיננסי הם רק תשלומי קרן וריבית.</p> <p>לכן, הישות בוחנת אם בכל התרחישים החוזיים האפשריים תזרימי המזומנים החוזיים לא יהיו שונים באופן משמעותי מתזרימי המזומנים החוזיים על מכשיר פיננסי עם תנאים חוזיים זהים, אך ללא המאפיין המותנה הקשור לפליטות פחמן (ראה סעיף 4.1.10א).</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
	מאחר שהתוצאה של תיאומים כלשהם לאורך חיי המכשיר לא תהיה תזרימי מזומנים חוזיים שהם שונים באופן משמעותי, הישות מגיעה למסקנה שלהלוואה יש תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומים של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

4.1.14ב הדוגמאות הבאות ממחישות תזרימי מזומנים חוזיים שאינם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. רשימת דוגמאות זו אינה ממצה.

מכשיר	ניתוח
מכשיר ו מכשיר ו הוא איגרת חוב שניתנת להמרה למספר קבוע של מכשירים הוניים של המנפיק.	המחזיק יבחן את איגרת החוב להמרה במלואה. תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומים של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה מאחר שהם משקפים תשואה שהיא אינה עקבית עם הסדר הלוואה בסיסי (ראה סעיף ב7א.1.4); כלומר, התשואה צמודה לשווי ההון של המנפיק.
מכשיר ז מכשיר ז הוא הלוואה המשלמת שיעור ריבית משתנה הפוך (כלומר לשיעור הריבית יחס הפוך לשיעורי ריבית השוק)	תזרימי המזומנים החוזיים אינם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. סכומי הריבית אינם תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
<p>מכשיר ח</p> <p>מכשיר ח הוא מכשיר צמית אך המנפיק יכול לפרוע את המכשיר בכל מועד ולשלם למחזיק את הסכום הנקוב בתוספת ריבית שהצטברה.</p> <p>מכשיר ח משלם שיעור ריבית שוק, אך לא ניתן לשלם את הריבית, אלא אם כן המנפיק יכול להישאר בעל כושר פירעון מייד לאחר מכן.</p> <p>ריבית דחויה אינה צוברת ריבית נוספת.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. זאת מאחר שהמנפיק עשוי להידרש לדחות את תשלומי הריבית וריבית נוספת אינה נצברת בגין סכומי הריבית הדחויים האלה. כתוצאה מכך, תשלומי הריבית אינם תמורה עבור ערך הזמן של הכסף בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>אם ריבית הייתה נצברת בגין הסכומים הנדחים, תזרימי המזומנים החוזיים היו יכולים להיות תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>העובדה שמכשיר ח הוא צמית כשלעצמה אין משמעה שתזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. למעשה, למכשיר הצמית יש אופציות הארכה רציפות (מרוכות). התוצאה של אופציות כאלה עשויה להיות תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אם תשלומי הריבית מחייבים וקיימת חובה לשלם לצמיתות.</p>

המשך ...

המשך ...

מכשיר	ניתוח
	<p>כמו כן, העובדה שלמנפיק יש זכות לפירעון מוקדם של מכשיר ח אין משמעה שתזרימי המזומנים החוזיים אינם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה, אלא אם כן המכשיר ניתן לפירעון מוקדם בסכום שאינו משקף באופן מהותי תשלום של הקרן שטרם נפרעה וריבית בגין אותה קרן. גם אם סכום הפירעון המוקדם כולל סכום שמפצה את המחזיק בגין הפירעון המוקדם של המכשיר, תזרימי המזומנים החוזיים יכולים להיות תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (ראה גם סעיף 4.1.12).</p>
<p>מכשיר ט</p> <p>מכשיר ט הוא הלוואה הנושאת שיעור ריבית שמתואמת בכל תקופת דיווח כדי לעקוב אחר תנועות במדד מחיר הפחמן שנקבע בשוק במהלך תקופת הדיווח הקודמת.</p>	<p>תזרימי המזומנים החוזיים אינם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.</p> <p>תזרימי המזומנים החוזיים צמודים למשתנה (מדד מחיר הפחמן), שאינו סיכון הלוואה בסיסי או עלות הלוואה בסיסית. לפיכך, תזרימי המזומנים החוזיים אינם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי (ראה סעיף 4.1.8א).</p>

4.1.15ב במקרים אחדים, לנכס פיננסי עשויים להיות תזרימי מזומנים חוזיים המתוארים כקרן וריבית, אך תזרימי מזומנים אלה אינם מייצגים תשלום של קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה כמתואר בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב), 4.1.2א סעיף קטן (ב) ו-4.1.3 לתקן זה.

4.1.16ב זה עשוי להיות המקרה אם הנכס הפיננסי מייצג השקעה בנכסים מסוימים או תזרימי מזומנים מסוימים ולפיכך תזרימי המזומנים החוזיים אינם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. לדוגמה, אם התנאים החוזיים קובעים שתזרימי המזומנים של הנכס הפיננסי גדלים ככל שיותר רכבים משתמשים בכביש אגרה מסוים, תזרימי מזומנים חוזיים אלה אינם עקביים עם הסדר הלוואה בסיסי.

כתוצאה מכך, המכשיר אינו מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2 א2 סעיף קטן (ב).

4.1.16 א המצב המתואר בסעיף 4.1.15 עשוי להיווצר גם אם לנכס פיננסי יש מאפיינים של "ללא זכות חזרה" (non-recourse features). לנכס פיננסי יש מאפיינים של "ללא זכות חזרה" אם הזכות האולטימטיבית של ישות לקבל תזרימי מזומנים מוגבלת באופן חוזי לתזרימי המזומנים שיופקו מנכסים מוגדרים. במילים אחרות, הישות חשופה בעיקר לסיכון הביצוע של הנכסים המוגדרים ולא לסיכון האשראי של החייב. לדוגמה, זכות אולטימטיבית של זכאי לקבל תזרימי מזומנים עשויה להיות מוגבלת באופן חוזי לתזרימי המזומנים שיופקו מנכסים מוגדרים של ישות מובנית.

4.1.17 א אולם, העובדה שלנכס פיננסי יש מאפיינים של "ללא זכות חזרה" אינה כשלעצמה בהכרח מונעת נכס פיננסי מלעמוד בתנאי של סעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2 א2 סעיף קטן (ב). במצבים כאלה, המלווה נדרש לבחון ("להתבונן מעבר" ("look through")) את הקשר בין נכסי הבסיס המסוימים או בין תזרימי המזומנים המסוימים שבבסיס לבין תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי שיש לסווגו כדי לקבוע אם תזרימי מזומנים אלה הם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. ישות תביא גם בחשבון את האופן שבו קשר זה מושפע על ידי הסדרים חוזיים אחרים, כמו חוב נחות או מכשירים הוניים נחותים שהונפקו על ידי החייב. אם התנאים של הנכס הפיננסי יוצרים תזרימי מזומנים אחרים או מגבילים את תזרימי המזומנים באופן שאינו עקבי עם תשלומים המייצגים קרן וריבית, הנכס הפיננסי אינו מקיים את התנאי בסעיפים 4.1.2 סעיף קטן (ב) ו-4.1.2 א2 סעיף קטן (ב). העובדה שנכסי הבסיס הם נכסים פיננסיים או נכסים לא פיננסיים אינה כשלעצמה משפיעה על בחינה זו.

4.1.18 א מאפיין של תזרים מזומנים חוזי אינו משפיע על הסיווג של הנכס הפיננסי אם עשויה להיות לו רק השפעה מינימלית על תזרימי המזומנים החוזיים של הנכס הפיננסי. כדי לקבוע זאת, ישות חייבת להביא בחשבון את ההשפעה האפשרית של מאפיין תזרים המזומנים החוזי בכל תקופת דיווח ובמצטבר במהלך אורך החיים של המכשיר הפיננסי. נוסף על כך, אם למאפיין תזרים מזומנים חוזי עשויה להיות יותר מהשפעה מינימלית (בתקופת דיווח אחת או במצטבר) על תזרימי המזומנים החוזיים, אך מאפיין תזרים המזומנים אינו מציאותי, הוא אינו משפיע על הסיווג של הנכס הפיננסי. מאפיין תזרים מזומנים אינו מציאותי אם הוא משפיע על תזרימי המזומנים החוזיים של המכשיר רק בעת התרחשות אירוע שהוא נדיר מאד, לא נורמלי ומאד לא סביר שיתרחש.

4.1.19 א כמעט בכל עסקת הלוואה, המכשיר של המלווה מדורג ביחס למכשירים של מלווים אחרים של החייב. למכשיר שהוא נחות למכשירים אחרים עשויים להיות תזרימי מזומנים חוזיים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה אם אי תשלום של החייב מהווה הפרת חוזה

ולמחזיק יש זכות חוזית לסכומי הקרן והריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה שלא שולמו גם במקרה של פשיטת רגל של החייב. לדוגמה, חייב מסחרי המסווג את המלווה שלו כמלווה כללי יהיה כשיר כבעל תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. זה המקרה גם אם החייב הנפיק הלוואות מובטחות על ידי ביטחונות, שבמקרה של פשיטת רגל יתנו למחזיק ההלוואה עדיפות על תביעות של המלווה הכללי ביחס לביטחונות, אך אינן משפיעות על הזכות החוזית של המלווה הכללי לקרן שלא שולמה ולסכומים אחרים המגיעים לו.

מכשירים צמודים לפי חוזה

4.1.20ב בסוגים אחדים של עסקאות עם מאפיינים של "ללא זכות חזרה", מנפיק עשוי לתעדף תשלומים למחזיקים בנכסים פיננסיים תוך שימוש במכשירים מרובים הצמודים לפי חוזה (שכבות (tranches)). לכל שכבה יש דירוג נחיתות (subordination ranking) הקובע את הסדר שבו תזרימי מזומנים כלשהם המופקים על ידי המנפיק מקבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים מוקצים לשכבה. התעדוף של תשלומים למחזיקים בשכבות אלה נוצר באמצעות מבנה מפל לתשלומים אשר יוצר ריכוזים של סיכון אשראי ותוצאתו היא חלוקה לא יחסית של גירעונות (shortfalls) במזומן מקבוצת הבסיס בין השכבות. במצבים כאלה, למחזיקים בשכבה יש את הזכות לתשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם המנפיק מפיק תזרימי מזומנים מספיקים כדי לספק את השכבות בדירוג גבוה יותר. בסוגים אלה של עסקאות, המחזיקים בשכבה מיישמים את סעיפים 4.1.21–4.1.26 במקום את סעיף 4.1.17.

4.1.20א עסקאות אחדות, אשר עשויות לכלול מכשירי חוב מרובים ולהיראות כאילו יש להן את המאפיינים המתוארים בסעיף 4.1.20, הן, למעשה, הסדרי הלוואה אשר נבנים כדי לספק הגנת אשראי משופרת למלווה (או לקבוצה של מלווים). לדוגמה, ישות מובנית עשויה להיות מוקמת כדי להחזיק בנכסי הבסיס אשר יפיקו את תזרימי המזומנים לשלם למלווה. הישות המובנית מנפיקה מכשיר חוב בכיר (senior debt instrument) ומכשיר חוב זוטא (junior debt instrument). המלווה מחזיק במכשיר החוב הבכיר ולישות שנותנת חסות (sponsoring) לישות המובנית אשר מחזיקה במכשיר החוב הזוטא אין יכולת מעשית למכור את המכשיר הזוטא מבלי שמכשיר החוב הבכיר הופך עומד לפירעון. המחזיקים במכשירי חוב כאלה מיישמים את סעיפים 4.1.19–4.1.26 במקום את סעיפים 4.1.21–4.1.26.

4.1.21ב בעסקאות אשר כוללות מכשירים צמודים חוזית, כמתואר בסעיף 4.1.20, לשכבה יש מאפיינים של תזרימי מזומנים שהם תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה רק אם :

(א) התנאים החוזיים של השכבה שמבוצעת בחינה לגביה לצורך הסיווג (ללא הסתכלות על קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים) יוצרים זכות לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי

קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (לדוגמה שיעור הריבית על השכבה אינו צמוד למדד סחורות יסוד);

(ב) לקבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים יש את המאפיינים של תזרימי מזומנים המפורטים בסעיפים 4.1.23 ו-4.1.24; וכן

(ג) החשיפה לסיכון אשראי בקבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים הטבועה בשכבה שווה או נמוכה מהחשיפה לסיכון אשראי של קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים (לדוגמה, דירוג האשראי של השכבה שמבוצעת בחינה לגביה לצורך הסיווג שווה או גבוה יותר מדירוג האשראי שהיה חל על שכבה יחידה שמימנה את קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים).

4.1.22ב הישות חייבת "להתבונן מעבר" עד שהיא תוכל לזהות את קבוצת הבסיס של המכשירים אשר יוצרת (במקום מעבירה) את תזרימי המזומנים. זאת קבוצת הבסיס של המכשירים הפיננסיים.

4.1.23ב קבוצת הבסיס חייבת לכלול מכשיר אחד או יותר שיש לו תזרימי מזומנים חוזיים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה. לצורכי בחינה זו, קבוצת הבסיס יכולה לכלול מכשירים פיננסיים שאינם בתחולת דרישות הסיווג (ראה תת-פרק 4.1) אך שיש להם תזרימי מזומנים חוזיים שהם שווי-ערך לתשלומים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה – לדוגמה, חייבים בגין חכירה אחדים. אולם, לחייבים בגין חכירה הכפופים לסיכון ערך שייר או המורכבים מתשלומי חכירה משתנים אשר צמודים למשתנה שאינו סיכון הלוואה בסיסי או עלות הלוואה בסיסית (לדוגמה, שיעור שכירות בשוק), אין תזרימי מזומנים חוזיים שהם שווי-ערך לתשלומים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה.

4.1.24ב קבוצת הבסיס של מכשירים פיננסיים עשויה לכלול גם מכשירים ש :

(א) מקטינים את השתנות תזרימי המזומנים של המכשירים בסעיף 4.1.23ב, וכן, כאשר משלבים עם המכשירים בסעיף 4.1.23ב, גורמים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (לדוגמה תקרת שיעור ריבית או רצפת שיעור ריבית או חוזה שמצמצם את סיכון האשראי של חלק מהמכשירים בסעיף 4.1.23ב או של כולם); או

(ב) מתאימים את תזרימי המזומנים של השכבות עם תזרימי המזומנים של קבוצת מכשירי הבסיס בסעיף 4.1.23ב כדי לטפל בהפרשים הנובעים רק מ :

(i) שיעור ריבית קבוע או משתנה ;

(ii) המטבע שבו תזרימי המזומנים נקובים, כולל אינפלציה באותו מטבע; או

(iii) העיתוי של תזרימי המזומנים.

4.1.25ב אם מכשיר כלשהו בקבוצה אינו מקיים את התנאים בסעיף 4.1.23ב או בסעיף 4.1.24ב, התנאי בסעיף 4.1.21ב סעיף קטן (ב) אינו מתקיים. בביצוע בחינה זו, ייתכן שלא יהיה צורך בניתוח מפורט על בסיס כל מכשיר בנפרד. אולם, ישות חייבת להפעיל שיקול דעת ולבצע ניתוח מספיק כדי לקבוע אם המכשירים בקבוצה מקיימים את התנאים בסעיפים 4.1.23ב-4.1.24ב. (ראה גם סעיף 4.1.18ב להנחיות לגבי מאפיינים של תזרימי מזומנים חוזיים שיש להם רק השפעה מינימלית).

4.1.26ב אם המחזיק אינו יכול לבחון את התנאים בסעיף 4.1.21ב במועד ההכרה לראשונה, השכבה חייבת להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. אם קבוצת הבסיס של המכשירים יכולה להשתנות לאחר ההכרה לראשונה בדרך כזו שהקבוצה עשויה שלא לקיים את התנאים בסעיפים 4.1.23ב ו-4.1.24ב, השכבה אינה מקיימת את התנאים בסעיף 4.1.21ב וחייבת להימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. אולם, אם קבוצת הבסיס כוללת מכשירים שמובטחים בנכסים שאינם מקיימים את התנאים בסעיפים 4.1.23ב-4.1.24ב, לצורכי יישום סעיף זה ישות תתעלם מהיכולת לקבל חזקה על נכסים כאלה, אלא אם כן הישות רוכשת את השכבה בכוונה לשלוט בביטחונות.

אפשרות לייעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד (תתי-פרק 4.1 ו-4.2)

4.1.27ב בכפוף לתנאים בסעיפים 4.1.5 ו-4.2.2, תקן זה מתיר לישות לייעד נכס פיננסי, התחייבות פיננסית או קבוצה של מכשירים פיננסיים (נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם) לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בתנאי שהתוצאה של ייעוד כזה היא מידע רלוונטי יותר.

4.1.28ב ההחלטה של ישות לייעד נכס פיננסי או התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד דומה לבחירת מדיניות חשבונאית (אף על פי שבניגוד לבחירת מדיניות חשבונאית, אין דרישה שהיא תיושם באופן עקבי לכל העסקאות הדומות). כאשר לישות יש בחירה כאמור, סעיף 14(ב) לתקן חשבונאות בינלאומי 8 דורש שהתוצאה של המדיניות שנבחרה תהיה דוחות כספיים שמספקים מידע מהימן ורלוונטי יותר לגבי ההשפעות של עסקאות, אירועים אחרים ותנאים על המצב הכספי, הביצועים הכספיים או תזרימי המזומנים של הישות. לדוגמה, במקרה של ייעוד התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, סעיף 4.2.2 מפרט את שתי הנסיבות שבהן הדרישה למידע רלוונטי יותר תתקיים. בהתאם לכך, כדי לבחור בייעוד כאמור בהתאם לסעיף 4.2.2, הישות צריכה להוכיח שהיא מקיימת את אחת משתי הנסיבות האלה (או את שתיהן).

ייעוד מבטל או מקטין משמעותית אי-הקבלה חשבונאית

4.1.29ב מדידה של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית וסיווג השינויים שהוכרו בשווי שלהם נקבעים לפי סיווג הפריט ואם הפריט הוא חלק מיחסי גידור מיועדים. דרישות אלה יכולות ליצור חוסר עקביות במדידה או בהכרה (לעיתים מכונה "אי-הקבלה חשבונאית") כאשר, לדוגמה, בהיעדר ייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, נכס פיננסי היה מסווג כנמדד לאחר הכרה לראשונה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד והתחייבות, שהישות רואה בה כקשורה, הייתה נמדדת לאחר הכרה לראשונה בעלות מופחתת (ללא הכרה בשינויים בשווי הוגן). בנסיבות כאלה, ישות עשויה להסיק שדוחותיה הכספיים היו מספקים מידע רלוונטי יותר אם גם הנכס וגם ההתחייבות היו נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.1.30ב הדוגמאות הבאות מראות מתי תנאי זה יכול להתקיים. בכל המקרים, ישות רשאית להשתמש בתנאי זה כדי לייעד נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות לשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק אם היא מקיימת את הכלל שנקבע בסעיף 4.1.5 או 4.2.2 סעיף קטן (א):

(א) לישות יש חוזים שבתחולת תקן דיווח כספי בינלאומי 17 (שמדידתם מבוססת על מידע שוטף) ונכסים פיננסיים, שהיא רואה בהם כקשורים, שאילולא כן היו נמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר או בעלות מופחתת.

(ב) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים מנוגדים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני. אולם, רק חלק מהמכשירים היו נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (לדוגמה, אלה שהם נגזרים או שמסווגים כמחוזקים למסחר). ייתכן גם מצב שלא מתקיימות הדרישות לחשבונאות גידור, לדוגמה מאחר שלא מתקיימות דרישות האפקטיביות בסעיף 6.4.1.

(ג) לישות יש נכסים פיננסיים, התחייבויות פיננסיות או שניהם שחולקים סיכון, כמו סיכון שיעור ריבית, אשר יוצר שינויים מנוגדים בשווי הוגן שנוטים לקזז אחד את השני ואף אחד מהנכסים הפיננסיים ומהתחייבויות הפיננסיות אינו כשיר לייעוד כמכשיר מגדר מאחר שאף אחד מהמכשירים אינו נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. יתר על כן, בהיעדר חשבונאות גידור קיים חוסר עקביות משמעותי בהכרה ברווחים והפסדים. לדוגמה, הישות מימנה קבוצה מוגדרת של הלוואות על ידי הנפקת איגרות חוב נסחרות, שהשינויים בשוויין ההוגן נוטים לקזז אחד את השני. אם, נוסף על כך, הישות רוכשת ומוכרת באופן סדיר את איגרות החוב, אך רוכשת ומוכרת את הלוואות באופן נדיר, אם בכלל, דיווח גם על ההלוואות וגם על איגרות החוב בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, מבטל את חוסר העקביות

בעיתוי ההכרה ברווחים ובהפסדים, שאילולא כן היה נוצר ממדידת שתיהן בעלות מופחתת והכרה ברווח או בהפסד כל פעם שאיגרת חוב נרכשת חזרה.

4.1.31ב במקרים כמו אלה שתוארו בסעיף הקודם, כדי לייעד, בעת הכרה לראשונה, נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות, שאלמלא כן לא היו נמדדים כך, לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הייעוד צריך לבטל או להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה או בהכרה ולספק מידע רלוונטי יותר. מסיבות מעשיות, הישות אינה צריכה להתקשר בו זמנית בכל הנכסים וההתחייבויות הגורמים לחוסר העקביות במדידה או בהכרה. מותר שיהיה עיכוב סביר, בתנאי שכל עסקה מיועדת לשווי הוגן דרך רווח או הפסד בעת ההכרה לראשונה בה ובאותה עת עסקאות נותרות כלשהן חזויות להתרחש.

4.1.32ב לא יהיה ניתן לקבל ייעוד רק של חלק מהנכסים הפיננסיים וההתחייבויות הפיננסיות, הגורמים לחוסר עקביות, לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, אם ייעוד זה לא יבטל או יקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות ולכן תוצאת פעולה זו לא תהיה מידע רלוונטי יותר. אולם, ניתן לקבל ייעוד רק של חלק ממספר נכסים פיננסיים דומים או התחייבויות פיננסיות דומות, אם ייעוד כזה משיג הקטנה משמעותית (וייתכן שהקטנה גבוהה יותר מאשר ייעודים מותרים אחרים) בחוסר העקביות. לדוגמה, נניח כי לישות יש מספר התחייבויות פיננסיות המסתכמות ל-100 ש"ח ומספר נכסים פיננסיים דומים המסתכמים ל-50 ש"ח, אך נמדדים לפי בסיס שונה. הישות עשויה להקטין באופן משמעותי את חוסר העקביות במדידה על ידי ייעוד, בעת הכרה לראשונה, של כל הנכסים אבל של רק חלק מההתחייבויות (לדוגמה, התחייבויות אינדוידואליות עם סך מצטבר של 45 ש"ח) לשווי הוגן דרך רווח או הפסד. אולם, מאחר שניתן ליישם את הייעוד לשווי הוגן דרך רווח או הפסד רק לגבי המכשיר הפיננסי בכללותו, הישות בדוגמה זו חייבת לייעד התחייבות אחת או יותר במלואה (או במלואן). היא לא יכולה לייעד רכיב של התחייבות (לדוגמה, שינויים בשווי הניתנים לייחוס רק לסיכון אחד, כמו שינויים בשיעור ריבית עוגן או חלק יחסי (כלומר, אחוז) של ההתחייבות).

קבוצה של התחייבויות פיננסיות או של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות מנוהלת וביצועיה מוערכים על בסיס שווי הוגן

4.1.33ב ישות עשויה לנהל ולהעריך את הביצועים של קבוצה של התחייבויות פיננסיות או של נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות באופן כזה שהתוצאה של מדידת אותה קבוצה בשווי הוגן דרך רווח או הפסד תהיה מידע רלוונטי יותר. הדגש במקרה זה הוא על האופן שבו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים, ולא על מהות המכשירים הפיננסיים שלה.

4.1.34ב לדוגמה, ישות רשאית להשתמש בתנאי זה כדי לייעד התחייבויות פיננסיות לשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם היא מקיימת את הכלל בסעיף 4.2.2 סעיף קטן (ב) ולישות יש נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות שחולקים סיכון אחד, או יותר, וסיכונים אלה מנוהלים ומוערכים על בסיס שווי הוגן בהתאם למדיניות מתועדת לניהול נכסים והתחייבויות. דוגמה לכך יכולה להיות ישות שהנפיקה "מוצרים מובנים" (structured products), הכוללים נגזרים משובצים מרובים ומנהלת את הסיכונים הנוצרים על בסיס שווי הוגן באמצעות שילוב של מכשירים פיננסיים נגזרים ולא נגזרים.

4.1.35ב כפי שצוין לעיל, תנאי זה נסמך על האופן שבו הישות מנהלת ומעריכה ביצועים של קבוצת המכשירים הפיננסיים הנבחנים. בהתאם לכך, (בכפוף לדרישת הייעוד בעת הכרה לראשונה) ישות שמייצגת נכסים פיננסיים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד על בסיס תנאי זה, תייעד כך את כל המכשירים הפיננסיים הכשירים שמנוהלים ומוערכים יחד.

4.1.36ב תיעוד אסטרטגית הישות אינו צריך להיות נרחב, אך צריך להיות מספק כדי להוכיח ציות לדרישות סעיף 4.2.2 סעיף קטן (ב). תיעוד כזה אינו נדרש לגבי כל פריט אינדיווידואלי, אלא עשוי להיות על בסיס תיק. לדוגמה, אם מערכת ניהול ביצועים של מחלקה – כפי שאושרה על ידי אנשי מפתח בהנהלה של הישות – מוכיחה באופן ברור שביצועיה מוערכים על בסיס זה, לא נדרש תיעוד נוסף כדי להוכיח ציות לדרישות סעיף 4.2.2 סעיף קטן (ב).

נגזרים משובצים (תת-פרק 4.3)

4.3.1ב כאשר ישות הופכת להיות צד למכשיר מעורב עם מארח שאינו נכס שבתחולת תקן זה, סעיף 4.3.3 דורש מהישות לזהות נגזר משובץ כלשהו, לבחון אם נדרשת הפרדה של הנגזר המשובץ, ולגבי אלה שנדרש להפרידם, למדוד את הנגזרים בשווי הוגן בעת הכרה לראשונה ולאחר מכן בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.3.2ב אם לחוזה מארח אין מועד פדיון מוצהר או קבוע מראש והוא מייצג זכות שייר בנכסים נטו של ישות, המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר הוני, ונגזר משובץ יצטרך להיות בעל מאפיינים הוניים הקשורים לאותה ישות כדי שיחשב כקשור באופן הדוק. אם החוזה המארח אינו מכשיר הוני ומקיים את ההגדרה של מכשיר פיננסי, המאפיינים והסיכונים הכלכליים שלו הם אלה של מכשיר חוב.

4.3.3ב נגזר משובץ שאינו אופציה (כמו חוזה אקדמה או החלפה משובצים) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המהותיים המוצהרים או המשתמעים שלו, כך שכתוצאה יהיה לו שווי הוגן אפס בעת ההכרה לראשונה. נגזר משובץ המבוסס על אופציה (כמו אופציית מכר, רכש, תקרה, רצפה או אופציית החלפה) מופרד מהחוזה המארח שלו על בסיס התנאים המוצהרים של מאפיין האופציה. הערך בספרים

הראשוני של המכשיר המארח הוא הסכום שנותר לאחר הפרדת הנגזר המשובץ.

4.3.4ב באופן כללי, נגזרים משובצים מרובים במכשיר יחיד מטופלים כנגזר משובץ מורכב יחיד. אולם, נגזרים משובצים שמסווגים כהון (ראה תקן חשבונאות בינלאומי 32 מכשירים פיננסיים: הצגה) מטופלים בנפרד מאלה המסווגים כנכסים או כהתחייבויות. נוסף על כך, אם למכשיר יש יותר מנגזר משובץ אחד ונגזרים אלה קשורים לחשיפות סיכון שונות וניתנים להפרדה בנקל ובלתי תלויים אחד בשני, הם מטופלים בנפרד זה מזה.

4.3.5ב המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ אינם קשורים באופן הדוק לחוזה המארח (סעיף 4.3.3 סעיף קטן (א)) בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, בהנחה כי התנאים בסעיף 4.3.3 סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) מתקיימים, ישות מטפלת בנגזר המשובץ בנפרד מהחוזה המארח.

(א) אופציית מכר, המשובצת במכשיר המאפשרת למחזיק לדרוש מהמנפיק לרכוש חזרה את המכשיר תמורת סכום מזומן או נכסים אחרים, שמשתנה על בסיס השינויים במחיר או במדד של מניות או של סחורת יסוד, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר חוב מארח.

(ב) אופציה או הוראה אוטומטית להאריך את התקופה, שנותרה עד למועד הפדיון של מכשיר חוב, אינה קשורה באופן הדוק למכשיר החוב המארח, אלא אם כן קיים תיאום מקביל לשיעור ריבית השוק השוטף המקורב במועד ההארכה. אם ישות מנפיקה מכשיר חוב והמחזיק במכשיר חוב זה כותב אופציית רכש על מכשיר החוב לצד שלישי, המנפיק מתייחס לאופציית הרכש כהארכת התקופה עד למועד הפדיון של מכשיר החוב אם המנפיק יכול להידרש להשתתף בהסבה (remarketing) של מכשיר החוב או לאפשר אותה כתוצאה ממימוש אופציית הרכש.

(ג) תשלומי ריבית או תשלומי קרן, צמודי הון משובצים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח – לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים לערך של מכשירים הוניים – אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח מאחר שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשובץ אינם דומים.

(ד) תשלומי ריבית או תשלומי קרן הצמודים למדד סחורות יסוד משובצים במכשיר חוב או בחוזה ביטוח מארח – לפיהם הסכום של הריבית או הקרן צמודים למחיר של סחורת יסוד (כמו זהב) – אינם קשורים באופן הדוק למכשיר המארח מאחר שהסיכונים הטבועים במכשיר המארח ובנגזר המשובץ אינם דומים.

(ה) אופציית רכש, מכר או אופציית פירעון מוקדם, המשובצות בחוזה חוב מארח או בחוזה ביטוח מארח, אינה קשורה באופן הדוק לחוזה המארח, אלא אם כן:

(i) מחיר המימוש של האופציה שווה בקירוב, בכל מועד מימוש, לעלות המופחתת של מכשיר החוב המארח או לערך בספרים של חוזה הביטוח המארח; או

(ii) מחיר המימוש של אופציית הפירעון המוקדם מפצה את המלווה על סכום עד גובה הערך הנוכחי המשוער של הריבית שהמלווה מפסיד ליתרת התקופה של החוזה המארח. הריבית שהמלווה מפסיד היא המכפלה של סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בהפרש בין שיעורי הריבית. ההפרש בין שיעורי הריבית הוא עודף שיעור הריבית האפקטיבי של החוזה המארח על שיעור הריבית האפקטיבי שהישות תקבל במועד הפירעון המוקדם אם היא תשקיע את סכום הקרן שנפרע בפירעון מוקדם בחוזה דומה ליתרת התקופה של החוזה המארח.

הבחינה אם אופציית רכש או מכר קשורות באופן הדוק לחוזה חוב מארח נעשית לפני שמפרידים את המרכיב ההוני של מכשיר חוב ניתן להמרה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 32.

(ו) נגזרי אשראי, שמשוברים במכשיר חוב מארח ושמהפשרים לצד אחד ("המוטב") להעביר את סיכון האשראי של נכס מסוים, שייכתן שלא יהיה בבעלותו, לצד אחר ("הערב"), אינם קשורים באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזרי אשראי כאלה מהפשרים לערב ליטול על עצמו את סיכון האשראי המיוחס לנכס מבלי שהוא יהיה בבעלותו הישירה.

4.3.6ב דוגמה למכשיר מעורב היא מכשיר פיננסי שמקנה למחזיק זכות למכור חזרה את המכשיר הפיננסי למנפיק תמורת סכום מזומן או נכסים פיננסיים אחרים, שמשתנה על בסיס השינוי במדד של מניות או סחורות יסוד שעשוי לעלות או לרדת ("מכשיר בר מכר"). למעט אם המנפיק, בעת הכרה לראשונה, מייעד את המכשיר בר המכר כהתחייבות פיננסית בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הוא נדרש להפריד נגזר משובץ (משמע, תשלום הקרן בהצמדה למדד) בהתאם לסעיף 4.3.3, מאחר שהחוזה המארח הוא מכשיר חוב בהתאם לסעיף 4.3.2 ושתשלום הקרן בהצמדה למדד אינו קשור באופן הדוק למכשיר חוב מארח בהתאם לסעיף 4.3.5 סעיף קטן (א). מאחר שתשלום הקרן יכול לעלות ולרדת, הנגזר המשובץ הוא נגזר שאינו אופציה ששווי צמוד למשתנה הבסיס.

4.3.7ב במקרה של מכשיר בר מכר שיכול להימכר חזרה בכל רגע נתון תמורת מזומן השווה לחלק יחסי משווי הנכסים נטו של ישות (כמו יחידות של קרן הודית פתוחה (open-ended mutual fund) או מוצרי השקעה

אחדים הצמודים ליחידות (unit-linked investment products), ההשפעה של הפרדת נגזר משובץ וטיפול חשבונאי לכל רכיב היא למדוד את המכשיר המשולב בסכום הפדיון לשלם בסוף תקופת הדיווח אם המחזיק היה מממש את הזכות שלו למכור חזרה את המכשיר למנפיק.

4.3.8 ב המאפיינים והסיכונים הכלכליים של נגזר משובץ קשורים באופן הדוק למאפיינים ולסיכונים הכלכליים של החוזה המארח בדוגמאות שלהלן. בדוגמאות אלה, ישות אינה מטפלת בנגזרים המשובצים בנפרד מהחוזה המארח.

(א) נגזר משובץ, שבו הבסיס הוא שיעור ריבית או מדד שיעורי ריבית, שיכול לשנות את סכום הריבית שאילולא כן היה משולם או מתקבל בגין חוזה חוב או חוזה ביטוח מארחים הנושאים ריבית, קשור באופן הדוק לחוזה המארח, אלא אם כן ניתן לסלק את החוזה המשולב באופן שהמחזיק לא ישיב באופן מהותי את כל השקעתו שהוכרה או אם הנגזר המשובץ יכול לפחות להכפיל את שיעור התשואה המקורי של המחזיק מהחוזה המארח וכתוצאה מהנגזר המשובץ שיעור התשואה יהיה לפחות כפול מתשואת השוק של חוזה עם אותם תנאים כמו של החוזה המארח.

(ב) חוזה רצפה או תקרה משובץ על שיעור הריבית של חוזה חוב או של חוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה המארח, בתנאי שבעת הנפקת החוזה, התקרה היא בשיעור ריבית השוק או גבוהה ממנו והרצפה היא בשיעור ריבית השוק או נמוכה ממנו, והתקרה או הרצפה אינן ממונפות ביחס לחוזה המארח. באופן דומה, הוראות שנכללות בחוזה לקנייה או מכירה של נכס (לדוגמה סחורת יסוד), שיוצרות תקרה ורצפה על המחיר שישולם או שיתקבל עבור הנכס, קשורות באופן הדוק לחוזה המארח אם גם התקרה וגם הרצפה הן מחוץ לכסף בעת ההתקשרות והן אינן ממונפות.

(ג) נגזר מטבע חוץ משובץ, שמספק זרם של תשלומי קרן וריבית הנקובים במטבע חוץ ושמשובץ במכשיר חוב מארח (לדוגמה, איגרת חוב דו-מטבעית (dual currency bond)), קשור באופן הדוק למכשיר החוב המארח. נגזר כזה אינו מופרד מהמכשיר המארח מאחר שתקן חשבונאות בינלאומי 21 השפעות השינויים בשערי חליפין של מטבע חוץ דורש כי רווחי והפסדי מטבע חוץ בגין פריטים כספיים יוכרו ברווח או הפסד.

(ד) נגזר מטבע חוץ, המשובץ בחוזה מארח שהוא חוזה ביטוח או מכשיר לא פיננסי (כמו חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי כאשר המחיר נקוב במטבע חוץ), קשור באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהוא אינו ממונף, אינו כולל מאפיין אופציה, ודורש תשלומים הנקובים באחד מהמטבעות הבאים:

- (i) מטבע הפעילות של צד משמעותי כלשהו לחוזה זה ;
- (ii) המטבע שבו נקוב המחיר של הסחורה או של השירות הקשורים, שנרכשים או שנמסרים, באופן שיגרתו בעסקאות מסחריות בעולם (כמו דולר של ארה"ב לגבי עסקאות בנפט גולמי); או
- (iii) מטבע שמשמשים בו בדרך כלל בחוזים לרכוש או למכור פריטים לא פיננסיים בסביבה הכלכלית שבה מתרחשת העסקה (לדוגמה, מטבע יציב ונוזיל יחסית שמשמשים בו בדרך כלל בעסקאות מסחריות מקומיות או במסחר חיצוני).
- (ה) אופציית פירעון מוקדם המשובצת ברצועת ריבית בלבד או רצועת קרן בלבד קשורה באופן הדוק לחוזה המארח בתנאי שהחוזה המארח (i) נוצר לראשונה מהפרדת הזכות לקבל תזרימי מזומנים חוזיים של מכשיר פיננסי, שכשלעצמו אינו כולל נגזר משובץ, וכן (ii) אינו כולל תנאים כלשהם שאינם נמצאים בחוזה החוב המארח המקורי.
- (ו) נגזר המשובץ בחוזה חכירה מארח קשור באופן הדוק לחוזה המארח אם הנגזר המשובץ הוא (i) מדד הקשור לאינפלציה כמו הצמדת תשלומי חכירה למדד המחירים לצרכן (בתנאי שהחכירה אינה ממונפת והמדד מתייחס לאינפלציה בסביבה הכלכלית של הישות עצמה), (ii) תשלומי חכירה משתנים המבוססים על מכירות מתייחסות או (iii) תשלומי חכירה משתנים המבוססים על שיעורי ריבית משתנים.
- (ז) מאפיין הצמדה ליחידה (a unit-linking feature), המשובץ במכשיר פיננסי מארח או בחוזה ביטוח מארח, קשור באופן הדוק למכשיר המארח או לחוזה המארח אם התשלומים, הנקובים ביחידות, נמדדים בערך שוטף ליחידה שמשקף את השווי ההוגן של נכסי הקרן. מאפיין הצמדה ליחידה הוא תנאי חוזי שדורש תשלומים נקובים ביחידות של קרן השקעות פנימית או חיצונית.
- (ח) נגזר המשובץ בחוזה ביטוח קשור באופן הדוק לחוזה הביטוח המארח אם הנגזר המשובץ וחוזה הביטוח המארח הם כל כך תלויים אחד בשני שישות אינה יכולה למדוד את הנגזר המשובץ בנפרד (משמע, ללא התחשבות בחוזה המארח).

מכשירים הכוללים נגזרים משובצים

ב4.3.9.3 כאמור בסעיף 4.3.1ב, כאשר ישות הופכת צד למכשיר מעורב עם חוזה מארח שאינו נכס שבתחולת תקן זה, שכולל נגזר משובץ אחד או יותר, סעיף 4.3.3 דורש מהישות לזהות נגזר משובץ כזה כלשהו, לבחון אם

נדרש להפרידו מהחווה המארח, ולגבי אלה שנדרש להפרידם, למדוד את הנגזרים בשווי הוגן בעת הכרה לראשונה וגם לאחר מכן. דרישות אלה עשויות להיות מורכבות יותר או לגרום למדידות מהימנות פחות, מאשר מדידת המכשיר בכללותו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. מסיבה זו, התקן מאפשר לייעד את החווה המעורב בכללותו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

4.3.10ב ניתן להשתמש בייעוד כזה בין אם סעיף 4.3.3 דורש להפריד את הנגזרים המשובצים מהחווה המארח או אוסר על הפרדה כזו. אולם, סעיף 4.3.5 לא היה מצדיק ייעוד החווה המעורב לשווי הוגן דרך רווח או הפסד במקרים המפורטים בסעיף 4.3.5 סעיפים קטנים (א) ו-(ב), מאחר שפעולה כזו לא תפחית את המורכבות או תגדיל את המהימנות.

בחינה מחדש של נגזרים משובצים

4.3.11ב בהתאם לסעיף 4.3.3, ישות תבחן אם נדרש להפריד נגזר משובץ מהחווה המארח ולטפל בו כנגזר כאשר הישות הופכת לראשונה להיות צד לחווה. בחינה מחדש לאחר מכן אסורה, אלא אם כן חל שינוי בתנאי החווה אשר מתקן באופן משמעותי את תזרימי המזומנים שהיו נדרשים בהתאם לחווה אלמלא בוצע התיקון, ובמקרה כזה נדרשת בחינה מחדש. ישות קובעת אם תיקון של תזרימי מזומנים הוא משמעותי באמצעות הבאה בחשבון של המידה שבה תזרימי המזומנים העתידיים החזויים הקשורים לנגזר המשובץ, לחווה המארח, או לשניהם, השתנו, ואם השינוי הוא משמעותי יחסית לתזרימי המזומנים שנחזו קודם לכן בגין החווה.

4.3.12ב סעיף 4.3.11ב אינו חל על נגזרים משובצים בחוזים שנרכשו:

- (א) בצירוף עסקים (כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 3 צירופי עסקים);
- (ב) בצירוף של ישויות או עסקים תחת אותה שליטה כמתואר בסעיפים 11–4 בתקן דיווח כספי בינלאומי 3; או
- (ג) בהקמה של עסקה משותפת כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 11 הסדרים משותפים

או לבחינה מחדש האפשרית שלהם במועד הרכישה.⁴

⁴ תקן דיווח כספי בינלאומי 3 מתייחס לרכישה של חוזים עם נגזרים משובצים בצירוף עסקים.

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (תת-פרק 4.4)

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים

4.4.1 סעיף 4.4.1 דורש מישות לסווג מחדש נכסים פיננסיים אם הישות משנה את המודל העסקי שלה לניהול אותם נכסים פיננסיים. שינויים כאלה צפויים להיות נדירים מאוד. שינויים כאלה נקבעים על ידי ההנהלה הבכירה של הישות כתוצאה משינויים חיצוניים או פנימיים וחייבים להיות משמעותיים לפעילויות של הישות וניתנים להוכחה לצדדים חיצוניים. בהתאם לכך, שינוי במודל עסקי של ישות יתרחש רק כאשר ישות מתחילה או מפסיקה לבצע פעילות שהיא משמעותית לכל הפעילויות שלה; לדוגמה, כאשר ישות רכשה, מימשה או ביטלה קו עסקי. דוגמאות לשינוי במודל עסקי כוללות:

(א) לישות יש תיק של הלוואות מסחריות שהיא מחזיקה למכירה בטווח הקצר. הישות רוכשת חברה שמנהלת הלוואות מסחריות ויש לה מודל עסקי לפיו ההלוואות מוחזקות במטרה לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים. התיק של ההלוואות המסחריות אינו מוצע למכירה עוד, והתיק מנוהל כעת יחד עם ההלוואות המסחריות שנרכשו וכולן מוחזקות כעת כדי לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים.

(ב) חברה לשירותים פיננסיים מחליטה לסגור את עסק המשכנתאות הקמעונאיות. עסק זה אינו מבצע עוד עסקאות חדשות והפירמה לשירותים פיננסיים משווקת באופן פעיל את תיק המשכנתאות למכירה.

4.4.2 שינוי במטרה של המודל העסקי של הישות חייב להתבצע לפני מועד הסיווג מחדש. לדוגמה, אם פירמה לשירותים פיננסיים מחליטה ביום 15 בפברואר לסגור את עסק המשכנתאות הקמעונאיות שלה ולכן חייבת לסווג מחדש את כל הנכסים הפיננסיים המושפעים ביום 1 באפריל (כלומר ביום הראשון של תקופת הדיווח הבאה של הישות), הישות חייבת שלא לקבל עסקאות משכנתאות קמעונאיות חדשות ולא לעסוק בדרך אחרת בפעילויות שהן עקביות עם המודל העסקי הקודם שלה לאחר 15 בפברואר.

4.4.3 הדוגמאות הבאות אינן שינויים במודל העסקי:

(א) שינוי בכוונה המתייחס לנכסים פיננסיים מסוימים (גם בנסיבות של שינויים משמעותיים בתנאי השוק).

(ב) היעלמות זמנית של שוק מסוים לנכסים פיננסיים.

(ג) העברה של נכסים פיננסיים בין חלקים של הישות בעלי מודלים עסקיים שונים.

מדידה (פרק 5)

מדידה לראשונה (תת-פרק 5.1)

- 5.1.1ב השווי ההוגן של מכשיר פיננסי במועד ההכרה לראשונה הוא באופן רגיל מחיר העסקה (כלומר השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה, ראה גם סעיף 5.1.2א.1 ותקן דיווח כספי בינלאומי 13). אולם, אם חלק מהתמורה שניתנה או שהתקבלה היא עבור משהו פרט למכשיר הפיננסי ישות תמדוד את השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לדוגמה, ניתן למדוד את השווי ההוגן של הלוואה לזמן ארוך או חייב לזמן ארוך שאינם נושאים ריבית כערך נוכחי של כל תקבולי המזומנים העתידיים המהוונים לפי שיעור(י) ריבית שוק של מכשיר דומה (דומה מבחינת מטבע, תקופה, סוג שיעור ריבית וגורמים אחרים) בעל דירוג אשראי דומה. תשלום נוסף כלשהו אשר ניתן ללווה הוא הוצאה או הקטנת הכנסה, אלא אם כן הוא כשיר להכרה כסוג אחר של נכס.
- 5.1.2ב אם הישות יוצרת הלוואה שנושאת שיעור ריבית שאינו שיעור ריבית השוק (לדוגמה 5 אחוזים כאשר שיעור השוק להלוואות דומות הוא 8 אחוזים), ומקבלת עמלת תשלום מראש כפיצוי, הישות מכירה בהלוואה בשווייה ההוגן, כלומר בניכוי העמלה שהתקבלה.
- 5.1.2א.1ב הראיה הטובה ביותר לשווי ההוגן של מכשיר פיננסי במועד ההכרה לראשונה היא באופן רגיל מחיר העסקה (כלומר, השווי ההוגן של התמורה שניתנה או שהתקבלה, ראה גם תקן דיווח כספי בינלאומי 13). אם ישות קובעת שהשווי ההוגן בעת ההכרה לראשונה שונה ממחיר העסקה כמוזכר בסעיף 5.1.1א.1, הישות תטפל באותו מועד במכשיר זה כלהלן:
- (א) במדידה שנדרשת על ידי סעיף 5.1.1, אם שווי הוגן זה נתמך על ידי מחיר מצוטט בשוק פעיל עבור נכס זהה או התחייבות זהה (כלומר נתון רמה 1) או מבוסס על טכניקת הערכה שמשמשת רק בנתונים משוקים שניתנים לצפייה. ישות תכיר בהפרש שבין השווי ההוגן במועד ההכרה לראשונה לבין מחיר העסקה כרווח או הפסד.
- (ב) בכל המקרים האחרים, במדידה שנדרשת על ידי סעיף 5.1.1, מותאמת כדי לדחות את ההפרש בין השווי ההוגן במועד ההכרה לראשונה לבין מחיר העסקה. לאחר הכרה לראשונה, הישות תכיר בהפרש שנדחה כרווח או הפסד רק במידה שהוא נובע משינוי בגורם (כולל זמן) שמשתתפים בשוק יביאו בחשבון בעת המחרת הנכס או ההתחייבות.

מדידה עוקבת (תתי-פרק 5.2 ו-5.3)

5.2.1ב אם מכשיר פיננסי שהוכר קודם לכן כנכס פיננסי נמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד והשווי ההוגן שלו יורד מתחת לאפס, זאת התחייבות פיננסית שנמדדת בהתאם לסעיף 4.2.1. אולם, חוזים מעורבים עם חוזים מארחים שהם נכסים בתחולת תקן זה נמדדים תמיד בהתאם לסעיף 4.3.2.

5.2.2ב הדוגמה הבאה ממחישה את הטיפול החשבונאי בעלויות עסקה במדידה לראשונה ובמדידה עוקבת של נכס פיננסי שנמדד בשווי הוגן כשהשינויים נזקפים לרווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5 או לסעיף 4.1.א2. ישות רוכשת נכס פיננסי תמורת 100 ש"ח בתוספת עמלה רכישה בסך 2 ש"ח. בתחילה, הישות מכירה בנכס בסכום 102 ש"ח. תקופת הדיווח מסתיימת יום לאחר מכן, כאשר מחיר השוק המצוטט של הנכס הוא 100 ש"ח. אם הנכס היה נמכר, היה צורך לשלם עמלה בסך 3 ש"ח. באותו מועד, הישות מודדת את הנכס בסכום 100 ש"ח (ללא התייחסות לעמלה האפשרית במכירה) ומכירה בהפסד בסך 2 ש"ח ברווח כולל אחר. אם הנכס הפיננסי נמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.א2, עלויות העסקה מופחתות לרווח או הפסד תוך שימוש בשיטת הריבית האפקטיבית.

5.2.א2ב המדידה העוקבת של נכס פיננסי או של התחייבות פיננסית וההכרה העוקבת ברווחים והפסדים המתוארים בסעיף 5.1.א2 יהיו עקביים עם הדרישות של תקן זה.

השקעות במכשירים הוניים וחוזים על השקעות כאלה

5.2.3ב כל ההשקעות במכשירים הוניים וחוזים על מכשירים אלה חייבים להימדד בשווי הוגן. אולם, בנסיבות מוגבלות, עלות עשויה להיות אומדן מתאים לשווי הוגן. זה עשוי להיות המקרה אם מידע עדכני יותר למדידת השווי ההוגן אינו ניתן להשגה, או אם יש טווח רחב למדידות שווי הוגן אפשריות ועלות מייצגת את האומדן הטוב ביותר של שווי הוגן בטווח זה.

5.2.4ב סימנים לכך שעלות עשויה שלא לייצג שווי הוגן כוללים:

(א) שינוי משמעותי בביצועים של הישות המושקעת לעומת תקציבים, תוכניות או יעדי ביניים.

(ב) שינויים בציפיות שיושגו יעדי ביניים של המוצר הטכני של הישות המושקעת.

(ג) שינוי משמעותי בשוק להון של הישות המושקעת או למוצריה או למוצריה הפוטנציאליים.

- (ד) שינוי משמעותי בכלכלה העולמית או בסביבה הכלכלית שבה פועלת הישות המושקעת.
- (ה) שינוי משמעותי בביצועים של ישויות בנות-השוואה, או בהערכות השווי שיושמו על ידי השוק הכולל.
- (ו) עניינים פנימיים של הישות המושקעת כגון תרמית, סכסוכים מסחריים, תביעות, שינויים בהנהלה או באסטרטגיה.
- (ז) ראיות מעסקאות חיצוניות בהן של הישות המושקעת, על ידי הישות המושקעת (כגון הנפקה חדשה של הון) או על ידי העברות של מכשירים הוניים בין צדדים שלישיים.

5.2.5ב הרשימה בסעיף 5.2.4 אינה ממצה. ישות תשתמש בכל המידע בנוגע לביצועים ולפעולות של הישות המושקעת אשר נעשה ניתן להשגה לאחר מועד ההכרה לראשונה. במידה שקיימים גורמים רלוונטיים כאלה, הם עשויים להצביע על כך שעלות עשויה שלא לייצג שווי הוגן. במקרים כאלה, הישות חייבת למדוד שווי הוגן.

5.2.6ב עלות אף פעם אינה האומדן הטוב ביותר לשווי הוגן של השקעות במכשירים הוניים מצוטטים (או של חוזים על מכשירים הוניים מצוטטים).

מדידת עלות מופחתת (תת-פרק 5.4)

שיטת ריבית אפקטיבית

5.4.1ב בעת יישום שיטת הריבית האפקטיבית, ישות מזהה עמלות שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי של מכשיר פיננסי. התיאור של עמלות עבור שירותים פיננסיים עשוי לא להעיד על המהות והתוכן של השירותים שסופקו. עמלות שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי של מכשיר פיננסי מטופלות כתיאום לשיעור הריבית האפקטיבי, אלא אם כן המכשיר הפיננסי נמדד בשווי הוגן, כאשר השינוי בשווי ההוגן מוכר ברווח או הפסד. במקרים אלה, העמלות מוכרות כהכנסות או כהוצאה כאשר המכשיר מוכר לראשונה.

5.4.2ב עמלות שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי של מכשיר פיננסי כוללות:

(א) עמלות יצירה המתקבלות על ידי הישות המתייחסות ליצירתו או לרכישתו של נכס פיננסי. עמלות כאלה עשויות לכלול פיצוי בגין פעילויות כגון הערכת מצבו הכספי של הלווה, הערכה ורישום של ערבויות, ביטחונות והסדרי ביטחון אחרים, ניהול משא ומתן לגבי תנאי המכשיר, הכנה ועיבוד מסמכים וסגירת העסקה.

עמלות אלה הן חלק אינטגרלי מיצירת מעורבות במכשיר הפיננסי שנוצר.

(ב) עמלות מחויבות המתקבלות על ידי הישות ליצירת הלוואה כאשר המחויבות למתן הלוואה אינה נמדדת בהתאם לסעיף 4.2.1 סעיף קטן (א) וצפוי שהישות תתקשר בהסדר הלוואה ספציפי. עמלות אלה נחשבות כפיצוי בגין מעורבות נמשכת ברכישה של מכשיר פיננסי. אם המחויבות פוקעת מבלי שהישות העמידה את הלוואה, העמלה מוכרת כהכנסות במועד פקיעת המחויבות.

(ג) עמלות יצירה המתקבלות בהנפקת התחייבויות פיננסיות הנמדדות בעלות מופחתת. עמלות אלה הן חלק אינטגרלי מיצירת מעורבות בהתחייבות פיננסית. ישות מבחינה בין עמלות ועלויות שהן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי על ההתחייבות הפיננסית לבין עמלות יצירה ועלויות עסקה המתייחסות לזכות לספק שירותים, כגון שירותי ניהול השקעות.

5.4.3ב עמלות שאינן חלק אינטגרלי משיעור הריבית האפקטיבי של מכשיר פיננסי ומטופלות בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 15 כוללות:

(א) עמלות הנגבות עבור שירות הלוואה;

(ב) עמלות מחויבות ליצירת הלוואה כאשר המחויבות למתן הלוואה אינה נמדדת בהתאם לסעיף 4.2.1 סעיף קטן (א) וזה לא סביר שתהיה התקשרות בהסדר הלוואה ספציפי; וכן

(ג) עמלות סינדיקציה של הלוואה המתקבלות על ידי ישות שמסדירה הלוואה מבלי להותיר בידיה חלק מחבילת הלוואה (או אשר מותירה בידיה חלק באותו שיעור ריבית אפקטיבי לסיוכין בר-השוואה כמו של משתתפים אחרים).

5.4.4ב בעת יישום שיטת הריבית האפקטיבית, ישות, בדרך כלל, מפחיתה עמלות, נקודות (points) ששולמו או שהתקבלו, עלויות עסקה וכל הפרמיות או הניכיונות האחרים שנכללו בחישוב שיעור הריבית האפקטיבי, במהלך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי. אולם, משתמשים בתקופה קצרה יותר אם זו התקופה שהעמלות, שהנקודות ששולמו או שהתקבלו, שעלויות העסקה, שהפרמיות או שהניכיונות מתייחסות אליה. זה יהיה המצב כאשר המשתנה, שהעמלות, שהנקודות ששולמו או שהתקבלו, שעלויות העסקה, שהפרמיות או שהניכיונות מתייחסות אליו, נקבע מחדש לפי שיעורי שוק לפני מועד הפירעון החזוי של המכשיר הפיננסי. במקרה כזה, תקופת ההפחתה המתאימה היא התקופה עד למועד הקרוב של קביעת מחיר מחדש כזה. לדוגמה, אם פרמיה או ניכיון על מכשיר פיננסי ריבית משתנה משקפים ריבית שנצברה על המכשיר הפיננסי ממועד תשלום הריבית האחרון, או משקפים שינויים בשיעורי ריבית שוק ממועד התאמת

שיעור הריבית המשתנה לשיעורי שוק, הפרמיה או הניכיון יופחתו עד למועד הבא שבו מבוצעת התאמה של הריבית המשתנה לשיעורי השוק. זאת מאחר שהפרמיה או הניכיון מתייחסים לתקופה עד למועד הבא של התאמת הריבית, מפני שבאותו מועד המשתנה שהפרמיה או שהניכיון (משמע, שיעורי ריבית) מתייחסים אליו מותאם לשיעורי שוק. אולם, אם הפרמיה או הניכיון נובעים משינוי במרווח האשראי מעבר לריבית המשתנה המפורטת במכשיר הפיננסי, או נובעים משינויים במשתנים אחרים שאינם מותאמים לשיעורי השוק, הפרמיה או הניכיון מופחתים במהלך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי.

5.4.5ב לגבי נכסים פיננסיים בריבית משתנה והתחייבויות פיננסיות בריבית משתנה, אמידה מחדש תקופתית של תזרימי מזומנים, כדי לשקף תנודות בשיעורי ריבית שוק, משנה את שיעור הריבית האפקטיבי. אם נכס פיננסי בריבית משתנה או התחייבות פיננסית בריבית משתנה מוכרים לראשונה בסכום השווה לקרן שתקבל או תשולם במועד הפירעון, לאמידה מחדש של תשלומי הריבית העתידיים, בדרך כלל, אין השפעה משמעותית על הערך בספרים של הנכס או ההתחייבות.

5.4.6ב אם ישות מעדכנת את האומדנים שלה לגבי תשלומים או תקבולים (מלבד תיקונים בהתאם לסעיף 5.4.3 ושינויים באומדנים של הפסדי אשראי חזויים), היא תתאים את הערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי או את העלות המופחתת של התחייבות פיננסית (או של קבוצה של מכשירים פיננסיים) כדי לשקף את תזרימי המזומנים החזויים בפועל ואת אומדן תזרימי המזומנים החזויים המעודכן. הישות מחשבת מחדש את הערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי או את העלות המופחתת של ההתחייבות הפיננסית כערך הנוכחי של אומדן תזרימי המזומנים החזויים העתידיים אשר מהווים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של המכשיר הפיננסי (או בשיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי עבור נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו) או, כאשר מתאים, בשיעור הריבית האפקטיבי המעודכן, אשר מחושב בהתאם לסעיף 6.5.10. התיאום מוכר ברווח או הפסד כהכנסה או כהוצאה.

5.4.7ב במקרים אחדים נכס פיננסי נחשב כפגום עקב סיכון אשראי במועד ההכרה לראשונה, מאחר שסיכון האשראי גבוה מאוד, ובמקרה של רכישה, הנכס נרכש בניכיון עמוק. ישות נדרשת לכלול את הפסדי האשראי החזויים במועד ההכרה לראשונה באומדן תזרימי המזומנים בעת חישוב שיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי עבור נכסים פיננסיים אשר נחשבים כנכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו, במועד ההכרה לראשונה. אולם, אין המשמעות ששיעור ריבית אפקטיבי מותאם לסיכון אשראי צריך להיות מיושם רק מאחר שלנכס הפיננסי קיים סיכון אשראי גבוה במועד ההכרה לראשונה.

עלויות עסקה

5.4.8ב עלויות עסקה כוללות שכר ועמלות המשולמים לסוכנים (כולל עובדים הפועלים כסוכני מכירות), ליועצים, לברוקרים ולסוחרים, היטלים על ידי גופי פיקוח ועל ידי בורסות לניירות ערך, ומסי העברה ומכסים. עלויות עסקה אינן כוללות פרמיות או ניכיונות על חוב, עלויות מימון או עלויות מנהליות פנימיות או עלויות החזקה פנימיות.

מחיקה

5.4.9ב מחיקות יכולות להתייחס לנכס פיננסי במלואו או לחלק ממנו. לדוגמה, ישות מתכננת להשתמש (enforce) בביטחונות על נכס פיננסי וצופה להשיב לא יותר מ-30 אחוז מהנכס הפיננסי באמצעות הביטחונות. אם לישות אין סיכויים (prospects) סבירים להשבה של תזרימי מזומנים נוספים מהנכס הפיננסי, עליה למחוק את יתרת 70 האחוז של הנכס הפיננסי.

ירידת ערך (תת-פרק 5.5)

בסיס בחינה קבוצתי ואינדיווידואלי

5.5.1ב כדי לקיים את המטרה של הכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר בגין עלייה משמעותית בסיכון אשראי ממועד ההכרה לראשונה, ייתכן שיהיה צורך לבצע את הבחינה של עלייה משמעותית בסיכון האשראי על בסיס קבוצתי על ידי הבאה בחשבון של מידע המהווה סימן לעלייה משמעותית בסיכון האשראי, לדוגמה, של קבוצה או תת-קבוצה של מכשירים פיננסיים. זאת כדי להבטיח שישות מקיימת את המטרה של הכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר כאשר קיימת עלייה משמעותית בסיכון אשראי, גם אם ראייה של עלייה משמעותית כזו בסיכון האשראי ברמת המכשיר האינדיווידואלי עדיין אינה ניתנת להשגה.

5.5.2ב הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר חזויים בדרך כלל להיות מוכרים לפני שמכשיר פיננסי הופך להיות בפיגור. באופן טיפוסי, עלייה משמעותית בסיכון האשראי לפני שמכשיר פיננסי הופך להיות בפיגור או שנצפים גורמי פיגור אחרים ספציפיים ללווה (לדוגמה, תיקון או שינוי מבני). כתוצאה מכך, כאשר מידע סביר וניתן לביסוס, שהוא יותר צופה פני עתיד מאשר מידע לגבי פיגור, ניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, הישות חייבת להשתמש בו כדי לבחון שינויים בסיכון אשראי.

5.5.3ב אולם, בהתאם למהות המכשירים הפיננסיים והמידע לגבי סיכון אשראי הניתן להשגה לגבי קבוצות מסוימות של מכשירים פיננסיים, ייתכן שישות לא תהיה מסוגלת לזהות שינויים משמעותיים בסיכון אשראי עבור מכשירים פיננסיים אינדיווידואליים לפני שמכשיר פיננסי

הופך להיות בפיגור. זה עשוי להיות המקרה עבור מכשירים פיננסיים כמו הלוואות קמעונאיות קיים מידע מעודכן מועט לגבי סיכון אשראי שלהן או לא קיים כלל מידע מעודכן, אשר מושג ומנוטר באופן שגרתי לגבי מכשיר אינדיווידואלי, עד שהלקוח מפר את התנאים החוזיים. אם שינויים בסיכון האשראי לגבי מכשירים פיננסיים אינדיווידואליים אינם מזהים (captured) לפני שהם הופכים להיות בפיגור, הפרשה להפסד המבוססת רק על מידע לגבי האשראי ברמת מכשיר פיננסי אינדיווידואלי לא תייצג נאמנה את השינויים בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.4ב בנסיבות אחדות לישות אין מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים כדי למדוד הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר על בסיס מכשיר אינדיווידואלי. במקרה כזה, הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר יוכרו על בסיס קבוצתי אשר מביא בחשבון מידע מקיף לגבי סיכון אשראי. מידע מקיף לגבי סיכון אשראי זה חייב לכלול לא רק מידע לגבי פיגור, אלא את כל המידע הרלוונטי לגבי אשראי, כולל מידע צופה פני עתיד מקרו-כלכלי, כדי לבצע קירוב לתוצאה של הכרה בהפסדי אשראי לאורך כל חיי המכשיר כאשר חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה ברמת המכשיר האינדיווידואלי.

5.5.5ב לצורך קביעה כי חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי והכרה בהפרשה להפסד על בסיס קבוצתי, ישות יכולה לקבץ מכשירים פיננסיים על בסיס מאפייני סיכון אשראי משותפים במטרה להקל על הניתוח שמיועד לאפשר זיהוי עלייה משמעותית בסיכון האשראי במועד. הישות לא תסווה מידע זה על ידי קיבוץ מכשירים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון שונים. דוגמאות למאפייני סיכון אשראי משותפים עשויות לכלול את המאפיינים הבאים, אך אינן מוגבלים אליהם:

- (א) סוג מכשיר;
- (ב) דירוג סיכון אשראי;
- (ג) סוג ביטחונות;
- (ד) מועד הכרה לראשונה;
- (ה) תקופה שנותרה עד למועד הפירעון;
- (ו) ענף;
- (ז) מיקום גאוגרפי של הלווה; וכן
- (ח) שווי הביטחונות ביחס לנכס הפיננסי אם יש לכך השפעה על ההסתברות להתרחשות כשל אשראי (לדוגמה, הלוואות ללא זכות חזרה בתחומי שיפוט אחדים או יחסי הלוואה לשווי).

5.5.6ב סעיף 5.5.4 דורש שהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר יוכרו בגין כל המכשירים הפיננסיים שחלה עליהם משמעותית בסיכון האשראי שלהם ממועד ההכרה לראשונה. כדי לקיים מטרה זו, אם ישות אינה מסוגלת לקבץ מכשירים פיננסיים הנחשבים ככאלה שחלה עליהם משמעותית בסיכון האשראי שלהם ממועד ההכרה לראשונה בהתבסס על מאפייני סיכון אשראי משותפים, הישות תכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר בגין חלק מהנכסים הפיננסיים לגביהם נחשב שהייתה עליהם משמעותית בסיכון האשראי. הקיבוץ של מכשירים פיננסיים כדי לבחון אם חלו שינויים בסיכון האשראי על בסיס קבוצתי עשוי להשתנות לאורך זמן כשמידע חדש נעשה ניתן להשגה על קבוצות של מכשירים פיננסיים או על מכשירים פיננסיים אינדיווידואליים.

עיתוי ההכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר

5.5.7ב הבחינה אם יש להכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר מבוססת על עלייה משמעותית בסבירות או בסיכון להתרחשות כשל אשראי ממועד ההכרה לראשונה (ללא קשר אם מכשיר פיננסי תומחר מחדש כדי לשקף עלייה בסיכון האשראי) ולא על ראייה לכך ששכס פיננסי הוא פגום עקב סיכון אשראי במועד הדיווח או לכך ששכס אשראי התרחש בפועל. באופן כללי, תהיה עלייה משמעותית בסיכון האשראי לפני ששכס פיננסי הופך לשכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי או לפני שמתרחש כשל אשראי בפועל.

5.5.8ב לגבי מחויבויות למתן הלוואות, ישות מביאה בחשבון שינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי בגין ההלוואה שהמחויבות למתן הלוואה מתייחסת אליה. לגבי חוזי ערבות פיננסית, ישות מביאה בחשבון את השינויים בסיכון שהלווה המוגדר לא יעמוד במחויבויותיו בהתאם לחוזה.

5.5.9ב המשמעותיות של שינוי בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה תלויה בסיכון להתרחשות כשל אשראי נכון למועד ההכרה לראשונה. לכן, שינוי נתון, במונחים אבסולוטיים, בסיכון להתרחשות כשל אשראי יהיה משמעותי יותר עבור מכשיר פיננסי עם סיכון ראשוני להתרחשות כשל אשראי נמוך יותר ביחס למכשיר פיננסי עם סיכון ראשוני להתרחשות כשל אשראי גבוה יותר.

5.5.10ב הסיכון להתרחשות כשל אשראי של מכשירים פיננסיים שיש להם סיכון אשראי בר-השוואה הוא גדול יותר ככל שאורך החיים החזוי של המכשיר הוא ארוך יותר; לדוגמה, הסיכון להתרחשות כשל אשראי על איגרת חוב המדורגת AAA שאורך החיים החזוי שלה הוא 10 שנים הוא גבוה יותר מאשר זה של איגרת חוב המדורגת AAA שאורך החיים החזוי שלה הוא 5 שנים.

5.5.11ב בגלל הקשר בין אורך החיים החזוי לבין הסיכון להתרחשות כשל אשראי, לא ניתן לבחון את השינוי בסיכון האשראי רק על ידי השוואת השינוי בסיכון האבסולוטי להתרחשות כשל אשראי לאורך זמן. לדוגמה, אם הסיכון להתרחשות כשל אשראי במכשיר פיננסי שאורך החיים החזוי שלו הוא 10 שנים במועד ההכרה לראשונה זהה לסיכון להתרחשות כשל אשראי באותו מכשיר פיננסי שאורך החיים החזוי שלו בתקופה עוקבת הוא רק חמש שנים, הדבר עשוי להצביע על עלייה בסיכון אשראי. זאת מאחר שהסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך אורך החיים החזוי בדרך כלל פוחת ככל שהזמן חולף אם סיכון האשראי נותר ללא שינוי והמכשיר הפיננסי קרוב יותר למועד הפירעון. אולם, לגבי מכשירים פיננסיים שיש להם רק מחויבויות תשלום משמעותיות קרוב למועד הפירעון של המכשיר הפיננסי, הסיכון להתרחשות כשל אשראי אינו פוחת בהכרח ככל שהזמן חולף. במקרה כזה, ישות צריכה להביא בחשבון גם גורמים איכותיים אחרים אשר יוכיחו אם סיכון אשראי עלה בצורה משמעותית ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.12ב ישות רשאית ליישם גישות שונות בעת בחינה אם סיכון האשראי בגין מכשיר פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה או בעת מדידת הפסדי אשראי חזויים. ישות רשאית ליישם גישות שונות למכשירים פיננסיים שונים. גישה שאינה כוללת את ההסתברות לכשל אשראי כנתון, כמו גישת שיעור הפסד אשראי, יכולה להיות עקבית עם דרישות תקן זה, בתנאי שישות יכולה להפריד את השינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי משינויים בגורמים אחרים להפסדי אשראי חזויים, כמו ביטחונות, ושהישות מביאה בחשבון בעת הבחינה את:

(א) השינוי בסיכון להתרחשות כשל אשראי ממועד ההכרה לראשונה;

(ב) אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי; וכן

(ג) מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים שעשוי להשפיע על סיכון אשראי.

5.5.13ב השיטות ששימשו לקבוע אם סיכון אשראי בגין מכשיר פיננסי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה צריכות להביא בחשבון את המאפיינים של המכשיר הפיננסי (או של הקבוצה של המכשירים הפיננסיים) ואת דפוסי כשל האשראי בעבר של מכשירים פיננסיים בני-השוואה. למרות הדרישה בסעיף 5.5.9, עבור מכשירים פיננסיים שדפוסי כשל האשראי שלהם אינם מרוכזים בנקודה ספציפית במהלך אורך החיים החזוי של המכשיר הפיננסי, שינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך 12 החודשים הבאים עשויים להיות קירוב סביר לשינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי לאורך כל חיי המכשיר. במקרים כאלה, ישות רשאית להשתמש בשינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך 12 החודשים הבאים כדי לקבוע אם סיכון האשראי

עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה, אלא אם כן הנסיבות מצביעות על כך שנדרשת בחינה לגבי כל אורך החיים.

5.5.14ב אולם, עבור מכשירים פיננסיים אחדים, או בנסיבות אחדות, ייתכן שלא יהיה זה מתאים להשתמש בשינויים בסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך 12 החודשים הבאים כדי לקבוע אם יש להכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר. לדוגמה, השינוי בסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך 12 החודשים הבאים עשוי שלא להוות בסיס מתאים לקביעה אם סיכון האשראי עלה בגין מכשיר פיננסי שמועד הפירעון שלו חל בעוד יותר מ-12 חודש כאשר:

(א) למכשיר הפיננסי יש רק מחויבויות תשלום משמעותיות מעבר ל-12 החודשים הבאים;

(ב) שינויים בגורמים מקרו-כלכליים רלוונטיים או בגורמים אחרים המתייחסים לאשראי שאינם משתקפים במידה מספקת בסיכון להתרחשות כשל אשראי במהלך 12 החודשים הבאים; או

(ג) שינויים בגורמים המתייחסים לאשראי שיש להם רק השפעה על סיכון האשראי של המכשיר הפיננסי (או שיש להם השפעה בולטת יותר) מעבר ל-12 חודש.

קביעה אם סיכון אשראי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה

5.5.15ב בעת קביעה אם נדרשת הכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר, ישות תביא בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס שניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים ושעשוי להשפיע על סיכון האשראי של מכשיר פיננסי בהתאם לסעיף 5.5.17 סעיף קטן (ג). ישות אינה צריכה לבצע חיפוש ממצה של מידע בעת קביעה אם סיכון האשראי עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.16ב ניתוח סיכון אשראי הוא ניתוח הוליסטי ומרובה גורמים; האם גורם ספציפי הוא רלוונטי והמשקל שלו ביחס ליתר הגורמים, יהיו תלויים בסוג המוצר, מאפיינים של המכשירים הפיננסיים ושל הלווה כמו גם אזור גאוגרפי. ישות תביא בחשבון מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, שהוא רלוונטי למכשיר הפיננסי המסוים הנבחן. אולם, ייתכן כי לא ניתן יהיה לזהות גורמים אחדים או סימנים אחדים ברמת המכשיר הפיננסי האינדיווידואלי. במקרה כזה, יש לבחון את הגורמים או הסימנים עבור תיקים מתאימים, קבוצות מתאימות של תיקים או חלקים מתאימים של תיק של מכשירים פיננסיים כדי לקבוע אם הדרישה בסעיף 5.5.3 להכרה של הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר התקיימה.

5.5.17ב הרשימה הבאה של מידע, שאינה רשימה ממצה, עשויה להיות רלוונטית בבחינת השינויים בסיכון אשראי:

- (א) שינויים משמעותיים במדדי (indicators) מחיר פנימיים של סיכון אשראי כתוצאה משינוי בסיכון אשראי ממועד ההתקשרות, כולל, אך לא מוגבל לכך, מרווח האשראי שהיה נוצר אם מכשיר פיננסי מסוים או מכשיר פיננסי דומה עם אותם תנאים ואותו צד שכנגד היו נוצרים מחדש או מונפקים מחדש במועד הדיווח.
- (ב) שינויים אחרים בשיעורים או בתנאים של מכשיר פיננסי קיים אשר היו שונים באופן משמעותי אם המכשיר היה נוצר מחדש או מונפק מחדש במועד הדיווח (כמו אמות מידת נוקשות יותר, סכומי ביטחונות או ערבויות גדולים יותר, או כיסוי הכנסה (income coverage) גבוה יותר) עקב שינויים בסיכון האשראי של המכשיר הפיננסי ממועד ההכרה לראשונה.
- (ג) שינויים משמעותיים במדדי (indicators) שוק חיצוניים של סיכון אשראי בגין מכשיר פיננסי מסוים או מכשירים פיננסיים דומים עם אותו אורך חיים חזוי. שינויים במדדי שוק של סיכון אשראי כוללים, אך אינם מוגבלים לבאים:
- (i) מרווח האשראי;
 - (ii) מחירי חוזי החלפת כשל אשראי בגין הלווה;
 - (iii) אורך הזמן או המידה שבהם השווי ההוגן של נכס פיננסי היה נמוך מעלותו המופחתת; וכן
 - (iv) מידע שוק אחר המתייחס ללווה, כמו שינויים במחיר מכשירי החוב או מכשירים הוניים של הלווה.
- (ד) שינוי משמעותי בפועל או שינוי משמעותי חזוי בדירוג האשראי החיצוני של המכשיר הפיננסי.
- (ה) הורדה, בפועל או חזויה, של דירוג אשראי פנימי ללווה או ירידה בניקוד התנהגותי המשמש לבחינת סיכון אשראי באופן פנימי. דירוגי אשראי פנימיים וניקוד התנהגותי פנימי הם מהימנים יותר כאשר הם ממופים לדירוגים חיצוניים או שהם נתמכים במחקרי כשל אשראי.
- (ו) שינויים בפועל או חזויים, בעלי השפעה שלילית על התנאים העסקיים, הפיננסיים או הכלכליים אשר חזויים לגרום לשינוי משמעותי ביכולת של הלווה לקיים את מחויבויות החוב שלו, כמו עלייה בפועל או חזויה, בשיעורי הריבית או עלייה משמעותית חזויה בשיעורי האבטלה.
- (ז) שינוי משמעותי בפועל או חזוי, בתוצאות התפעוליות של הלווה. דוגמאות כוללות ירידה, בפועל או חזויה, בהכנסות או

במרווחים, עלייה בסיכונים תפעוליים, מחסור בהון חוזר, ירידה באיכות נכס, עלייה במינוף מאזני, נזילות, בעיות בהנהלה או שינויים בהיקף העסק או במבנה הארגוני (כמו הפסקת מגזר של העסק) שגורמים לשינוי משמעותי ביכולת הלווה לקיים את מחויבויות החוב שלו.

(ח) עלייה משמעותית בסיכון האשראי של מכשירים פיננסיים אחרים של אותו לווה.

(ט) שינויים בפועל או חזויים בעלי השפעה שלילית, בסביבה הפיקוחית, הכלכלית או הטכנולוגית של הלווה שגורמים לשינוי משמעותי ביכולת של הלווה לקיים את מחויבויות החוב שלו. כמו ירידה בביקוש למוצר המכירה של הלווה מאחר שחל שינוי כיוון בטכנולוגיה.

(י) שינויים משמעותיים בערך של ביטחונות התומכות במחויבות או באיכות של ערבויות או באמצעים לחיזוק אשראי של צדדים שלישיים, אשר חזויים להקטין את התמריץ הכלכלי של הלווה לשלם את התשלומים החזויים במועדם או אשר תהיה להם השפעה אחרת על ההסתברות להתרחשות כשל אשראי. לדוגמה, אם הערך של ביטחונות יורד מאחר שמחירי הבתים יורדים, ללווים בתחומי שיפוט אחדים יש תמריץ גדול יותר לכשל אשראי של תשלומי המשכנתה שלהם.

(יא) שינוי משמעותי באיכות של הערבות שסופקה על ידי בעל מניות (או על ידי הורים של יחיד) אם לבעל המניות (או להורים) יש תמריץ ויכולת פיננסית למנוע כשל אשראי על ידי הזרמת הון או מזומנים.

(יב) שינויים משמעותיים, כמו ירידה בתמיכה הפיננסית מחברה אם או שותף אחר או שינוי משמעותי, בפועל או חזוי, באיכות של אמצעי לחיזוק אשראי, אשר חזויים להקטין את התמריץ הכלכלי של הלווה לשלם את התשלומים החזויים במועדם. אמצעים לחיזוק איכות אשראי או תמיכה כוללים הבאה בחשבון של המצב הפיננסי של הערב ו/או לגבי זכויות שהונפקו באיגוחים, אם הזכויות הנחותות חזויות להיות מסוגלות לספוג את הפסדי האשראי החזויים (לדוגמה, על ההלוואות שבבסיס האיגוח).

(יג) שינויים חזויים בתיעוד ההלוואות כולל הפרה חזויה של חוזה שעשויה להוביל לויתורים על אמות מידה או לתיקונים לאמות מידה, לפטור זמני מתשלומי ריבית (interest payment holidays), עלייה בשיעורי הריבית (interest rate step-ups), דרישת ביטחונות או ערבויות נוספות, או שינויים אחרים למסגרת החוזית של המכשיר.

(יד) שינויים משמעותיים בביצועים החזויים או בהתנהלות החזויה של הלווה, כולל שינויים במצב התשלומים של הלווים בקבוצה (לדוגמה, עלייה במספר התשלומים החזויים שהתעכבו או במידה שלהם או שינויים משמעותיים במספר החזוי של לווים בכרטיס אשראי אשר חזויים להגיע או לעבור את מגבלת האשראי שלהם או שחזויים לשלם את הסכום החודשי המינימלי).

(טו) שינויים בגישת ניהול האשראי של הישות ביחס למכשיר הפיננסי; כלומר, בהתבסס על סימנים חדשים לשינויים בסיכון האשראי של מכשיר פיננסי, הנוהג של ניהול אשראי של הישות חזוי להיות אקטיבי יותר או להיות ממוקד בניהול המכשיר, כולל העובדה שהמכשיר ינוטר או יפוקח באופן צמוד יותר, או שהישות באופן ספציפי תתערב בעסקי הלווה.

(טז) מידע לגבי תשלומים בפיגור, כולל ההנחה הניתנת להפרכה כמפורט בסעיף 5.5.11.

5.5.18ב במקרים אחדים, המידע האיכותי והמידע הכמותי הלא-סטטיסטי הניתנים להשגה עשויים להיות מספיקים כדי לקבוע שמכשיר פיננסי קיים את הקריטריון להכרה בהפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר. כלומר, המידע אינו צריך לזרום דרך מודל סטטיסטי או תהליך דירוג אשראי כדי לקבוע אם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי של המכשיר הפיננסי. במקרים אחרים, ייתכן שישות תצטרך להביא בחשבון מידע אחר, כולל מידע מהמודלים הסטטיסטיים שלה או מתהליכי דירוג אשראי. לחלופין, הישות רשאית לבסס את הבחינה על שני סוגי המידע, כלומר גורמים איכותיים שאינם נכללים בתהליך הדירוג הפנימי וקטגוריית דירוג פנימי ספציפית במועד הדיווח, תוך הבאה בחשבון של מאפייני סיכון האשראי במועד ההכרה לראשונה, אם שני סוגי המידע הם רלוונטיים.

הנחה הניתנת להפרכה לגבי פיגור בתשלומים של יותר מ-30 יום

5.5.19ב הנחה הניתנת להפרכה בסעיף 5.5.11 אינה סימן מוחלט שיש להכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר, אולם ההנחה היא שזו הנקודה האחרונה שבה יש להכיר בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר גם כאשר נעשה שימוש במידע צופה פני עתיד (כולל גורמים מקרו-כלכליים ברמת תיק).

5.5.20ב ישות יכולה להפריך הנחה זו. אולם, הישות יכולה לעשות זאת רק אם יש לה מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה המוכיח שגם אם התשלומים החזויים נמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום, עובדה זו אינה מייצגת עלייה משמעותית בסיכון האשראי של מכשיר פיננסי. לדוגמה, כאשר אי העמידה בתשלום הייתה מחדל מנהלי ולא נבע מקושי פיננסי של הלווה, או שלישות יש גישה לראיות מהעבר המוכיחות שאין

קורלציה בין עלייה משמעותית בסיכון להתרחשות כשל אשראי לבין נכסים פיננסיים שהתשלומים החוזיים שלהם נמצאים בפיגור של יותר מ-30 יום, אך ראיות אלה מזהות קורלציה כאמור כאשר התשלומים הם בפיגור של יותר מ-60 יום.

5.5.21ב ישות לא יכולה להתאים את העיתוי של עלייה משמעותית בסיכון האשראי ואת ההכרה בהפסדי אשראי חוזיים לאורך כל חיי המכשיר לעיתוי שבו נכס פיננסי נחשב כפגום עקב סיכון אשראי או להגדרה הפנימית של ישות לכשל אשראי.

מכשירים פיננסיים שיש להם סיכון אשראי נמוך במועד הדיווח

5.5.22ב סיכון האשראי של מכשיר פיננסי נחשב נמוך לצורכי סעיף 5.5.10, אם למכשיר הפיננסי יש סיכון נמוך לכשל אשראי, ללווה יש יכולת חזקה לקיים את מחויבויות תזרימי המזומנים החוזיים שלו בתקופה הקרובה ושינויים בעלי השפעה שלילית בתנאים הכלכליים והעסקיים בתקופה הארוכה יותר, עשויים לגרום, אך לא יגרמו בהכרח, לירידה ביכולת של הלווה לקיים את מחויבויות תזרימי המזומנים החוזיים שלו. מכשירים פיננסיים אינם נחשבים בעלי סיכון נמוך להפסד כאשר הם נחשבים בעלי סיכון אשראי נמוך רק משום הערך של הביטחונות ואותו מכשיר פיננסי ללא הביטחונות לא היה נחשב כבעל סיכון אשראי נמוך. מכשירים פיננסיים גם אינם נחשבים בעלי סיכון אשראי נמוך רק מאחר שיש להם סיכון נמוך יותר לכשל אשראי מאשר מכשירים פיננסיים אחרים של הישות או ביחס לסיכון האשראי בתחום השיפוט שבו הישות פועלת.

5.5.23ב כדי לקבוע אם למכשיר פיננסי יש סיכון אשראי נמוך, ישות רשאית להשתמש בדירוגי סיכון האשראי הפנימיים שלה או במתודולוגיות אחרות שהם עקביות עם ההבנה הגלובלית להגדרה של סיכון אשראי נמוך ואשר מביאות בחשבון סיכונים ואת סוג המכשירים הפיננסיים שמבוצעת בחינה לגביהם. דירוג חיצוני של "דרגת השקעה" הוא דוגמה למכשיר פיננסי שעשוי להיחשב כבעל סיכון אשראי נמוך. אולם, מכשירים פיננסיים אינם נדרשים להיות מדורגים באופן חיצוני כדי שיחשבו כבעלי סיכון אשראי נמוך. אולם, הם צריכים להיחשב כבעלי סיכון אשראי נמוך מנקודת מבטו של משתתף בשוק תוך הבאה בחשבון של כל התנאים של המכשיר הפיננסי.

5.5.24ב הפסדי אשראי חוזיים לאורך כל חיי המכשיר אינם מוכרים בגין מכשיר פיננסי רק מאחר שהמכשיר נחשב כבעל סיכון אשראי נמוך בתקופת הדיווח הקודמת והוא אינו נחשב כבעל סיכון אשראי נמוך במועד הדיווח. במקרה כזה, ישות תקבע אם חל שינוי משמעותי בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה ולכן אם נדרש להכיר בהפסדי אשראי חוזיים לאורך כל חיי המכשיר בהתאם לסעיף 5.5.3.

תיקונים

5.5.25ב בנסיבות אחדות, המשא ומתן מחדש לגבי תזרימי המזומנים החוזיים או התיקון של תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי עשויים להוביל לגריעה של נכס פיננסי קיים בהתאם לתקן זה. כאשר התוצאה של התיקון של נכס פיננסי היא גריעה של הנכס הפיננסי הקיים והכרה לאחר מכן בנכס הפיננסי המתוקן, הנכס המתוקן נחשב נכס פיננסי "חדש" לצורכי תקן זה.

5.5.26ב בהתאם לכך, המועד של התיקון יטופל כמועד ההכרה לראשונה של נכס פיננסי זה בעת יישום דרישות ירידת הערך לנכס הפיננסי המתוקן. בדרך כלל המשמעות היא מדידת ההפרשה להפסד בסכום השווה להפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש עד שהדרישות להכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר בסעיף 5.5.3 מתקיימות. אולם, בנסיבות לא רגילות אחדות, בעקבות תיקון שתוצאתו גריעה של הנכס הפיננסי המקורי, עשויה להיות ראייה שהנכס הפיננסי המתוקן הוא פגום עקב סיכון אשראי במועד ההכרה לראשונה, ולכן הנכס הפיננסי צריך להיות מוכר כנכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי שנוצר. זה עשוי להתרחש, לדוגמה, במצב שבו היה תיקון מהותי של נכס במצוקה (distressed asset) שתוצאתו גריעה של הנכס הפיננסי המקורי. במקרה כזה, יהיה זה אפשרי שהתוצאה של התיקון תהיה נכס פיננסי חדש שהוא פגום עקב סיכון אשראי במועד ההכרה לראשונה.

5.5.27ב אם תזרימי המזומנים החוזיים של נכס פיננסי נקבעו מחדש במשא ומתן או תוקנו בדרך אחרת, אך הנכס הפיננסי אינו נגרע, נכס פיננסי זה אינו נחשב באופן אוטומטי כבעל סיכון אשראי נמוך יותר. ישות תבחן אם הייתה עלייה משמעותית בסיכון אשראי ממועד ההכרה לראשונה על בסיס מידע סביר וניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים. זה כולל מידע מהעבר ומידע צופה פני עתיד ובחינה של סיכון האשראי במהלך כל אורך החיים החזוי של הנכס הפיננסי, אשר כולל מידע לגבי הנסיבות שהובילו לתיקון. ראייה לכך שהקריטריונים להכרה בהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר אינם מתקיימים עוד עשויה לכלול היסטוריה של ביצוע תשלומים מעודכנים ובמועדם של התנאים החוזיים המתוקנים. באופן טיפוסי, לקוח יצטרך להוכיח התנהגות תשלום טובה באופן עקבי לאורך תקופת זמן לפני שתיחשב ירידה בסיכון האשראי. לדוגמה, עבר של תשלומים שלא שולמו במועד או תשלומים לא שלמים לא יימחק בעקבות תשלום אחד במועדו בעקבות תיקון של התנאים החוזיים.

מדידת הפסדי אשראי חזויים

הפסדי אשראי חזויים

5.5.28ב הפסדי אשראי חזויים הם אומדן משוקלל הסתברות של הפסדי אשראי (כלומר, הערך הנוכחי של כל הפסדי מזומנים (cash shortfalls) לאורך

כל חיי המכשיר הפיננסי. הפסד מזומנים הוא ההפרש בין תזרימי המזומנים שהישות זכאית להם בהתאם לחוזה לבין תזרימי המזומנים שהישות צופה שהיא תקבל. מאחר שהפסדי אשראי חזויים מביאים בחשבון את הסכום של התשלומים ואת עיתויים, הפסד אשראי נוצר גם אם הישות צופה שהיא תקבל את התשלומים במלואם, אך במועד מאוחר יותר מהמועד החוזי.

5.5.29ב לגבי נכסים פיננסיים, הפסד אשראי הוא הערך הנוכחי של ההפרש בין:

(א) תזרימי המזומנים החזויים שהישות זכאית להם בהתאם לחוזה; לבין

(ב) תזרימי המזומנים שהישות צופה שהיא תקבל.

5.5.30ב לגבי מחויבויות למתן הלוואות שטרם נוצלו, הפסד אשראי הוא הערך הנוכחי של ההפרש בין:

(א) תזרימי המזומנים החזויים שהישות זכאית לקבל אם המחזיק של המחויבות למתן הלוואה מנצל (draw down) את ההלוואה; לבין

(ב) תזרימי המזומנים שהישות צופה שהיא תקבל אם ההלוואה נוצלה.

5.5.31ב אומדן של ישות להפסדי אשראי חזויים בגין מחויבויות למתן הלוואות יהיה עקבי עם הציפיות לניצול הלוואה בגין אותה מחויבות למתן הלוואה, כלומר היא תביא בחשבון את החלק החזוי של המחויבות למתן הלוואה שינוצל תוך 12 חודש ממועד הדיווח בעת אמידת הפסדי אשראי חזויים ל-12 חודש ואת החלק החזוי של המחויבות למתן הלוואה שינוצל במהלך אורך החיים החזוי של המחויבות למתן הלוואה בעת אמידת הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר.

5.5.32ב לגבי חוזה ערבות פיננסית, הישות נדרשת לשלם רק במקרה של כשל אשראי על ידי החייב בהתאם לתנאים של המכשיר שהערבות ניתנה לגביו. בהתאם לכך, הפסדי מזומנים הם התשלומים החזויים לפצות את המחזיק בגין הפסד אשראי שהתהווה לו בניכוי סכומים שהישות צופה שהיא תקבל מהמחזיק, מהחייב או מצד אחר כלשהו. אם הנכס נערב במלואו, האמידה של הפסדי מזומנים לחוזה ערבות פיננסית תהיה עקבית עם האמידות של הפסדי מזומנים לנכס הכפוף לערבות.

5.5.33ב לגבי נכס פיננסי שהוא פגום עקב סיכון אשראי במועד הדיווח, אך שהוא אינו נכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי, שנרכש או שנוצר, ישות תמדוד את הפסדי האשראי החזויים כהפרש בין הערך בספרים ברוטו של הנכס לבין הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים שנאמדו המהוונים בשיעור הריבית האפקטיבי המקורי של הנכס הפיננסי. תיאום כלשהו מוכר ברווח או הפסד כרווח או הפסד מירידת ערך.

5.5.34ב בעת מדידת הפרשה להפסד של חייב בגין חכירה, תזרימי המזומנים המשמשים לקביעת הפסדי האשראי החזויים צריכים להיות עקביים עם תזרימי המזומנים המשמשים במדידת החייב בגין חכירה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 16 חכירות.

5.5.35ב ישות רשאית להשתמש בהקלות מעשיות בעת מדידת הפסדי אשראי חזויים אם הן עקביות עם העקרונות בסעיף 5.5.17. דוגמה להקלה מעשית היא חישוב הפסדי אשראי חזויים בגין חייבים מסחריים תוך שימוש במטריצת הפרשות (provision matrix). הישות תשתמש בניסיון העבר לגבי הפסדי אשראי (מותאם, כפי שמתאים, בהתאם לסעיפים 5.5.51–5.5.52) של חייבים מסחריים כדי לאמוד את הפסדי האשראי החזויים ל-12 חודש או את הפסדי האשראי החזויים לאורך כל חיי המכשיר בגין נכסים פיננסיים, כפי שרלוונטי. מטריצת הפרשות עשויה, לדוגמה, לפרט שיעורי הפרשה קבועים בהתאם למספר הימים שחייב מסחרי נמצא בפיגור (לדוגמה, אחוז אחד אם לא נמצא בפיגור, 2 אחוז אם נמצא בפיגור של פחות מ-30 יום, 3 אחוז אם נמצא בפיגור של יותר מ-30 יום, אך פחות מ-90 יום, 20 אחוז אם נמצא בפיגור של בין 90 ל-180 יום וכו'). בהתאם למגוון של בסיס הלקוחות שלה, הישות עשויה להשתמש בקיבוצים מתאימים אם ניסיון העבר לגבי הפסדי אשראי מראה כי קיימים דפוסי הפסד שונים באופן משמעותי למגזרי לקוחות שונים. דוגמאות לקיטריונים שעשויים לשמש לקיבוץ נכסים כוללים אזור גאוגרפי, סוג מוצר, דירוג לקוח, ביטחונות או ביטוח אשראי מסחרי וסוג הלקוח (כמו סיטונאי או קמעונאי).

הגדרת כשל אשראי

5.5.36ב סעיף 5.5.9 דורש שבעת קביעה אם סיכון אשראי של מכשיר פיננסי עלה באופן משמעותי, ישות תביא בחשבון את השינוי בסיכון להתרחשות כשל אשראי ממועד ההכרה לראשונה.

5.5.37ב בעת הגדרת כשל אשראי לצורכי קביעת הסיכון להתרחשות כשל אשראי, ישות תיישם הגדרה של כשל אשראי שהיא עקבית עם ההגדרה ששימשה לצורכי ניהול פנימי של סיכון אשראי של המכשיר הפיננסי הרלוונטי ותביא בחשבון את הסימנים האיכותיים (לדוגמה, אמות מידה), כפי שמתאים. אולם, קיימת הנחה הניתנת להפרכה שכשל אשראי מתרחש לא מאוחר יותר מאשר כאשר הנכס הפיננסי נמצא בפיגור של 90 יום, אלא אם כן לישות יש מידע סביר וניתן לביסוס המוכיח שקיטריון פיגור ארוך יותר לכשל אשראי הוא מתאים יותר. ההגדרה של כשל אשראי המשמשת לצרכים אלה תיושם בעקביות לכל המכשירים הפיננסיים אלא אם כן נעשה זמין להשגה מידע המוכיח שהגדרה אחרת של כשל אשראי היא מתאימה יותר למכשיר פיננסי מסוים.

תקופה שלאורכה יש לאמוד את הפסדי האשראי החזויים

5.5.38 ב בהתאם לסעיף 5.5.19, התקופה המרבית שלאורכה יימדדו הפסדי אשראי חזויים היא התקופה החוזית המרבית שלאורכה הישות חשופה לסיכון אשראי. לגבי מחויבויות למתן הלוואות וחוזי ערבות פיננסית, זו התקופה המרבית שלאורכה לישות יש מחויבות חוזית קיימת למתן אשראי.

5.5.39 ב אולם, בהתאם לסעיף 5.5.20, מכשירים פיננסיים אחדים כוללים הן הלוואה והן רכיב מחויבות שטרם נוצלה והיכולת החוזית של הישות לדרוש פירעון ולבטל את המחויבות שטרם נוצלה אינו מגביל את החשיפה של הישות להפסדי אשראי לתקופת ההודעה המוקדמת החוזית. לדוגמה, מסגרות אשראי מתחדשות (revolving), כמו כרטיסי אשראי ומסגרות משיכת יתר, יכולות להיות מבוטלות חוזית על ידי המלווה באמצעות הודעה מוקדמת של יום אחד בלבד. אולם, באופן מעשי מלווים ממשיכים לתת אשראי לתקופה ארוכה יותר ועשויים לבטל את המסגרת רק לאחר שחלה עלייה בסיכון האשראי של הלווה, מועד שעשוי להיות מאוחר מדי כדי למנוע חלק מהפסדי האשראי החזויים או את כולם. למכשירים פיננסיים אלה יש באופן רגיל את המאפיינים הבאים כתוצאה ממהות המכשיר הפיננסי, האופן שבו המכשירים הפיננסיים מנוהלים והמהות של מידע הניתן להשגה לגבי עלייה משמעותית בסיכון אשראי:

- (א) למכשירים הפיננסיים אין תקופה קבועה או לוח החזרים ובדרך כלל יש להם תקופת ביטול חוזית קצרה (לדוגמה, יום אחד);
- (ב) היכולת החוזית לבטל את החוזה אינה נאכפת בניהול היום-יומי הרגיל של המכשיר הפיננסי והחוזה מבוטל רק כאשר הישות הופכת מודעת לעלייה בסיכון אשראי ברמת המסגרת; וכן
- (ג) המכשירים הפיננסיים מנוהלים על בסיס קבוצתי.

5.5.40 ב בעת קביעת התקופה שלאורכה הישות חזויה להיות חשופה לסיכון אשראי, אך שהפסדי אשראי חזויים בה לא יצומצמו על ידי פעולות רגילות של ניהול סיכונים אשראי, ישות צריכה להביא בחשבון את הגורמים הבאים כמו מידע מהעבר וניסיון העבר לגבי:

- (א) התקופה שלאורכה הישות הייתה חשופה לסיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים דומים;
- (ב) אורך התקופה להתרחשות כשלי אשראי קשורים בגין מכשירים פיננסיים דומים בעקבות עלייה משמעותית בסיכון אשראי; וכן
- (ג) פעולות ניהול סיכונים אשראי שישות צופה לבצע מרגע שחלה עלייה בסיכון האשראי של מכשיר פיננסי, כמו הורדה או הסרה של מחויבויות שטרם נוצלו.

תוצאה משוקללת הסתברות

5.5.41ב המטרה של אמידת הפסדי אשראי חזויים אינה לאמוד את התרחיש הגרוע ביותר וגם אינה לאמוד את התרחיש הטוב ביותר. במקום זאת, אומדן של הפסדי אשראי חזויים ישקף תמיד את האפשרות שהפסד אשראי יתרחש והאפשרות שהפסד אשראי לא יתרחש גם אם התוצאה הסבירה ביותר היא שלא יהיה הפסד אשראי.

5.5.42ב סעיף 5.5.17 סעיף קטן (א) דורש שאומדן של הפסדי אשראי חזויים ישקף סכום לא מוטה ומשוקלל הסתברות שנקבע על ידי הערכת טווח של תוצאות אפשריות. באופן מעשי, ייתכן שלא יהיה צורך בניית מורכב. במקרים אחדים, מודל פשוט יחסית עשוי להיות מספיק, ללא צורך במספר גדול של סימולציות מפורטות של תרחישים. לדוגמה, הממוצע של הפסדי אשראי של קבוצה גדולה של מכשירים פיננסיים עם מאפייני סיכון משותפים עשוי להיות אומדן סביר של הסכום משוקלל הסתברות. במצבים אחרים, צפוי שיהיה צורך בזיהוי תרחישים אשר מפרטים את הסכום והעיתוי של תזרימי מזומנים של תוצאות מסוימות ואת ההסתברות הנאמדת לתוצאות אלה. במצבים אלה, הפסדי האשראי החזויים ישקפו לפחות שתי תוצאות בהתאם לסעיף 5.5.18.

5.5.43ב לגבי הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר, ישות תאמוד את הסיכון להתרחשות כשל אשראי במכשיר פיננסי במהלך אורך החיים החזוי שלו. הפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש הם החלק מהפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר והם מייצגים את הפסדי המזומנים לאורך כל חיי המכשיר שינבעו מכשל אשראי בתקופת 12 חודש לאחר מועד הדיווח (או בתקופה קצרה יותר, אם אורך החיים החזוי של מכשיר פיננסי הוא קצר יותר מ-12 חודש), כשהם משוקללים על ידי ההסתברות להתרחשות כשל אשראי. לכן, הפסדי אשראי חזויים בתקופת 12 חודש הם לא הפסדי אשראי חזויים לאורך כל חיי המכשיר שיתהוו לישות בגין מכשירים פיננסיים שהיא חוזה שיהיה בהם כשל אשראי ב-12 החודשים הבאים וגם לא הפסדי המזומנים שחזויים במהלך 12 החודשים הבאים.

ערך הזמן של כסף

5.5.44ב הפסדי אשראי חזויים יהוונו למועד הדיווח, ולא למועד כשל האשראי הצפוי או למועד אחר כלשהו, תוך שימוש בשיעור הריבית האפקטיבי שנקבע במועד ההכרה לראשונה או קירוב שלו. אם מכשיר פיננסי נושא ריבית משתנה, הפסדי אשראי חזויים יהוונו תוך שימוש בשיעור הריבית האפקטיבי השוטף שנקבע בהתאם לסעיף 5.4.5.

5.5.45ב לגבי נכסים פיננסיים פגומים עקב סיכון אשראי, שנרכשו או שנוצרו, הפסדי אשראי חזויים יהוונו תוך שימוש בשיעור הריבית האפקטיבי המותאם לסיכון אשראי שנקבע במועד ההכרה לראשונה.

5.5.46ב הפסדי אשראי חזויים בגין חייבים בגין חכירה יהוונו תוך שימוש באותו שיעור היוון ששימש למדידה של חייבים בגין חכירה בהתאם לתקן דיווח כספי בינלאומי 16.

5.5.47ב הפסדי אשראי חזויים בגין מחויבות למתן הלוואה יהוונו תוך שימוש בשיעור ריבית אפקטיבי או קירוב שלו, אשר ייושם בעת ההכרה בנכס הפיננסי הנובע ממחויבות למתן הלוואה. זאת מאחר שלצורך המטרה של יישום דרישות ירידת הערך, נכס פיננסי שמוכר בעקבות הניצול של מחויבות למתן הלוואה יטופל כהמשך של מחויבות זו ולא כמכשיר פיננסי חדש. לפיכך, הפסדי האשראי החזויים בגין נכס פיננסי ימדדו תוך הבאה בחשבון של סיכון אשראי ראשוני של המחויבות למתן הלוואה מהמועד שבו הישות הפכה צד למחויבות שאינה ניתנת לביטול.

5.5.48ב הפסדי אשראי חזויים בגין חוזי ערבות פיננסית או בגין מחויבויות למתן הלוואות שלא ניתן לקבוע לגביהם שיעור ריבית אפקטיבי יהוונו על ידי יישום שיעור היוון אשר משקף את הערכת השוק השוטפת לערך הזמן של הכסף ולסיכונים הספציפיים לתזרימי המזומנים, אך רק אם ובמידה שבה, הסיכונים מובאים בחשבון על ידי תיאום שיעור ההיוון ולא על ידי תיאום הפסדי המזומנים המהווים.

מידע סביר וניתן לביסוס

5.5.49ב לצורך תקן זה, מידע סביר וניתן לביסוס הוא מידע שניתן להשגה באופן סביר במועד הדיווח ללא עלות או מאמץ מופרזים, כולל מידע לגבי אירועים מהעבר, תנאים שוטפים ותחזיות של תנאים כלכליים עתידיים. מידע הניתן להשגה לצורכי דיווח כספי נחשב מידע הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים.

5.5.50ב ישות אינה נדרשת לכלול תחזיות של תנאים עתידיים במהלך כל אורך החיים של מכשיר פיננסי. רמת שיקול הדעת הנדרשת כדי לאמוד את הפסדי האשראי החזויים תלויה בזמינות של מידע מפורט. ככל שאופק התחזית גדל, הזמינות של מידע מפורט פוחתת ורמת שיקול הדעת הנדרשת כדי לאמוד את הפסדי האשראי החזויים עולה. האומדן של הפסדי אשראי חזויים אינו דורש אומדן מפורט לתקופות שהן רחוק בעתיד – עבור תקופות כאלה, ישות רשאית לבצע אקסטרפולציה של התחזיות ממידע מפורט הניתן להשגה.

5.5.51ב ישות אינה צריכה לבצע חיפוש ממצה של מידע, אך היא תביא בחשבון את כל המידע הסביר והניתן לביסוס אשר ניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים ושהוא רלוונטי לאומדן של הפסדי אשראי חזויים, כולל ההשפעה של פירעונות מוקדמים חזויים. המידע שנעשה בו שימוש יכלול גורמים שהם ספציפיים ללווה, תנאים כלכליים כלליים ובחינה הן של המגמה השוטפת של התנאים והן של המגמה החזויה של התנאים במועד הדיווח. ישות רשאית להשתמש במקורות מגוונים של נתונים, אשר עשויים להיות הן פנימיים (ספציפיים לישות) והן חיצוניים. מקורות נתונים אפשריים כוללים ניסיון פנימי של הפסדי

אשראי בעבר, דירוגים פנימיים, ניסיון הפסדי אשראי של ישויות אחרות ודירוגים, דוחות וסטטיסטיקות חיזוניים. ישויות, שאין להן מקורות, או שיש להן מקורות שאינם מספיקים, של מידע ספציפי לישות, עשויות להשתמש בניסיון של קבוצת עמיתים (peer group) למכשיר פיננסי בר-השוואה (או לקבוצות של מכשירים פיננסיים בנות-השוואה).

5.5.52 ב מידע מהעבר הוא עוגן חשוב או בסיס למדידת הפסדי אשראי חזויים. אולם, ישות תתאים נתונים מהעבר, כמו ניסיון הפסדי אשראי, על בסיס נתונים ניתנים לצפייה שוטפים כדי לשקף את ההשפעות של התנאים השוטפים ואת התחזיות שלה לתנאים עתידיים, אשר לא השפיעו על התקופה שעליה מבוססים נתוני העבר, ולהסיר את ההשפעות של התנאים בתקופה בעבר שאינם רלוונטיים לתזרימי המזומנים החוזיים העתידיים. במקרים אחדים, המידע הטוב ביותר שהוא סביר וניתן לביסוס עשוי להיות מידע מהעבר שלא הותאם, תלוי במהות המידע מהעבר ומתי הוא חושב, ביחס לנסיבות במועד הדיווח והמאפיינים של המכשיר הפיננסי הנבחן. אומדנים של שינויים בהפסדי אשראי חזויים צריכים לשקף, ולהיות עקביים עם, שינויים בנתונים ניתנים לצפייה מתייחסים מתקופה לתקופה (כמו שינויים בשיעורי אבטלה, מחירי נכסים, מחירי סחורות יסוד, מצב תשלומים או גורמים אחרים המצביעים על הפסדי אשראי בגין מכשיר פיננסי או קבוצה של מכשירים פיננסיים ובגודל של שינויים אלה). ישות תסקור באופן סדיר את המתודולוגיה ואת ההנחות המשמשות לאמידת הפסדי אשראי חזויים כדי להקטין הפרשים כלשהם בין אומדנים לבין ניסיון הפסדי אשראי בפועל.

5.5.53 ב בעת שימוש בניסיון עבר לגבי הפסדי אשראי לצורך אמידת הפסדי אשראי חזויים, חשוב שמידע לגבי שיעורי הפסדי אשראי בעבר ייושם לקבוצות המוגדרות באופן שהוא עקבי עם הקבוצות ששיעורי הפסדי אשראי נצפו לגביהם בעבר. כתוצאה מכך, השיטה המשמשת תאפשר לכל קבוצה של נכסים פיננסיים להיות קשורה למידע לגבי ניסיון עבר של הפסדי אשראי בקבוצות של נכסים פיננסיים עם מאפייני סיכון דומים ועם נתונים ניתנים לצפייה רלוונטיים אשר משקפים את התנאים השוטפים.

5.5.54 ב הפסדי אשראי חזויים משקפים את הציפיות של הישות עצמה להפסדי אשראי. אולם, בעת הבאה בחשבון של כל המידע הסביר והניתן לביסוס הניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים, לצורך אמידת הפסדי אשראי חזויים, ישות צריכה להביא בחשבון גם מידע שוק ניתן לצפייה לגבי סיכון אשראי של המכשיר הפיננסי המסוים או מכשירים פיננסיים דומים.

ביטחונות

5.5.55 ב לצורכי מדידת הפסדי אשראי חזויים, האומדן של הפסדי מזומנים חזויים ישקף את תזרימי המזומנים החזויים מביטחונות ואמצעים

אחרים לחיזוק אשראי שהם חלק מהתנאים החוזיים ושאינם מוכרים בנפרד על ידי הישות. האומדן של הפסדי מזומנים חוזיים של מכשיר פיננסי מובטח על ידי ביטחונות משקף את הסכום והעיתוי של תזרימי מזומנים שחוזיים מעיקול הביטחונות בניכוי העלויות של השגת הביטחונות ומכירתן, ללא קשר אם העיקול הוא צפוי (כלומר, האומדן של תזרימי מזומנים חוזיים מביא בחשבון את ההסתברות לעיקול ואת תזרימי המזומנים שינבעו מכך). כתוצאה מכך, תזרימי מזומנים כלשהם שחוזיים מהמימוש של הביטחונות לאחר מועד הפירעון החוזי של החוזה צריכים להיכלל בניתוח. ביטחונות כלשהם שהושגו כתוצאה מעיקול אינם מוכרים כנכס שהוא נפרד מהמכשיר הפיננסי המובטח על ידי הביטחונות אלא אם כן הביטחונות מקיימים את הקריטריונים להכרה הרלוונטיים לנכס בתקן זה או בתקנים אחרים.

סיווג מחדש של נכסים פיננסיים (תת-פרק 5.6)

אם ישות מסווגת מחדש נכסים פיננסיים בהתאם לסעיף 4.4.1, סעיף 5.6.1 דורש שהסיווג מחדש ייושם מכאן ולהבא החל ממועד הסיווג מחדש. הן קטגוריית המדידה לפי עלות מופחתת והן קטגוריית המדידה לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר דורשות ששיעור הריבית האפקטיבי ייקבע במועד ההכרה לראשונה. שתי קטגוריות מדידה אלה דורשות גם שדרישות ירידת הערך ייושמו באותו אופן. כתוצאה מכך, כאשר ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי בין קטגוריית המדידה לפי עלות מופחתת לבין קטגוריית המדידה לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר:

5.6.1ב

(א) ההכרה בהכנסות ריבית לא תשתנה ולכן הישות ממשיכה להשתמש באותו שיעור ריבית אפקטיבי.

(ב) המדידה של הפסדי אשראי חוזיים לא תשתנה מאחר ששתי קטגוריית המדידה דורשות יישום של אותה גישה לירידת ערך. אולם, אם נכס פיננסי מסווג מחדש מקטגוריית המדידה לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר לקטגוריית המדידה לפי עלות מופחתת, הפרשה להפסד תוכר כתיאום לערך בספרים ברוטו של הנכס הפיננסי החל ממועד הסיווג מחדש. אם נכס פיננסי מסווג מחדש מקטגוריית המדידה לפי עלות מופחתת לקטגוריית המדידה לפי שווי הוגן דרך רווח כולל אחר, ההפרשה להפסד תיגרע (ולכן לא תוכר עוד כתיאום לערך בספרים ברוטו) אך במקום זאת תוכר כסכום מירידת ערך נצבר (בסכום זהה) ברווח כולל אחר וינתן לו גילוי ממועד הסיווג מחדש.

5.6.2ב

אולם, ישות אינה נדרשת להכיר בנפרד בהכנסות ריבית וברווחים או הפסדים מירידת ערך בגין נכס פיננסי שנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. כתוצאה מכך, כאשר ישות מסווגת מחדש נכס פיננסי מקטגוריית המדידה לפי שווי הוגן דרך רווח או הפסד, שיעור הריבית האפקטיבי נקבע על בסיס השווי ההוגן של הנכס במועד הסיווג מחדש. נוסף על כך, לצורכי יישום פרק 5.5 לנכס פיננסי ממועד הסיווג מחדש, מועד הסיווג מחדש מטופל כמועד ההכרה לראשונה.

רווחים והפסדים (תת-פרק 5.7)

5.7.1ב סעיף 5.7.5 מתיר לישות לבצע בחירה שאינה ניתנת לשינוי להציג ברווח כולל אחר שינויים בשווי ההוגן של השקעה במכשיר הוני שאינה מוחזקת למסחר. בחירה זו נעשית על בסיס של כל מכשיר בנפרד (כלומר כל מניה בנפרד). סכומים שמוצגים ברווח כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד. אולם, הישות רשאית להעביר את הרווח או ההפסד המצטבר בתוך ההון. דיבידנדים מהשקעות כאלה מוכרים ברווח או הפסד בהתאם לסעיף 5.7.6 אלא אם כן הדיבידנד מייצג בבירור השבה של חלק מהעלות של ההשקעה.

5.7.1אב פרט למקרים שבהם חל סעיף 4.1.5, סעיף 4.1.5א2 דורש שנכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר אם התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי יוצרים תזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית על יתרת הקרן שטרם נפרעה והנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא הן לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן למכור נכסים פיננסיים. בקטגוריית מדידה זו, מוכר מידע ברווח או הפסד כאילו הנכס הפיננסי נמדד בעלות מופחתת, בעוד שהנכס הפיננסי נמדד בדוח על המצב הכספי בשווי הוגן. רווחים או הפסדים, מלבד אלה שמוכרים ברווח או הפסד בהתאם לסעיפים 5.7.10–5.7.11, מוכרים ברווח כולל אחר. כאשר נכסים פיננסיים אלה נגרעים, רווחים או הפסדים מצטברים שהוכרו קודם לכן ברווח כולל אחר מסווגים מחדש לרווח או הפסד. זה משקף את הרווח או ההפסד שהיה מוכר ברווח או הפסד בעת גריעה אם הנכס הפיננסי היה נמדד בעלות מופחתת.

5.7.2ב ישות מיישמת את תקן חשבונאות בינלאומי 21 לנכסים פיננסיים ולהתחייבויות פיננסיות שהם פריטים כספיים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21 ונקובים במטבע חוץ. תקן חשבונאות בינלאומי 21 דורש שרווחים או הפסדים כלשהם מהפרשי שער על נכסים כספיים ועל התחייבויות כספיות יוכרו ברווח או הפסד. חריג לכך הוא פריט כספי המיועד כמכשיר מגדר בגידור תזרימי מזומנים (ראה סעיף 6.5.11), גידור של השקעה נטו (ראה סעיף 6.5.13) או גידור שווי הוגן של מכשיר הוני שהישות בחרה להציג את השינויים בשווי הוגן ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5 (ראה סעיף 6.5.8).

5.7.2אב לצורך הכרה ברווחים או הפסדים מהפרשי שער בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21, נכס פיננסי הנמדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר בהתאם לסעיף 4.1.5א2 מטופל כנכס כספי. בהתאם לכך, נכס פיננסי כזה מטופל כנכס הנמדד בעלות מופחתת במטבע החוץ. הפרשי שער על העלות המופחתת מוכרים ברווח או הפסד ושינויים אחרים בעלות המופחתת מוכרים בהתאם לסעיף 5.7.10.

5.7.3ב סעיף 5.7.5 מתיר לישות לבצע בחירה שאינה ניתנת לשינוי להציג ברווח כולל אחר שינויים עוקבים בשווי ההוגן של השקעות מסוימות במכשירים הוניים. השקעה כזו אינה פריט כספי. בהתאם לכך, הרווח

או ההפסד המוצגים ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.5 כוללים כל רכיב הפרשי שער קשור.

5.7.4ב אם קיימים יחסי גידור בין נכס כספי לא נגזר לבין התחייבות כספית לא נגזרת, שינויים ברכיב הפרשי שער של מכשירים פיננסיים אלה מוצגים ברווח או הפסד.

התחייבויות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד

5.7.5ב כאשר ישות מייצגת התחייבות פיננסית לשווי הוגן דרך רווח או הפסד, הישות חייבת לקבוע אם הצגה ברווח כולל אחר של ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות תיצור או תגדיל אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. אי-הקבלה חשבונאית תיווצר או תגדל אם התוצאה של הצגת ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר תהיה אי-הקבלה גדולה יותר ברווח או הפסד מאשר המצב שבו סכומים אלה יוצגו ברווח או הפסד.

5.7.6ב כדי לקבוע זאת, ישות חייבת לבחון אם היא צופה שההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות יקוזזו ברווח או הפסד על ידי השינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי אחר הנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. ציפייה כזו חייבת להיות מבוססת על קשר כלכלי בין המאפיינים של ההתחייבות לבין המאפיינים של המכשיר הפיננסי האחר.

5.7.7ב קביעה זו מבוצעת במועד ההכרה לראשונה ואין לבחון אותה מחדש. מטעמים מעשיים, הישות אינה צריכה להתקשר בכל הנכסים ובכל ההתחייבויות שגורמים לאי-הקבלה חשבונאית בדיוק באותו זמן. מותר שיהיה עיכוב סביר בתנאי שעסקאות נותרות כלשהן חזויות להתרחש. ישות חייבת ליישם באופן עקבי את המתודולוגיה שלה לקביעה אם הצגה של השפעות השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר תיצור או תגדיל אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. אולם, ישות רשאית להשתמש במתודולוגיות שונות כאשר קיימים יחסים כלכליים שונים בין המאפיינים של ההתחייבויות שיועדו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד לבין המאפיינים של מכשירים פיננסיים אחרים. תקן דיווח כספי בינלאומי 7 דורש מישות לספק גילויים איכותיים בביאורים לדוחות הכספיים לגבי המתודולוגיה שלה לצורך קביעה זו.

5.7.8ב אם אי-הקבלה כזו תיווצר או תגדל, הישות נדרשת להציג את כל השינויים בשווי ההוגן (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות) ברווח או הפסד. אם אי-הקבלה כזו לא תיווצר או תגדל, הישות נדרשת להציג את ההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות ברווח כולל אחר.

5.7.9ב סכומים שהוצגו ברווח כולל אחר לא יועברו לאחר מכן לרווח או הפסד. אולם, הישות רשאית להעביר את הרווח או ההפסד המצטבר בתוך ההון.

5.7.10ב הדוגמה הבאה מתארת מצב שבו נוצרת אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד אם ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות היו מוצגות ברווח כולל אחר. בנק למשכנתאות מספק הלוואות ללקוחות ומממן את הלוואות אלה על ידי מכירת איגרות חוב עם מאפיינים מקבילים (לדוגמה, סכום העומד לפירעון, פרופיל החזרים, תקופה ומטבע) בשוק. התנאים החוזיים של ההלוואה מתירים ללקוח המשכנתה לפרוע מוקדם את הלוואתו (כלומר, למלא את מחויבותו לבנק) על ידי קניית איגרת החוב המקבילה בשווי הוגן בשוק והעברתה לבנק למשכנתאות. כתוצאה מהזכות החוזית לפירעון מוקדם, אם איכות האשראי של איגרת החוב יורדת (ולכן השווי ההוגן של ההתחייבות של הבנק למשכנתאות פוחת), השווי ההוגן של נכס ההלוואה של הבנק למשכנתאות פוחת גם הוא. השינוי בשווי ההוגן של הנכס משקף את הזכות החוזית של לקוח המשכנתה לפרוע מוקדם את הלוואת המשכנתה על ידי קניית איגרת החוב שבבסיס בשווי הוגן (אשר, בדוגמה זו, פחת) והעברת איגרת החוב לבנק למשכנתאות. כתוצאה מכך, ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות (איגרת החוב) יקוזזו ברווח או הפסד על ידי השינוי המקביל בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי (ההלוואה). אם ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות היו מוצגות ברווח כולל אחר, הייתה אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד. כתוצאה מכך, הבנק למשכנתאות נדרש להציג את כל השינויים בשווי ההוגן של ההתחייבות (כולל ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות) ברווח או הפסד.

5.7.11ב בדוגמה בסעיף 5.7.10, קיים קשר חוזי בין ההשפעות של השינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות לבין השינויים בשווי ההוגן של הנכס הפיננסי (כלומר, כתוצאה מהזכות החוזית של לקוח המשכנתה לפרוע מוקדם את ההלוואה על ידי רכישת איגרת החוב בשווי הוגן והעברתה לבנק למשכנתאות). אולם, אי-הקבלה חשבונאית עשויה להתרחש גם בהיעדר קשר חוזי.

5.7.12ב לצורכי יישום הדרישות בסעיפים 5.7.7 ו-5.7.8, אי-הקבלה חשבונאית אינה נגרמת רק משיטת המדידה שישות משתמשת בה לקבוע את ההשפעות של שינויים בסיכון אשראי של התחייבות. אי-הקבלה חשבונאית ברווח או הפסד תיווצר רק כאשר ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי (כמוגדר בתקן דיווח כספי בינלאומי 7) של ההתחייבות חזויות להיות מקוזזות על ידי שינויים בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי אחר. אי-הקבלה הנוצרת רק כתוצאה משיטת המדידה (כלומר, מאחר שישות אינה מבודדת שינויים בסיכון האשראי של התחייבות משינויים אחרים בשווייה ההוגן) אינה משפיעה על הקביעה הנדרשת בסעיף 5.7.7 ו-5.7.8. לדוגמה, ישות רשאית שלא לבודד שינויים בסיכון האשראי של התחייבות משינויים בסיכון נזילות. אם

הישות מציגה את ההשפעה המשולבת של שני הגורמים ברווח כולל אחר, אי-הקבלה עשויה להתרחש מאחר ששינויים בסיכון נזילות עשויים להיכלל במדידת שווי הוגן של הנכסים הפיננסיים של הישות וכל השינוי בשווי ההוגן של נכסים אלה מוצג ברווח או הפסד. אולם, אי-הקבלה כזו נגרמת על ידי אי-דיוק במדידה ולא על ידי יחסי הקיזוז המתוארים בסעיף 5.7.6, ולכן אינה משפיעה על הקביעה הנדרשת בסעיפים 5.7.7 ו-5.7.8.

המשמעות של "סיכון אשראי" (סעיפים 5.7.7 ו-5.7.8)

5.7.13ב תקן דיווח כספי בינלאומי 7 מגדיר סיכון אשראי כ"הסיכון שצד אחד למכשיר פיננסי יגרום להפסד פיננסי אצל הצד האחר על ידי אי עמידה במחויבות". הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף קטן (א) מתייחסת לסיכון שהמנפיק לא יעמוד בביצוע של אותה התחייבות מסוימת. היא אינה מתייחסת בהכרח לאיכות האשראי של המנפיק. לדוגמה, אם ישות מנפיקה התחייבות המובטחת בביטחונות והתחייבות שאינה מובטחת בביטחונות, שהן זהות מלבד הבדל זה, סיכון האשראי של שתי התחייבויות אלה יהיה שונה, אף על פי שהן הונפקו על ידי אותה ישות. סיכון האשראי על ההתחייבות המובטחת בביטחונות יהיה נמוך יותר מסיכון האשראי על ההתחייבות שאינה מובטחת בביטחונות. סיכון האשראי על ההתחייבות המובטחת בביטחונות עשוי להיות קרוב לאפס.

5.7.14ב לצורכי יישום הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף קטן (א), סיכון אשראי שונה מסיכון ביצוע ספציפי לנכס. סיכון ביצוע ספציפי לנכס אינו מתייחס לסיכון שישות לא תעמוד במחויבות מסוימת, אלא מתייחס לסיכון שנכס אחד או קבוצת נכסים יציגו ביצועים נמוכים (או לא יציגו ביצועים בכלל).

5.7.15ב הדוגמאות הבאות הן דוגמאות לסיכון ביצוע ספציפי לנכס :

(א) התחייבות עם מאפיין הצמדה ליחידה לפיו הסכום העומד לפירעון למשקיעים נקבע חוזית על בסיס הביצועים של נכסים מוגדרים. ההשפעה של מאפיין ההצמדה ליחידה על השווי ההוגן של ההתחייבות היא סיכון ביצוע ספציפי לנכס ולא סיכון אשראי.

(ב) התחייבות שהונפקה על ידי ישות מובנית בעלת המאפיינים הבאים. הישות מבודדת מבחינה משפטית כך שהנכסים בישות המובנית מבודדים (ring-fenced) לטובת המשקיעים שלה בלבד, גם במקרה של פשיטת רגל. הישות אינה מתקשרת בעסקאות אחרות והנכסים בישות אינם ניתנים למשכון. הסכומים עומדים לפירעון למשקיעים בישות המובנית רק אם הנכסים המבודדים מפיקים תזרימי מזומנים. לכן, שינויים בשווי ההוגן של ההתחייבות משקפים בעיקר שינויים בשווי ההוגן של הנכסים. ההשפעה של ביצועי הנכסים על השווי ההוגן

של ההתחייבות היא סיכון ביצוע ספציפי לנכס, לא סיכון
אשראי.

קביעת ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי

5.7.16ב לצורכי יישום הדרישה בסעיף 5.7.7 סעיף קטן (א), ישות תקבע את הסכום של שינוי בשווי ההוגן של התחייבות פיננסית אשר ניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי של התחייבות זו:

(א) כסכום השינוי בשווייה ההוגן שאינו ניתן לייחוס לשינויים בתנאי שוק שיוצרים סיכון שוק (ראה סעיפים ב-5.7.17 ו-5.7.18); או

(ב) על ידי שימוש בשיטה חלופית שהישות מאמינה שהיא מייצגת בצורה נאמנה יותר את סכום השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות אשר ניתן לייחוס לשינויים בסיכון האשראי שלה.

5.7.17ב שינויים בתנאי השוק שיוצרים סיכון שוק כוללים שינויים בשיעור ריבית עוגן, במחיר של מכשיר פיננסי של ישות אחרת, במחיר סחורת יסוד, בשער חליפין של מטבע זר או במדד מחירים או שיעורים.

5.7.18ב אם השינויים הרלוונטיים המשמעותיים היחידים בתנאי השוק עבור התחייבות הם שינויים בשיעור ריבית (עוגן) נצפה, ניתן לאמוד את הסכום בסעיף 5.7.16 סעיף קטן (א) כדלקמן:

(א) ראשית, הישות מחשבת את שיעור התשואה הפנימי של ההתחייבות בתחילת התקופה תוך שימוש בשווי ההוגן של ההתחייבות ותזרימי המזומנים החוזיים של ההתחייבות בתחילת התקופה. היא מפחיתה משיעור תשואה זה את שיעור הריבית (העוגן) הנצפה בתחילת התקופה, כדי להגיע לרכיב של שיעור התשואה הפנימי הספציפי למכשיר.

(ב) לאחר מכן, הישות מחשבת את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הקשורים להתחייבות באמצעות תזרימי המזומנים החוזיים של ההתחייבות בסוף התקופה ושיעור היוון השווה לסכום של (i) שיעור הריבית (העוגן) הנצפה בסוף התקופה וכן (ii) רכיב שיעור התשואה הפנימי הספציפי למכשיר כפי שנקבע ב-(א).

(ג) ההפרש בין השווי ההוגן של ההתחייבות בסוף התקופה לבין הסכום שנקבע ב-(ב) הוא השינוי בשווי ההוגן אשר אינו ניתן לייחוס לשינויים בשיעור הריבית (העוגן) הנצפה. זה הסכום שיוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7 סעיף קטן (א).

5.7.19ב הדוגמה בסעיף 5.7.18 מניחה ששינויים בשווי ההוגן, הנובעים מגורמים שאינם שינויים בסיכון האשראי של המכשיר או שינויים

בשיעורי הריבית (העוגן) הנצפים, אינם משמעותיים. שיטה זו לא תהיה הולמת אם שינויים בשווי ההוגן הנובעים מגורמים אחרים הם משמעותיים. במקרים אלה, ישות נדרשת להשתמש בשיטה חלופית שמודדת בצורה נאמנה יותר את ההשפעות של שינויים בסיכון האשראי של ההתחייבות (ראה סעיף 5.7.16 ב-5.7.7 סעיף קטן (ב)). לדוגמה, אם המכשיר בדוגמה כולל נגזר משובץ, יש לנטרל את השינוי בשווי ההוגן של הנגזר המשובץ בקביעת הסכום שיוצג ברווח כולל אחר בהתאם לסעיף 5.7.7 סעיף קטן (א).

5.7.20ב בדומה לכל מדידות שווי ההוגן, שיטת המדידה של ישות לקביעת החלק של השינוי בשווי ההוגן של ההתחייבות אשר ניתן לייחס לשינויים בסיכון האשראי שלה, חייבת לעשות שימוש מרבי בנתונים רלוונטיים שניתנים לצפייה ושימוש מינימלי בנתונים שאינם ניתנים לצפייה.

חשבונאות גידור (פרק 6)

מכשירים מגדרים (תת-פרק 6.2)

מכשירים כשירים

6.2.1ב לא ניתן לייעד כמכשירים מגדרים נפרדים נגזרים המשובצים בחוזים מעורבים, אך אינם מטופלים בנפרד.

6.2.2ב מכשירים הונניים של הישות עצמה אינם נכסים פיננסיים או התחייבויות פיננסיות של הישות ולכן לא ניתן לייעד אותם כמכשירים מגדרים.

6.2.3ב עבור גידורים של סיכון מטבע חוץ, רכיב הסיכון של מטבע חוץ של מכשיר פיננסי לא נגזר נקבע בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21.

אופציות שנכתבו

6.2.4ב תקן זה אינו מגביל את הנסיבות שבהן ניתן לייעד כמכשיר מגדר נגזר שנמדד בשווי ההוגן דרך רווח או הפסד, למעט חלק מאופציות שנכתבו. אופציה שנכתבה אינה כשירה כמכשיר מגדר, אלא אם כן היא מיועדת כקיצוץ לאופציה שנרכשה, כולל אופציה שמשוּבצת במכשיר פיננסי אחר (לדוגמה, אופציית רכש שנכתבה המשמשת לגידור התחייבות הניתנת לפירעון לפי דרישת המנפיק).

ייעוד מכשירים מגדרים

6.2.5ב עבור גידורים מלבד גידורים של סיכון מטבע חוץ, כאשר ישות מייעדת נכס פיננסי לא נגזר או התחייבות פיננסית לא נגזרת, הנמדדים בשווי

הוגן דרך רווח או הפסד, כמכשיר מגדר, היא רשאית לייעד רק מכשיר פיננסי לא נגזר במלואו או חלק יחסי ממנו.

6.2.6 ניתן לייעד מכשיר יחיד כמכשיר מגדר של יותר מסוג אחד של סיכון, בתנאי שיש ייעוד ספציפי של המכשיר המגדר ושל פוזיציות הסיכון השונות כפריטים מגודרים. פריטים מגודרים אלה יכולים להיות ביחסי גידור שונים.

פריטים מגודרים (תת-פרק 6.3)

פריטים כשירים

6.3.1 התקשרות איתנה לרכוש עסק בצירוף עסקים אינה יכולה להיות פריט מגודר, פרט לסיכון מטבע חוץ, מאחר שלא ניתן לזהות ולמדוד באופן ספציפי את הסיכונים האחרים המגודרים. סיכונים אחרים אלה הם סיכונים עסקיים כלליים.

6.3.2 השקעה המטופלת לפי שיטת השווי המאזני אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן. זאת מאחר שלפי שיטת השווי המאזני מכירים בחלקו של המשקיע ברווח או הפסד של הישות המושקעת ברווח או הפסד ולא בשינויים בשווי ההוגן של ההשקעה. מסיבה דומה, השקעה בחברה בת מאוחדת אינה יכולה להיות פריט מגודר בגידור שווי הוגן. זאת מאחר שבמסגרת האיחוד מכירים ברווח או הפסד של החברה הבת ולא בשינויים בשווי ההוגן של ההשקעה ברווח או הפסד. גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ שונה, מאחר שהוא גידור של חשיפה למטבע חוץ ולא גידור שווי הוגן של שינוי בשווי של ההשקעה.

6.3.3 סעיף 6.3.4 מתיר לישות לייעד כפריטים מגודרים חשיפות מצרפיות שהן שילוב של חשיפה ונגזר. כאשר מייעדים פריט מגודר כזה, ישות בוחנת אם החשיפה המצרפית משלבת חשיפה עם נגזר כך שהיא יוצרת חשיפה מצרפית שונה שמנהלת כחשיפה אחת לסיכון מסוים (או לסיכונים מסוימים). במקרה כזה, הישות רשאית לייעד את הפריט המגודר על בסיס החשיפה המצרפית. לדוגמה:

(א) ישות עשויה לגדר כמות נתונה של רכישות קפה שצפויות ברמה גבוהה בעוד 15 חודש כנגד סיכון מחיר (המבוסס על דולר ארה"ב) תוך שימוש בחוזים עתידיים לקפה ל-15 חודש. ניתן לראות את השילוב של רכישות הקפה שצפויות ברמה גבוהה והחוזים העתידיים לקפה כחשיפה לסיכון מטבע חוץ בגין סכום קבוע בדולר ארה"ב בעוד 15 חודש לצורכי ניהול סיכונים (כלומר, בדומה לכל תזרים מזומנים שלילי בסכום קבוע בדולר ארה"ב בעוד 15 חודש).

(ב) ישות עשויה לגדר סיכון מטבע חוץ לכל התקופה של חוב בריבית קבועה הנקוב במטבע חוץ לתקופה של 10 שנים. אולם, לישות

דרושה חשיפה לשיעור קבוע במטבע הפעילות שלה רק לתקופה קצרה עד בינונית (נניח שנתיים) וחשיפה לשיעור משתנה במטבע הפעילות שלה ליתרת התקופה עד לפירעון. בסוף כל מרווח זמן של שנתיים (כלומר על בסיס מתגלגל של שנתיים) הישות מקבעת את החשיפה לשיעור הריבית לשנתיים הבאות (אם רמת הריבית היא כזו שהישות רוצה לקבע את שיעורי הריבית). במצב כזה, ישות עשויה להתקשר בחוזה החלפת ריבית קבועה לריבית משתנה בין מטבעות (fixed-to-floating cross-currency interest rate swap) ל-10 שנים אשר מחליף את החוב במטבע חוץ בריבית קבועה לחשיפה במטבע הפעילות בריבית משתנה. לכך יתווסף חוזה החלפת ריבית לשנתיים אשר – על בסיס מטבע הפעילות – מחליף חוב בריבית משתנה לחוב בריבית קבועה. למעשה, ניתן לראות את השילוב של החוב במטבע חוץ בריבית קבועה וחוזה החלפת ריבית קבועה לריבית משתנה בין מטבעות ל-10 שנים כחשיפה של חוב במטבע הפעילות בריבית משתנה ל-10 שנים לצורכי ניהול סיכונים.

6.3.4ב כאשר ישות מייעדת את הפריט המגודר על בסיס חשיפה מצרפית, ישות שוקלת את ההשפעה המשולבת של הפריטים אשר מהווים את החשיפה המצרפית לצורך בחינת אפקטיביות הגידור ומדידת חוסר אפקטיביות הגידור. אולם, הפריטים המהווים את החשיפה המצרפית ממשיכים להיות מטופלים בנפרד. המשמעות היא, לדוגמה:

(א) נגזרים שהם חלק מחשיפה מצרפית מוכרים כנכסים נפרדים או כהתחייבויות נפרדות, הנמדדים בשווי הוגן; וכן

(ב) אם יחסי גידור מיועדים בין הפריטים המהווים את החשיפה המצרפית, הדרך שבה הנגזר נכלל כחלק מהחשיפה המצרפית חייבת להיות עקבית עם הייעוד של נגזר זה כמכשיר מגדר ברמה של החשיפה המצרפית. לדוגמה, אם ישות מוציאה את אלמנט המחיר העתידי של נגזר מהייעוד שלה כמכשיר מגדר ליחסי הגידור בין פריטים המהווים חשיפה מצרפית, היא חייבת גם להוציא את אלמנט המחיר העתידי כאשר היא כוללת נגזר זה כפריט מגודר כחלק מהחשיפה המצרפית. אחרת, החשיפה המצרפית תכלול נגזר, במלואו או חלק יחסי ממנו.

6.3.5ב סעיף 6.3.6 קובע כי בדוחות כספיים מאוחדים סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך-קבוצתית חזויה שצפויה ברמה גבוהה עשוי להיות כשיר כפריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, בתנאי שהעסקה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות המתקשרת באותה עסקה וסיכון מטבע החוץ ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לצורך זה, ישות יכולה להיות חברה אם, חברה בת, חברה כלולה, עסקה משותפת או סניף. אם סיכון מטבע החוץ של עסקה תוך-קבוצתית חזויה אינו משפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך-קבוצתית אינה יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. זהו בדרך כלל המצב לגבי תשלומי תמלוגים, תשלומי ריבית או דמי ניהול בין חברים באותה קבוצה, אלא אם כן קיימת

עסקה חיצונית קשורה. אולם, כאשר סיכון מטבע החוץ של עסקה חזויה תוך-קבוצתית ישפיע על הרווח או הפסד המאוחד, העסקה התוך-קבוצתית יכולה להיות כשירה כפריט מגודר. דוגמה למצב זה הן מכירות או רכישות חזויות של מלאי בין חברים באותה קבוצה, אם קיימת מכירת מלאי לאחר מכן לצד חיצוני לקבוצה. בדומה, מכירה תוך-קבוצתית חזויה של רכוש קבוע מישות בתוך הקבוצה, שיצרה את הרכוש הקבוע, לישות אחרת בתוך הקבוצה, שתשתמש ברכוש הקבוע בפעילויותיה, עשויה להשפיע על הרווח או הפסד המאוחד. לדוגמה, מצב זה יכול להתרחש כתוצאה מכך שרכוש הקבוע יופחת על ידי הישות הרוכשת והסכום שהוכר לראשונה בגין הרכוש הקבוע עשוי להשתנות אם העסקה התוך-קבוצתית החזויה נקובה במטבע השונה ממטבע הפעילות של הישות הרוכשת.

6.3.6ב אם גידור עסקה חזויה תוך-קבוצתית כשיר לחשבונאות גידור, רווח או הפסד כלשהו מוכר ברווח כולל אחר ומוצא מרווח כולל אחר בהתאם לסעיף 6.5.11. התקופה הרלוונטית או התקופות הרלוונטיות שבמהלכן סיכון מטבע החוץ של העסקה המגודרת משפיע על הרווח או הפסד היא או הן כאשר הוא משפיע על הרווח או הפסד המאוחד.

ייעוד של פריטים מגודרים

6.3.7ב רכיב הוא פריט מגודר שהוא פחות מהפריט במלואו. כתוצאה מכך, רכיב משקף רק חלק מהסיכונים של הפריט שהוא מהווה חלק ממנו או משקף את הסיכונים במידה מסוימת בלבד (לדוגמה, בעת ייעוד חלק יחסי מפריט).

רכיבי סיכון

6.3.8ב כדי להיות כשיר לייעוד כפריט מגודר, רכיב סיכון חייב להיות רכיב ניתן לזיהוי בנפרד של פריט פיננסי או פריט לא פיננסי, והשינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של הפריט הניתנים לייחוס לשינויים ברכיב סיכון זה חייבים להיות ניתנים למדידה באופן מהימן.

6.3.9ב בעת זיהוי אילו רכיבי סיכון כשירים לייעוד כפריט מגודר, ישות בוחנת רכיבי סיכון כאלה בהקשר של מבנה שוק מסוים שהסיכון או שהסיכונים מתייחסים אליו ושפעילות הגידור מתרחשת בו. קביעה כזו דורשת הערכה של העובדות והנסיבות הרלוונטיות, אשר משתנות בהתאם לסיכון ולשוק.

6.3.10ב בעת ייעוד רכיבי סיכון כפריטים מגודרים, ישות מעריכה אם רכיבי הסיכון מוגדרים במפורש בחוזה (רכיבי סיכון מוגדרים חוזית) או אם הם משתמעים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של פריט שהם חלק ממנו (רכיבי סיכון לא מוגדרים חוזית). רכיבי סיכון לא מוגדרים חוזית עשויים להתייחס לפריטים שהם אינם חוזה (לדוגמה, עסקאות חזויות) או חוזים שאינם מפרטים באופן מפורש את הרכיב (לדוגמה, התקשרות

איתנה שכוללת רק מחיר יחיד במקום נוסחת המחרה שמתייחסת לבסיסים שונים). לדוגמה:

(א) לישות א' יש חוזה הספקה ארוך טווח לגז טבעי שמתומחר תוך שימוש בנוסחה מוגדרת חוזית המתייחסת לסחורות יסוד וגורמים אחרים (לדוגמה, gas oil, מזוט, ורכיבים אחרים כמו חיובי הובלה). ישות א' מגדרת את רכיב ה-gas oil בחוזה הספקה זה תוך שימוש בחוזה אקדמה ל-gas oil. מאחר שרכיב ה-gas oil מוגדר בתנאים של חוזה ההספקה, הוא רכיב סיכון מוגדר חוזית. לכן, בגלל נוסחת המחרה, ישות א' מגיעה למסקנה שחשיפת המחיר של ה-gas oil ניתנת לזיהוי בנפרד. באותו זמן, יש שוק לחוזי אקדמה ל-gas oil. לכן, ישות א' מגיעה למסקנה שחשיפה למחיר של ה-gas oil ניתנת למדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, החשיפה למחיר של ה-gas oil בחוזה ההספקה היא רכיב סיכון שכשיר ליעוד כפריט מגודר.

(ב) ישות ב' מגדרת את רכישות הקפה העתידיות שלה בהתבסס על תחזית הייצור שלה. גידור מתחיל עד 15 חודש לפני מסירה של חלק מהיקף הרכישה החזוי. ישות ב' מגדילה את ההיקף המגודר במשך הזמן (ככל שמועד המסירה מתקרב). ישות ב' משתמשת בשני סוגים שונים של חוזים כדי לנהל את סיכון מחיר הקפה שלה:

(i) חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה; וכן

(ii) חוזי הספקת קפה עבור קפה ארביקה מקולומביה המועברים למתקן ייצור ספציפי. חוזים אלה מתמחרים טון קפה על בסיס מחיר חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה בתוספת הפרש מחיר קבוע ובתוספת חיוב משתנה עבור שירותים לוגיסטיים תוך שימוש בנוסחת המחרה. חוזה הספקת הקפה הוא חוזה ביצוע שלפיו ישות ב' מקבלת משלוח ממשי של קפה.

עבור מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי, התקשרות בחוזי הספקת קפה מאפשרת לישות ב' לקבע את הפרש המחיר בין איכות הקפה שנרכש בפועל (קפה ארביקה מקולומביה) לבין איכות קפה העוגן (benchmark) שהיא הבסיס לחוזה עתידי הנסחר בבורסה. אולם, לגבי מסירות המתייחסות ליבול הבא, חוזי הספקת הקפה עדיין אינם ניתנים להשגה, כך שלא ניתן לקבע את הפרש המחיר. ישות ב' משתמשת בחוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה כדי לגדר את רכיב איכות העוגן של סיכון מחיר הקפה שלה לגבי מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי כמו גם ליבול הבא. ישות ב' קובעת שהיא חשופה לשלושה סיכונים שונים: סיכון מחיר קפה המשקף את איכות העוגן, סיכון מחיר קפה המשקף את ההפרש (טווח) בין המחיר של קפה באיכות העוגן לבין קפה ארביקה המסוים מקולומביה שהישות

מקבלת בפועל ועלויות לוגיסטיות משתנות. לגבי מסירות המתייחסות ליבול הנוכחי, לאחר שישות ב' התקשרה בחוזה הספקת קפה, סיכון מחיר הקפה המשקף את איכות העוגן הוא רכיב סיכון מוגדר חוזית מאחר שנוסחת ההמחרה כוללת הצמדה למחיר חוזים עתידיים לקפה הנסחרים בבורסה. ישות ב' מגיעה למסקנה שרכיב סיכון זה ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן. לגבי מסירות המתייחסות ליבול הבא, ישות ב' טרם התקשרה בחוזים להספקת קפה כלשהם (כלומר, מסירות אלה הם עסקאות חזויות). לכן, סיכון מחיר הקפה המשקף את איכות העוגן הוא רכיב סיכון לא מוגדר חוזית. הניתוח של ישות ב' של מבנה השוק מביא בחשבון את האופן שבו המסירות הסופיות של הקפה המסוים שהיא מקבלת מתומחרים. לכן, על בסיס ניתוח זה של מבנה השוק, ישות ב' מגיעה למסקנה שבעסקאות החזויות מעורב גם סיכון מחיר הקפה אשר משקף את איכות העוגן כרכיב סיכון שניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן אף על פי שהוא אינו מוגדר חוזית. כתוצאה מכך, ישות ב' רשאית לייעד יחסי גידור על בסיס רכיבי סיכון (בגין סיכון מחיר הקפה אשר משקף את איכות העוגן) בגין חוזי הספקת קפה כמו גם עסקאות חזויות.

(ג) ישות ג' מגדרת חלק מרכישות דלק המטוסים העתידיות שלה על בסיס תחזית הצריכה שלה עד 24 חודש לפני מסירה ומגדילה את ההיקף שהיא מגדרת במשך הזמן. ישות ג' מגדרת חשיפה זו תוך שימוש בסוגים שונים של חוזים בהתאם לאופק הזמן של הגידור, אשר משפיע על נזילות השוק של הנגזרים. לאופקי הזמן הארוכים יותר (12–24 חודש) ישות ג' משתמשת בחוזי נפט גולמי מאחר שרק לחוזים אלה נזילות שוק מספקת. לאופקי הזמן של 6–12 חודש ישות ג' משתמשת בנגזרי gas oil מאחר שהם נזילים מספיק. לאופקי זמן של עד שישה חודשים, ישות ג' משתמשת בחוזי דלק מטוסים. הניתוח של ישות ג' של מבנה השוק עבור נפט ומוצרי נפט והערכתה לגבי העובדות והנסיבות הרלוונטיות היא כלהלן:

(i) ישות ג' פועלת באזור גאוגרפי שבו ברנט (Brent) הוא הנפט הגולמי העוגן. נפט גולמי הוא חומר גלם עוגן אשר משפיע על המחיר של מוצרי נפט מזוקק מגוונים כנתון הבסיסי ביותר שלהם. Gas oil הוא העוגן עבור מוצרי נפט מזוקק, אשר משמש כנקודת התייחסות תמחירית עבור תזקיקי נפט באופן כללי יותר. זה משתקף גם בסוגים של מכשירים פיננסיים נגזרים בשוקי נפט גולמי ומוצרי נפט מזוקק של הסביבה שבה פועלת ישות ג', כמו:

- חוזים עתידיים לנפט גולמי עוגן, שהם עבור נפט גולמי מסוג ברנט;

- חוזים עתידיים ל-gas oil עוגן, אשר משמש כנקודת התייחסות תמחירית לתזקיקים – לדוגמה, נגזרי מרווח של דלק מטוסים מכסים את הפרש המחיר בין דלק מטוסים לבין gas oil עוגן הזה; וכן

- נגזר מרווח הפירוק (crack spread) של gas oil (כלומר, הנגזר עבור הפרש המחיר בין נפט גולמי לבין gas oil – מרווח זיקוק (refining margin)), אשר ממודד ביחס לנפט גולמי מסוג ברנט.

(ii) ההמחרה של מוצרי נפט מזוקק אינה תלויה בנפט הגולמי המסוים שעובר את התהליך על ידי בית זיקוק מסוים מאחר שמוצרי נפט מזוקק (כמו gas oil או דלק מטוסים) הם מוצרים סטנדרטיים.

לכן, ישות ג' מגיעה למסקנה שסיכון המחיר של רכישות דלק המטוסים שלה כולל את רכיב סיכון מחיר נפט גולמי המבוסס על נפט גולמי מסוג ברנט ורכיב סיכון מחיר gas oil, אף על פי שנפט גולמי ו-gas oil אינם מוגדרים בהסדר חוזי כלשהו. ישות ג' מגיעה למסקנה ששני רכיבי סיכון אלה ניתנים לזיהוי בנפרד וניתנים למדידה באופן מהימן אף על פי שהם אינם מוגדרים חוזית. כתוצאה מכך, ישות ג' רשאית לייעד יחסי גידור עבור רכישות חזויות של דלק מטוסים על בסיס רכיבי סיכון (עבור נפט גולמי ועבור gas oil). ניתוח זה משמעו גם שאם, לדוגמה, ישות ג' משתמשת בנגזרי נפט גולמי המבוססים על נפט גולמי מסוג WTI West Texas Intermediate, שינויים בהפרש המחיר בין נפט גולמי מסוג ברנט לבין נפט גולמי מסוג WTI יגרמו לחוסר אפקטיביות הגידור.

(ד) ישות ד' מחזיקה מכשיר חוב בריבית קבועה. מכשיר זה מונפק בסביבה עם שוק שבו נערכת השוואה בין מבחר גדול של מכשירי חוב דומים לפי המרווח ביניהם לבין שיעור ריבית עוגן (לדוגמה, ליבור) ומכשירים בריבית משתנה בסביבה זו צמודים בדרך כלל לשיעור ריבית עוגן זה. חוזי החלפת ריבית משמשים לעיתים תכופות לנהל את סיכון שיעור הריבית על בסיס שיעור ריבית עוגן זה, ללא קשר למרווח בין מכשירי חוב לשיעור ריבית עוגן זה. המחיר של מכשירי חוב בריבית קבועה משתנה במישרין בתגובה לשינויים בשיעור ריבית העוגן כשהם מתרחשים. ישות ד' מגיעה למסקנה ששיעור ריבית העוגן הוא רכיב שניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, ישות ד' רשאית לייעד יחסי גידור למכשיר החוב בריבית קבועה על בסיס רכיבי סיכון בגין סיכון שיעור ריבית עוגן.

6.3.11b בעת ייעוד רכיב סיכון כפריט מגודר, דרישות חשבונאות הגידור מיושמות על רכיב סיכון זה באותה דרך שהן מיושמות על פריטים מוגדרים אחרים שאינם רכיבי סיכון. לדוגמה, הקריטריונים לכשירות

מיושמים, כולל הדרישה שיחסי הגידור חייבים לקיים את דרישות אפקטיביות הגידור, ויש חובה למדוד חוסר אפקטיביות כלשהו ולהכיר בו.

6.3.12ב ישות יכולה גם ליעד רק שינויים בתזרימי המזומנים או בשווי ההוגן של פריט מגודר מעל או מתחת למחיר מוגדר או למשתנה אחר (סיכון חד-צדדי). הערך הפנימי של אופציה שנרכשה שהוא מכשיר מגדר (בהנחה שיש לה אותם תנאים עיקריים כמו לסיכון המיועד), אך לא ערך הזמן שלה, משקף סיכון חד-צדדי בפריט מגודר. לדוגמה, ישות יכולה ליעד את ההשתנות של תוצאות תזרימי מזומנים עתידיים כתוצאה מעליית מחיר של רכישה חוזיה של סחורת יסוד. במצב כזה, הישות מיעדת רק הפסדים של תזרימי מזומנים שנובעים מעליית המחיר מעבר לרמה המוגדרת. הסיכון המגודר אינו כולל את ערך הזמן של אופציה שנרכשה מאחר שערך הזמן אינו רכיב של העסקה החוזיה שמשפיע על רווח או הפסד.

6.3.13ב קיימת הנחה הניתנת להפרכה שאלא אם כן סיכון אינפלציה מוגדר חוזית, סיכון זה אינו ניתן לזיהוי בנפרד ואינו ניתן למדידה באופן מהימן ולכן לא ניתן ליעד אותו כרכיב סיכון של מכשיר פיננסי. אולם, במקרים מוגבלים, זה אפשרי לזהות רכיב סיכון של סיכון אינפלציה שהוא ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן בגלל נסיבות מסוימות של סביבת האינפלציה ושוק החוב הרלוונטי.

6.3.14ב לדוגמה, ישות מנפיקה חוב בסביבה שבה יש היקף ומבנה תנאים של איגרות חוב צמודות לאינפלציה וכתוצאה מכך שוק נזיל מספיק המאפשר מבנה תנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס. המשמעות היא שעבור המטבע התואם, אינפלציה היא גורם רלוונטי שמובא בחשבון בנפרד על ידי שוקי חוב. בנסיבות אלה רכיב סיכון האינפלציה יכול להיקבע על ידי היוון תזרימי המזומנים של מכשיר החוב המגודר תוך שימוש במבנה התנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס (כלומר באופן דומה לאופן שבו רכיב שיעור ריבית (נומינלית) חסר סיכון יכול להיקבע). לעומת זאת, במקרים רבים רכיב סיכון אינפלציה אינו ניתן לזיהוי בנפרד ולמדידה באופן מהימן. לדוגמה, ישות מנפיקה רק חוב הנושא שיעור ריבית נומינלית בסביבה שבה יש שוק לאיגרות חוב צמודות לאינפלציה שאינו נזיל מספיק כדי לאפשר לבנות מבנה תנאים של שיעור ריבית קופון ריאלי של אפס. במקרה זה הניתוח של מבנה השוק ושל העובדות והנסיבות אינו תומך בכך שהישות תגיע למסקנה שאינפלציה היא גורם רלוונטי שמובא בחשבון בנפרד על ידי שוקי חוב. לכן, הישות אינה יכולה להתגבר על ההנחה הניתנת להפרכה שסיכון אינפלציה שאינו מוגדר חוזית אינו ניתן לזיהוי בנפרד ולמדידה באופן מהימן. כתוצאה מכך, רכיב סיכון אינפלציה לא יהיה כשיר ליעוד כפריט מגודר. זה חל ללא קשר למכשיר מגדר אינפלציוני כלשהו שהישות בפועל התקשרה בו. בפרט, הישות אינה יכולה פשוט לייחס את התנאים של המכשיר המגדר האינפלציוני הממשי על ידי תחזית התנאים שלו לחוב הנושא שיעור ריבית נומינלית.

6.3.15ב רכיב סיכון אינפלציה מוגדר חוזית של תזרימי המזומנים של איגרת חוב צמודה לאינפלציה שהוכרה (בהנחה שאין דרישה לטפל בנגזר המשובץ בנפרד) ניתן לזיהוי בנפרד וניתן למדידה באופן מהימן, כל עוד תזרימי מזומנים אחרים של המכשיר אינם מושפעים מרכיב סיכון האינפלציה.

רכיבים של סכום נומינלי

6.3.16ב קיימים שני סוגים של רכיבים של סכומים נומינליים שניתן לייעד כפריט המגודר ביחסי גידור: רכיב שהוא חלק יחסי מהפריט בכללותו או רכיב שכבה. סוג הרכיב משנה את תוצאת הטיפול החשבונאי. ישות תיעד את הרכיב לצורכי הטיפול החשבונאי באופן עקבי עם מטרת ניהול הסיכונים שלה.

6.3.17ב דוגמה לרכיב שהוא חלק יחסי היא 50 אחוז מתזרימי המזומנים החוזיים של הלוואה.

6.3.18ב ניתן להגדיר רכיב שכבה של אוכלוסייה מוגדרת, אך פתוחה, או של סכום נומינלי מוגדר. דוגמאות כוללות:

(א) חלק מהיקף כספי של עסקה, לדוגמה, תזרימי המזומנים ממכירות הנקובות במט"ח בסך 10 מט"ח לאחר 20 מט"ח מהמכירות הראשונות במרץ 201X;⁵

(ב) חלק מהיקף פיזי, לדוגמה, השכבה התחתונה, שהיא 5 מיליון מטר מעוקב של גז טבעי שמאוחסן במיקום XYZ;

(ג) חלק מהיקף פיזי או היקף עסקה אחר, לדוגמה, 100 החביות הראשונות של נפט מרכישות נפט ביוני 201X או 100 המגה-וואט לשעה הראשונים של מכירות חשמל ביוני 201X; או

(ד) שכבה מהסכום הנומינלי של פריט מגודר, לדוגמה, 80 מיליון ש"ח האחרונים מ-100 מיליון ש"ח התקשרות איתנה, השכבה התחתונה בסך 20 מיליון ש"ח מתוך 100 מיליון ש"ח איגרת חוב בריבית קבועה או השכבה העליונה בסך 30 מיליון ש"ח מסה"כ 100 מיליון של איגרת חוב בריבית קבועה, אשר ניתן לפרוע אותה מוקדם בשווי הוגן (הסכום הנומינלי המוגדר הוא 100 מיליון ש"ח).

6.3.19ב אם רכיב שכבה מיועד בגידור שווי הוגן, ישות תקבע אותו מסכום נומינלי מוגדר. כדי לציית לדרישות של גידורי שווי הוגן כשירים, ישות תמדוד מחדש את הפריט המגודר בגין שינויי שווי הוגן (כלומר, תמדוד מחדש את הפריט בגין שינויי שווי הוגן הניתנים ליחוס לסיכון המגודר). תיאום בגין גידור שווי הוגן חייב להיות מוכר ברווח או הפסד

⁵ בתקן זה, סכומים כספיים נקובים בשקלים חדשים (ש"ח) ובמטבע חוץ (מט"ח).

לא יאוחר מהמועד שבו הפריט נגרע. כתוצאה מכך, יש צורך לעקוב אחר הפריט שהתיאום בגין גידור שווי הוגן מתייחס אליו. עבור רכיב שכבה בגידור שווי הוגן, הדבר דורש מישות לעקוב אחר הסכום הנומינלי שממנה השכבה מוגדרת. לדוגמה, בסעיף 6.3.18 סעיף קטן (ד), יש חובה לעקוב אחר הסכום הנומינלי המוגדר הכולל בסך 100 מיליון ש"ח כדי לעקוב אחר השכבה התחתונה בסך 20 מיליון ש"ח או השכבה העליונה בסך 30 מיליון ש"ח.

6.3.20ב רכיב שכבה אשר כולל אופציה לפירעון מוקדם אינו כשיר לייעוד כפריט מגודר בגידור שווי הוגן אם השווי ההוגן של אופציית הפירעון המוקדם מושפע משינויים בסיכון המגודר, אלא אם כן השכבה שיועדה כוללת את ההשפעה של אופציית הפירעון המוקדם הקשורה בעת קביעת השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר.

הקשר בין רכיבים וסך תזרימי מזומנים של פריט

6.3.21ב אם רכיב של תזרימי המזומנים של פריט פיננסי או פריט לא פיננסי מיועד כפריט מגודר, רכיב זה חייב להיות שווה לסך תזרימי המזומנים של הפריט כולו או פחות ממנו. אולם, ניתן לייעד ולגדר את כל תזרימי המזומנים של הפריט כולו כפריט המגודר עבור סיכון מסוים אחד בלבד (לדוגמה, רק עבור השינויים האלה אשר ניתנים לייחוס לשינויים בליבור או במחיר של סחורת יסוד עוגן).

6.3.22ב לדוגמה, במקרה של התחייבות פיננסית ששיעור הריבית האפקטיבי שלה נמוך מהליבור, ישות אינה יכולה לייעד:

(א) רכיב של ההתחייבות השווה לריבית בגובה ליבור (בתוספת סכום הקרן במקרה של גידור שווי הוגן); וכן

(ב) רכיב שיורי שלילי.

6.3.23ב אולם, במקרה של התחייבות פיננסית בריבית קבועה ששיעור הריבית האפקטיבי שלה הוא (לדוגמה) 100 נקודות בסיס פחות מהליבור, ישות יכולה לייעד כפריט המגודר את השינוי בשווי של ההתחייבות כולה (כלומר קרן וריבית בגובה ליבור פחות 100 נקודות בסיס) אשר ניתן לייחוס לשינויים בליבור. אם מכשיר פיננסי בריבית קבועה מגודר בזמן כלשהו לאחר יצירתו ובינתיים שיעורי הריבית השתנו, הישות יכולה לייעד רכיב סיכון השווה לשיעור ריבית עוגן שהוא גבוה מהשיעור החוזי המשולם בגין הפריט. הישות יכולה לעשות כן בתנאי ששיעור העוגן נמוך משיעור הריבית האפקטיבי שחושב על בסיס ההנחה שהישות רכשה את המכשיר ביום שבו היא ייעדה לראשונה את הפריט המגודר. לדוגמה, נניח כי ישות יוצרת נכס פיננסי בריבית קבועה בסך 100 ש"ח שיש לו שיעור ריבית אפקטיבי של שישה אחוזים במועד שבו ריבית הליבור היא ארבעה אחוזים. הישות מתחילה לגדר נכס זה לאחר זמן מסוים כאשר ריבית הליבור עלתה לשמונה אחוזים והשווי ההוגן של הנכס ירד ל-90 ש"ח. הישות מחשבת שאם היא הייתה רוכשת את הנכס

ביום שבו היא ייעדה לראשונה את סיכון שיעור ריבית ליבור המתייחס כפריט המגודר, התשואה האפקטיבית של הנכס בהתבסס על שוויו ההוגן בסך 90 ש"ח באותו מועד הייתה 9.5 אחוזים. מאחר שריבית הליבור נמוכה מהתשואה האפקטיבית הזו, הישות יכולה ליעד רכיב ליבור של שמונה אחוזים אשר מורכב בחלקו מתזרימי המזומנים החוזיים בגין הריבית ובחלקו מההפרש בין השווי ההוגן הנוכחי (כלומר, 90 ש"ח) לבין הסכום שהישות נדרשת לשלם בעת הפדיון (כלומר 100 ש"ח).

6.3.24ב אם התחייבות פיננסית נושאת ריבית משתנה של (לדוגמה) ליבור לשלושה חודשים בניכוי 20 נקודות בסיס (עם רצפה באפס נקודות בסיס), ישות יכולה ליעד כפריט המגודר את השינוי בתזרימי המזומנים של התחייבות כוללת זו (כלומר ליבור לשלושה חודשים בניכוי 20 נקודות בסיס – כולל הרצפה) אשר ניתן לייחוס לשינויים בליבור. לכן, כל עוד עקומת התשואה של חוזי האקדמה לשלושה חודשים של הליבור ליתרת אורך החיים של ההתחייבות אינה יורדת מתחת ל-20 נקודות בסיס, לפריט המגודר יש את אותה השתנות של תזרימי המזומנים כמו התחייבות הנושאת ריבית של ליבור לשלושה חודשים עם מרווח אפס או מרווח חיובי. אולם, אם עקומת התשואה של חוזי אקדמה ליתרת אורך החיים של ההתחייבות (או של חלקה) יורדת מתחת ל-20 נקודות בסיס, לפריט המגודר יש השתנות תזרימי מזומנים נמוכה יותר מהתחייבות הנושאת ריבית ליבור לשלושה חודשים עם מרווח אפס או מרווח חיובי.

6.3.25ב דוגמה דומה של פריט לא פיננסי היא סוג ספציפי של נפט גולמי משדה נפט מסוים אשר מתומחר בהתאם לנפט גולמי עוגן רלוונטי. אם ישות מוכרת נפט גולמי זה בחוזה תוך שימוש בנוסחת המחרה חוזית אשר קובעת את המחיר לחבית לפי מחיר נפט גולמי עוגן בניכוי 10 ש"ח עם רצפה בסך 15 ש"ח, הישות יכולה ליעד כפריט המגודר את כל השתנות תזרימי המזומנים של חוזה המכירה אשר ניתנת לייחוס לשינוי במחיר נפט גולמי עוגן. אולם, הישות אינה יכולה ליעד רכיב השווה למלוא השינוי במחיר נפט גולמי עוגן. לכן, כל עוד המחיר העתידי (forward) (לכל משלוח) אינו יורד מתחת ל-25 ש"ח, לפריט המגודר יש את אותה השתנות של תזרימי המזומנים כמו מכירת נפט גולמי במחיר נפט גולמי עוגן (או עם מרווח חיובי). אולם, אם המחיר העתידי במשלוח כלשהו יורד מתחת ל-25 ש"ח, לפריט המגודר יש השתנות תזרימי מזומנים נמוכה יותר ממכירת נפט גולמי במחיר נפט גולמי עוגן (או עם מרווח חיובי).

קריטריונים לכשירות לחשבונאות גידור (תת-פרק 6.4)

אפקטיביות הגידור

- 6.4.1ב אפקטיביות גידור היא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר מקוזזים שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר (לדוגמה, כאשר הפריט המגודר הוא רכיב סיכון, השינוי הרלוונטי בשווי ההוגן או בתזרימי מזומנים של פריט הוא השינוי אשר ניתן לייחוס לסיכון המגודר). חוסר אפקטיביות הגידור הוא המידה שבה שינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר הם גדולים יותר או קטנים יותר משינויים אלה של הפריט המגודר.
- 6.4.2ב בעת ייעוד יחסי גידור ועל בסיס מתמשך, ישות תנתח את המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור אשר חזויים להשפיע על יחסי הגידור במהלך תקופת הגידור. ניתוח זה (כולל עדכונים כלשהם בהתאם לסעיף 6.5.21ב הנובעים מאיזון מחדש של יחסי גידור) הוא הבסיס לבחינת הישות לקיום דרישות אפקטיביות הגידור.
- 6.4.3ב למען הסר ספק, ההשפעות של החלפת הצד שכנגד המקורי עם צד שכנגד הפועל כמסלקה וביצוע השינויים המתמייחים כמתואר בסעיף 6.5.6 ישתקפו במדידה של המכשיר המגדר ולפיכך בבחינת אפקטיביות הגידור ובמדידת אפקטיביות הגידור.

קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר

- 6.4.4ב הדרישה שיהיה קיים קשר כלכלי משמעה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר באופן רגיל נעים בכיוון מנוגד בגלל אותן סיכון, שהוא הסיכון המגודר. לכן, חייבת להיות ציפייה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר ישתנו באופן שיטתי בתגובה לתנודות באותו בסיס או באותם בסיסים אשר קשורים כלכלית באופן כזה שהם מגיבים באופן דומה לסיכון אשר מגודר (לדוגמה נפט גולמי מסוג ברנט ונפט גולמי מסוג WTI).
- 6.4.5ב אם הבסיסים אינם זהים אך הם קשורים כלכלית, יכולים להיות מצבים שבהם השווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר נעים באותו כיוון, לדוגמה מאחר שהפרש המחיר בין שני הבסיסים הקשורים משתנה בעוד שהבסיסים עצמם אינם נעים באופן משמעותי. מצב זה הוא עדיין עקבי עם הקשר הכלכלי בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר אם השווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר עדיין חזויים לנוע באופן רגיל בכיוון מנוגד כאשר הבסיסים נעים.

6.4.6ב הבחינה אם קיים קשר כלכלי כוללת ניתוח של התנהגות אפשרית של יחסי הגידור במהלך תקופת הגידור כדי לוודא אם יחסי הגידור חזויים לקיים את מטרת ניהול סיכונים. קיום רק של קורלציה סטטיסטית בין שני משתנים, כשלעצמו, אינו תומך במסקנה תקפה שקיים קשר כלכלי.

ההשפעה של סיכון אשראי

6.4.7ב מאחר שמודל חשבונאות גידור מבוסס על הרעיון הכללי של קיזוז בין רווחים והפסדים בגין המכשיר המגדר והפריט המגודר, אפקטיביות הגידור נקבעת לא רק על ידי הקשר הכלכלי בין שני פריטים אלה (כלומר השינויים בבסיסים שלהם), אלא גם על ידי ההשפעה של סיכון האשראי על השווי הן של המכשיר המגדר והן של הפריט המגודר. ההשפעה של סיכון אשראי משמעה שגם אם קיים קשר כלכלי בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר, הרמה של קיזוז עשויה להיות לא סדירה. זה יכול לנבוע משינוי בסיכון האשראי של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר שהוא בגודל כזה שסיכון האשראי הוא דומיננטי יותר משינויי השווי אשר נובעים מהקשר הכלכלי (כלומר ההשפעה של השינויים בבסיסים). רמה בסדר גודל כזה שגורמת לדומיננטיות היא רמה שתוצאתה עשויה להיות הפסד (או רווח) מסיכון אשראי שמונע את ההשפעה של שינויים בבסיסים על השווי של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר, גם אם שינויים אלה היו משמעותיים. מנגד, אם במהלך תקופה מסוימת קיים שינוי קטן בבסיסים, העובדה שאפילו שינויים קטנים בסיכון האשראי המתייחס משנים את השווי של המכשיר המגדר או הפריט המגודר יכולים להשפיע על השווי יותר מהבסיסים, אינה יוצרת דומיננטיות.

6.4.8ב דוגמה לסיכון אשראי שהוא דומיננטי ביחסי גידור היא כאשר ישות מגדרת חשיפה לסיכון מחיר סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר שאינו מובטח בביטחונות. אם הצד שכנגד לנגזר זה חווה התדרדרות חמורה באיתנות האשראי שלו, ההשפעה של השינויים באיתנות האשראי של הצד שכנגד יכולה לגבור על ההשפעה של השינויים במחיר סחורת יסוד על השווי ההוגן של המכשיר המגדר, בעוד שינויים בשווי של הפריט המגודר תלויים במידה רבה בשינויי מחיר סחורת היסוד.

יחס הגידור

6.4.9ב בהתאם לדרישות אפקטיביות הגידור, יחס הגידור של יחסי הגידור חייב להיות יחס זהה לזה הנובע מהכמות של הפריט המגודר שהישות מגדרת בפועל והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בה בפועל לגדר כמות זו של הפריט המגודר. לכן, אם ישות מגדרת פחות מ-100 אחוז מהחשיפה בגין פריט, לדוגמה 85 אחוז, היא תייעד את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור שהוא זהה לזה הנובע מ-85 אחוז מהחשיפה והכמות של המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל לגדר את אותם 85 אחוז. באופן דומה, אם לדוגמה, ישות מגדרת חשיפה תוך שימוש בסכום הנומינלי של 40 יחידות של מכשיר פיננסי, היא תייעד

את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור שהוא זהה לזה הנובע מאותה כמות של 40 יחידות (כלומר לישות אסור להשתמש ביחס גידור המבוסס על כמות גדולה יותר של יחידות שהיא עשויה להחזיק בסך הכול או כמות קטנה יותר של יחידות) והכמות של הפריט המגודר שהיא מגדרת בפועל עם אותן 40 יחידות.

6.4.10ב אולם, הייעוד של יחסי הגידור תוך שימוש באותו יחס גידור כמו היחס הנובע מהכמויות של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל לא ישקף חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר והמכשיר המגדר אשר יגרמו בעקבות כך לחוסר אפקטיביות הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) אשר עשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שלא תהיה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. לכן, לצורך ייעוד יחסי גידור, ישות חייבת להתאים את יחס הגידור הנובע מהכמויות של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר שהישות משתמשת בפועל, אם תיאום כזה דרוש כדי למנוע חוסר איזון כזה.

6.4.11ב דוגמאות לשיקולים רלוונטיים בבחינה אם תוצאה חשבונאית אינה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור הן :

(א) אם יחס הגידור שיועד נקבע כדי למנוע הכרה בחוסר אפקטיביות הגידור בגין גידורי תזרים מזומנים, או להשיג תיאומי גידור שווי הוגן עבור יותר פריטים מגודרים במטרה להגדיל את השימוש בחשבונאות שווי הוגן, אך ללא קיזוז שינויי שווי הוגן של המכשיר המגדר; וכן

(ב) אם קיימת סיבה מסחרית למשקלים מסוימים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר, אף על פי שזה יוצר חוסר אפקטיביות של הגידור. לדוגמה, ישות מתקשרת ומייעדת כמות של המכשיר המגדר שהיא אינה הכמות שהיא קבעה כגידור הטוב ביותר של הפריט המגודר, מאחר שההיקף התקני של מכשירים מגדרים אינו מאפשר להתקשר בכמות המדויקת של המכשיר המגדר ("בעיית גודל"). דוגמה לכך היא ישות שמגדרת 100 טון של רכישות קפה עם חוזים עתידיים סטנדרטיים לרכישת קפה בכמות חוזית של 37,500 ליברה. הישות יכולה להשתמש רק בחמישה או בשישה חוזים (שווי ערך ל-85 ו-102.1 טון, בהתאמה) כדי לגדר את היקף הרכישה של 100 טון. במקרה כזה, הישות מייעדת את יחסי הגידור תוך שימוש ביחס גידור הנובע ממספר החוזים העתידיים לקפה שהיא משתמשת בפועל, מאחר שהתוצאה של חוסר אפקטיביות הנובעת מאי-התאמה במשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר לא תביא לתוצאה חשבונאית שאינה עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור.

תדירות הבחינה אם דרישות אפקטיביות הגידור מתקיימות

6.4.12ב ישות תבחן במועד יצירת כל יחסי גידור ועל בסיס מתמשך אם יחסי הגידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. לכל הפחות, ישות תבצע בחינה על בסיס מתמשך במועד המוקדם מבין כל מועד דיווח או בעת שינוי משמעותי בנסיבות המשפיע על דרישות אפקטיביות הגידור. הבחינה מתייחסת לציפיות לגבי אפקטיביות הגידור ולפיכך הבחינה צופה פני עתיד בלבד.

שיטות לבחינה אם דרישות אפקטיביות הגידור מתקיימות

6.4.13ב תקן זה אינו קובע שיטה לבחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. אולם, ישות תשתמש בשיטה שכוללת את המאפיינים הרלוונטיים של יחסי הגידור כולל המקורות לחוסר אפקטיביות. בהתאם לגורמים אלה, השיטה יכולה להיות בחינה איכותית או כמותית.

6.4.14ב לדוגמה, כאשר התנאים העיקריים (כמו סכום נומינלי, מועד פירעון והבסיס) של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר תואמים או שהם תואמים בקירוב (closely aligned), יהיה זה אפשרי עבור הישות להגיע למסקנה על בסיס בחינה איכותית של תנאים עיקריים אלה שהשווי של המכשיר המגדר והשווי של הפריט המגודר באופן רגיל ינועו בכיוונים מנוגדים בגלל אותו סיכון ולכן שקיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים ב6.4.4ב–6.4.6ב).

6.4.15ב העובדה שנגזר הוא בתוך הכסף או מחוץ לכסף כאשר הוא מיועד כמכשיר המגדר אין משמעה, בפני עצמה, שבחינה איכותית אינה נאותה. הדבר תלוי בנסיבות אם חוסר אפקטיביות הגידור הנובע מעובדה זו הוא בגודל כזה שבחינה איכותית לא תכלול אותו במידה מספקת.

6.4.16ב מנגד, אם התנאים העיקריים של המכשיר המגדר והפריט המגודר אינם תואמים בקירוב, קיימת רמה גדולה יותר של אי-ודאות לגבי היקף הקיזוז. כתוצאה מכך, קשה יותר לחזות את אפקטיביות הגידור במהלך תקופת יחסי הגידור. במצב כזה, יהיה זה אפשרי לישות להגיע למסקנה רק על בסיס בחינה כמותית שקיים קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר (ראה סעיפים ב6.4.4ב–6.4.6ב). במצבים אחדים, בחינה כמותית עשויה להידרש כדי לבחון אם יחס הגידור שנעשה בו שימוש ליעוד יחסי הגידור מקיים את דרישות אפקטיביות הגידור (ראה סעיפים ב6.4.9ב–6.4.11ב). הישות יכולה להשתמש באותן שיטות או בשיטות שונות עבור שתי מטרות שונות אלה.

6.4.17ב אם מתרחשים שינויים בנסיבות אשר משפיעים על אפקטיביות הגידור, ייתכן שישות תצטרך לשנות את השיטה לבחינה אם יחסי הגידור

מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור כדי להבטיח שהמאפיינים הרלוונטיים של יחסי הגידור, כולל המקורות לחוסר אפקטיביות, עדיין נכללים בבחינה.

6.4.18ב ניהול סיכונים של ישות הוא המקור העיקרי למידע כדי לבצע בחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור. המשמעות היא שהמידע (או הניתוח) של ההנהלה המשמש לצורכי קבלת החלטות יכול לשמש כבסיס לבחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור.

6.4.19ב התיעוד של יחסי גידור של ישות כולל את האופן שבו הישות תבחן את דרישות אפקטיביות הגידור, כולל השיטה או השיטות המשמשות לבחינה זו. התיעוד של יחסי גידור יעודכן בגין שינויים כלשהם לשיטות (ראה סעיף 6.4.17).

הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים (תת-פרק 6.5)

6.5.1ב דוגמה לגידור שווי הוגן הוא גידור של חשיפה לשינויים בשווי ההוגן של מכשיר חוב בריבית קבועה כתוצאה משינויים בשיעורי ריבית. המנפיק או המחזיק יכולים להתקשר בגידור כזה.

6.5.2ב המטרה של גידור תזרים מזומנים היא לדחות את הרווח או ההפסד על המכשיר המגדר לתקופה או לתקופות שבהן תזרימי המזומנים העתידיים החזויים שמגודרים משפיעים על רווח או הפסד. דוגמה לגידור תזרים מזומנים היא השימוש בחוזה החלפה כדי לשנות חוב בריבית משתנה (בין אם החוב נמדד בעלות מופחתת ובין אם החוב נמדד בשווי הוגן) לחוב בריבית קבועה (כלומר, גידור עסקה עתידית כאשר תזרימי המזומנים העתידיים המגודרים הם תשלומי הריבית העתידיים). מנגד, רכישה חזויה של מכשיר הונני, אשר לאחר רכישתו יטופל בשווי הוגן דרך רווח או הפסד היא דוגמה לפריט שלא יכול להיות פריט מגודר בגידור תזרים מזומנים, מאחר שלא ניתן לסווג מחדש באופן נאות רווח או הפסד כלשהו בגין המכשיר המגדר, אשר יידחה, לרווח או הפסד במהלך תקופה שבה יושג קיזוז. מאותה סיבה, רכישה חזויה של מכשיר הונני אשר לאחר רכישתו יטופל בשווי הוגן כשהשינויים בשווי ההוגן יוצגו ברווח כולל אחר גם לא יכולה להיות פריט מגודר בגידור תזרים מזומנים.

6.5.3ב גידור התקשרות איתנה (לדוגמה, גידור השינוי במחיר הדלק המתייחס להתקשרות חוזית, שלא הוכרה, על ידי רשות ציבורית להספקת חשמל לרכוש דלק במחיר קבוע) הוא גידור של חשיפה לשינוי בשווי הוגן. בהתאם לכך, גידור כזה הוא גידור שווי הוגן. אולם, בהתאם לסעיף 6.5.4, ניתן לחלופין לטפל בגידור סיכון מטבע חוץ של התקשרות איתנה כגידור תזרים מזומנים.

מדידת חוסר אפקטיביות

6.5.4ב בעת מדידת חוסר אפקטיביות, ישות תתחשב בערך הזמן של הכסף. כתוצאה מכך, הישות קובעת את השווי של הפריט המגודר על בסיס ערך נוכחי ולכן השינוי בשווי של הפריט המגודר כולל גם את ההשפעה של ערך הזמן של הכסף.

6.5.5ב כדי לחשב את השינוי בשווי של הפריט המגודר לצורך מדידת חוסר אפקטיביות, ישות רשאית להשתמש בנגזר שיש לו תנאים התואמים את התנאים העיקריים של הפריט המגודר (בדרך כלל מכונה "נגזר היפותטי") וכן, לדוגמה, עבור גידור של עסקה חזויה, הנגזר יכול תוך שימוש ברמה של המחיר (או של השיעור) המגודר. לדוגמה, אם הגידור היה לסיכון דו-צדדי ברמת השוק הנוכחית, הנגזר ההיפותטי ייצג חוזה אקדמה היפותטי שמכיל לשווי אפס במועד הייעוד של יחסי הגידור. אם הגידור היה לדוגמה לסיכון חד-צדדי, הנגזר ההיפותטי ייצג את הערך הפנימי של אופציה היפותטית שבמועד הייעוד של יחסי הגידור היא בתוך הכסף אם רמת המחיר המגודרת היא רמת השוק הנוכחית, או מחוץ לכסף אם רמת המחיר המגודרת היא מעל (או, עבור גידור של פוזיציה ארוכה (long position), מתחת) לרמת השוק הנוכחית. שימוש בנגזר היפותטי היא דרך אפשרית אחת לחישוב השינוי בשווי של הפריט המגודר. הנגזר ההיפותטי משכפל את הפריט המגודר ולכן התוצאה שלו היא התוצאה שהייתה מתקבלת אילו השינוי בשווי היה נקבע בגישה אחרת. לכן, שימוש ב"נגזר היפותטי" אינו שיטה בזכות עצמה אלא אמצעי מתמטי אשר יכול רק לשמש כדי לחשב את השווי של הפריט המגודר. כתוצאה מכך, לא ניתן להשתמש ב"נגזר היפותטי" כדי לכלול מאפיינים בשווי של הפריט המגודר שקיימים רק במכשיר המגודר (אך לא בפריט המגודר). דוגמה היא חוב הנקוב במטבע חוץ (ללא קשר אם הוא חוב בריבית קבועה או בריבית משתנה). בעת שימוש בנגזר היפותטי כדי לחשב את השינוי בשווי של חוב כזה או הערך הנוכחי של השינוי המצטבר בתזרימי המזומנים שלו, הנגזר ההיפותטי לא יכול פשוט לגלם חיוב בגין החלפת מטבעות שונים אף על פי שנגזרים בפועל שבהם מוחלפים מטבעות שונים עשויים לכלול חיוב כזה (לדוגמה, חוזה החלפת ריבית בין מטבעות שונים).

6.5.6ב השינוי בשווי של הפריט המגודר שנקבע תוך שימוש בנגזר היפותטי עשוי לשמש גם לצורך בחינה אם יחסי גידור מקיימים את דרישות אפקטיביות הגידור.

איזון מחדש של יחסי הגידור ושינויים ליחס הגידור

6.5.7ב המונח איזון מחדש מתייחס לתיאומים שבוצעו לכמויות שיועדו של הפריט המגודר או של המכשיר המגודר של יחסי גידור שכבר קיימים לצורך שמירה על יחס גידור שמציית לדרישות אפקטיביות הגידור. שינויים לכמויות שיועדו של פריט מגודר או של מכשיר מגודר למטרה אחרת אינם מהווים איזון מחדש לצורך תקן זה.

6.5.8ב איזון מחדש מטופל כהמשך של יחסי גידור בהתאם לסעיפים 6.5.9ב–6.5.21ב. בעת איזון מחדש, חוסר אפקטיביות הגידור של יחסי הגידור נקבע ומוכר מייד לפני תיאום יחסי הגידור.

6.5.9ב תיאום יחס הגידור מאפשר לישות להגיב לשינויים ביחסים שבין המכשיר המגדר והפריט המגודר אשר נובעים מהבסיסים שלהם או ממשתני סיכון. לדוגמה, יחסי גידור, שבהם למכשיר המגדר ולפריט המגודר יש בסיסים שונים אך קשורים, משתנים בתגובה לשינוי ביחסים בין שני הבסיסים (לדוגמה, מחירים, שיעורים או מדדים שונים אך קשורים). לכן, איזון מחדש מאפשר המשך יחסי גידור במצבים שבהם היחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר משתנים באופן שניתן לפצות עליו על ידי תיאום יחס הגידור.

6.5.10ב לדוגמה, ישות מגדרת חשיפה למטבע חוץ א' תוך שימוש בנגזר מטבע המתייחס למטבע חוץ ב' ומטבעות החוץ א' ו-ב' מקובעים (כלומר שערי החליפין שלהם נשמרים בתוך רצועה או בשער חליפין שנקבע על ידי בנק מרכזי או רשות אחרת). אילו שערי החליפין בין מטבע חוץ א' לבין מטבע חוץ ב' היו משתנים (כלומר הייתה נקבעת רצועה חדשה או שער חליפין אחר), איזון מחדש של יחסי הגידור כדי לשקף את שער החליפין החדש יבטיח שיחסי הגידור ימשיכו לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור עבור יחס הגידור בנסיבות החדשות. בניגוד לכך, אם היה כשל אשראי בנגזר המטבע, שינוי יחס הגידור לא יכול היה להבטיח שיחסי הגידור ימשיכו לקיים את דרישת אפקטיביות הגידור. לכן, איזון מחדש אינו מסייע להמשך יחסי הגידור במצבים שבהם היחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר משתנים באופן שלא ניתן לפצות עליו על ידי תיאום יחס הגידור.

6.5.11ב לא כל שינוי במידת הקיזוז בין השינויים בשווי ההגון של המכשיר המגדר לבין אלה בשווי ההגון או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר מהווים שינוי ביחסים בין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר. ישות מנתחת את המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור שהיא ציפתה שישפיעו על יחסי הגידור במהלך יחסי הגידור ומעריכה אם שינויים במידת הקיזוז הם:

(א) תנודות סביב יחס הגידור, אשר נותר תקף (כלומר ממשיך לשקף באופן נאות את היחסים שבין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר); או

(ב) סימן שיחס הגידור אינו משקף עוד באופן נאות את היחסים שבין המכשיר המגדר לבין הפריט המגודר.

ישות מבצעת הערכה זו של יחס הגידור עבור דרישת אפקטיביות הגידור, כלומר כדי להבטיח שיחסי הגידור אינם משקפים חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא מוכר) שעשוי לגרום

לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. לכן, הערכה זו דורשת שיקול דעת.

6.5.12ב לא ניתן לצמצם תנודה סביב יחס גידור קבוע (ולכן את חוסר אפקטיביות הגידור המתייחס) על ידי תיאום יחס הגידור בתגובה לכל תוצאה אפשרית. לכן, בנסיבות כאלה, השינוי במידת הקיזוז הוא נושא של מדידת חוסר אפקטיביות הגידור והכרה בו, אך אינו דורש איזון מחדש.

6.5.13ב בניגוד לכך, אם שינויים במידת הקיזוז מצביעים על כך שהתנודה היא סביב יחס גידור שונה מיחס הגידור שמשמש כעת עבור יחסי גידור אלה, או שקיימת מגמה המתרחקת מיחס גידור זה, ניתן לצמצם את חוסר אפקטיביות הגידור על ידי תיאום יחס הגידור, בעוד השארת אותו יחס גידור יגביר את חוסר אפקטיביות הגידור. לכן, בנסיבות כאלה ישות חייבת להעריך אם יחסי הגידור משקפים חוסר איזון בין המשקלים של הפריט המגודר ושל המכשיר המגדר אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור (ללא קשר אם מוכר או לא) שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור. אם יחס הגידור מתואם, הדבר משפיע גם על מדידת חוסר אפקטיביות הגידור ועל ההכרה בו, מאחר שבעת איזון מחדש, קיימת חובה לקבוע את חוסר אפקטיביות הגידור של יחסי הגידור ולהכיר בו מיד לפני תיאום יחסי הגידור בהתאם לסעיף 6.5.8.

6.5.14ב איזון מחדש משמעו, שלצורכי חשבונאות גידור, לאחר ההתחלה של יחסי גידור ישות מתאימה את הכמויות של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר בתגובה לשינויים בנסיבות אשר משפיעים על יחס הגידור של יחסי הגידור. באופן רגיל, תיאום זה צריך לשקף תיאומים לכמויות של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר שהיא משתמשת בהם בפועל. אולם, ישות חייבת להתאים את יחס הגידור הנובע מהכמויות של הפריט המגודר או של המכשיר המגדר שהיא משתמשת בהם בפועל אם:

(א) יחס הגידור הנובע משינויים בכמויות של המכשיר המגדר או של הפריט המגודר שהישות משתמשת בהם בפועל ישקף חוסר איזון אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור; או

(ב) ישות תשאיר כמויות של המכשיר המגדר ושל הפריט המגודר שהיא משתמשת בהם בפועל וכתוצאה מכך יחס הגידור, בנסיבות החדשות, ישקף חוסר איזון אשר ייצור חוסר אפקטיביות של הגידור שעשוי לגרום לתוצאה חשבונאית שתהיה לא עקבית עם המטרה של חשבונאות גידור (כלומר, אסור לישות ליצור חוסר איזון על ידי הימנעות מתיאום של יחס הגידור).

6.5.15ב איזון מחדש אינו מיושם אם השתנתה מטרת ניהול הסיכונים ליחסי הגידור. במקום זאת, חשבונאות גידור עבור יחסי גידור אלה תופסק (למרות זאת, ישות יכולה לייעד יחסי גידור חדשים אשר מעורב בהם המכשיר המגדר או הפריט המגודר של יחסי הגידור הקודמים כמתואר בסעיף 6.5.28).

6.5.16ב אם מבוצע איזון מחדש של יחסי גידור, התיאום ליחס הגידור יכול להתבצע בדרכים שונות:

(א) ניתן להגדיל את המשקל של הפריט המגודר (וכתוצאה מכך להקטין את המשקל של המכשיר המגדר) על ידי:

(i) הגדלת היקף הפריט המגודר; או

(ii) הקטנת היקף המכשיר המגדר.

(ב) ניתן להגדיל את המשקל של המכשיר המגדר (וכתוצאה מכך להקטין את המשקל של הפריט המגודר) על ידי:

(i) הגדלת היקף המכשיר המגדר; או

(ii) הקטנת היקף הפריט המגודר.

שינויים בהיקף מתייחסים לכמויות שהם חלק מיחסי הגידור. לכן, הקטנת ההיקפים אין משמעה בהכרח שהפריטים או העסקאות אינם קיימים עוד או שהם לא חזויים להתרחש עוד, אלא שהם לא חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, התוצאה של הקטנת ההיקף של המכשיר המגדר יכולה להיות שהישות ממשיכה להחזיק נגזר, אך רק חלקו נותר מכשיר מגדר של יחסי הגידור. מצב כזה יכול להתרחש אם ניתן לבצע את האיזון מחדש רק על ידי הקטנת ההיקף של המכשיר המגדר ביחסי הגידור, אך הישות ממשיכה להחזיק את ההיקף שאינו דרוש עוד. במקרה כזה, החלק שאינו מיועד של הנגזר יטופל בשווי הוגן דרך רווח או הפסד (אלא אם כן, הוא יועד כמכשיר מגדר ביחסי גידור אחרים).

6.5.17ב תיאום יחס הגידור על ידי הגדלת היקף הפריט המגודר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי של הפריט המגודר המתייחסים להיקף שיועד קודם לכן איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, השינויים בשווי של הפריט המגודר כוללים גם את השינוי בשווי של ההיקף הנוסף של הפריט המגודר. שינויים אלה נמדדים החל מהמועד של האיזון מחדש ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור היקף של 100 טון של סחורת יסוד במחיר עתידי בסך 80 ש"ח (המחיר העתידי במועד יצירת יחסי הגידור) והוסיפה היקף של 10 טון בעת איזון מחדש כאשר המחיר העתידי היה 90 ש"ח, הפריט המגודר לאחר האיזון מחדש מורכב משתי

שכבות: 100 טון שגודרו בסכום 80 ש"ח ו-10 טון שגודרו בסכום 90 ש"ח.

6.5.18ב תיאום יחס הגידור על ידי הקטנת היקף המכשיר המגדר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי של הפריט המגודר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר המתייחסים להיקף שממשיך להיות מיועד איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, ההיקף של המכשיר המגדר שהוקטן אינו עוד חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור את סיכון המחיר של סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר בהיקף של 100 טון כמכשיר המגדר והקטינה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, סכום נומינלי של 90 טון של היקף המכשיר המגדר יישאר (ראה סעיף 6.5.16. לגבי התוצאות של היקף הנגזר (כלומר 10 הטון) שאינו עוד חלק מיחסי הגידור).

6.5.19ב תיאום יחס הגידור על ידי הגדלת היקף המכשיר המגדר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של הפריט המגודר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר המתייחסים להיקף שיועד קודם לכן איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר כוללים גם את השינויים בשווי של ההיקף הנוסף של המכשיר המגדר. שינויים אלה נמדדים החל מהמועד של האיזון מחדש ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור את סיכון המחיר של סחורת יסוד תוך שימוש בנגזר בהיקף של 100 טון כמכשיר המגדר והגדילה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, המכשיר המגדר לאחר האיזון מחדש יורכב מנגזר בהיקף כולל של 110 טון. השינוי בשווי ההוגן של המכשיר המגדר הוא סך השינוי בשווי ההוגן של הנגזרים המהווים את סך ההיקף של 110 טון. לנגזרים אלה יכולים להיות (וצפוי שיהיו) תנאים עיקריים שונים, כמו השיעור העתידי שלהם, מאחר שההתקשרות בהם הייתה בנקודות זמן שונות (כולל האפשרות של ייעוד נגזרים ליחסי גידור לאחר ההכרה לראשונה בהם).

6.5.20ב תיאום יחס הגידור על ידי הקטנת היקף הפריט המגודר אינו משפיע על האופן שבו השינויים בשווי ההוגן של המכשיר המגדר נמדדים. גם המדידה של השינויים בשווי של הפריט המגודר המתייחסים להיקף שממשיך להיות מיועד איננה מושפעת. אולם, מהמועד של האיזון מחדש, ההיקף של הפריט המגודר שהוקטן אינו עוד חלק מיחסי הגידור. לדוגמה, אם ישות גידרה במקור היקף של 100 טון של סחורת יסוד במחיר עתידי בסך 80 ש"ח והקטינה היקף זה ב-10 טון בעת איזון מחדש, הפריט המגודר לאחר האיזון מחדש יהיה 90 טון שגודרו בסכום 80 ש"ח. 10 טון של הפריט המגודר שאינם עוד חלק מיחסי הגידור יטופלו בהתאם לדרישות לגבי הפסקת חשבונאות גידור (ראה סעיפים 6.5.7–6.5.7. וסעיפים 6.5.22ב–6.5.28ב).

6.5.21ב בעת איזון מחדש של יחסי גידור, ישות תעדכן את הניתוח שלה לגבי המקורות לחוסר אפקטיביות הגידור אשר חזויים להשפיע על יחסי

הגידור במהלך (יתרת) תקופת הגידור (ראה סעיף ב6.4.2). התייעוד של יחסי הגידור יעודכן בהתאם.

הפסקת חשבונאות גידור

6.5.22ב הפסקה של חשבונאות גידור מיושמת מכאן ולהבא מהמועד שבו הקריטריונים לכשירות אינם מתקיימים עוד.

6.5.23ב ישות לא תבטל את הייעוד ובשל כך תפסיק יחסי גידור אשר :

(א) עדיין מקיימים את מטרת ניהול הסיכונים שעל בסיסה יחסי הגידור היו כשירים לחשבונאות גידור (כלומר הישות עדיין שואפת לאותה מטרת ניהול הסיכונים); וכן

(ב) ממשיכים לקיים את כל הקריטריונים האחרים לכשירות (לאחר הבאה בחשבון של איזון מחדש כלשהו של יחסי הגידור, כאשר מתאים).

6.5.24ב לצורכי תקן זה, יש להבחין בין אסטרטגיית ניהול הסיכונים של ישות לבין מטרות ניהול הסיכונים שלה. אסטרטגיית ניהול הסיכונים נקבעת ברמה הגבוהה ביותר שבה הישות קובעת את האופן שבו היא מנהלת את הסיכון שלה. אסטרטגיות ניהול סיכונים באופן רגיל מזהות את הסיכונים שהישות חשופה אליהם ומפרטות את האופן שבו הישות מגיבה אליהם. אסטרטגיית ניהול סיכונים היא בתוקף לתקופה ארוכה יותר ועשויה לכלול גמישות מסוימת כדי להגיב לשינויים בנסיבות אשר מתרחשים כאשר האסטרטגיה בתוקף (לדוגמה, שיעור ריבית שונה או רמות מחיר שונות של סחורת יסוד, אשר כתוצאה מהם מידת הגידור שונה). אסטרטגיית ניהול סיכונים מפורטת באופן רגיל במסמך כללי אשר מחלחל לדרגים נמוכים יותר בישות באמצעות מדיניות הכוללת הנחיות ספציפיות יותר. בניגוד לכך, מטרת ניהול סיכונים עבור יחסי גידור מיושמת ברמה של יחסי גידור מסוימים. היא מתייחסת לאופן שבו מכשיר מגדר מסוים שיועד משמש לגידור של חשיפה מסוימת אשר יועדה כפריט המגודר. לכן, באסטרטגיית ניהול סיכונים יכולים להיות מעורבים יחסי גידור שונים רבים שמטרות ניהול הסיכונים שלהם מתייחסות להוצאה לפועל של אסטרטגיית ניהול הסיכונים. לדוגמה :

(א) לישות אסטרטגיה של ניהול החשיפה שלה לשיעור ריבית על מימון באמצעות חוב אשר קובעת תחומים לישות כולה עבור השילוב של מימון בריבית משתנה ובריבית קבועה. האסטרטגיה היא לשמור על חוב בשיעור של בין 20 אחוז לבין 40 אחוז בריבית קבועה. הישות מחליטה מעת לעת כיצד להוציא לפועל אסטרטגיה זו (כלומר איפה למקם את עצמה בטווח שבין 20 אחוז לבין 40 אחוז חשיפה לשיעור ריבית קבוע) בהתאם לרמת שיעורי הריבית. אם שיעורי הריבית נמוכים, הישות מקבעת את הריבית עבור יותר חוב מאשר כאשר שיעורי הריבית גבוהים. החוב של הישות הוא 100 ש"ח בריבית משתנה שמתוכו הישות

מחליפה 30 ש"ח לחשיפה לשיעור קבוע. הישות מנצלת את שיעורי הריבית הנמוכים כדי להנפיק חוב נוסף בסך 50 ש"ח כדי לממן השקעה גדולה, אשר הישות מבצעת על ידי הנפקת איגרת חוב בריבית קבועה. לאור שיעורי הריבית הנמוכים, הישות מחליטה לקבוע את חשיפת שיעור הריבית הקבועה שלה על 40 אחוז מסך החוב על ידי הקטנה בסך 20 ש"ח של הגידור שביצעה קודם לכן על החשיפה לריבית המשתנה שלה, וכתוצאה מכך החשיפה לשיעור ריבית קבוע מסתכמת ל-60 ש"ח. במצב זה אסטרטגיית ניהול הסיכונים בעצמה נותרת ללא שינוי. אולם, בניגוד לכך ההוצאה לפועל של האסטרטגיה על ידי הישות השתנתה והמשמעות היא שעבור 20 ש"ח של חשיפה לשיעור משתנה אשר גודרה קודם לכן, מטרת ניהול הסיכונים השתנתה (כלומר ברמת יחסי הגידור). כתוצאה מכך, במצב זה קיימת חובה להפסיק את חשבונאות הגידור עבור 20 ש"ח של חשיפה לשיעור משתנה אשר גודרה קודם לכן. ניתן לבצע זאת על ידי הקטנת פוזיציית חוזי ההחלפה בסכום נומינלי בסך 20 ש"ח, אך בהתאם לנסיבות, ישות יכולה להשאיר את היקף חוזי ההחלפה ולהשתמש, לדוגמה, בחוזי ההחלפה לגידור חשיפה אחרת או שחוזי ההחלפה יהפכו חלק מהתיק למסחר. בניגוד לכך, אם ישות במקום זאת החליפה חלק מהחוב בריבית קבועה החדש שלה לחשיפה לשיעור משתנה, הישות תהיה חייבת להמשיך בחשבונאות גידור לחשיפה לשיעור משתנה שגודרה קודם לכן.

(ב) חלק מהחשיפות נובעות מפוזיציות אשר משתנות לעיתים תכופות, לדוגמה, סיכון שיעור הריבית של תיק פתוח של מכשירי חוב. התוספת של מכשירי חוב חדשים והגריעה של מכשירי חוב משנות באופן מתמשך חשיפה זו (כלומר, מצב זה שונה מסגירה חד-צדדית של פוזיציה בעת פירעונה). זהו תהליך דינמי שבו הן החשיפה והן מכשירי החוב המשמשים לניהול החשיפה אינם נותרים זהים במשך זמן רב. כתוצאה מכך, ישות עם חשיפה כזו מתאימה לעיתים תכופות את המכשירים המגדרים המשמשים לניהול סיכון שיעור ריבית כשהחשיפה משתנה. לדוגמה, מכשירי חוב שיתרת התקופה עד למועד פירעונם היא 24 חודש מיועדים כפריט המגודר בגין סיכון שיעור ריבית ל-24 חודש. אותה תהליך מיושם לקבוצות בעלות טווחי זמן אחרים או תקופות לפירעון אחרות. לאחר תקופה קצרה של זמן, הישות מפסיקה את כל יחסי הגידור שיועדו קודם לכן לתקופות לפירעון, אחדים מהם או את חלקם, ומייעדת יחסי גידור חדשים לתקופות לפירעון על בסיס גודלם והמכשירים המגדרים שקיימים באותו זמן. הפסקת חשבונאות גידור במצב זה משקפת שיחסי גידור אלה נבנים בדרך כזו שהישות מסתכלת על מכשיר מגדר חדש ועל פריט מגודר חדש במקום המכשיר המגדר והפריט המגודר שיועדו קודם לכן. אסטרטגיית ניהול הסיכונים נשארת זהה, אך אין מטרת ניהול סיכונים שנמשכת עבור יחסי הגידור שיועדו קודם לכן, ולכן יחסי גידור אלה לא קיימים עוד. במצב זה, הפסקת חשבונאות גידור מיושמת במידה שבה מטרת ניהול

הסיכונים השתנתה. זה תלוי במצב של ישות ויכול, לדוגמה, להשפיע על כל יחסי הגידור לתקופה לפירעון, רק על אחדים מהם או רק על חלק מיחסי הגידור.

(ג) לישות יש אסטרטגיית ניהול סיכונים שלפיה היא מנהלת את סיכון מטבע חוץ של מכירות חזויות והחייבים הנובעים מכך. במסגרת אסטרטגיה זו, הישות מנהלת את סיכון מטבע חוץ כיחסי גידור מסוימים רק עד לנקודת ההכרה בחייבים. לאחר מכן, הישות אינה מנהלת עוד את סיכון מטבע חוץ על הבסיס של יחסי גידור מסוימים אלה. במקום זאת, הישות מנהלת יחד את סיכון מטבע חוץ הנובע מחייבים, מזכאים ומנגזרים (שאינם מתייחסים לעסקאות חזויות שעדיין תלויות ועומדות) הנקובים באותו מטבע חוץ. לצרכים חשבונאיים, זה פועל כגידור "טבעי" מאחר שהרווחים וההפסדים מסיכון מטבע חוץ של כל הפריטים האלה מוכרים באופן מיידי ברווח או הפסד. כתוצאה מכך, לצרכים חשבונאיים, אם יחסי הגידור מיועדים לתקופה עד למועד התשלום, חייבים להפסיק אותם בעת ההכרה בחייבים, מאחר שמטרת ניהול סיכונים של יחסי הגידור המקוריים לא חלה עוד. סיכון מטבע חוץ מנהל כעת במסגרת אותה אסטרטגיה, אך על בסיס שונה. מנגד, אם לישות הייתה מטרת ניהול סיכונים שונה והיא הייתה מנהלת את סיכון מטבע חוץ כיחסי גידור יחידים מתמשכים באופן ספציפי עבור סכום המכירות החזויות הזה והחייב שנובע מכך עד למועד הסילוק, חשבונאות גידור הייתה נמשכת עד לאותו מועד.

6.5.25ב הפסקה של חשבונאות גידור עשויה להשפיע על:

- (א) יחסי גידור במלואם; או
- (ב) חלק מיחסי הגידור (המשמעות היא שחשבונאות גידור ממשיכה עבור שארית יחסי הגידור).

6.5.26ב יחסי גידור מופסקים במלואם כאשר, יחסי הגידור בכללותם מפסיקים לקיים את הקריטריונים לכשירות. לדוגמה:

- (א) יחסי הגידור אינם מקיימים עוד את מטרת ניהול הסיכונים שלפיה הם היו זכאים לחשבונאות גידור (כלומר, הישות אינה שואפת עוד למטרת ניהול סיכונים זו);
- (ב) המכשיר המגדר או המכשירים המגדרים נמכרו או חוסלו (ביחס למלוא ההיקף שהיה חלק מיחסי הגידור); או
- (ג) לא קיים עוד קשר כלכלי בין הפריט המגודר לבין המכשיר המגדר או שהשפעה של סיכון אשראי מתחילה להיות דומיננטית בשינויי השווי הנובעים מקשר כלכלי זה.

6.5.27ב חלק מיחסי גידור מופסק (וחשבונאות גידור נמשכת עבור שארית יחסי הגידור) כאשר רק חלק מיחסי הגידור מפסיק לקיים את הקריטריונים לכשירות. לדוגמה:

(א) בעת איזון מחדש של יחסי גידור, ניתן לתאם את יחס הגידור בדרך כזו שחלק מההיקף של הפריט המגודר אינו עוד חלק מיחסי הגידור (ראה סעיף 6.5.20); לכן, חשבונאות גידור מופסקת רק עבור ההיקף של הפריט המגודר שאינו עוד חלק מיחסי הגידור; או

(ב) כאשר ההתרחשות של חלק מההיקף של הפריט המגודר שהוא עסקה חזויה (או רכיב של עסקה חזויה) אינה צפויה עוד ברמה גבוהה, חשבונאות גידור מופסקת רק עבור ההיקף של הפריט המגודר שההתרחשות שלו אינה צפויה עוד ברמה גבוהה. אולם, אם לישות יש עבר של גידורים שיועדו של עסקאות חזויות שלאחר מכן נקבע לגביהן שהעסקאות החזויות אינן חזויות להתרחש עוד, היכולת של הישות לחזות עסקאות חזויות במדויק מוטלת בספק בעת חיזוי עסקאות חזויות דומות. זה משפיע על הבחינה אם עסקאות חזויות דומות צפויות ברמה גבוהה (ראה סעיף 6.3.3) ולכן אם הן כשירות כפריטים מגודרים.

6.5.28ב ישות יכולה ליעד יחסי גידור חדשים שבהם מעורב מכשיר מגדר או פריט מגודר מיחסי גידור קודמים שחשבונאות גידור הופסקה עבורם (בחלקה או במלואה). זה אינו מהווה המשך של יחסי גידור, אלא התחלה מחדש. לדוגמה:

(א) במכשיר מגדר חלה התדרדרות אשראי חמורה שהישות מחליפה אותו במכשיר מגדר חדש. המשמעות היא שיחסי הגידור המקוריים לא הצליחו להשיג את מטרת ניהול סיכונים ולכן הם הופסקו במלואם. המכשיר המגדר החדש מיועד כגידור של אותה חשיפה שגודרה קודם לכן ויוצר יחסי גידור חדשים. לכן, השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר נמדדים ממועד הייעוד של יחסי הגידור החדשים ובהתייחס למועד זה במקום מהמועד שבו יועדו יחסי הגידור המקוריים.

(ב) יחסי גידור מופסקים לפני סוף תקופתם. המכשיר המגדר ביחסי גידור אלה יכול להיות מיועד כמכשיר המגדר ביחסי גידור אחרים (לדוגמה, בעת תיאום יחס הגידור בעת איזון מחדש על ידי הגדלת ההיקף של המכשיר המגדר או בעת ייעוד יחסי גידור חדשים לגמרי).

הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות

6.5.29ב אופציה יכולה להיחשב כמתייחסת לתקופת זמן מאחר שערך הזמן שלה מייצג חיוב עבור הספקת הגנה למחזיק באופציה לאורך תקופה של זמן. אולם, ההיבט הרלוונטי לצורך בחינה אם אופציה מגדרת פריט

מגודר המתייחס לעסקה או פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן הוא המאפיינים של פריט מגודר זה, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד. לכן, ישות תבחן את סוג הפריט המגודר (ראה סעיף 6.5.15 סעיף קטן (א)) על בסיס מהותו של הפריט המגודר (ללא קשר אם יחסי הגידור הם גידור תזרים מזומנים או גידור שווי הוגן):

(א) ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לעסקה אם המהות של הפריט המגודר היא עסקה שלערך הזמן שלה יש מאפיין של העלויות של אותה עסקה. דוגמה לכך היא כאשר ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר שכתוצאה ממנו מוכר פריט שהמדידה לראשונה שלו כוללת עלויות עסקה (לדוגמה, ישות מגדרת רכישת סחורת יסוד, בין אם כעסקה חזויה או כהתקשרות איתנה, כנגד סיכון מחיר של סחורת היסוד וכוללת את עלויות העסקה במדידה לראשונה של המלאי). כתוצאה מהכללת ערך הזמן של האופציה במדידה לראשונה של פריט מגודר מסוים, ערך הזמן משפיע על רווח או הפסד באותו זמן כמו הפריט המגודר. באופן דומה, ישות אשר מגדרת מכירה של סחורת יסוד, בין אם כעסקה חזויה או כהתקשרות איתנה, תכלול את ערך הזמן של האופציה כחלק מהעלות המתייחסת למכירה זו (לכן, ערך הזמן יוכר ברווח או הפסד באותה תקופה כמו ההכנסות מהמכירה שגודרה).

(ב) ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לתקופת זמן אם המהות של הפריט המגודר היא כזו שלערך הזמן יש מאפיין של עלות להשגת הגנה כנגד סיכון לאורך תקופה מסוימת של זמן (אך התוצאה של הפריט המגודר אינה עסקה שבה מעורב המושג של עלות עסקה בהתאם ל-6.5.15). לדוגמה, אם מלאי של סחורת יסוד מגודר כנגד ירידה בשווי ההוגן לשישה חודשים תוך שימוש באופציית סחורת יסוד עם אורך חיים מקביל, ערך הזמן של האופציה יוקצה לרווח או הפסד (כלומר יופחת על בסיס שיטתי והגיוני) לאורך תקופת ששת החודשים הזו. דוגמה אחרת היא גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ אשר מגודרת ל-18 חודש תוך שימוש באופציית שערי חליפין של מטבע חוץ (foreign exchange option), אשר כתוצאה ממנו תהיה הקצאה של ערך הזמן של האופציה לאורך התקופה של 18 חודש אלה.

6.5.30ב המאפיינים של הפריט המגודר, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד, משפיע גם על התקופה שלאורכה ערך הזמן של אופציה, אשר מגדרת פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, מופחת, שהיא עקבית עם התקופה שלאורכה הערך הפנימי של האופציה יכול להשפיע על רווח או הפסד בהתאם לחשבונאות גידור. לדוגמה, אם אופציית שיעור ריבית (תקרה) משמשת לספק הגנה כנגד עליות בהוצאת ריבית על איגרת חוב בריבית משתנה, ערך הזמן של אופציית תקרה זו מופחת לרווח או הפסד לאורך אותה תקופה שבה ערך פנימי כלשהו של אופציית התקרה ישפיע על רווח או הפסד:

(א) אם התקרה מגדרת עליות בשיעורי הריבית לשלוש השנים הראשונות מתוך סך אורך החיים של איגרת החוב בריבית משתנה של חמש שנים, ערך הזמן של אופציית התקרה מופחת לאורך שלוש השנים הראשונות; או

(ב) אם התקרה היא אופציה שתחילתה היא עתידית (forward start option) אשר מגדרת עליות בשיעורי הריבית בשנה השנייה והשלישית מתוך סך אורך החיים של איגרת החוב בריבית משתנה לחמש שנים, ערך הזמן של התקרה מופחת במהלך השנה השנייה והשלישית.

6.5.31ב הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות בהתאם לסעיף 6.5.15 חל גם על שילוב של אופציה שנרכשה ואופציה שנכתבה (כשאחת מהן היא אופציית מכר והשנייה היא אופציית רכש) שבמועד הייעוד כמכשיר מגדר יש להן ערך זמן נטו בסכום אפס (בדרך כלל נקרא "רצועה בעלות אפס"). במקרה זה, ישות תכיר בשינויים כלשהם בערך הזמן ברווח כולל אחר, אף על פי שהשינוי המצטבר בערך הזמן לאורך כל תקופת יחסי הגידור הוא אפס. לכן, אם ערך הזמן של האופציה מתייחס ל:

(א) פריט מגודר המתייחס לעסקה, הסכום של ערך הזמן בסוף יחסי הגידור אשר מתאים את הפריט המגודר או שמסווג מחדש לרווח או הפסד (ראה סעיף 6.5.15 סעיף קטן (ב)) יהיה אפס.

(ב) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, הוצאת ההפחתה המתייחסת לערך הזמן היא אפס.

6.5.32ב הטיפול החשבונאי בערך הזמן של אופציות בהתאם לסעיף 6.5.15 חל רק במידה שבה ערך הזמן מתייחס לפריט המגודר (ערך זמן תואם). ערך הזמן של אופציה מתייחס לפריט המגודר אם התנאים העיקריים של האופציה (כמו הסכום הנומינלי, אורך החיים והבסיס) תואמים את הפריט המגודר. לכן, אם התנאים העיקריים של האופציה ושל הפריט המגודר אינם תואמים באופן מלא, ישות תקבע את ערך הזמן התואם, כלומר כמה מתוך ערך הזמן שנכלל בפרמיה (ערך הזמן בפועל) מתייחס לפריט המגודר (ולפיכך יש לטפל בו בהתאם לסעיף 6.5.15). ישות קובעת את ערך הזמן התואם תוך שימוש בהערכת שווי של האופציה שיש לה תנאים עיקריים שתואמים בצורה מושלמת את הפריט המגודר.

6.5.33ב אם ערך הזמן בפועל וערך הזמן התואם שונים, ישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון בהתאם לסעיף 6.5.15 כלהלן:

(א) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, ערך הזמן בפועל גבוה יותר מערך הזמן התואם, הישות:

(i) תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון על בסיס ערך הזמן התואם; וכן

(ii) תטפל בהפרשים בשינויי השווי ההוגן בין שני ערכי הזמן ברווח או הפסד.

(ב) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, ערך הזמן בפועל נמוך יותר מערך הזמן התואם, הישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון תוך התייחסות לנמוך מבין השינוי המצטבר בשווי ההוגן של:

(i) ערך הזמן בפועל; לבין

(ii) ערך הזמן התואם.

שארית כלשהי של השינוי בשווי ההוגן של ערך הזמן בפועל תוכר ברווח או הפסד.

הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזי אקדמה ומרווחי מטבע חוץ הבסיסיים של מכשירים פיננסיים

6.5.34ב חוזה אקדמה יכול להיחשב כמתייחס לתקופת זמן מאחר שאלמנט המחיר העתידי שלו מייצג חיובים עבור תקופה של זמן (שזו המגמה שלשמה הוא נקבע). אולם, ההיבט הרלוונטי לצורך בחינה אם מכשיר מגדר מגדר פריט מגודר המתייחס לעסקה או פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן הוא המאפיינים של פריט מגודר זה, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד. לכן, ישות תבחן את הסוג של פריט מגודר (ראה סעיפים 6.5.16 ו-6.5.15 סעיף קטן (א)) על בסיס מהותו של הפריט המגודר (ללא קשר אם יחסי הגידור הם גידור תזרים מזומנים או גידור שווי הוגן):

(א) אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לעסקה אם המהות של הפריט המגודר היא עסקה שלא אלמנט המחיר העתידי שלה יש מאפיין של העלויות של אותה עסקה. דוגמה לכך היא כאשר אלמנט המחיר העתידי מתייחס לפריט מגודר שכתוצאה ממנו מוכר פריט שהמדידה לראשונה שלו כוללת עלויות עסקה (לדוגמה, ישות מגדרת רכישת מלאי הנקובה במטבע חוץ, בין אם זו עסקה חזויה או התקשרות איתנה, כנגד סיכון מטבע חוץ וכוללת את עלויות העסקה במדידה לראשונה של המלאי). כתוצאה מהכללת אלמנט המחיר העתידי במדידה לראשונה של פריט מגודר מסוים, אלמנט המחיר העתידי משפיע על רווח או הפסד באותו זמן כמו הפריט המגודר. באופן דומה, ישות אשר מגדרת מכירה של סחורת יסוד הנקובה במטבע חוץ כנגד סיכון מטבע חוץ, בין אם זו עסקה חזויה או התקשרות איתנה, תכלול את אלמנט המחיר העתידי כחלק מהעלות המתייחסת למכירה זו (לכן, אלמנט המחיר

העתידי יוכר ברווח או הפסד באותה תקופה כמו ההכנסות מהמכירה שגודרה).

(ב) אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט מגודר המתייחס לתקופת זמן אם המהות של הפריט המגודר היא כזו שלא אלמנט המחיר העתידי יש מאפיין של עלות להשגת הגנה כנגד סיכון לאורך תקופה מסוימת של זמן (אך התוצאה של הפריט המגודר אינה עסקה שבה מעורב המושג של עלות עסקה בהתאם ל-6.5.16)). לדוגמה, אם מלאי של סחורת יסוד מגודר כנגד שינויים בשווי ההוגן לשישה חודשים תוך שימוש בחוזה אקדמה לסחורת יסוד עם אורך חיים מקביל, אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה יוקצה לרווח או הפסד (כלומר יופחת על בסיס שיטתי והגיוני) לאורך תקופת ששת החודשים הזו. דוגמה אחרת היא גידור של השקעה נטו בפעילות חוץ אשר מגודרת ל-18 חודש תוך שימוש בחוזה אקדמה לשערי חליפין של מטבע חוץ, אשר כתוצאה ממנו תהיה הקצאה של אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה לאורך התקופה של 18 חודש אלה.

6.5.35 המאפיינים של הפריט המגודר, כולל האופן והעיתוי שבו הפריט המגודר משפיע על רווח או הפסד, משפיעים גם על התקופה שלאורכה אלמנט המחיר העתידי של חוזה האקדמה, אשר מגדר פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, מופחת, שהיא התקופה שלאורכה מתייחס אלמנט המחיר העתידי. לדוגמה, אם חוזה אקדמה מגדר את החשיפה להשתנות בשיעורי הריבית לשלושה חודשים לתקופה של שלושה חודשים אשר מתחילה לאחר שישה חודשים, אלמנט המחיר העתידי מופחת במהלך התקופה שנמשכת בין החודש השביעי לבין החודש התשיעי.

6.5.36 הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה בהתאם לסעיף 6.5.16 חל גם אם, במועד שבו חוזה האקדמה יועד כמכשיר מגדר, אלמנט המחיר העתידי הוא אפס. במקרה זה ישות תכיר בשינויי שווי הוגן כלשהם הניתנים לייחוס לאלמנט המחיר העתידי ברווח כולל אחר, אף על פי שהשינוי המצטבר בשווי ההוגן הניתן לייחוס לאלמנט המחיר העתידי לאורך כל תקופת יחסי הגידור הוא אפס. לכן, אם אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס ל:

(א) פריט מגודר המתייחס לעסקה, הסכום ביחס לאלמנט המחיר העתידי בסוף יחסי הגידור אשר מתאים את הפריט המגודר או שמסווג מחדש לרווח או הפסד (ראה סעיפים 6.5.15 ו-6.5.16) יהיה אפס.

(ב) פריט מגודר המתייחס לתקופת זמן, הוצאת ההפחתה המתייחסת לאלמנט המחיר העתידי היא אפס.

6.5.37 הטיפול החשבונאי באלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה בהתאם לסעיף 6.5.16 חל רק במידה שבה אלמנט המחיר העתידי מתייחס

לפריט המגודר (אלמנט מחיר עתידי תואם). אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה מתייחס לפריט המגודר אם התנאים העיקריים של חוזה האקדמה (כמו הסכום הנומינלי, אורך החיים והבסיס) תואמים את הפריט המגודר. לכן, אם התנאים העיקריים של חוזה האקדמה ושל הפריט המגודר אינם תואמים באופן מלא, ישות תקבע את אלמנט המחיר העתידי התואם, כלומר כמה מתוך אלמנט המחיר העתידי שנכלל בחוזה האקדמה (אלמנט המחיר העתידי בפועל) מתייחס לפריט המגודר (ולפיכך יש לטפל בו בהתאם לסעיף 6.5.16). ישות קובעת את אלמנט המחיר העתידי התואם תוך שימוש בהערכת שווי של חוזה האקדמה שיש לו תנאים עיקריים שתואמים בצורה מושלמת את הפריט המגודר.

6.5.38ב אם אלמנט המחיר העתידי בפועל ואלמנט המחיר העתידי התואם שונים, ישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון בהתאם לסעיף 6.5.16 כלהלן:

(א) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל גבוה יותר מזה של אלמנט המחיר העתידי התואם, הישות:

(i) תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון על בסיס אלמנט המחיר העתידי התואם; וכן

(ii) תטפל בהפרשים בשינויי השווי ההוגן בין שני האלמנטים של המחיר העתידי ברווח או הפסד.

(ב) אם, במועד יצירת יחסי הגידור, הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל נמוך יותר מזה של אלמנט המחיר העתידי התואם, הישות תקבע את הסכום שמצטבר ברכיב נפרד של הון תוך התייחסות לנמוך מבין השינוי המצטבר בשווי ההוגן של:

(i) הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי בפועל; לבין

(ii) הערך המוחלט של אלמנט המחיר העתידי התואם.

שארית כלשהי של השינוי בשווי ההוגן של אלמנט המחיר העתידי בפועל תוכר ברווח או הפסד.

6.5.39ב כאשר ישות מפרידה את מרווח מטבע חוץ הבסיסי ממכשיר פיננסי ומוציאה אותו מהייעוד של המכשיר הפיננסי הזה כמכשיר מגדר (ראה סעיף 6.2.4 סעיף קטן (ב)), הנחיות היישום בסעיפים 6.5.34–6.5.38ב מיושמות על מרווח מטבע חוץ הבסיסי באותו אופן שהן מיושמות על אלמנט המחיר העתידי של חוזה אקדמה.

גידור של קבוצה של פריטים (תת-פרק 6.6)

גידור של פוזיציה נטו

זכאות לחשבונאות גידור וייעוד של פוזיציה נטו

6.6.1ב פוזיציה נטו כשירה לחשבונאות גידור רק אם ישות מגדרת על בסיס נטו לצורכי ניהול סיכונים. השאלה אם ישות מגדרת בדרך זו היא עניין של עובדה (לא רק של טענה או תיעוד). לכן, ישות אינה יכולה ליישם חשבונאות גידור על בסיס נטו רק כדי להשיג תוצאה חשבונאית מסוימת אם זה לא ישקף את גישת ניהול הסיכונים שלה. גידור של פוזיציה נטו חייב להיות חלק מאסטרטגיה מבוססת של ניהול סיכונים. באופן רגיל, אסטרטגיה זו תאושר על ידי אנשי מפתח בהנהלה כמוגדר בתקן חשבונאות בינלאומי 24.

6.6.2ב לדוגמה, לישות א' שמטבע הפעילות שלה הוא המטבע המקומי (ש"ח), יש התקשרות איתנה לשלם 150,000 מט"ח להוצאות פרסום בעוד תשעה חודשים והתקשרות איתנה למכור מוצרים גמורים עבור 150,000 מט"ח בעוד 15 חודש. ישות א' מתקשרת בנגזר מטבע חוץ אשר יסולק בעוד תשעה חודשים לפיו הישות תקבל 100 מט"ח ותשלם 70 ש"ח. לישות א' אין חשיפות אחרות למטבע חוץ זה. ישות א' אינה מנהלת סיכון מטבע חוץ על בסיס נטו. לכן, ישות א' אינה יכולה ליישם חשבונאות גידור ליחסי הגידור שבין נגזר מטבע חוץ לבין פוזיציה נטו בסך 100 מט"ח (המורכבת מ-150,000 מט"ח של ההתקשרות האיתנה לרכישה – כלומר שירותי הפרסום – ומ-149,900 מט"ח (מתוך ה-150,000 מט"ח) של ההתקשרות האיתנה למכירה) לתקופה של תשעה חודשים.

6.6.3ב אם ישות א' הייתה מנהלת את סיכון מטבע חוץ על בסיס נטו ולא הייתה מתקשרת בנגזר מטבע חוץ (מאחר שהוא מגדיל את החשיפה לסיכון מטבע חוץ שלה במקום לצמצם אותה), הישות הייתה בפוזיציה מגודרת באופן טבעי לתקופה של תשעה חודשים. באופן רגיל, פוזיציה מגודרת זו לא הייתה משתקפת בדוחות הכספיים מאחר שהעסקאות מוכרות בתקופות דיווח שונות בעתיד. הפוזיציה נטו בסכום אפס תהיה כשירה לחשבונאות גידור רק אם התנאים בסעיף 6.6.6 מתקיימים.

6.6.4ב כאשר קבוצה של פריטים המהווה פוזיציה נטו מיועדת כפריט מגודר, ישות תייעד את הקבוצה הכוללת של פריטים אשר כוללת את הפריטים אשר יכולים ליצור את הפוזיציה נטו. ישות אינה רשאית לייעד סכום מופשט לא ספציפי של הפוזיציה נטו. לדוגמה, לישות יש קבוצה של התקשרויות איתנות למכירה בעוד תשעה חודשים עבור 100 מט"ח וקבוצה של התקשרויות איתנות לרכישה בעוד 18 חודש עבור 120 מט"ח. הישות אינה יכולה לייעד סכום מופשט של 20 מט"ח מתוך הפוזיציה נטו. במקום זאת, היא חייבת לייעד סכום ברוטו של רכישות וסכום ברוטו של מכירות שיחד יוצרים את הפוזיציה נטו המגודרת.

ישות תייעד פוזיציות ברוטו אשר יוצרות את הפוזיציה נטו כך שהישות תוכל לציית לדרישות של הטיפול החשבונאי ביחסי גידור כשירים.

יישום של דרישות אפקטיביות הגידור לגידור של פוזיציה נטו

6.6.5ב כאשר ישות קובעת אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות כאשר היא מגדרת פוזיציה נטו, היא תשקול את השינויים בשווי של הפריטים בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר יחד עם שינוי השווי ההוגן של המכשיר המגדר. לדוגמה, לישות יש קבוצה של התקשרויות איתנות לרכישה בעוד תשעה חודשים עבור 100 מט"ח וקבוצה של התקשרויות איתנות למכירה בעוד 18 חודש עבור 120 מט"ח. הישות מגדרת את סיכון מטבע החוץ של הפוזיציה נטו בסך 20 מט"ח באמצעות חוזה אקדמה למטבע חוץ של 20 מט"ח. בעת קביעה אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות, הישות תשקול את היחסים בין:

(א) שינוי השווי ההוגן של חוזה האקדמה למטבע חוץ יחד עם השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות למכירה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ; וכן

(ב) השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות לרכישה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ.

6.6.6ב באופן דומה, אם בדוגמה בסעיף 6.6.5 לישות הייתה פוזיציה נטו בסכום אפס, הישות הייתה שוקלת את היחסים בין שינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות למכירה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ לבין השינויים בשווי של ההתקשרויות האיתנות לרכישה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ בעת קביעה אם דרישות אפקטיביות הגידור בסעיף 6.4.1 סעיף קטן (ג) מתקיימות.

גידורי תזרים מזומנים המהווים פוזיציה נטו

6.6.7ב כאשר ישות מגדרת קבוצה של פריטים עם פוזיציות סיכון מקזזות (כלומר פוזיציה נטו), הזכאות לחשבונאות גידור תלויה בסוג הגידור. אם הגידור הוא גידור שווי הוגן, הפוזיציה נטו עשויה להיות כשירה כפריט המגודר. אם, לעומת זאת, הגידור הוא גידור תזרים מזומנים, הפוזיציה נטו עשויה להיות כשירה כפריט המגודר רק אם הגידור הוא של סיכון מטבע חוץ והייעוד של פוזיציה נטו זו מגדיר את תקופת הדיווח שבה חזויות להשפיע על רווח או הפסד העסקאות החזויות, ומגדיר גם את מהות והיקף העסקאות.

6.6.8ב לדוגמה, לישות יש פוזיציה נטו שמורכבת משכבה תחתונה של מכירות בסך 100 מט"ח ושכבה תחתונה של רכישות בסך 150 מט"ח. הן המכירות והן הרכישות נקובות באותו מטבע חוץ. כדי לפרט באופן

מספיק את הייעוד של הפוזיציה נטו המגודרת, הישות מפרטת בתייעוד המקורי של יחסי הגידור שהמכירות יכולות להיות של מוצר א' או של מוצר ב' והרכישות יכולות להיות של מכוונות מסוג א', מכוונות מסוג ב' וחומר גלם א'. הישות גם מפרטת את היקפי העסקאות לפי מהותן. הישות מתעדת שהשכבה התחתונה של מכירות (100 מט"ח) מורכבת מהיקף מכירות חזויות ראשונות של מוצר א' בסך 70 מט"ח ומהיקף מכירות חזויות ראשונות של מוצר ב' בסך 30 מט"ח. אם היקפי מכירות אלה חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופות דיווח שונות, הישות הייתה כוללת זאת בתייעוד, לדוגמה, מכירות ראשונות של מוצר א' בסך 70 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופת הדיווח הראשונה ומכירות ראשונות של מוצר ב' בסך 30 מט"ח שחזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופת הדיווח השנייה. הישות מתעדת גם שהשכבה התחתונה של הרכישות (150 מט"ח) מורכבת מהרכישות הראשונות של מכוונות מסוג א' בסך 60 מט"ח, מהרכישות הראשונות של מכוונות מסוג ב' בסך 40 מט"ח ומרכישות ראשונות של חומר גלם א' בסך 50 מט"ח. אם היקפי רכישות אלה חזויות להשפיע על רווח או הפסד בתקופות דיווח שונות, הישות הייתה כוללת בתייעוד פיצול של היקפי רכישות לפי תקופות הדיווח שבהן הן חזויות להשפיע על רווח או הפסד (בדומה לאופן שהיא מתעדת את היקפי המכירות). לדוגמה, העסקה החזויה תפורט כ:

- (א) הרכישות הראשונות של מכוונות מסוג א' בסך 60 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד מתקופת הדיווח השלישית לאורך עשר תקופות הדיווח הבאות;
- (ב) הרכישות הראשונות של מכוונות מסוג ב' בסך 40 מט"ח אשר חזויות להשפיע על רווח או הפסד מתקופת הדיווח הרביעית לאורך 20 תקופות הדיווח הבאות; וכן
- (ג) הרכישות הראשונות של חומר גלם א' בסך 50 מט"ח אשר חזויות להתקבל בתקופת הדיווח השלישית ולהימכר, כלומר להשפיע על רווח או הפסד בתקופת דיווח זו ובתקופת הדיווח שלאחריה.

פירוט המהות של היקפי העסקאות החזויות יכול לכולל היבטים כמו תבנית הפחת עבור פריטים של רכוש קבוע מאותו סוג, אם המהות של פריטים אלה היא כזו שתבנית הפחת עשויה להשתנות בהתאם לאופן שבו הישות משתמשת בפריטים אלה. לדוגמה, אם הישות משתמשת בפריטים של מכוונות מסוג א' בשני תהליכי ייצור שונים וכתוצאה מכך יש הפחתה בקו ישר לאורך עשר תקופות דיווח והפחתה לפי שיטת יחידות תפוקה, בהתאמה, התייעוד שלה של היקפי הרכישות החזויות של מכוונות מסוג א' יפצל היקף זה לפי תבניות הפחת שיחולו.

6.6.9ב

עבור גידור תזרים מזומנים של פוזיציה נטו, הסכומים שנקבעו בהתאם לסעיף 6.5.11 יכללו את השינויים בשווי של הפריטים בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר יחד עם שינוי השווי ההוגן של המכשיר המגדר. אולם, השינויים בשווי של הפריטים

בפוזיציה נטו שיש להם השפעה דומה לאלה של המכשיר המגדר מוכרים רק כאשר העסקאות שהם קשורים אליהן מוכרות, כגון כאשר מכירה חזויה מוכרת כהכנסות. לדוגמה, לישות יש קבוצה של מכירות חזויות שצפויות ברמה גבוהה בעוד תשעה חודשים בסך 100 מט"ח וקבוצה של רכישות חזויות שצפויות ברמה גבוהה בעוד 18 חודש בסך 120 מט"ח. הישות מגדרת את סיכון מטבע החוץ של הפוזיציה נטו בסך 20 מט"ח תוך שימוש בחוזה אקדמה למטבע חוץ בסך 20 מט"ח. בעת קביעת הסכומים שמוכרים בקרן גידור תזרים המזומנים בהתאם לסעיפים 6.5.11 סעיף קטן (א) וסעיף קטן (ב), הישות משווה את:

(א) שינוי השווי ההוגן של חוזה אקדמה למטבע חוץ יחד עם השינויים בשווי של המכירות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ; ל-

(ב) שינויים בשווי של הרכישות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ.

אולם, הישות מכירה רק בסכומים המתייחסים לחוזה אקדמה למטבע חוץ עד שהעסקאות של המכירות החזויות הצפויות ברמה גבוהה מוכרות בדוחות הכספיים, ובזמן הזה הרווחים או ההפסדים בגין עסקאות חזויות אלה מוכרים (כלומר השינוי בשווי הניתן לייחוס לשינוי בשער החליפין של מטבע חוץ בין הייעוד של יחסי הגידור לבין ההכרה בהכנסות).

6.6.10ב באופן דומה, אם בדוגמה לישות הייתה פוזיציה נטו בסכום אפס, הישות הייתה משווה את השינויים בשווי של המכירות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ לשינויים בשווי של הרכישות החזויות שצפויות ברמה גבוהה המתייחסים לסיכון מטבע חוץ. אולם, סכומים אלה מוכרים רק כאשר העסקאות החזויות המתייחסות מוכרות בדוחות הכספיים.

שכבות של קבוצות של פריטים שיועדו כפריט המגודר

6.6.11ב מאותן סיבות המצוינות בסעיף 6.3.19, ייעוד רכיבי שכבה של קבוצות של פריטים קיימים דורש זיהוי ספציפי של הסכום הנומינלי של הקבוצה של פריטים שממנה רכיב השכבה המגודר מוגדר.

6.6.12ב יחסי גידור יכולים לכלול שכבות ממספר קבוצות שונות של פריטים. לדוגמה, בגידור של פוזיציה נטו של קבוצה של נכסים וקבוצה של התחייבויות, יחסי הגידור יכולים להיות מורכבים משילוב של רכיב שכבה של קבוצה של נכסים ורכיב שכבה של קבוצה של התחייבויות.

הצגה של רווחים או הפסדים בגין מכשיר מגדר

6.6.13ב אם פריטים מגודרים יחד כקבוצה בגידור תזרים מזומנים, הם עשויים להשפיע על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. ההצגה של רווחים או הפסדים מגידור בדוח זה תלויה בקבוצה של הפריטים.

6.6.14ב אם לקבוצה של פריטים אין פוזיציות סיכון מקוזות כלשהן (לדוגמה, קבוצה של הוצאות במטבע חוץ אשר משפיעות על סעיפים שונים בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר אשר מגודרת כנגד סיכון מטבע חוץ), רווחים או הפסדים בגין המכשיר המגדר אשר מסווגים מחדש יוקצו לסעיפים שמושפעים מהפריטים המגודרים. הקצאה זו תבוצע על בסיס שיטתי והגיוני וכתוצאה מההקצאה לא יבוצע גילום של הרווחים או ההפסדים נטו הנובעים ממכשיר מגדר אחד.

6.6.15ב אם לקבוצה של פריטים יש פוזיציות סיכון מקוזות (לדוגמה, קבוצה של מכירות והוצאות הנקובות במטבע חוץ שגודרו יחד כנגד סיכון מטבע חוץ), ישות תציג את הרווחים או ההפסדים מהגידור בסעיף נפרד בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. נניח, לדוגמה, גידור של סיכון מטבע חוץ של פוזיציה נטו של מכירות בסך 100 מטי"ח והוצאות בסך 80 מטי"ח באמצעות חוזה אקדמה למטבע חוץ של 20 מטי"ח. הרווח או ההפסד בגין חוזה האקדמה למטבע חוץ אשר מסווג מחדש מקרן גידור תזרים המזומנים לרווח או הפסד (כאשר הפוזיציה נטו משפיעה על רווח או הפסד) יוצג בסעיף נפרד מהמכירות וההוצאות שגודרו. יתרה מכך, אם המכירות מתרחשות בתקופה מוקדמת יותר מאשר ההוצאות, ההכנסות ממכירות עדיין נמדדות לפי שער חליפין מידי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21. הרווח או ההפסד מהגידור המתייחס מוצג בסעיף נפרד, כך שהרווח או ההפסד משקף את ההשפעה של גידור הפוזיציה נטו עם תיאום מקביל לקרן גידור תזרים המזומנים. כאשר ההוצאות שגודרו משפיעות על רווח או הפסד בתקופה מאוחרת יותר, הרווח או ההפסד מהגידור שהוכרו קודם לכן בקרן גידור תזרים המזומנים בגין המכירות מסווגים מחדש לרווח או הפסד ומוצגים בסעיף נפרד מהסעיפים שבהם כלולות ההוצאות שגודרו, אשר נמדדות לפי שער החליפין המידי בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 21.

6.6.16ב עבור סוגים אחדים של גידורי שווי הוגן, המטרה של הגידור אינה בעיקרה לקזז את השינוי בשווי ההוגן של הפריט המגודר אלא במקום זאת לשנות את תזרימי המזומנים של הפריט המגודר. לדוגמה, ישות מגדרת את סיכון שווי הוגן של שיעור ריבית של מכשיר חוב בריבית קבועה באמצעות חוזה החלפת שיעור ריבית. מטרת הגידור של הישות היא להמיר את תזרימי המזומנים של ריבית קבועה לתזרימי מזומנים של ריבית משתנה. המטרה משתקפת בטיפול החשבונאי ביחסי הגידור על ידי צבירת הריבית נטו שנצברה בגין חוזה החלפת שיעור ריבית ברווח או הפסד. במקרה של גידור של פוזיציה נטו (לדוגמה, פוזיציה נטו של נכס בריבית קבועה והתחייבות בריבית קבועה), הריבית נטו

שנצברה חייבת להיות מוצגת בסעיף נפרד בדוח על הרווח או הפסד והרווח הכולל האחר. זאת כדי למנוע גילום של הרווחים או ההפסדים נטו של מכשיר בודד לסכומים ברוטו שמתקזזים ולהכיר בהם בסעיפים שונים (לדוגמה, זה מונע גילום של תקבול ריבית נטו בגין חוזה החלפת ריבית יחיד להכנסות ריבית ברוטו והוצאות ריבית ברוטו).

מועד תחילה והוראות מעבר (פרק 7)

הוראות מעבר (תת-פרק 7.2)

נכסים פיננסיים מוחזקים למסחר

7.2.1ב במועד היישום לראשונה של תקן זה, ישות חייבת לקבוע אם המטרה של המודל העסקי של הישות לניהול חלק כלשהו מנכסיה הפיננסיים מקיימת את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף קטן (א) או את התנאי בסעיף 4.1.2 סעיף קטן (א) או אם הנכס הפיננסי כשיר לבחירה בסעיף 5.7.5. לצורך זה, ישות תקבע אם נכסים פיננסיים מקיימים את ההגדרה של מוחזק למסחר כאילו הישות רכשה את הנכסים במועד היישום לראשונה.

ירידת ערך

7.2.2ב בעת המעבר, ישות צריכה לחפש קירוב של סיכון האשראי במועד ההכרה לראשונה על ידי הבאה בחשבון של כל המידע הסביר והניתן לביסוס אשר ניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים. ישות אינה נדרשת לבצע חיפוש ממצה של מידע בעת קביעה, במועד היישום לראשונה, אם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי ממועד ההכרה לראשונה. אם ישות אינה יכולה לקבוע זאת ללא עלות או מאמץ מופרזים, סעיף 7.2.20 חל.

7.2.3ב כדי לקבוע את ההפרשה להפסד בגין מכשירים פיננסיים שהוכרו לראשונה (או בגין מחויבויות למתן הלוואות או בגין חוזי ערבות פיננסית שבהם הישות הפכה צד לחוזה) קודם למועד היישום לראשונה, במועד המעבר ועד לגריעה של פריטים אלה, ישות תביא בחשבון מידע שהוא רלוונטי בקביעה או בביצוע קירוב של סיכון האשראי במועד ההכרה לראשונה. כדי לקבוע את סיכון האשראי הראשוני או כדי לבצע קירוב שלו, ישות רשאית להביא בחשבון מידע פנימי וחיצוני, כולל מידע לגבי תיק, בהתאם לסעיפים 5.5.11–5.5.6ב.

7.2.4ב ישות שיש לה מידע מועט מהעבר, רשאית להשתמש במידע מדיווחים וסטטיסטיקות פנימיים (אשר ייתכן שהופק בעת קבלת החלטה אם להשיק מוצר חדש), מידע לגבי מוצרים דומים או ניסיון של קבוצת עמיתים (peer group) למכשירים פיננסיים בני-השוואה, אם רלוונטי.

הגדרות (נספח א)

נגזרים

1. בא. דוגמאות אופייניות לנגזרים הן עסקאות עתידיות וחוזי אקדמה, חוזי החלפה וחוזי אופציה. לנגזר יש בדרך כלל סכום רעיוני (notional amount), שהוא סכום מטבע, מספר מניות, מספר יחידות משקל או נפח או יחידות אחרות המפורטים בחוזה. אולם, מכשיר נגזר אינו דורש מהמחזיק או מהכותב להשקיע או לקבל את הסכום הרעיוני בעת ההתקשרות בחוזה. לחלופין, נגזר יכול לדרוש תשלום קבוע או תשלום סכום, שיכול להשתנות (אך לא באופן יחסי לשינוי בבסיס) כתוצאה מאירוע עתידי מסוים, שאינו קשור לסכום הרעיוני. לדוגמה, חוזה עשוי לדרוש תשלום קבוע בסך 1,000 ש"ח אם ריבית ליבור לשישה חודשים עולה ב-100 נקודות בסיס. חוזה כזה הוא נגזר אף על פי שסכום רעיוני אינו מוגדר.
2. בא. ההגדרה של נגזר בתקן זה כוללת חוזים שמסולקים ברוטו על ידי מסירת פריט הבסיס (לדוגמה, חוזה אקדמה לרכוש מכשיר חוב בריבית קבועה). לישות עשוי להיות חוזה לרכוש או למכור פריט לא פיננסי שניתן לסילוק נטו במזומן או באמצעות מכשיר פיננסי אחר או על ידי החלפת מכשירים פיננסיים (לדוגמה, חוזה לרכוש או למכור סחורת יסוד במחיר קבוע במועד עתידי). חוזה כזה הוא בתחולת תקן זה, אלא אם כן ההתקשרות בו הייתה לצורך מסירה של פריט לא פיננסי בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות והוא ממשך להיות מוחזק לצורך זה. אולם, תקן זה חל על חוזים כאלה שהם בהתאם לדרישות הרכישה, המכירה או השימוש החזויים של הישות אם הישות מבצעת ייעוד בהתאם לסעיף 2.5 (ראה סעיפים 2.4–2.7).
3. בא. אחד מהמאפיינים שמגדירים נגזר הוא שנגזר דורש השקעה ראשונית נטו הקטנה מההשקעה שהייתה נדרשת עבור סוגים אחרים של חוזים, שחזוי כי יגיבו באופן דומה לשינויים בגורמי שוק. חוזה אופציה מקיים הגדרה זו מאחר שהפרמיה היא קטנה מההשקעה שהייתה נדרשת כדי לקבל את מכשיר הבסיס הפיננסי שהאופציה קשורה אליו. חוזה החלפת מטבעות, הדורש החלפה ראשונית של מטבעות שונים בעלי שווי הוגן זהה, מקיים את ההגדרה מאחר שההשקעה הראשונית נטו שווה לאפס.
4. בא. רכישה או מכירה בדרך רגילה גורמים להיווצרות מחויבות למחיר קבוע בין מועד קשירת העסקה לבין מועד סליקת העסקה, אשר מקיימת את ההגדרה של נגזר. אולם, בגלל התקופה הקצרה של המחויבות היא אינה מוכרת כמכשיר פיננסי נגזר. לחלופין, תקן זה מספק טיפול חשבונאי מיוחד לחוזים בדרך רגילה כאלה (ראה סעיפים 3.1.2 ו-3.1.3ב–3.1.6ב).

5. בא. ההגדרה של נגזר מתייחסת למשתנים לא פיננסיים שאינם ספציפיים לצד לחוזה. זה כולל מדד נזקי רעידות אדמה באזור מסוים ומדד טמפרטורה בעיר מסוימת. משתנים לא פיננסיים הספציפיים לצד לחוזה כוללים את ההתרחשות או את אי ההתרחשות של שריפה שגורמת לנזקים לנכס של צד לחוזה או הורסת אותו. שינוי בשווי ההוגן של נכס לא פיננסי הוא ספציפי לבעלים אם השווי ההוגן משקף לא רק שינויים במחירי שוק של נכסים כאלה (משתנה פיננסי), אלא גם משקף את המצב של הנכס הלא פיננסי הספציפי שמוחזק (משתנה לא פיננסי). לדוגמה, אם ערבות לערך שייר של רכב ספציפי חושפת את הערב לסיכון של שינויים במצב הפיזי של הרכב, השינוי בערך השייר הזה הוא ספציפי לבעלים של הרכב.

נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר

6. בא. מסחר, בדרך כלל, משקף קניות ומכירות פעילות ותדירות, ומשתמשים בדרך כלל במכשירים פיננסיים, המוחזקים למסחר, להפקת רווחים מתנדדות מחיר בטווח הקצר או ממרווחי סחר.

7. בא. התחייבויות פיננסיות המוחזקות למסחר כוללות:

- (א) התחייבויות נגזרות שאינן מטופלות כמכשירים מגדרים;
- (ב) מחויבויות למסירת נכסים פיננסיים שהושאלו על ידי מוכר בחסר (משמע, ישות המוכרת נכס פיננסי שהיא שאלה ואינו עדיין בבעלותה);
- (ג) התחייבויות פיננסיות שהתהוו בכוונה לרכוש אותן חזרה בטווח הקרוב (לדוגמה, מכשיר חוב מצוטט שהמנפיק עשוי לרכוש חזרה בטווח הקרוב, בהתאם לשינויים בשווי ההוגן); וכן
- (ד) התחייבויות פיננסיות שהן חלק מתיק של מכשירים פיננסיים מזוהים, שמנוהלים יחד ושקיימת לגביהם ראייה לדפוס פעילות עדכני להפקת רווחים בטווח הקצר.

8. בא. העובדה שהתחייבות משמשת למימון פעילויות מסחר אינה, כשלעצמה, הופכת התחייבות זו למוחזקת למסחר.